

◆ РАБОВАРЭ РАБОВАРЭ ◆ РАБОВАРЭ РАБОВАРЭ ◆ РАБОВАРЭ РАБОВАРЭ ◆

NARODNE NOVINE

S L U Ž B E N I L I S T R E P U B L I K E H R V A T S K E

GODIŠTE CLXXXVII, BROJ 103, ZAGREB, 17. SRPNJA 2025.

ISSN 0027-7932

S A D R Ţ A J

STRANICA

1430 Odluka o donošenju kurikula za nastavni predmet Ruski jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)	1
1431 Odluka o donošenju kurikula za nastavni predmet Makedonski jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C)	84
1432 Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-IIIA-2302/2024 od 16. travnja 2025.	156

I.

Ovom odlukom donosi se kurikul za nastavni predmet Ruski jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C).

II.

Sastavni dio ove odluke je kurikul za nastavni predmet Ruski jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C).

III.

Ova odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se za učenike osnovne i srednje škole od školske godine 2025./2026.

Klasa: 602-02/25-05/00017

Urbroj: 533-07-25-0001

Zagreb, 2. srpnja 2025.

Ministar

prof. dr. sc. Radovan Fuchs, v. r.

MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I MLADIH

1430

Na temelju članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (»Narodne novine«, broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22 i 156/23) i članaka 6. i 17. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (»Narodne novine«, broj 51/00 i 56/00), ministar znanosti, obrazovanja i mladih donosi

ODLUKU

O DONOŠENJU KURIKULA ZA NASTAVNI PREDMET RUSKI JEZIK I KULTURA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ (MODEL C)

KURIKUL ZA NASTAVNI PREDMET RUSKI JEZIK I KULTURA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ (MODEL C)

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Rusi u Republici Hrvatskoj jedna su od 22 Ustavom priznate nacionalne manjine. Prema podatcima Državnoga zavoda za statistiku iz 2021. najviše Rusa živi na području Grada Zagreba, Zagrebačke, Primorsko-goranske, Splitsko-dalmatinske i Međimurske županije.

Na izborima za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina, održanima 2023. godine, izabrani su predstavnici iz ruske nacionalne manjine na razini Grada Splita, Splitsko-dalmatinske, Primorsko-goranske, Međimurske i Zagrebačke županije te Grada Zagreba. Uporaba znamenja i simbola te obilježavanje praznika nacionalnih manjina za rusku nacionalnu manjinu propisani su Statutom Grada Zagreba.

U Hrvatskome saboru interes ruske nacionalne manjine predstavlja zastupnik koji zastupa ukupno dvanaest nacionalnih manjina (Austrijance, Bugare, Nijemce, Poljake, Rome, Rumunje, Ruse, Rusine, Ukrajince, Turke, Vlahe i Židove) te je i član Savjeta za nacionalne manjine.

Brojne građanske udruge ruske nacionalne manjine u Hrvatskoj njeguju svoj jezik i kulturu. Iz hrvatskoga državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine kontinuirano se dodjeljuju finansijska sredstva udrugama ruske nacionalne manjine za ostvarivanje programa iz područja informiranja, izdavaštva, kulturnoga amaterizma i kulturnih manifestacija. Pripadnici ruske nacionalne manjine svoje pravo na odgoj i obrazovanje ostvaruju sudjelovanjem u osnovnoškolskome i srednjoškolskome obrazovanju po modelu C. U svrhu očuvanja etničkoga, kulturnoga i jezičnoga identiteta učenika, pripadnika ruske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, organizirana je nastava ruskoga jezika za osnovnu i srednju školu te ljetne škole kao poseban oblik nastave. Provode se posebni programi kojima se potiče i njeguje obrazovanje učenika u organizaciji ustanova nacionalnih manjina.

Jezik odražava identitet naroda koji njime govori i ključan je medij kojim se prenosi i njeguje njegovo kulturno i povijesno nasljeđe.

Prema kurikulu¹ nastavnoga predmeta Ruski jezik i kultura po modelu C izvodi se redovna nastava u kombinaciji ruskoga i hrvatskoga jezika namijenjena učenicima pripadnicima ruske nacionalne manjine, ali i ostalim učenicima koji žele učiti ruskiji jezik i upoznati ruskiju kulturu. Dodatna satnica obuhvaća upoznavanje učenika s književnošću na ruskome jeziku, geografijom, povijesu, glazbenom i likovnom umjetnošću.

Učenje jezika, i kao materinskoga i kao stranoga, vrlo je važno za razvoj pojedinca i njegovih osobnih kompetencija i socijalnih vještina.

Odgojno-obrazovni ishodi učenja ruskoga jezika omogućuju učenicima sposobnost izražavanja, uspješnu i razumljivu komunikaciju u različitim životnim situacijama te sudjelovanje u brojnim aktivnostima vezanima uz kulturu i tradiciju ruske nacionalne manjine u Hrvatskoj.

Osim stjecanja komunikacijskih kompetencija, učenje ruskoga jezika uključuje i stjecanje znanja o Rusiji i njezinoj kulturi u širemu smislu – o ruskoj kulturnoj i prirodnoj baštini, svakodnevnom životu ruskoga suvremenog društva te njegovanje tradicije i običaja ruske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj.

Kompleksno i integrirano učenje ruskoga jezika pridonosi boljemu shvaćanju vlastite pripadnosti ruskoj kulturi. To omogućuje očuvanje jezičnoga i kulturnoga identiteta, tradicije i običaja ruske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj.

Kurikul predmeta Ruski jezik i kultura po modelu C integrirani je kurikul koji povezuje opće i posebne sadržaje i ciljeve te je

usmjeren na postignuća učenika u svim područjima. Polazi od njihova iskustva i kulturnoga konteksta, jezične i kulturne posebnosti i time potiče motivaciju za učenjem. Kurikul razvija složenost znanja i umijeća, njihovu primjenu u različitim okolnostima, višejezičnost i multikulturalnost.

Struktura učenika u razredima ili odgojno-obrazovnim skupinama vrlo je heterogena jer je čine učenici različite dobi i predznajna, iz različitih kulturnih sredina, s različitim obrazovnim potrebama i interesima. Iz toga razloga odgojno-obrazovni ishodi široko su koncipirani te se mogu prilagoditi određenoj situaciji, tj. svakomu učeniku individualno.

Vrednovanje odgojno-obrazovnih ishoda provodi se u skladu s razinom poznavanja ruskoga jezika i kulture. Predmet Ruski jezik i kultura po modelu C vrlo je kompleksnoga karaktera, a zbog pregleđnosti podijeljen je u tri domene:

A. *Govorimo ruskim jezikom – Говорим по-русски*

B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom – Читаем и пишем по-русски*

C. *Istražujemo ruskiju kulturu i pratimo medije – Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ).*

Ove se domene u procesu učenja i poučavanja uzajamno isprepleću.

Kratka oznaka predmeta Ruski jezik i kultura je RJK.

B. ODGOJNO-OBRASOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA

Jezik je sredstvo izražavanja i komunikacije. Ovladanost jezikom temelj je za učenje tijekom cijelog života.

Učenik:

- uspješno se koristi ruskim jezikom u govoru i pismu u različitim životnim i komunikacijskim situacijama različitih sadržaja, struktura, namjena i stilova te razvija aktivan rječnik putem različitih medija i u različite svrhe

- razvija čitalačku pismenost, kulturu i naviku čitanja na tekstovima različitih sadržaja i vrsta te razvija kritičko mišljenje i literarni ukus

- pronalazi i razumije različite izvore informacija, o njima kritički promišlja, procjenjuje njihovu pouzdanost i korisnost, prepoznaje kontekst i namjeru autora

- učinkovito se služi informacijsko-komunikacijskom tehnologijom u svrhu učenja i komunikacije

- prepoznaće rusku povijesnu i kulturnu baštinu te geografsku obilježju Ruske Federacije kao jednu od odrednica vlastitoga osobnog i nacionalnog identiteta

- poznaje osnovna obilježja ruske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj i suvremenoga ruskog društva u usporedbi s drugim jezicima i kulturama, i to s razumijevanjem, uvažavanjem i poštovanjem drugih i drugčijih uz osjećaj pripadnosti ruskoj nacionalnoj manjini u Republici Hrvatskoj

- kreativno se izražava likovnim, glazbenim i književnim stvaranjem te time izgrađuje otvoreni duh za razumijevanje različitih kultura i načina života

- osposobljen je za ulogu aktivnoga i odgovornoga građana koji svojim djelovanjem u kulturnim programima, priredbama i manifestacijama ruske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj pridonosi njezinu očuvanju te očuvanju ruske kulture i tradicije u budućnosti, a ujedno ima razvijenu potrebu za cjeloživotnim učenjem i njegovanjem moralnih i estetskih vrijednosti.

¹ Na temelju Zakona o hrvatskom jeziku (NN, br. 14/2024.), u ovom dokumentu upotrebljava se pojam kurikul i njegove izvedenice. Prilikom navođenja srodnih dokumenata, koji su objavljeni prije stupanja na snagu Zakona o hrvatskom jeziku, u istom značenju zadržava se pojam kurikulum i njegove izvedenice.

C. DOMENE U ORGANIZACIJI PREDMETNOGA KURIKULA

Nastavni predmet Ruski jezik i kultura po modelu C uči se i poučava u tri međusobno povezane domene:

A. *Gоворимо руским языком – Говорим по-русски*

B. *Читамо и пишемо руским языком – Читаем и пишем по-русски*

C. *Исследуем русскую культуру и практику медиа – Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)*

Domene su utemeljene na ljudskoj potrebi za komunikacijom sa sudionicima u zajednici, na razvoju čitalačke pismenosti i društveno-kulturnoj svijesti. U svim se domenama razvija jezično-komunikacijska kompetencija te ovladavanje jezičnim vještinama čitanja, pisanja, slušanja, govorenja i prevođenja te njihova međudjelovanja uz stalni razvoj aktivnoga rječnika. Domene su u izravnoj vezi s ciljevima društveno-humanističkoga i umjetničkoga područja. Svaka od ovih domena u svojemu nazivu izražava osnovnu ideju i cilj učenja i poučavanja ruskoga jezika i kulture. Domenama se ističe važnost aktivne uporabe ruskoga jezika u komunikaciji s drugima te važnost otkrivanja stvaralačke i umjetničke uloge jezika i njegova kulturnog značenja. Učenik otvara prednosti čitanja uz razvoj kritičkoga mišljenja i pismenosti prema izgovorenome, napisanome i pročitanome izričaju, shvaćajući važnost kulture kao neodvojive od naroda.

Ovladavajući jezikom, učenik stječe samopouzdanje i osjećaj vlastite vrijednosti. Poučavanje i učenje predmeta Ruski jezik i kultura podrazumijeva inzistiranje na poštovanju različitosti i preuzimanju odgovornosti uz uvažavanje različitih stavova, vrijednosti i mišljenja te je usmjereno na razvijanje pozitivnoga odnosa prema višejezičnosti i poštovanju kulturnih različitosti.

Tri međusobno povezane domene učenja i poučavanja Ruskoga jezika i kulture po modelu C daju učiteljima autonomiju da sami odabiru teme i podteme svakoga područja (jezičnoga, književnoga i kulturnoga) u skladu s uvjetima izvođenja nastave, a ponajprije u skladu s interesima učenika, što pridonosi pobuđivanju znatiželje i motivacije za usvajanje novih spoznaja, znanja i vještina.

Usvajanjem ovih domena razvijaju se i druge kompetencije potrebne u nizu drugih predmeta i međupredmetnih tema: Hrvatski jezik, strani jezici, Priroda i društvo, Povijest, Geografija, Likovna i Glazbena kultura i umjetnost, Građanski odgoj i obrazovanje, Učiti kako učiti, Uporaba komunikacijsko-informacijske tehnologije, Osobni i socijalni razvoj itd.

Domena A. *Gоворимо руски* podrazumijeva razvoj komunikacijsko-funkcionalne pismenosti te obuhvaća jezik kao temeljno sredstvo komunikacije u svrhu ovladavanja recepcijskim i produkcijskim jezičnim djelatnostima i njihovim međudjelovanjem radi razmjene informacija, ideja, stavova i vrijednosti.

U okviru ove domene oblikuju se i razvijaju jezične, sociolingvičke, pragmatičke i strategijske kompetencije. Kod učenika se potiče kreativnost i razvija sposobnost stvaralaštva stvaranjem tekstova različitih sadržaja na ruskom jeziku i u različite svrhe. Razmjennom ideja, mišljenja, osjećaja, tumačenjem planova, interpretacijom značenja te izravnom interakcijom s drugima u različitim kontekstima, medijima i komunikacijskim situacijama, učenici razvijaju i socijalizacijske sposobnosti. Ovladavajući jezikom, učenik stječe samopouzdanje i osjećaj vlastite vrijednosti. Učenici stečena znanja i vještine primjenjuju u svakodnevnome životu te se aktivno služe ruskim jezikom u govoru i pismu u interakciji s drugim govornicima ruskoga jezika. Učenici ujedno razvijaju naviku cjeloživotnoga učenja i usavršavanja ruskoga jezika.

Domene B. *Читамо и пишемо руским языком* podrazumijeva razvoj čitalačke pismenosti, odnosno razumijevanje, tumačenje i vrednovanje tekstova ruskih autora i autora ruske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. Čitanje je jedna od temeljnih jezičnih djelatnosti, a bitno je, osim u učenju materinskoga i stranoga jezika, i u ostalim nastavnim predmetima te u svakodnevnome životu za daljnje školovanje i djelovanje u zajednici i životu nacionalne manjine.

Učenici se čitanjem upoznaju s osnovnim književnim vrstama. Uče njihova posebna obilježja, produbljuju shvaćanje književnosti te iznose vlastita stajališta o pročitanome djelu. Uče razlikovati književnu fikciju od stvarnosti. Postupno stječu i razvijaju naviku čitanja i sposobnost recepcije, interpretacije i stvaranja književnoga teksta.

Učenici dolaze do spoznaja i doživljaja koji mogu pozitivno utjecati na njihove stavove i životne vrijednosti.

Osim čitanja književnih djela koja služe umjetničkom doživljaju jezika, u nastavi je nužno koristiti se i neknjiževnim tekstovima za razumijevanje riječi i shvaćanje poruka, tj. sadržaja. Čitanje neknjiževnih tekstova pridonosi razumijevanju kulture i povezivanje nastave sa životnim potrebama.

Čitanjem se potiče maštovitost, znatiželja, razvija se način izražavanja, kritičko mišljenje, rješavanje problema, donošenje odluka te informacijska, digitalna i medijska pismenost. Učenika se usmjerava i na samostalno prikupljanje informacija iz različitih izvora, na rad s književnim izvorima i tekstovima različitog tipa. Bogaćenjem vlastitoga rječnika učenik stječe samopouzdanje u javnim nastupima. Razvija pozitivan odnos prema književnosti i drugim oblicima umjetnosti koji se temelje na umjetničkome tekstu.

Domena C. *Исследуем культуру и практику медиа* podrazumijeva poimanje ruske kulture u najširemu smislu i obuhvaća usvajanje znanja o ruskoj povijesnoj i kulturnoj baštini te o geografskim obilježjima Ruske Federacije. Ova domena integrira i teme iz medijske kulture te elemente iz umjetničkoga područja i izražavanja (uvježbavanje i izvođenje ruskih narodnih plesova, recitacija, pjesama i dramskih tekstova na ruskome jeziku).

Učenici istražuju različite izvore i upoznaju se s velikanima i važnim događajima iz ruske povijesti, likovne i glazbene umjetnosti i osnovnim geografskim obilježjima Ruske Federacije, što pridonosi razumijevanju i produbljivanju znanja, vrijednosti i stavova iz društveno-humanističkoga i umjetničkoga područja kurikula. Sve navedene aktivnosti razvijaju kritičko mišljenje, razumijevanje ljudskoga djelovanja u prošlosti i sadašnjosti.

Učenici stečena znanja i vještine primjenjuju u svakodnevnoj životu, rješavaju probleme, aktivno sudjeluju u kreiranju vlastite budućnosti te su osposobljeni za međuljudski i međukulturni suradnju njegujući socijalne i humane vrijednosti.

Učenici slobodno izražavaju svoje misli, osjećaje, iskustva, stavove i vrijednosti te komunikacijom putem umjetnosti razvijaju maštu, oplemenjuju vlastiti emocionalni razvoj te stječu samopouzdanje.

Učenici razvijaju svijest o pripadnosti i vlastitoj aktivnoj ulozi odgovornoga građanina u društvu, lokalnoj i široj zajednici, a posebice u ruskoj nacionalnoj manjini u Republici Hrvatskoj.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, RAZDRADA ISHODA I RAZINE USVOJENOSTI PO RAZREDIMA I DOMENAMA

Domene A. *Говоримо руским языком*, B. *Читамо и пишемо руским языком*, C. *Исследуем культуру и практику медиа* sastavni su dijelovi kurikula nastavnoga predmeta Ruski jezik i kultura po modelu C i čine jedinstvenu cjelinu čiji se odgojno-obrazovni ishodi

međusobno dopunjaju. U svakoj se domeni uz odgojno-obrazovne ishode navodi i razrada ishoda, pokazatelj usvojenosti toga ishoda na razini *dober* te sadržaji i preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda.

Odgojno-obrazovni ishodi svih triju domena ostvaruju se usporedno na temelju istih jezičnih sadržaja.

Odgojno-obrazovni ishodi se postupno razvijaju po razredima i ciklusima. Kurikulom predložena razrada odgojno-obrazovnih ishoda nije iscrpna te je učitelj autonomno dopunjuje sukladno sposobnostima, (pred)znanju, potrebama i interesima svojih učenika.

Učitelj određuje konkretnе aktivnosti i sadržaje, materijale za učenje, metode poučavanja i učenja kojima će ostvariti ishode.

Razina usvojenosti odgojno-obrazovnoga ishoda *dober* ne predstavlja brojčano vrednovanje, već se njime određuje opseg i dubina znanja, stupanj razvijenosti vještina i usvojenosti sadržaja. Razina usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda *dober* služi kao okvir za procjenu usvojenosti i razumijevanja pojedinoga ishoda na kraju razreda.

Odgojno-obrazovni ishodi domene A. *Govorimo ruskim jezikom* podijeljeni su prema receptivnim i produktivnim jezičnim djelatnostima, a razvojnost od nižih k višim razredima ostvaruje se povećanjem složenosti i duljine tekstova koje učenik razumije i reproducira.

Prema složenosti tekst može biti vrlo jednostavan, jednostavan, srednje složen i složen. Kvantitativni pokazatelji složenosti odnose na duljinu teksta i složenost rečenica. Kvalitativni pokazatelji odnose se na vrstu teksta, složenost izloženih ideja, stil autora i način na koji

je tekst strukturiran i prikazan. Budući da su učenikova prethodna znanja o temi također bitan čimbenik o kojem ovisi složenost teksta, procjena složenosti ovisi i o osobnoj procjeni učitelja.

POJMOVNIK KURIKULA PREDMETA RUSKI JEZIK I KULTURA PO MODELU C

U drugome odgojno-obrazovnom ishodu u domeni *Istražujemo kulturu i pratimo medije* pojam *kreativno izražavanje* podrazumijeva elemente iz umjetničkoga područja, odnosno umjetničkoga izražavanja, uvježbavanje i izvođenje ruskih narodnih plesova, recitacija, pjesama i dramskih tekstova na ruskome jeziku.

Tehnike i sadržaji za ostvarivanje ovoga ishoda odabiru se prema interesu učenika i mogućnostima učitelja. Jednako tako, ostvarivanje ovoga ishoda moguće je ostvariti u suradnji s vanjskim suradnicima – stručnjacima u određenome umjetničkom području i/ili članovima ruskih udruga.

Pojam *autentično okružje* u domeni *Istražujemo kulturu i pratimo medije* podrazumijeva kulturne, umjetničke i druge hrvatske institucije, manjinske kulturno-obrazovne udruge i kulturno-umjetničke manifestacije, kao i Rusku Federaciju te digitalno okružje.

Pojam *russka kultura* u domeni *Istražujemo kulturu i pratimo medije* za srednju školu podrazumijeva sadržaje i teme o ruskoj općoj povijesti, geografiji, povijesti ruske glazbene i likovne umjetnosti te kulturnoj i prirodnoj baštini Ruske Federacije. Odabir je uskladen sa željama i potrebama učenika ovisno o njihovim obrazovnim aspiracijama.

Definicija teksta

	Vrlo kratak tekst	Kratak tekst	Srednje dug tekst	Dulji tekst	Dug tekst
slušanje i čitanje	do 50 riječi	50 – 100 riječi (ovisno o godini učenja)	100 – 300 riječi (ovisno o godini učenja)	300 – 500 riječi	više od 500 riječi
pisanje	do 30 riječi	30 – 60 riječi (ovisno o tekstnoj vrsti)	60 – 100 riječi (ovisno o tekstnoj vrsti)	100 – 200 riječi	200 – 350 riječi
govorenje	oko 1 minute	1 – 2 minute	3 – 5 minuta	5 – 7 minuta	7 – 10 minuta

Uz odgojno-obrazovne ishode navode se sadržaji i preporuke za ostvarivanje ishoda izraženi na razini razreda. Sadržaji uključuju preporučene teme i funkcije, a preporuke donose smjernice za poučavanje ruskoga jezika i kulture.

Učitelj ima autonomiju u prilagođavanju i proširivanju sadržaja i metoda, a navedene preporuke služe kao smjernice. Nastavni sadržaji se u višem razredu mogu proširivati i produbljivati.

Oznake ishoda u predmetnome kurikulu opisuju odnosi li se ishod na osnovnu (OŠ) ili srednju školu (SŠ), iz koje je domene (A, B ili C) te u kojem se razredu ostvaruje (OŠ 1. – 8. te SŠ 1. – 4.). Druga se brojka odnosi na redoslijed ishoda unutar domene u pojedinome razredu.

Objašnjenje oznaka

Oznaka	Objašnjenje
RJK OŠ	<i>Ruski jezik i kultura</i> , osnovna škola
RJK SŠ	<i>Ruski jezik i kultura</i> , srednja škola
A. domena	<i>Govorimo ruskim jezikom</i>
B. domena	<i>Čitamo i pišemo ruskim jezikom</i>
C. domena	<i>Istražujemo kulturu i pratimo medije</i>
A.1.	domena <i>Govorimo ruskim jezikom</i> , prvi razred
A.1.1.	domena <i>Govorimo ruskim jezikom</i> , prvi razred, prvi ishod

Osnovna škola Ruski jezik i kultura po modelu C
Osnovna škola Ruski jezik i kultura 1. razred – 105 sati godišnje

DOMENA A: Govorimo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ A.1.1. Učenik prepoznae grafeme, učestale riječi te vrlo kratke fraze i jednostavne rečenice.	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznae slova, riječi ili fraze koji su jasno, spoprije i razgovijetno izgovoreni - povezuje izgovorene riječi sa slikovnim prikazima ili predmetima - imenuje predmete i osobe u razredu ili na vizualnim predlošcima - reagira pokretom na učestale riječi i vrlo jednostavne fraze 	Učenik uz povremenu pomoć prepoznae grafeme, učestale riječi te vrlo kratke fraze i jednostavne rečenice.
RJK OŠ A.1.2. Učenik ponavlja glasove i učestale riječi i kratke fraze.	<ul style="list-style-type: none"> - ponavlja glasove, riječi i vrlo kratke i jednostavne rečenice - povezuje značenje riječi sa slikom - povezuje grafeme i njihove izgovore - imenuje i pokazuje predmete iz svoga okružja 	Učenik uz povremenu pomoć ponavlja glasove i učestale riječi i kratke fraze.
RJK OŠ A.1.3. Učenik govori učestale riječi i kratke rečenice.	<ul style="list-style-type: none"> - ponavlja glasove, riječi i vrlo kratke i jednostavne rečenice - pravilno izgovara glasove, jednostavne riječi, fraze, kratke rečenice - koristi se pravilnom intonacijom u postavljanju upitnih rečenica - prepoznae posebnosti u naglašavanju riječi - prepoznae razliku u izgovoru na ruskome i hrvatskome jeziku 	Učenik uz povremenu pomoć govori učestale riječi i kratke rečenice.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: predstavljanje sebe i drugih, pozdravi, moja obitelj, boje, igračke, brojevi, škola, hrana, životinje, blagdani, čestitke, zahvale, moj dom.

Preporučene vrste tekstova: slikopriče, slikopjesme, kratke pripovijetke, bajke, dječje pjesmice, kratki igrokazi, brojalice, zagonetke.

Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovoj povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Navedene su teme i sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda preporuka, a učitelj samostalno odlučuje o njihovu broju, odabiru i rasporedu u jednoj nastavnoj godini.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji prilagođeni su razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima.

Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti: šetnja i obilazak škole, obilježavanje rođendana i praznika.

Učitelj kreativno i fleksibilno kreira svoj rad u planiranim okvirima primjereni uvjetima.

DOMENA B: Čitamo i pišemo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ B.1.1. Učenik se upoznaje s dijelom ruske abecede.	<ul style="list-style-type: none"> - upoznaje slova A, K, M, O, T koja se jednakopisu i izgovaraju na hrvatskome i ruskome jeziku - upoznaje ostala slova ruske abecede 	Učenik upoznaje dio slova ruske abecede.
RJK OŠ B.1.2. Učenik postupnim uvođenjem slova sastavlja i čita slogove na ruskome jeziku.	<ul style="list-style-type: none"> - povezuje slova ruskoga jezika s odgovarajućim glasovima - prepoznae slova ruske abecede i slogove u pisanoj obliku 	Učenik uz povremenu pomoć čita određena tiskana slova ruske abecede i slogove.

RJK OŠ B.1.3. Učenik preslikava/piše tiskana slova ruske abecede.	<ul style="list-style-type: none"> – pronalazi zadana slova među ostalim slovima ruske abecede – preslikava/piše slova ruske abecede prema predlošku 	Učenik uz povremenu pomoć preslikava/piše dio tiskanih slova ruske abecede.
--	--	---

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgovoно-obrazovni ishodi iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom*.

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Nastavne aktivnosti dinamično se izmjenjuju: igre, kratke narodne pjesme, kratke pjesmice, brojalice, dramatizacije, rješavanje radnih listova. S pisanjem se počinje krajem prvoga polugodišta, i to vrlo postupno.

DOMENA C: Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgovoно-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ C.1.1. Učenik uočava i prepoznaе osnovna obilježja ruske kulture i uočava sličnosti s hrvatskom kulturom.	<ul style="list-style-type: none"> – imenuje i prepoznaе posebnosti te načine obilježavanja ruskih blagdana – sluša dječje i tradicijske ruske pjesme – prepoznaе i razlikuje najdraže likove iz ruskih animiranih filmova – razvija pozitivan stav za učenje ruskoga jezika i kulture 	Učenik uz povremenu pomoć uočava i prepoznaе osnovna obilježja ruske kulture i uočava sličnosti s hrvatskom kulturom.
RJK OŠ C.1.2. Učenik primjenjuje najosnovnije tehnike kreativnoga izražavanja na ruskome jeziku i pokazuje zanimanje za rusku kulturu.	<ul style="list-style-type: none"> – sudjeluje u aktivnostima vezanima uz recitiranje, pjevanje, plesanje, glumu, slikanje – slušno prepoznaе ruske dječje tradicionalne pjesme, brojalice, zagonetke – izrađuje slikovni rječnik – izrezuje, slaže i boji crteže/slike – posjećuje aktivnosti koje se organiziraju za ruske blagdane 	Učenik se uz poticaj uključuje i sudjeluje u aktivnostima te pokazuje zanimanje za rusku kulturu.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: ruski blagdani, suveniri, narodna nošnja, glazbala, rukotvorine, običaji.

Preporučeni medijski sadržaji: ruski animirani filmovi, obrazovni sadržaji primjereni dobi na predložene teme, dječji časopisi, (npr. *Kolibok*, *Maša i medvjed*, Institut Puškin (za djecu).

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgovoно-obrazovni ishodi iz domene C. *Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom* i iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom*.

Učitelj planira školske ili izvanškolske kulturne sadržaje i aktivnosti prema interesima učenika, mogućnostima škole i lokalne zajednice. Ishodima se potiče uključivanje učenika u kulturni i društveni život zajednice te se ne vrednuju sumativno.

Osnovna škola Ruski jezik i kultura 2. razred – 105 sati godišnje

DOMENA A: Govorimo ruskim jezikom		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgovoно-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ A.2.1. Učenik reagira neverbalno i verbalno na slušne i vizualne poticaje.	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje izgovorene riječi ili zvučni zapis riječi sa sličkovnim prikazima i predmetima – imenuje predmete i osobe u razredu ili na vizualnim predlošcima – odgovara na pitanja razumijevanja – reagira na učestale riječi, jednostavne rečenice i fraze – uočava osnovne posebnosti izgovora, intonacije i nagona ruskoga jezika – prepoznaе i provodi izgovorene upute ili zvučno zapisane upute 	Učenik uz povremenu pomoć neverbalno i verbalno reagira na učestale riječi i upute.

RJK OŠ A.2.2. Učenik ponavlja glasove i učestale riječi, jednostavne rečenice i fraze.	<ul style="list-style-type: none"> – ponavlja glasove, riječi, kratke, jednostavne rečenice i fraze – povezuje značenje riječi sa slikom – povezuje grafeme i foneme – imenuje i pokazuje predmete iz svoga okružja 	Učenik uz povremenu pomoć ponavlja glasove i učestale riječi, jednostavne rečenice i fraze.
RJK OŠ A.2.3. Učenik sudjeluje u vrlo kratkome razgovoru i razmjenjuje naučene kratke, jednostavne rečenice i fraze.	<ul style="list-style-type: none"> – upotrebljava osnovne komunikacijske obrasce – postavlja vrlo jednostavna, uvježbana pitanja i odgovara na njih – oblikuje i izgovara vrlo kratke, jednostavne i uvježbane rečenice i fraze 	Učenik uz povremenu pomoć sudjeluje u vrlo kratkome razgovoru i razmjenjuje naučene kratke, jednostavne rečenice i fraze.

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: moja obitelj, boje, igračke, brojevi, škola, hrana, životinje, blagdani, čestitke, zahvale, moj dom, zavičaj, kretanje u prostoru, godišnja doba, doba dana, odjeća i obuća.

Preporučene vrste tekstova: slikovnice, slikopjesme, slagalice, kratke pripovijetke, bajke, digitalne igre, dječje pjesmice, kratki igrokazi, brojalice, zagonetke.

Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovoj povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Navedene su teme i sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda preporuka, a učitelj samostalno odlučuje o njihovu broju, odabiru i rasporedu u jednoj nastavnoj godini.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Ciklički se ponavljaju i proširuju u odnosu na prethodni razred.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učitelj kreativno i fleksibilno kreira svoj rad u planiranim okvirima primjereno uvjetima.

DOMENA B: Čitamo i pišemo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar na kraju razreda</i>
RJK OŠ B.2.1. Učenik s razumijevanjem čita/sluša vrlo kratke tekstove koji su primjereni dobi i razini jezičnoga razvoja.	<ul style="list-style-type: none"> – odgovara na pitanja povezana s tekstrom – čita/sluša tekst nekoliko puta radi potpunijega razumijevanja – prepoznaže glavne i sporedne likove – prati radnju, razumije poruku ili temu priče 	Učenik uz povremenu pomoć s razumijevanjem čita/sluša vrlo kratke tekstove koji su primjereni dobi i razini jezičnoga razvoja.
RJK OŠ B.2.2. Učenik se kreativno izražava na temelju pročitanoga teksta.	<ul style="list-style-type: none"> – kreativno se izražava pokretom, crtežom ili riječima nakon čitanja/slušanja teksta – dramatizira, stvara likovne radove, uređuje pano, izrađuje strip itd. 	Učenik se uz povremenu pomoć kreativno izražava na temelju pročitanoga teksta.
RJK OŠ B.2.3. Učenik prepisuje slova ruske abecede, poznate riječi, jednostavne rečenice i fraze.	<ul style="list-style-type: none"> – prepisuje sva slova ruske abecede, poznate riječi, jednostavne rečenice i fraze – prepoznaže zapis poznatih riječi i njihove zvučne slike 	Učenik uz povremenu pomoć prepisuje slova ruske abecede, poznate riječi, jednostavne rečenice i fraze.

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgojno-obrazovni ishodi iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom*.

Preporučeni medijski sadržaji: djeciči časopisi (npr. *Kolobok*, *Smešariki*, humoristična serija *Jeralaš*, Institut Puškin (za djecu).

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima.

Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

DOMENA C: Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar na kraju razreda</i>
RJK OŠ C.2.1. Učenik uočava, prepoznaže i navodi osnovna obilježja ruske kulture i pronalazi sličnosti s hrvatskom kulturom.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaže i imenuje osnovna kulturno specifična obilježja, tipična ruska imena, praznike, blagdane i simbole 	Učenik uz povremenu pomoć uočava, prepoznaže i navodi osnovna obilježja ruske kulture i pronalazi sličnosti s hrvatskom kulturom.

RJK OŠ C.2.2. Učenik odabire i primjenjuje najosnovnije tehnike kreativnoga izražavanja na ruskome jeziku.	<ul style="list-style-type: none"> – sudjeluje u aktivnostima, kratkim predstavama – izvodi ruske dječje i narodne pjesme, brojalice, ruske dječje igre s pjevanjem uz slušanje glazbe te pjesme i skladbe prati pokretom – izvodi jednostavne plesne pokrete ruskih narodnih plesova – crta i boji 	Učenik uz povremenu pomoć odabire i primjenjuje najosnovnije tehnike kreativnoga izražavanja na ruskome jeziku.
---	---	---

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: ruski blagdani, suveniri, narodna nošnja, glazbala, rukotvorine, običaji.

Preporučeni medijski sadržaji: ruski animirani filmovi, obrazovni sadržaji primjereni dobi na predložene teme, dječji časopisi (npr. *Kolobok*, *Smešariki*, humoristična serija *Jeralaš*, Institut Puškin (za djecu).

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgono-obrazovni ishodi iz domene C. *Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom* i iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom*.

Učitelj planira školske ili izvanškolske kulturne sadržaje i aktivnosti prema interesima učenika, mogućnostima škole i lokalne zajednice. Ishodima se potiče uključivanje učenika u kulturni i društveni život zajednice te se ne vrednuju sumativno.

Osnovna škola Ruski jezik i kultura 3. razred – 105 sati godišnje

DOMENA A: Govorimo ruskim jezikom		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar</i> na kraju razreda
RJK OŠ A.3.1. Učenik razumije kratke, jednostavne rečenice i fraze.	<ul style="list-style-type: none"> – odgovara pokretom, jednostavnim rečenicama ili frazama na pitanja, molbe ili upute koji su povezani s poznatim temama ili situacijama – prepoznaće najvažnije informacije te ih povezuje s osobnim iskustvom i znanjem – uočava osnovnu poruku i ključnu informaciju u jednostavnim tekstovima i prepoznaće osnovne namjere sugovornika – prema modelu oblikuje i izgovara jednostavne rečenice ili fraze pazeći na pravilan izgovor i intonaciju 	Učenik uz povremenu pomoć razumije kratke, jednostavne rečenice i fraze.
RJK OŠ A.3.2. Učenik sudjeluje u kratkome razgovoru koristeći se kratkim, jednostavnim rečenicama ili frazama.	<ul style="list-style-type: none"> – oblikuje i pravilno izgovara vrlo kratke i vrlo jednostavne rečenice u uvježbanome dijalogu – imenuje osobe, predmete, životinje i jednostavne radnje u nizu od nekoliko kratkih i vrlo jednostavnih rečenica – postavlja jednostavna pitanja i odgovara na njih 	Učenik uz povremenu pomoć sudjeluje u kratkome razgovoru koristeći se kratkim, jednostavnim rečenicama ili frazama.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: škola, brojevi, kretanje u prostoru, moj dom, obitelj, prijatelji, grad, selo, godišnja doba, doba dana, dnevni raspored, domaće životinje, praznici, blagdani, čestitke, zahvale, prijevozna sredstva, slobodno vrijeme, hrana, piće, dijelovi tijela, odjeća i obuća.

Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovoj povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Navedene su teme i sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda preporuka, a učitelj samostalno odlučuje o njihovu broju, odabiru i rasporedu u jednoj nastavnoj godini.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Ciklički se ponavljaju i proširuju u odnosu na prethodni razred.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učitelj kreativno i fleksibilno kreira svoj rad u planiranim okvirima primjerenog uvjetima.

DOMENA B: Čitamo i pišemo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar</i> na kraju razreda
RJK OŠ B.3.1. Učenik s razumijevanjem čita/sluša tekst i zadane dijelove teksta koji su primjereni dobi i razini jezičnoga razvoja.	<ul style="list-style-type: none"> – prati priču ili stihove i razumije njihovo značenje – odgovara na postavljena pitanja i postavlja pitanja – dijeli svoje dojmove – sažima sadržaj teksta – čita kratak tekst nekoliko puta radi potpunijega razumijevanja pazeći na pravilan izgovor i intonaciju 	Učenik uz povremenu pomoć s razumijevanjem čita/sluša tekst i zadane dijelove teksta koji su primjereni dobi i razini jezičnoga razvoja.

RJK OŠ B.3.2. Učenik se kreativno izražava na temelju pročitanoga teksta.	<ul style="list-style-type: none"> - interpretira tekst i kreativno izražava svoje ideje i dojmove - služi se jezikom, likovnim ili drugim umjetničkim izrazom nakon čitanja/slušanja teksta - izvodi scenske prikaze likova, dijaloga i situacija iz priče 	Učenik se uz povremenu pomoć kreativno izražava na temelju pročitanoga teksta.
RJK OŠ B.3.3. Učenik prepisuje riječi, jednostavne rečenice i fraze poznate tematike.	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznaće i prepisuje nove riječi iz ponuđenoga teksta - prati redoslijed teksta, prepisuje jednostavne rečenice i fraze - piše naučene riječi i fraze primjenjujući pravopisna pravila 	Učenik uz povremenu pomoć prepisuje riječi, jednostavne rečenice i fraze poznate tematike.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgovoно-obrazovni ishodi iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom*.

Proširivanje i produbljivanje tema je postupno.

Preporučene vrste tekstova: slikopriča, slikopjesma, kratka pripovijetka, bajka, basna, dječja pjesma, kratki igrokaz, zagonetka, brojalica.

Preporučeni medijski sadržaji: animirani filmovi, filmske bajke, dječji časopis (npr. *Kolobok*), *Smešariki*, humoristična serija *Jeralaš*, Institut Puškin (za djecu).

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

DOMENA C: Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgovoно-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar</i> na kraju razreda
RJK OŠ C. 3.1. Učenik navodi osnovna obilježja ruske kulture i govori o sebi i o drugima na temelju međukulturalnoga iskustva.	<ul style="list-style-type: none"> - navodi i imenuje osnovna kulturno specifična obilježja, tipična ruska imena, praznike, blagdane i simbole - pokazuje svijest o važnosti i vrijednosti međukulturalnoga iskustva i otvorenost za razumijevanje i prihvatanje drugih kultura 	Učenik uz povremenu pomoć navodi osnovna obilježja ruske kulture i govori o sebi i o drugima na temelju međukulturalnoga iskustva.
RJK OŠ C.3.2. Učenik uspoređuje obilježja ruske i hrvatske kulture, sudjeluje u aktivnostima nadahnutima folklorom.	<ul style="list-style-type: none"> - kreativno se izražava pjesmom, plesom, crtežom i glumom - sudjeluje na međunarodnim natjecanjima iz ruske kulture - nastupa na Danu škole krajem školske godine - izrađuje čestitke, darove te različite rukotvorine s elementima ruske tradicije - posjećuje aktivnosti koje se organiziraju za ruske blagdane 	Učenik uz poticaj uspoređuje obilježja ruske i hrvatske kulture, sudjeluje u aktivnostima nadahnutima folklorom.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: ruski blagdani, suveniri, narodna nošnja, glazbala, rukotvorine, običaji, folklor.

Preporučeni medijski sadržaji: ruski animirani filmovi, obrazovni sadržaji primjereni dobi na predložene teme, dječji časopisi (npr. *Kolobok*), *Smešariki*, humoristična serija *Jeralaš*, Institut Puškin (za djecu).

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgovoно-obrazovni ishodi iz domene C. *Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom* i iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom*.

Učitelj planira školske ili izvanškolske kulturne sadržaje i aktivnosti prema interesima učenika, mogućnostima škole i lokalne zajednice. Ishodima se potiče uključivanje učenika u kulturni i društveni život zajednice te se ne vrednuju sumativno.

Osnovna škola Ruski jezik i kultura 4. razred – 105 sati godišnje

DOMENA A: Govorimo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ A.4.1. Učenik razumije niz kratkih tekstova i izgovara ih jednostavnim i kratkim rečenicama i frazama.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije konkretnе, kratke i jednostavne tekstove i fraze, sudjeluje u uvježbanome razgovoru oblikujući jednostavne rečenice – služi se naučenim jezičnim strukturama i vokabularom kako bi samostalno oblikovalo jednostavne rečenice pri tom pazeci na pravilan izgovor i intonaciju – primjenjuje stečena znanja pri odabiru točnih odgovora ili obavljanju određenih zadataka 	Učenik uz povremenu pomoć razumije niz kratkih tekstova i izgovara ih jednostavnim i kratkim rečenicama i frazama.
RJK OŠ A.4.2. Učenik sudjeluje u kratkom razgovoru i razmjenjuje kratke i jednostavne rečenice i fraze.	<ul style="list-style-type: none"> – vlada osnovnim podatcima o sebi i drugima, izražava vlastite osjećaje i zanimanje za osjećaje drugih – postavlja pitanja u uvježbanim situacijama i odgovara na njih – sudjeluje u uvježbanim dijalozima i igranju uloga 	Učenik uz povremenu pomoć sudjeluje u kratkom razgovoru i razmjenjuje kratke i jednostavne rečenice i fraze.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: škola, moj dom, obitelj, prijatelji, grad i selo, raspored dana, godišnja doba, domaći i divlje životinje, praznici i blagdani, prijevozna sredstva, slobodno vrijeme, hrana i pića, dijelovi tijela, svemir, sport, priroda i ekologija, zdravlje.

Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovoj povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Navedene su teme i sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda preporuka, a učitelj samostalno odlučuje o njihovu broju, odabiru i rasporedu u jednoj nastavnoj godini.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Ciklički se ponavljaju i proširuju u odnosu na prethodni razred.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učitelj kreativno i fleksibilno kreira svoj rad u planiranim okvirima primjereni uvjetima.

DOMENA B: Čitamo i pišemo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ B.4.1. Učenik čita naglas jednostavan tekst o poznatim temama i s poznatim jezičnim sredstvima.	<ul style="list-style-type: none"> – čita naglas i ponavlja ključne dijelove teksta – prepoznaće i oponaša pravilan izgovor, intonaciju jezika – povezuje temu i sadržaj teksta sa stvarnim životom i svojim iskustvom 	Učenik uz povremenu pomoć čita naglas jednostavan tekst o poznatim temama i s poznatim jezičnim sredstvima.
RJK OŠ B.4.2. Učenik primjenjuje svoje književno iskustvo kao izvor nadahnuća za kreativno izražavanje.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije i cjeni jednostavan tekst kao nadahnuće za vlastito kreativno izražavanje – koristi se jezičnim elementima i stilskim obilježjima tekstova u vlastitim radovima – stvarački oblikuje jednostavan pročitani tekst (stvara novi završetak, mijenja postupke likova, uvodi nove likove, dramatizira ili scenski improvizira književni tekst, stvara ilustracije) 	Učenik uz povremenu pomoć primjenjuje svoje književno iskustvo kao izvor nadahnuća za kreativno izražavanje.
RJK OŠ B.4.3. Učenik piše kratak i jednostavan tekst poznate tematike.	<ul style="list-style-type: none"> – piše jednostavan tekst poznate tematike na temelju doivenoga predloška – na jednostavna pitanja daje pisane odgovore – sastavlja jednostavan plan ili skicu svoga teksta kako bi organizirao svoje ideje 	Učenik uz povremenu pomoć piše kratak i jednostavan tekst poznate tematike.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgojno-obrazovni ishodi iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom*.

Proširivanje i produbljivanje tema je postupno.

Preporučene vrste tekstova: slikopriča, slikopjesma, kratka pripovijetka, bajka, basna, dječja pjesma, kratki igrokaz, lirske pjesme, pripovijetke, basne, kratke narodne poslovice, dječji roman, dramski tekst u tiskanome i digitalnome udžbeniku, mrežnim stranicama i drugim izvorima.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učenike se potiče da izraze svoju kreativnost i individualnost koristeći se književnim tekstovima kao nadahnućem za pisanje vlastitih priča, pjesama ili dnevnika, za ilustriranje vlastitih ideja, za stvaranje dramskih likova i izvođenje malih predstava.

U nastavi se iskorištavaju prednosti suvremene tehnologije kako bi se učenicima pružili novi načini učenja i izražavanja (uporaba mrežnih alata, aplikacija, interaktivnih sadržaja ili digitalnih resursa) te za uključivanje i motivaciju učenika.

DOMENA C: Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije

Odgono-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgono-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ C.4.1. Učenik navodi i imenuje posebnosti ruske kulture te razlikuje i uspoređuje odabranu obilježja slična onima u hrvatskoj kulturi.	<ul style="list-style-type: none"> – izdvaja odabrana ruska obilježja i simbole (zastava, himna, hrana, instrumenti i sl.) – prepoznaće, opisuje i poštuje različite kulturne obrasce (ruske običaje, vjerovanja) na primjerima koje susreće u svojoj neposrednoj okolini ili kraju iz kojega potječe – razvija pozitivan stav prema učenju ruskoga jezika i kulture koristeći se izvornim materijalima (ruske dječje, tradicionalne i moderne pjesme, animirani,igrani i lutkarski filmovi, dječji časopisi itd.) 	Učenik uz povremenu pomoć navodi i imenuje posebnosti ruske kulture te razlikuje i uspoređuje odabranu obilježja slična onima u hrvatskoj kulturi.
RJK OŠ C.4.2. Učenik uočava i primjenjuje osnovne tehnike kreativnoga izražavanja nadahnute folklorom.	<ul style="list-style-type: none"> – sudjeluje u zajedničkoj i samostalnoj izvedbi (predstavi, priredbi) – izvodi autorske i tradicijske pjesme, primjenjuje svoju maštu i interpretira obilježja ruskoga folklora sudjelovanjem i provedbom aktivnosti – kreativno se izražava različitim tehnikama 	Učenik uz poticaj uočava i primjenjuje osnovne tehnike kreativnoga izražavanja nadahnute folklorom.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: ruski blagdani, suveniri, narodna nošnja, glazbala, rukotvorine, običaji, folklor.

Preporučeni medijski sadržaji: ruski animirani filmovi, obrazovni sadržaji primjereni dobi na predložene teme, dječji časopisi (npr. *Kolobok*, *Smešariki*, humoristična serija *Jeralaš*, Institut Puškin (za djecu).

Preporučene aktivnosti: posjet kulturnim događajima i ustanovama, susreti s književnicima, kulturni festivali i smotre, školske i izvanškolske kulturne manifestacije (Europski dan jezika, Međunarodni dan materinskoga jezika, Smotra dječjega stvaralaštva, Dan znanosti, Dan žena, Dan prvoga leta čovjeka u svemir, Božić, ruski fašnik i sl.), proučavanje knjiga, fotografija, videozapisa, audiozapisa ili gostujućih predavača koji predstavljaju obilježja ruske kulture.

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgono-obrazovni ishodi iz domene C. *Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom* i iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom*.

Učitelj planira školske ili izvanškolske kulturne sadržaje i aktivnosti prema interesima učenika, mogućnostima škole i lokalne zajednice. Isthodima se potiče uključivanje učenika u kulturni i društveni život zajednice te se ne vrednuju sumativno.

Osnovna škola Ruski jezik i kultura 5. razred – 105 sati godišnje

DOMENA A: Govorimo ruskim jezikom		
Odgono-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgono-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
OŠ RJK A.5.1. Učenik razgovara o poznatoj tematiki i prepričava kratke tekstove.	<ul style="list-style-type: none"> – oblikuje i govori kratke i jednostavne tekstove poznate tematike – prepričava kratke obradene tekstove s pomoću predloška ili pitanja – primjenjuje prikladan izgovor i intonaciju – upotrebljava preporučena jezična sredstva u uvježbanim iskazima – samostalno primjenjuje uvježbana, preporučena jezična sredstva za izgovor novih, uvježbanih iskaza 	Učenik uz povremenu pomoć razgovara o poznatoj tematiki i prepričava kratke tekstove.

RJK OŠ A.5.2. Učenik sudjeluje u jednostavnom razgovoru na zadatu temu poznate tematike.	<ul style="list-style-type: none"> – postavlja jednostavna pitanja i odgovara na njih – sudjeluje u jednostavnome razgovoru na zadatu temu – sudjeluje u uvježbanim dijalozima i igranju uloga 	Učenik uz povremenu pomoć sudjeluje u jednostavnome razgovoru na zadatu temu poznate tematike.
OŠ RJK A.5.3. Učenik s razumijevanjem čita/sluša jednostavan tekst poznate tematike.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije sadržaj teksta – prepoznaže glavnu misao i izdvaja ključne informacije u jednostavnome tekstu poznate tematike – postavlja pitanja i odgovara na njih – prepričava tekst – razumije glavnu poruku teksta – izdvaja ključne riječi i važnije informacije 	Učenik uz povremenu pomoć s razumijevanjem čita/sluša jednostavan tekst poznate tematike.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: škola, priroda i ekologija (mora, jezera, rijeke, planine), povijesne činjenice, materinski jezik (glagoljica, cirilica, latinica), moj zavičaj, priatelji, godišnja doba, praznici i blagdani, prijevozna sredstva, slobodno vrijeme, šetnja gradom, hrana, pića, svemir, sport, zanimanja, zdravlje.

Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovoj povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Navedene su teme i sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda preporuka, a učitelj samostalno odlučuje o njihovu broju, odabiru i rasporedu u jednoj nastavnoj godini.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Ciklički se ponavljaju i proširuju u odnosu na prethodni razred.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učitelj kreativno i fleksibilno kreira svoj rad u planiranim okvirima primjerenog uvjetima.

DOMENA B: Čitamo i pišemo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ B.5.1. Učenik čita tekst srednje duljine s poznatim i nepoznatim jezičnim sredstvima.	<ul style="list-style-type: none"> – čita tekstove različitih žanrova i razumije njihov sadržaj i glavnu poruku – piše bilješke o pročitanim tekstovima, navodi i opisuje svoje omiljene dijelove – čita izražajno – prepričava tekstove služeći se vlastitim riječima i frazama 	Učenik uz povremenu pomoć čita tekst srednje duljine s poznatim i nepoznatim jezičnim sredstvima.
RJK OŠ B.5.2. Učenik primjenjuje svoje književno iskustvo kao izvor nadahnuća za kreativno izražavanje i stvaranje.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije i cijeni književni tekst kao nadahnuće za vlastito kreativno izražavanje – koristi se jezičnim elementima i stilskim obilježjima tekstova u vlastitim radovima – izražava svoj doživljaj književnoga teksta usmeno, pisano, crtežom – iznosi svoja zapažanja o tekstu te svoje misli povezane s njim – povezuje situacije iz teksta sa stvarnim životom – čita tekstove u djecičim časopisima, knjigama i na ruskim mrežnim stranicama po odabiru učitelja – stvaralački oblikuje pročitani tekst (stvara novi završetak, mijenja postupke likova, uvodi nove likove, dramatizira ili scenski improvizira književni tekst, stvara ilustracije, umne mape) 	Učenik uz povremenu pomoć primjenjuje svoje književno iskustvo kao izvor nadahnuća za kreativno izražavanje i stvaranje.
RJK OŠ B.5.3. Učenik piše tekst na zadatu temu služeći se poznatim jezičnim sredstvima.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire ključne informacije koje će uključiti u svoj tekst – odgovara na pitanja – piše tekst poznate tematike na temelju dobivenoga predloška 	Učenik uz povremenu pomoć piše tekst na zadatu temu služeći se poznatim jezičnim sredstvima.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgojno-obrazovni ishodi iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom*. Proširivanje i produbljivanje tema je postupno.

Preporučene vrste tekstova: slikopriča, slikopjesma, kratka pripovijetka, bajka, basna, dječja pjesma, kratki igrokaz, lirske pjesme, pripovijetke, basne, narodne poslovice, dječji roman, dramski tekst u tiskanome i digitalnome udžbeniku, mrežnim stranicama i drugim izvorima.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učenike se potiče da izraze svoju kreativnost i individualnost koristeći se književnim tekstovima kao nadahnućem za pisanje vlastitih priča, pjesama ili dnevnika, za ilustriranje vlastitih ideja, za stvaranje dramskih likova i izvođenje malih predstava.

U nastavi se iskorištavaju prednosti suvremene tehnologije kako bi se učenicima pružili novi načini učenja i izražavanja (uporaba mrežnih alata, aplikacija, interaktivnih sadržaja ili digitalnih resursa) te za uključivanje i motivaciju učenika.

DOMENA C: Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ C.5.1. Učenik zapaža načine komunikacije koji su karakteristični za rusku kulturu i usporeduje ih s onima u hrvatskoj kulturi.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje rusku kulturu s usmjerenošću na načine komunikacije – sudjeluje u obilježavanju posebnih datuma, ruskih blagdanih i praznika, govori kako se osjeća tijekom međukulturalnoga iskustva – stječe pozitivan stav prema učenju ruskoga jezika i kulture koristeći se izvornim materijalima (ruska glazba, folklor, filmovi, časopisi, ruska kulturna baština, mediji) 	Učenik uz povremenu pomoć zapaža načine komunikacije koji su karakteristični za rusku kulturu i uspoređuje ih s onima u hrvatskoj kulturi.
RJK OŠ C.5.2. Učenik uočava, odabire i primjenjuje osnovne tehnike kreativnoga izražavanja na ruskom jeziku.	<ul style="list-style-type: none"> – sudjeluje u zajedničkoj izvedbi (predstavi, priredbi), usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih, obogaćuje izvođenje i vrednuje izvedbu – kreativno se izražava pjesmom, plesom, crtežom i glumom – koristi se fotoaparatom / pametnim telefonom u svrhu stvaranja fotografija i videa 	Učenik uz poticaj uočava, odabire i primjenjuje osnovne tehnike kreativnoga izražavanja na ruskom jeziku.
RJK OŠ C.5.3. Učenik pronalazi podatke o zadanoj tematici u različitim medijima primjerima dobi učenika.	<ul style="list-style-type: none"> – pronalazi ključne podatke u tekstovima iste tematike u različitim medijima – traži izvore jednostavnih informacija 	Učenik uz povremenu pomoć pronalazi podatke o zadanoj tematici u različitim medijima primjerima dobi učenika.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: ruski blagdani, suveniri, narodna nošnja, glazbala, rukotvorine, običaji, folklor, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, televizijske emisije, kazališne predstave, povijesne i geografske činjenice, svemir, priroda i ekologija, slobodno vrijeme, sport, zdravlje, prehrana, zanimljivosti iz kulture i sl.

Preporučeni medijski sadržaji: ruski animirani filmovi, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, televizijske emisije, obrazovni sadržaji primjereni dobi na predložene teme, dječji časopisi (npr. *Kolobok*), humoristična serija *Jeralaš*, Institut Puškin (za djecu npr. *Smešariki*).

Preporučene aktivnosti: posjet kulturnim događajima i ustanovama, susreti s književnicima, kulturni festivali i smotre, školske i izvanškolske kulturne manifestacije (Europski dan jezika, Međunarodni dan materinskoga jezika, Smotra dječjega stvaralaštva, Dan znanosti, Dan žena, Dan prvoga leta čovjeka u svemir, Božić, ruski fašnik i sl.), proučavanje knjiga, fotografija, videozapisa, audiozapisa ili gostujućih predavača koji predstavljaju rusku kulturu, sudjelovanje u smotri ruskoga stvaralaštva, susreti s Rusima uživo, slušanje ruskih govornika putem interneta.

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgojno-obrazovni ishodi iz domene C. *Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom i iz domene B. Čitamo i pišemo ruskim jezikom*.

Učitelj planira školske ili izvanškolske kulturne sadržaje i aktivnosti prema interesima učenika, mogućnostima škole i lokalne zajednice. Ishodima se potiče uključivanje učenika u kulturni i društveni život zajednice te se ne vrednuju sumativno.

Učitelj upoznaje učenike s prikladnim izvorima i različitim medijima u kojima mogu pronaći podatke (knjige, članci, enciklopedije, časopisi, dokumentarni filmovi, poučne emisije, mrežne stranice i drugi izvori informacija koji su primjereni uzrastu i razumijevanju učenika).

Osnovna škola Ruski jezik i kultura 6. razred – 105 sati godišnje

DOMENA A: Govorimo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
OŠ RJK A.6.1. Učenik razgovara o poznatoj tematiki i prepričava tekstove srednje duljine.	<ul style="list-style-type: none"> – oblikuje i govori tekstove srednje duljine poznate tematike – prepričava obrađene tekstove srednje duljine s pomoću predloška ili pitanja – primjenjuje prikladan izgovor i intonaciju – upotrebljava preporučena jezična sredstva uvježbanim iskazima – samostalno primjenjuje uvježbana, preporučena jezična sredstva za izgovor novih, uvježbanih iskaza 	Učenik uz povremenu pomoć razgovara o poznatoj tematiki i prepričava tekstove srednje duljine.
RJK OŠ A.6.2. Učenik sudjeluje u razgovoru na zadanu temu poznate tematike.	<ul style="list-style-type: none"> – postavlja pitanja i odgovara na njih – sudjeluje u razgovoru na zadanu temu – sudjeluje u uvježbanim dijalozima i igranju uloga 	Učenik uz povremenu pomoć sudjeluje u razgovoru na zadanu temu poznate tematike.
OŠ RJK A.6.3. Učenik s razumijevanjem čita/sluša tekst srednje duljine poznate tematike.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije sadržaj teksta – prepoznaže glavnu misao i izdvaja ključne informacije u tekstu srednje duljine poznate tematike – postavlja pitanja i odgovara na njih – prepričava tekst – izdvaja ključne riječi i važnije informacije 	Učenik uz povremenu pomoć s razumijevanjem čita/sluša tekst poznate tematike.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: škola, priroda i ekologija, očuvanje okoliša, povjesne činjenice, materinski jezik (glagoljica, cirilica, latinica), slavenska mitologija, prijatelji, praznici i blagdani, prijevozna sredstva, slobodno vrijeme, šetnja gradom, prehrana, zdravlje, sport, kod liječnika, u ljekarni, u prodavaonici, na autobusnome kolodvoru, na željezničkome kolodvoru, moj zavičaj, turizam, zanimanja, svemir.

Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovoj povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Navedene su teme i sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda preporuka, a učitelj samostalno odlučuje o njihovu broju, odabiru i rasporedu u jednoj nastavnoj godini.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Ciklički se ponavljaju i proširuju u odnosu na prethodni razred.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učitelj kreativno i fleksibilno kreira svoj rad u planiranim okvirima primjereno uvjetima.

DOMENA B: Čitamo i pišemo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ B.6.1. Učenik čita dulji tekst s poznatim i nepoznatim jezičnim sredstvima.	<ul style="list-style-type: none"> – čita tekstove različitih žanrova i razumije njihov sadržaj i glavnu poruku – izražava svoje osnovne osjećaje (čuđenje, radost, suošjećanje, iščekivanje, ljutnja, strah) kao reakciju na književni tekst – piše bilješke o pročitanim tekstovima, pokazuje zanimanje za likove i događaje koji su povezani s njim i s vlastitim doživljajem – čita izražajno – prepričava tekstove služeći se vlastitim riječima i frazama 	Učenik uz povremenu pomoć čita dulji tekst s poznatim i nepoznatim jezičnim sredstvima.

RJK OŠ B.6.2. Učenik objašnjava ideju teksta te primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije i cijeni književni tekst kao nadahnuće za vlastito kreativno izražavanje – iznosi svoja zapažanja o pročitnome tekstu usmeno, pisano i sl. – koristi se jezičnim elementima i stilskim obilježjima tekstova u vlastitim radovima – poistovjećuje se sa sudbinom likova i procjenjuje njihove postupke – povezuje situacije iz teksta sa stvarnim životom – stvaralački oblikuje pročitani tekst (stvara novi završetak, mijenja postupke likova, uvodi nove likove, dramatizira ili scenski improvizira književni tekst, stvara ilustracije, umne mape) 	Učenik uz povremenu pomoć objašnjava ideju teksta te primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje.
RJK OŠ B.6.3. Učenik piše i uređuje tekst na zadatu temu služeći se poznatim jezičnim sredstvima.	<ul style="list-style-type: none"> – odgovara na pitanja i daje povratne informacije – odabire ključne informacije koje će uključiti u svoj tekst – piše tekst poznate tematike na temelju dobivenoga predloška ili smjernica – slijedi smjernice kako bi obogatio svoj tekst 	Učenik uz povremenu pomoć piše i uređuje tekst na zadatu temu služeći se poznatim jezičnim sredstvima.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgojno-obrazovni ishodi iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom*. Proširivanje i produbljivanje tema je postupno.

Preporučene vrste tekstova: bajke, basne, pjesme, igrokazi, lirske pjesme, pripovijetke, kratke narodne poslovice, dječji romani, dramski tekstovi u tiskanome i digitalnome udžbeniku, mrežnim stranicama i drugim izvorima.

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učenike se potiče da izraze svoju kreativnost i individualnost koristeći se književnim tekstovima kao nadahnućem za pisanje vlastitih priča, pjesama ili dnevnika, za ilustriranje vlastitih ideja, za stvaranje dramskih likova i izvođenje malih predstava.

S pomoću rječnika ruskoga jezika učenici mogu usporedavati sličnosti između ruskih i hrvatskih izraza i prevoditi neke od učestalijih izraza.

U nastavi se iskorištavaju prednosti suvremene tehnologije kako bi se učenicima pružili novi načini učenja i izražavanja (uporaba mrežnih alata, aplikacija, interaktivnih sadržaja ili digitalnih resursa) te za uključivanje i motivaciju učenika.

DOMENA C: Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ C.6.1. Učenik primjenjuje načine komunikacije koji su karakteristični za rusku kulturu i uspoređuje ih s onima u hrvatskoj kulturi.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje rusku kulturu primjenjujući načine komunikacije – sudjeluje u obilježavanju posebnih datuma, ruskih blagdana i praznika, govori kako se osjeća tijekom međukulturalnoga iskustva – stječe pozitivan stav prema učenju ruskoga jezika i kulture koristeći se izvornim materijalima (ruska glazba, folklor, filmovi, časopisi, ruska kulturna baština, mediji) 	Učenik uz povremenu pomoć primjenjuje načine komunikacije koji su karakteristični za rusku kulturu i uspoređuje ih s onima u hrvatskoj kulturi.
RJK OŠ C.6.2. Učenik odabire i primjenjuje tehnike kreativnoga izražavanja na ruskom jeziku.	<ul style="list-style-type: none"> – sudjeluje u zajedničkoj izvedbi (predstavi, priredbi), uskladjuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih, obogaćuje izvođenje i vrednuje izvedbu – recitira ulomke iz proznih i pjesničkih djela na ruskom jeziku – kreativno se izražava pjesmom, plesom, crtežom i glumom – koristi se fotoaparatom / pametnim telefonom u svrhu stvaranja fotografija i videa 	Učenik uz poticaj odabire i primjenjuje tehnike kreativnoga izražavanja na ruskom jeziku.
RJK OŠ C.6.3. Učenik pronalazi potrebne informacije u različitim medijima primjerima dobi te potiče ostale učenike na međusobno dijeljenje i interakciju.	<ul style="list-style-type: none"> – u suradnji s ostalim učenicima pronalazi informacije u različitim izvorima prema svojim interesima i potrebama – odabire ključne riječi za internetsko pretraživanje, služi se sadržajem i kazalom pojmove u traženju informacija – provjerava točnost i navodi izvor informacija 	Učenik uz povremenu pomoć pronalazi potrebne informacije u različitim medijima primjerima dobi te potiče ostale učenike na međusobno dijeljenje i interakciju.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: ruski blagdani, narodna nošnja, suvremena glazba, rukotvorine, običaji, folklor, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, televizijske emisije, kazališne predstave, povijesne i geografske činjenice, svemir, priroda i ekologija, očuvanje okoliša, slobodno vrijeme, sport, zdravlje, prehrana, turizam, zanimljivosti iz kulture i sl.

Preporučeni medijski sadržaji: ruski animirani filmovi, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, blogovi, televizijske emisije, obrazovni sadržaji primjereni dobi na predložene teme, dječji časopisi (npr. *Kolobok*, *Smešariki*, humoristična serija *Jeralaš*, Institut Puškin (za djecu).

Preporučene aktivnosti: posjet kulturnim događajima u ustanovama, susreti s književnicima, kulturni festivali i smotre, školske i izvanškolske kulturne manifestacije (Europski dan jezika, Međunarodni dan materinskog jezika, Smotra dječjega stvaralaštva, Dan znanosti, Dan žena, Dan prvoga leta čovjeka u svemir, Božić, ruski fašnik i sl.), proučavanje knjiga, fotografija, videozapisa, audiozapisa ili gostujućih predavača koji predstavljaju ruskiju kulturu, sudjelovanje u smotri ruskoga stvaralaštva, susreti s Rusima uživo, slušanje ruskih govornika putem interneta.

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgojno-obrazovni ishodi iz domene C. *Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom* i iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom*.

Učitelj planira školske ili izvanškolske kulturne sadržaje i aktivnosti prema interesima učenika, mogućnostima škole i lokalne zajednice. Ishodima se potiče uključivanje učenika u kulturni i društveni život zajednice te se ne vrednuju sumativno.

Učitelj upoznaje učenike s prikladnim izvorima i različitim medijima u kojima mogu pronaći podatke (knjige, članci, enciklopedije, časopisi, dokumentarni filmovi, poučne emisije, mrežne stranice i drugi izvori informacija koji su primjereni uzrastu i razumijevanju učenika).

Osnovna škola Ruski jezik i kultura 7. razred – 105 sati godišnje**DOMENA A: Govorimo ruskim jezikom**

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
OŠ RJK A.7.1. Učenik primjenjuje poznate sadržaje u planiranome i spontanome razgovoru srednje duljine.	<ul style="list-style-type: none"> - odgovara na pitanja, iskazuje osobno mišljenje i stav - stvara skicu (prezentaciju, umnu mapu) i planira strukturu govora uz smjernice - primjenjuje prikladan izgovor i intonaciju - upotrebljava preporučena jezična sredstva - samostalno primjenjuje uvježbana, preporučena jezična sredstva za izgovor novih, uvježbanih iskaza 	Učenik uz povremenu pomoć primjenjuje poznate sadržaje u planiranome i spontanome razgovoru srednje duljine.
OŠ RJK A.7.2. Učenik sudjeluje u duljem razgovoru poznate tematike.	<ul style="list-style-type: none"> - postavlja pitanja i odgovara na njih - sudjeluje u razgovoru na zadatu temu - sudjeluje u uvježbanim dijalozima i igranju uloga - iskazuje osobno mišljenje i stav 	Učenik uz povremenu pomoć sudjeluje u duljem razgovoru poznate tematike.
OŠ RJK A.7.3. Učenik s razumijevanjem čita/sluša i reproducira tekst srednje duljine poznate tematike.	<ul style="list-style-type: none"> - razumije sadržaj teksta - prepozna i vlastitim riječima izražava glavnu misao teksta - izdvaja ključne informacije u tekstu srednje duljine poznate tematike - postavlja pitanja i odgovara na njih - prepričava tekst - iskazuje osobno mišljenje i stav 	Učenik uz povremenu pomoć s razumijevanjem čita/sluša i reproducira tekst srednje duljine poznate tematike.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: škola, identitet, priroda i ekologija, industrija, tehnologija, prosuđivanje točnosti informacija i pouzdanosti izvora, očuvanje okoliša, povijesne činjenice, materinski jezik (glagoljica, cirilica, latinica), slavenska mitologija, praznici i blagdani, prijevozna sredstva, slobodno vrijeme, šetnja gradom, prehrana, zdravlje, sport, moj zavičaj, turizam, zanimanja, svemir, zbilja i mašta.

Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovoj povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Navedene su teme i sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda preporuka, a učitelj samostalno odlučuje o njihovu broju, odabiru i rasporedu u jednoj nastavnoj godini.

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Ciklički se ponavljaju i proširuju u odnosu na prethodni razred.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učitelj kreativno i fleksibilno kreira svoj rad u planiranim okvirima primjereni uvjetima.

DOMENA B: Čitamo i pišemo ruskim jezikom		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ B.7.1. Učenik odabire tekst prema uputama, prosuđuje pouzdanost izvora i izdvaja ključne informacije.	<ul style="list-style-type: none"> – čita tekstove različitih žanrova i razumije njihov sadržaj i glavnu poruku – odabire tekst prema vlastitim interesima – piše bilješke o pročitanome tekstu i uspoređuje njegov sadržaj s osobnim iskustvom – vrednuje tekst i objašnjava razlog odabira teksta – izražava osobno mišljenje i stav – prepričava tekst služeći se vlastitim riječima i frazama 	Učenik uz povremenu pomoć odabire tekst prema uputama, prosuđuje pouzdanost izvora i izdvaja ključne informacije.
RJK OŠ B.7.2. Učenik tumači tekst te primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije i cijeni književni tekst kao nadahnuće za vlastito kreativno izražavanje – iznosi svoja zapažanja o pročitanome tekstu usmeno, pisano i sl. – koristi se jezičnim elementima i stilskim obilježjima tekstova u vlastitim radovima – poistovjećuje se sa sudbinom likova i procjenjuje njihove postupke – povezuje situacije iz teksta sa stvarnim životom – stvaralački oblikuje pročitani tekst (stvara novi završetak, mijenja postupke likova, uvodi nove likove, dramatizira ili scenski improvizira književni tekst, stvara ilustracije, umne mape, piše pismo autoru teksta) 	Učenik uz povremenu pomoć tumači tekst te primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje.
RJK OŠ B.7.3. Učenik izrađuje plan vlastitoga pisanog teksta i oblikuje ga prema uputama.	<ul style="list-style-type: none"> – odgovara na pitanja i daje povratne informacije – odabire ključne informacije koje će uključiti u svoj tekst – kategorizira dijelove teksta i organizira tekst – piše tekst poznate tematike na temelju vlastitoga plana – slijedi smjernice kako bi obogatio svoj tekst 	Učenik uz povremenu pomoć izrađuje plan vlastitoga pisanog teksta i oblikuje tekst prema uputama.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgojno-obrazovni ishodi iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom*. Proširivanje i produbljivanje tema je postupno.

Preporučene vrste tekstova: bajke, basne, pjesme, igrokazi, lirske pjesme, pripovijetke, kratke narodne poslovice, dječji romani, dramski tekstovi u tiskanome i digitalnome udžbeniku, mrežnim stranicama i drugim izvorima.

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učenike se potiče da izraze svoju kreativnost i individualnost koristeći se književnim tekstovima kao nadahnućem za pisanje vlastitih priča, pjesama ili dnevnika, za ilustriranje vlastitih ideja, za stvaranje dramskih likova i izvođenje malih predstava.

S pomoću rječnika ruskoga jezika učenici mogu uspoređivati sličnosti između ruskih i hrvatskih izraza i prevoditi neke od učestalijih izraza.

U nastavi se iskorištavaju prednosti suvremene tehnologije kako bi se učenicima pružili novi načini učenja i izražavanja (uporaba mrežnih alata, aplikacija, interaktivnih sadržaja ili digitalnih resursa) te za uključivanje i motivaciju učenika.

DOMENA C: Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ C.7.1. Učenik stječe pozitivan stav o izgradnji vlastitoga identiteta te poštuje kulturno-razne razlike.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje rusku kulturu i uspoređuje ju s drugima – sudjeluje u obilježavanju posebnih datuma, ruskih blagdana i praznika, govori kako se osjeća tijekom međukulturnoga iskustva – stječe pozitivan stav prema učenju ruskoga jezika i kulture koristeći se izvornim materijalima (ruska glazba, folklor, filmovi, časopisi, ruska kulturna baština, mediji) 	Učenik uz poticaj stječe pozitivan stav o izgradnji vlastitoga identiteta te poštije kulturno-razne razlike.

RJK OŠ C.7.2. Učenik istražuje, odabire i primjenjuje tehnike kreativnoga izražavanja na ruskome jeziku.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje, odabire i primjenjuje tehnike kreativnoga izražavanja – sudjeluje u zajedničkoj izvedbi (predstavi/ priredbi), usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih, obogaćuje izvođenje i vrednuje izvedbu – recitira ulomke iz proznih i pjesničkih djela na ruskome jeziku – kreativno se izražava pjesmom, plesom, crtežom i glumom – koristi se fotoaparatom / pametnim telefonom u svrhu stvaranja fotografija i videa 	Učenik uz povremenu pomoć istražuje, odabire i primjenjuje tehnike kreativnoga izražavanja na ruskome jeziku.
RJK OŠ C.7.3. Učenik pronalazi i vrednuje potrebne informacije iz različitih medija primjerenoj dobi te potiče ostale učenike na međusobno dijeljenje i interakciju.	<ul style="list-style-type: none"> – u suradnji s ostalim učenicima pronalazi informacije u različitim izvorima prema svojim interesima i potrebama – procjenjuje pouzdanost izvora i relevantnost informacija – odabire ključne riječi za internetsko pretraživanje, služi se sadržajem i kazalom pojmova u traženju informacija – provjerava točnost i navodi izvor informacija 	Učenik uz povremenu pomoć pronalazi i vrednuje potrebne informacije iz različitih medija primjerenoj dobi te surađuje s ostalim učenicima.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: ruski blagdani, narodna nošnja, suvremena glazba, rukotvorine, običaji, folklor, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, televizijske emisije, kazališne predstave, povijesne i geografske činjenice, svemir, priroda i ekologija, očuvanje okoliša, slobodno vrijeme, sport, zdravlje, prehrana, turizam, zanimljivosti iz kulture i sl.

Preporučeni medijski sadržaji: ruski animirani filmovi, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, blogovi, televizijske emisije, podcasti, društvene mreže, edukativni sadržaji primjerenoj dobi na predložene teme, dječji časopisi (npr. *Molodec*), humoristična serija *Jeralaš*, Institut Puškin (za djecu).

Preporučene aktivnosti: posjet kulturnim događanjima i ustanovama, susreti s književnicima, kulturni festivali i smotre, školske i izvanškolske kulturne manifestacije (Europski dan jezika, Međunarodni dan materinskog jezika, Smotra dječjega stvaralaštva, Dan znanosti, Dan žena, Dan prvoga leta čovjeka u svemir, Božić, ruski fašnik i sl.), proučavanje knjiga, fotografija, videozapisa, audiozapisa ili gostujućih predavača koji predstavljaju rusku kulturu, sudjelovanje u smotri ruskoga stvaralaštva, susreti s Rusima uživo, slušanje ruskih govornika putem interneta.

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgono-obrazovni ishodi iz domene C. *Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom* i iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom*.

Učitelj planira školske ili izvanškolske kulturne sadržaje i aktivnosti prema interesima učenika, mogućnostima škole i lokalne zajednice. Ishodima se potiče uključivanje učenika u kulturni i društveni život zajednice te se ne vrednuju sumativno.

Učitelj upoznaje učenike s prikladnim izvorima i različitim medijima u kojima mogu pronaći podatke (knjige, članci, enciklopedije, časopisi, dokumentarni filmovi, poučne emisije, mrežne stranice i drugi izvori informacija koji su primjerenoj uzrastu i razumijevanju učenika).

Osnovna škola Ruski jezik i kultura 8. razred – 105 sati godišnje

DOMENA A: Govorimo ruskim jezikom		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
OŠ RJK A.8.1. Učenik primjenjuje poznate sadržaje u duljemu planiranom ili spontanom razgovoru.	<ul style="list-style-type: none"> – odgovara na pitanja, iskazuje osobno mišljenje i stav – stvara skicu (prezentaciju, umnu mapu) i planira strukturu govora – potiče razgovor – primjenjuje prikidan razgovor i intonaciju – upotrebljava preporučena jezična sredstva – samostalno primjenjuje uvježbana, preporučena jezična sredstva za razgovor novih, uvježbanih iskaza 	Učenik uz povremenu pomoć primjenjuje poznate sadržaje u duljemu planiranom ili spontanom razgovoru.
OŠ RJK A.8.2. Učenik potiče i sudjeluje u duljemu razgovoru poznate tematike.	<ul style="list-style-type: none"> – postavlja pitanja i odgovara na njih – potiče razgovor – sudjeluje u razgovoru poznate tematike – sudjeluje u uvježbanim dijalozima i igranju uloga – iskazuje osobno mišljenje i stav 	Učenik uz poticaj sudjeluje u duljemu razgovoru poznate tematike.

OŠ RJK A.8.3. Učenik s razumijevanjem čita/sluša i reproducira izvorni tekst.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije sadržaj izvornoga teksta – prepoznaće i vlastitim riječima izražava glavnu misao teksta – izdvaja ključne informacije i nepoznate riječi – postavlja pitanja i odgovara na njih – prepričava tekst – iskazuje osobno mišljenje i stav 	Učenik uz povremenu pomoć s razumijevanjem čita/sluša i reproducira izvorni tekst.
--	---	--

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: škola, učiti kako učiti, građanski odgoj i obrazovanje, identitet, održivi razvoj, industrija, tehnologija, prosuđivanje točnosti informacija i pouzdanosti izvora, povijesne činjenice, materinski jezik (glagoljica, cirilica, latinica), slavenska mitologija, praznici i blagdani, slobodno vrijeme, kazalište, film, prehrana, zdravlje, sport, moj zavičaj, turizam, profesionalna orientacija, zanimanja, svemir, zbilja i mašta.

Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovoj povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Navedene su teme i sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda preporuka, a učitelj samostalno odlučuje o njihovu broju, odabiru i rasporedu u jednoj nastavnoj godini.

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Ciklički se ponavljaju i proširuju u odnosu na prethodni razred.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učitelj kreativno i fleksibilno kreira svoj rad u planiranim okvirima primjereni uvjetima.

DOMENA B: Čitamo i pišemo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK OŠ B.8.1. Učenik odabire dulji tekst, prosuđuje pouzdanost izvora i izdvaja ključne informacije.	<ul style="list-style-type: none"> – čita tekstove različitih žanrova i razumije njihov sadržaj i glavnu poruku – odabire tekst prema vlastitim interesima – piše bilješke o pročitanim tekstovima i uspoređuje njihov sadržaj s osobnim iskustvom – vrednuje tekst i objašnjava razlog odabira teksta – izražava osobno mišljenje i stav – prepričava tekstove služeći se vlastitim riječima i frazama 	Učenik uz povremenu pomoć odabire dulji tekst, prosuđuje pouzdanost izvora i izdvaja ključne informacije.
RJK OŠ B.8.2. Učenik tumači tekst, povezuje ga s prethodnim znanjem i iskustvom te primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije i cjeni književni tekst kao nadahnuće za vlastito kreativno izražavanje – iznosi svoja zapažanja o pročitanome tekstu usmeno, pisano i sl. – koristi se jezičnim elementima i stilskim obilježjima tekstova u vlastitim radovima – poistovjećuje se sa sudbinom likova i procjenjuje njihove postupke – povezuje situacije iz teksta sa stvarnim životom – pronalazi sličnosti i razlike s prethodno pročitanim tekstovima – stvaralački oblikuje pročitani tekst (stvara novi završetak, mijenja postupke likova, uvodi nove likove, dramatizira ili scenski improvizira književni tekst, stvara ilustracije, umne mape, piše pismo autoru teksta) 	Učenik uz povremenu pomoć tumači tekst, povezuje ga s prethodnim znanjem i iskustvom te primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje.
RJK OŠ B.8.3. Učenik prema vlastitome planu piše raspravljački tekst na zadatu temu.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje i kritički pristupa temi, pronalazi više različitih izvora te odabire ključne informacije koje će uključiti u svoj tekst – kategorizira dijelove teksta i organizira tekst – argumentira ideje i potkrepljuje svoje stavove odgovarajućim primjerima – služi se naučenim riječima i frazama kako bi obogatio svoj tekst 	Učenik uz povremenu pomoć prema vlastitome planu piše raspravljački tekst na zadatu temu.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgojno-obrazovni ishodi iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom*. Proširivanje i produbljivanje tema je postupno.

Preporučene vrste tekstova: bajke, basne, pjesme, igrokazi, lirske pjesme, pripovijetke, kratke narodne poslovice, dječji romani, novele, dramski tekstovi u tiskanome i digitalnome udžbeniku, mrežnim stranicama i drugim izvorima, novinski i internetski članci, blogovi, portali, podcasti.

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učenike se potiče da izraze svoju kreativnost i individualnost koristeći se književnim tekstovima kao nadahnućem za pisanje vlastitih priča, pjesama ili dnevnika, za ilustriranje vlastitih ideja te za stvaranje dramskih likova i izvođenje malih predstava.

Učenike se potiče na istraživanje i osvješćuje o važnosti informiranosti. Potiče se praćenje vijesti iz svijeta.

S pomoću rječnika ruskoga jezika učenici mogu uspoređivati sličnosti između ruskih i hrvatskih izraza i prevoditi neke od učestalijih izraza.

U nastavi se iskorištavaju prednosti suvremene tehnologije kako bi se učenicima pružili novi načini učenja i izražavanja (uporaba mrežnih alata, aplikacija, interaktivnih sadržaja ili digitalnih resursa) te za uključivanje i motivaciju učenika.

DOMENA C: Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar na kraju razreda</i>
RJK OŠ C.8.1. Učenik stječe pozitivan stav o izgradnji vlastitoga identiteta te poštuje kulturno-jezičke razlike.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje rusku kulturu i uspoređuje ju s drugima – sudjeluje u obilježavanju posebnih datuma, blagdana i praznika, govori kako se osjeća tijekom međukulturalnoga iskustva – stječe pozitivan stav prema učenju ruskoga jezika i kulture koristeći se izvornim materijalima (ruska glazba, folklor, filmovi, časopisi, ruska kulturna baština, mediji) – istražuje i objašnjava postojanje različitih supkultura 	Učenik uz poticaj stječe pozitivan stav o izgradnji vlastitoga identiteta te poštuje kulturno-jezičke razlike.
RJK OŠ C.8.2. Učenik tumači tekstove i ostale vrste umjetnosti iz popularne kulture te primjenjuje tehniku kreativnoga izražavanja na ruskom jeziku.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije sadržaj, značenje i namjenu produkta (tekst, film, slika...) popularne kulture te ih povezuje s društvenim i kulturnim kontekstom – sudjeluje u zajedničkoj izvedbi (predstavi, priredbi), uskladjuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih, obogaćuje izvođenje i vrednuje izvedbu – kreativno se izražava pjesmom, plesom, crtežom i glumom – koristi se fotoaparatom / pametnim telefonom u svrhu stvaranja fotografija i videa 	Učenik uz povremenu pomoć tumači tekstove i ostale vrste umjetnosti iz popularne kulture te primjenjuje tehniku kreativnoga izražavanja na ruskom jeziku.
RJK OŠ C.8.3. Učenik pronalazi i vrednuje informacije iz različitih medija te prosuđuje utjecaj medija.	<ul style="list-style-type: none"> – pronalazi informacije u različitim izvorima prema svojim interesima i potrebama – odabire ključne riječi za internetsko pretraživanje, služi se sadržajem i kazalom pojmova u traženju informacija – procjenjuje pouzdanost izvora i relevantnost informacija – provjerava točnost i navodi izvor informacija – uspoređuje sliku stvarnosti koju stvaraju mediji s vlastitom slikom stvarnosti i kritički joj pristupa 	Učenik uz povremenu pomoć pronalazi i vrednuje informacije iz različitih medija te prosuđuje utjecaj medija.

Sadržaj za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: ruski blagdani, narodna nošnja, suvremena glazba, rukotvorine, običaji, folklor, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, televizijske emisije, kazališne predstave, povjesne i geografske činjenice, svemir, priroda i ekologija, održivi razvoj, građanski odgoj i obrazovanje, slobodno vrijeme, sport, zdravlje, prehrana, turizam, zanimljivosti iz kulture, vijesti iz svijeta, popularna kultura, supkulture i sl.

Preporučeni medijski sadržaji: ruski animirani filmovi, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, blogovi, televizijske emisije, podcasti, društvene mreže, edukativni sadržaji primjereni dobi na predložene teme, dječji časopisi (npr. *Molodec*), humoristična serija *Jeralaš*, Institut Puškin (za djecu).

Preporučene aktivnosti: posjet kulturnim događanjima i ustanovama, susreti s književnicima, kulturni festivali i smotre, školske i izvanškolske kulturne manifestacije (Europski dan jezika, Međunarodni dan materinskoga jezika, Smotra dječjega stvaralaštva, Dan znanosti, Dan žena, Dan prvoga leta čovjeka u svemir, Božić, ruski fašnik i sl.), proučavanje knjiga, fotografija, videozapisa, audiozapisa ili gostujućih predavača koji predstavljaju rusku kulturu, sudjelovanje u smotri ruskoga stvaralaštva, susreti s Rusima uživo, slušanje ruskih govornika putem interneta.

Preporuka za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgojno-obrazovni ishodi iz domene C. *Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije* mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. *Govorimo ruskim jezikom* i iz domene B. *Citamo i pišemo ruskim jezikom*.

Učitelj planira školske ili izvanškolske kulturne sadržaje i aktivnosti prema interesima učenika, mogućnostima škole i lokalne zajednice. Ishodima se potiče uključivanje učenika u kulturni i društveni život zajednice te se ne vrednuju sumativno.

Učitelj upoznaje učenike s prikladnim izvorima i različitim medijima u kojima mogu pronaći podatke (knjige, članci, enciklopedije, časopisi, dokumentarni filmovi, poučne emisije, mrežne stranice i drugi izvori informacija koji su primjereni uzrastu i razumijevanju učenika).

Srednja škola Ruski jezik i kultura po modelu C**Srednja škola Ruski jezik i kultura 1. razred – 105 sati godišnje****DOMENA A: Govorimo ruskim jezikom**

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK SŠ A.1.1. Učenik samostalno govori u skladu sa svrhom i željenim učinkom na sugovornika.	<ul style="list-style-type: none"> – određuje temu i namjenu govora (informiranje i argumentiranje) – prema smjernicama govori u skladu s temom i oblikom govornoga teksta – prepoznaće različite izvore informacija za pripremu teksta i primjenjuje ih – odabire informacije u skladu sa svrhom i željenim učinkom na sugovornika – provjerava točnost i relevantnost informacija – samostalno primjenjuje pravogovorna pravila ruskoga jezika – pri govorenju služi se natuknicama/bilješkama 	Učenik uz povremenu pomoć govori u skladu sa svrhom i željenim učinkom na sugovornika.
RJK SŠ A.1.2. Učenik osmišljava i potiče dulji razgovor služeći se poznatim jezičnim sredstvima.	<ul style="list-style-type: none"> – stvara skicu (plan, prezentaciju, umnu mapu) i planira strukturu govora – potiče razgovor – odgovara na pitanja i postavlja ih te sudjeluje u duljim razgovorima – samostalno primjenjuje već poznata jezična sredstva za oblikovanje novih iskaza – primjenjuje prikidan izgovor i intonaciju 	Učenik uz povremenu pomoć osmišljava i potiče dulji razgovor služeći se poznatim jezičnim sredstvima.
RJK SŠ A.1.3. Učenik sluša i razumije te reproducira, analizira i interpretira izvorni tekst.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije sadržaj duljega izvornog teksta – prepoznaće i vlastitim riječima izražava glavnu misao teksta te ključne i specifične informacije u tekstu – izdvaja nepoznate riječi – postavlja pitanja i odgovara na njih – prepričava tekst – iskazuje osobno mišljenje i stav 	Učenik uz povremenu pomoć sluša/razumije te reproducira, analizira i interpretira izvorni tekst.

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: osobni identitet, škola, učiti kako učiti, građanski odgoj i obrazovanje, održivi razvoj, industrija, tehnologija, prosuđivanje točnosti informacija i pouzdanosti izvora, povijesne i geografske činjenice, materinski jezik (glagoljica, cirilica, latinica), slavenska mitologija, praznici i blagdani, slobodno vrijeme, kazalište, film, glazba, književnost, prehrana, zdravlje, sport, moj zavičaj, turizam, profesionalna orientacija, zanimanja, svermir, zbilja i mašta.

Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovojo povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Gramatičke strukture uvježbavaju se zajedno s jezičnim sadržajima kao jedinstvena cjelina, a nipošto samostalno.

Navedene su teme i sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda preporuka, a učitelj samostalno odlučuje o njihovu broju, odabiru i rasporedu u jednoj nastavnoj godini.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Ciklički se ponavljaju i proširuju u odnosu na prethodni razred.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učitelj kreativno i fleksibilno kreira svoj rad u planiranim okvirima primjereni uvjetima.

DOMENA B: Čitamo i pišemo ruskim jezikom		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar</i> na kraju razreda
RJK SŠ B.1.1. Učenik odabire izvorni tekst i izdvaja ključne informacije.	<ul style="list-style-type: none"> - odabire tekst prema vlastitim interesima i objašnjava razlog odabira - čita tekstove različitih žanrova i razumije njihov sadržaj i glavnu poruku - prepričava tekst služeći se vlastitim riječima i frazama - piše bilješke o pročitanim tekstovima i uspoređuje njihov sadržaj s vlastitim iskustvom - izražava osobno mišljenje i stav 	Učenik uz povremenu pomoć odabire izvorni tekst i izdvaja ključne informacije.
RJK SŠ B.1.2. Učenik tumači izvorni tekst, povezuje ga s prethodnim znanjem i iskustvom te primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje.	<ul style="list-style-type: none"> - razumije i cijeni književni tekst kao nadahnuće za vlastito kreativno izražavanje - iznosi svoja zapažanja o pročitanome tekstu usmeno, pisano i sl. - koristi se jezičnim elementima i stilskim obilježjima tekstova u vlastitim radovima - poistovjećuje se sa sudbinom likova i procjenjuje njihove postupke - povezuje situacije iz teksta sa stvarnim životom - pronalazi sličnosti i razlike s prethodno pročitanim tekstovima - stvaralački oblikuje pročitani tekst (stvara novi završetak, mijenja postupke likova, uvodi nove likove, dramatizira ili scenski improvizira književni tekst, stvara ilustracije, umne mape, piše pismo autoru teksta, snima videouratke, fiktivne objave na društvenim mrežama) 	Učenik uz povremenu pomoć tumači izvorni tekst, povezuje ga s prethodnim znanjem i iskustvom te primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje.
RJK SŠ B.1.3. Učenik prema vlastitome planu piše raspravljački tekst na zadatu temu.	<ul style="list-style-type: none"> - istražuje i kritički pristupa temi, pronalazi više različitih izvora te odabire ključne informacije koje će uključiti u svoj tekst - kategorizira dijelove teksta i organizira tekst - argumentira ideje i potkrepljuje svoje stavove odgovarajućim primjerima - koristi se odgovarajućim vokabularom i primjenjuje odgovarajuća pravopisna pravila 	Učenik uz povremenu pomoć prema vlastitome planu piše raspravljački tekst na zadatu temu.
Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:		
Odgojno-obrazovni ishodi iz domene B. <i>Čitamo i pišemo ruskim jezikom</i> mogu se ostvarivati na temelju istih jezičnih sadržaja kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene A. <i>Govorimo ruskim jezikom</i> . Proširivanje i produbljivanje tema je postupno.		
Preporučene vrste tekstova: bajke, basne, pjesme, igrokazi, lirske pjesme, pripovijetke, kratke narodne poslovice, romani, novele, dramski tekstovi u tiskanome i digitalnome udžbeniku, mrežnim stranicama i drugim izvorima, novinski i internetski članci, blogovi, portalni, podcasti.		
Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:		
Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.		
Učenike se potiče da izraze svoju kreativnost i individualnost koristeći se književnim tekstovima kao nadahnućem za pisanje vlastitih priča, pjesama ili dnevnika, za ilustriranje vlastitih ideja, za stvaranje dramskih likova i izvođenje malih predstava te snimanje videozapisa.		
Učenike se potiče na istraživanje i osvješćuje o važnosti informiranosti. Potiče se praćenje vijesti iz svijeta.		
S pomoću rječnika ruskoga jezika učenici mogu uspoređivati sličnosti između ruskih i hrvatskih izraza i prevoditi neke od učestalijih izraza.		
U nastavi se iskorištavaju prednosti suvremene tehnologije kako bi se učenicima pružili novi načini učenja i izražavanja (uporaba mrežnih alata, aplikacija, interaktivnih sadržaja ili digitalnih resursa) te za uključivanje i motivaciju učenika.		

DOMENA C: Istražujemo kulturu i pratimo medije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar</i> na kraju razreda
RJK SŠ C.1.1. Učenik stječe pozitivan stav o izgradnji vlastitoga identiteta, uvažava druge narodnosti te poštuje kulturno-razlike.	<ul style="list-style-type: none"> - proširuje svoje znanje o Rusiji, ruskoj kulturi i kulturi ruske nacionalne manjine u Hrvatskoj - sudjeluje u obilježavanju posebnih datuma, blagdana i praznika, govori kako se osjeća tijekom međukulturalnoga iskustva - stječe pozitivan stav prema učenju ruskoga jezika i kulture koristeći se izvornim materijalima (ruska glazba, folklor, filmovi, časopisi, ruska kulturna baština, mediji) - utvrđuje sličnosti i razlike između hrvatske kulture, ruske kulture, kulture ruske nacionalne manjine kao i drugih kultura u Hrvatskoj - prihvaca različitosti i prepoznaje vrijednosti skladnih međukulturalnih odnosa - analizira stavove i uvjerenja pripadnika ruske kulture - stvara stav i motive za učenje o drugima i dručnjima te o vlastitoj kulturi - istražuje i opisuje obilježja suvremene Rusije, informira se o aktualnim događanjima i istaknutim pojedincima - opisuje položaj ruske nacionalne manjine u Hrvatskoj i zanima se za njezin doprinos hrvatskoj kulturi i svakodnevnomu životu - istražuje i objašnjava postojanje različitih supkultura 	Učenik uz poticaj stječe pozitivan stav o izgradnji vlastitoga identiteta, uvažava druge narodnosti te poštuje kulturno-razlike.
RJK SŠ C.1.2. Učenik tumači i interpretira djela ruske kulture, publicistike, medija i narodnoga stvaralaštva, kao i sve oblike popularne kulture te primjenjuje tehniku kreativnoga izražavanja na ruskome jeziku.	<ul style="list-style-type: none"> - upoznaje se s djelima ruske književnosti, glazbe, slikarstva, filma, obrta i narodnoga stvaralaštva te ih interpretira i prikazuje na nov način u skladu sa svojim sposobnostima i interesima - razumije sadržaj, značenje i svrhu umjetničkoga ostvarenja visoke i popularne kulture (tekst, film, slika...) te ih povezuje s društvenim i kulturnim kontekstom - opisuje razliku između ostvarenja popularne i visoke kulture na primjerima - prepoznaje obilježja visoke kulture, šunda i kiča te izražava svoj kritički stav prema njima - sudjeluje u zajedničkoj izvedbi (predstavi, priredbi), uskladijuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih, obogaćuje izvođenje i vrednuje izvedbu - kreativno se izražava pjesmom, plesom, crtežom i glumom - koristi se fotoaparatom / pametnim telefonom u svrhu stvaranja fotografija i videa - primjenjuje načine formalnoga i neformalnoga izražavanja primjereno situaciji 	Učenik uz povremenu pomoć tumači i interpretira djela ruske kulture, publicistike, medija i narodnoga stvaralaštva, kao i sve oblike popularne kulture te primjenjuje tehniku kreativnoga izražavanja na ruskome jeziku.
RJK SŠ C.1.3. Učenik pronalazi i vrednuje informacije iz različitih medija te prosuđuje utjecaj medija na primatelja.	<ul style="list-style-type: none"> - pronalazi informacije u različitim izvorima prema svojim interesima i potrebama - odabire ključne riječi za internetsko pretraživanje, služi se sadržajem i kazalom pojmove u traženju informacija - procjenjuje pouzdanost izvora i relevantnost informacija - provjerava točnost i navodi izvor informacija - uspoređuje sliku stvarnosti koju stvaraju mediji s vlastitom slikom stvarnosti i kritički joj pristupa - prepoznaje negativne utjecaje medija kao i opasnost širenja lažnih vijesti - analizira svrhu medijskoga teksta 	Učenik uz povremenu pomoć pronalazi i vrednuje informacije iz različitih medija te prosuđuje utjecaj medija na primatelja.

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: ruski blagdani, narodna nošnja, suvremena glazba, rukotvorine, običaji, folklor, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, televizijske emisije, kazališne predstave, povijesne i geografske činjenice, svemir, priroda i ekologija, održivi razvoj, građanski odgoj i obrazovanje, slobodno vrijeme, sport, zdravlje, prehrana, turizam, zanimljivosti iz kulture, vijesti iz svijeta, popularna kultura, supkulture i sl.

Preporučeni medijski sadržaji: ruski animirani filmovi, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, blogovi, televizijske emisije, podcasti, društvene mreže, obrazovni sadržaji primjereni dobi na predložene teme, časopisi za mlade, kazališne predstave.

Preporučene aktivnosti: posjet kulturnim događanjima i ustanovama, susreti s književnicima, kulturni festivali i smotre, školske i izvanškolske kulturne manifestacije (Europski dan jezika, Međunarodni dan materinskog jezika, Smotra dječjega stvaralaštva, Dan znanosti, Dan žena, Dan prvoga leta čovjeka u svemir, Božić, ruski fašnik i sl.), proučavanje knjiga, fotografija, videozapisa, audiozapisa ili gostujućih predavača koji predstavljaju ruskiju kulturu, sudjelovanje u smotri ruskoga stvaralaštva, susreti s Rusima uživo, slušanje ruskih govornika putem interneta.

Srednja škola Ruski jezik i kultura 2. razred – 105 sati godišnje**DOMENA A: Govorimo ruskim jezikom**

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar</i> na kraju razreda
RJK SŠ A.2.1. Učenik samostalno govori i raspravlja sa sugovornikom u skladu sa svrhom i željenim učinkom.	<ul style="list-style-type: none"> – određuje temu i namjenu govora (informiranje i argumentiranje) – prema smjernicama govori u skladu s temom i oblikom govornoga teksta – prepoznaje različite izvore informacija za pripremu teksta i primjenjuje ih – odabire informacije u skladu sa svrhom i željenim učinkom na sugovornika – provjerava točnost i relevantnost informacija, poštaje autorstvo – samostalno primjenjuje pravogovorna pravila ruskoga jezika – pri govorenju služi se natuknicama/bilješkama – govori i potiče sugovornika na zajedničko rješavanja problemske situacije ili donošenje odluke 	Učenik uz povremenu pomoć govori i raspravlja sa sugovornikom u skladu sa svrhom i željenim učinkom.
RJK SŠ A.2.2. Učenik osmišljava i potiče dulji razgovor, opisuje i pripovijeda služeći se poznatim jezičnim sredstvima.	<ul style="list-style-type: none"> – određuje temu, oblik i namjenu govornoga teksta (informiranje, prepričavanje, argumentiranje) – stvara skicu (plan, prezentaciju, umnu mapu) i planira strukturu govora – potiče razgovor – odgovara na pitanja i postavlja ih te sudjeluje u duljim razgovorima – samostalno primjenjuje već poznata jezična sredstva za oblikovanje novih iskaza – primjenjuje prikladan izgovor i intonaciju 	Učenik uz povremenu pomoć osmišljava i potiče dulji razgovor, opisuje i pripovijeda služeći se poznatim jezičnim sredstvima.
RJK SŠ A.2.3. Učenik sluša i razumije te reproducira, analizira i interpretira dulji izvorni tekst različitih funkcionalnih stilova i oblika.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije sadržaj duljega izvornog teksta – prepoznaje i vlastitim riječima izražava glavnu misao teksta te ključne i specifične informacije u tekstu – razlikuje različite funkcionalne stilove i oblike (književnoumjetnički, novinarski, razgovorni, administrativni...) – izdvaja nepoznate riječi – postavlja pitanja i odgovara na njih – prepričava tekst – iskazuje osobno mišljenje i stav 	Učenik uz povremenu pomoć s razumijevanjem sluša te reproducira, analizira i interpretira dulji izvorni tekst različitih funkcionalnih stilova i oblika.

Preporučene teme: osobni identitet, škola, učiti kako učiti, građanski odgoj i obrazovanje, ljudska prava, humanitarni rad, održivi razvoj, industrija, tehnologija, prosuđivanje točnosti informacija i pouzdanosti izvora, povijesne i geografske činjenice, materinski jezik (glagoljica, cirilica, latinica), slavenska mitologija, praznici i blagdani, slobodno vrijeme, kazalište, film, glazba, književnost, prehrana, zdravlje i sport, moj zavičaj, turizam, profesionalna orientacija, zanimanja, svemir, zbilja i mašta.

Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovoj povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Gramatičke strukture uvježbavaju se zajedno s jezičnim sadržajima kao jedinstvena cjelina, a nipošto samostalno.

Navedene su teme i sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda preporuka, a učitelj samostalno odlučuje o njihovu broju, odabiru i rasporedu u jednoj nastavnoj godini.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Ciklički se ponavljaju i proširuju u odnosu na prethodni razred.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učitelj kreativno i fleksibilno kreira svoj rad u planiranim okvirima primjereno uvjetima.

DOMENA B: Čitamo i pišemo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar na kraju razreda</i>
RJK SŠ B.2.1. Učenik odabire izvorni književni tekst i izdvaja ključne informacije.	<ul style="list-style-type: none"> - odabire tekst i objašnjava razlog odabira - upoznaje se s autorom djela i povjesnim kontekstom u kojem autor živi i djeluje - čita tekst i razumije njegov sadržaj i glavnu poruku - prepričava tekst služeći se vlastitim riječima i frazama - izražava svoj literarni doživljaj književnoga teksta - izdvaja pojedinosti koje su ga se dojmile i potaknule na razmišljanje - pronalazi analogiju u sadašnjosti - izražava osobno mišljenje i stav 	Učenik uz povremenu pomoć odabire izvorni književni tekst i izdvaja ključne informacije.
RJK SŠ B.2.2. Učenik analizira književni tekst, povezuje ga s prethodnim znanjem i iskustvom te primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje.	<ul style="list-style-type: none"> - razumije i cjeni književni tekst kao nadahnuće za vlastito kreativno izražavanje - iznosi svoja zapažanja o pročitanome tekstu usmeno, pisano i sl. - koristi se jezičnim elementima i stilskim obilježjima tekstova u vlastitim radovima - koristi se temeljnim književnoteorijskim pojmovima - poistovjećuje se sa sudbinom likova i procjenjuje njihove postupke - povezuje situacije iz teksta sa stvarnim životom - svoja razmišljanja potkrepljuje citatima iz teksta - objašnjava utjecaj citata na njegova razmišljanja - pronalazi sličnosti i razlike s prethodno pročitanim tekstovima - stvaralački oblikuje pročitani tekst (stvara novi završetak, mijenja postupke likova, uvodi nove likove, dramatizira ili scenski improvizira književni tekst, stvara ilustracije, umne mape, piše pismo autoru teksta, snima videouratke, fiktivne objave na društvenim mrežama) 	Učenik uz povremenu pomoć analizira književni tekst, povezuje ga s prethodnim znanjem i iskustvom te primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje.
RJK SŠ B.2.3. Učenik prema planu piše interpretacijski, usporedni ili raspravljački esej na zadatu temu.	<ul style="list-style-type: none"> - istražuje i kritički pristupa temi, pronalazi više različitih izvora te odabire ključne informacije koje će uključiti u svoj tekst - kategorizira dijelove teksta i organizira tekst - argumentira ideje i potkrepljuje svoje stavove odgovarajućim primjerima - koristi se odgovarajućim vokabularom i primjenjuje odgovarajuća pravopisna pravila 	Učenik uz povremenu pomoć prema planu piše interpretacijski, usporedni ili raspravljački esej na zadatu temu.

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgojno-obrazovni ishodi iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom* ostvaruju se na osnovi izvornih književnih tekstova iz ruske književnosti. Tekstovi se odabiru u skladu sa znanjem i mogućnostima učenika.

Preporučene vrste tekstova: bajke, basne, pjesme, igrokazi, lirske pjesme, pripovijetke, kratke narodne poslovice, romani, novele, dramski tekstovi u tiskanome i digitalnome udžbeniku.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učenike se potiče da izraze svoju kreativnost i individualnost koristeći se književnim tekstovima kao nadahnućem za pisanje vlastitih priča, pjesama ili dnevnika, za ilustriranje vlastitih ideja te za stvaranje dramskih likova i izvođenje malih predstava te snimanje videozapisa.

S pomoću rječnika ruskoga jezika učenici mogu uspoređivati sličnosti između ruskih i hrvatskih izraza i prevoditi neke od učestalijih izraza.

U nastavi se iskorištavaju prednosti suvremene tehnologije kako bi se učenicima pružili novi načini učenja i izražavanja (uporaba mrežnih alata, aplikacija, interaktivnih sadržaja ili digitalnih resursa) te za uključivanje i motivaciju učenika.

DOMENA C: Istražujemo kulturu i pratimo medije

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar</i> na kraju razreda
RJK SŠ C.2.1. Učenik stječe pozitivan stav o izgradnji vlastitoga identiteta, uvažava druge narodnosti te poštuje kulturnoške razlike uz izbjegavanje stereotipa i predrasuda.	<ul style="list-style-type: none"> - proširuje svoje znanje o Rusiji, ruskoj kulturi i kulturi ruske nacionalne manjine u Hrvatskoj - utvrđuje sličnosti i razlike između hrvatske kulture, ruske kulture, kulture ruske nacionalne manjine kao i drugih kultura u Hrvatskoj - prihvaca različnosti i prepoznaće vrijednosti skladnih međukulturnih odnosa - analizira stavove i uvjerenja pripadnika ruske kulture - osvješćuje postojanje stereotipa i predrasuda i trudi se ukloniti ih - stvara stav i motive za učenje o drugima i drugčijima te o vlastitoj kulturi - istražuje i opisuje obilježja suvremene Rusije, informira se o aktualnim događanjima i istaknutim pojedincima - opisuje položaj ruske nacionalne manjine u Hrvatskoj i zanima se za njezin doprinos hrvatskoj kulturi i svakodnevnomu životu - otkriva i vrednuje nove informacije i utvrđuje već otprije poznate o istaknutim Rusima u politici, umjetnosti, znanosti 	Učenik uz poticaj stječe pozitivan stav o izgradnji vlastitoga identiteta, uvažava druge narodnosti te poštuje kulturnoške razlike uz izbjegavanje stereotipa i predrasuda.
RJK SŠ C.2.2. Učenik tumači i interpretira tekstove iz književnosti, publicistike, medija, kao i sve oblike popularne kulture te primjenjuje tehniku kreativnoga izražavanja na ruskom jeziku.	<ul style="list-style-type: none"> - upoznaje se s djelima ruske književnosti, glazbe, slikarstva, filma, obrta i narodnoga stvaralaštva te ih interpretira i prikazuje na nov način u skladu sa svojim sposobnostima i interesima - razumije sadržaj, značenje i svrhu umjetničkoga ostvarenja visoke i popularne kulture (tekst, film, slika...) te ih povezuje s društvenim i kulturnim kontekstom - opisuje razliku između ostvarenja popularne i visoke kulture na primjerima - prepoznaće obilježja visoke kulture, šunda i kiča te izražava svoj kritički stav prema njima - sudjeluje u zajedničkoj izvedbi (predstavi, priredbi), uskladjuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih, obogaćuje izvođenje i vrednuje izvedbu - kreativno se izražava pjesmom, plesom, crtežom i glumom - koristi se fotoaparatom / pametnim telefonom u svrhu stvaranja fotografija i videa - primjenjuje načine formalnoga i neformalnoga izražavanja primjerenoga situaciji 	Učenik uz povremenu pomoć tumači i interpretira tekstove iz književnosti, publicistike, medija, kao i sve oblike popularne kulture te primjenjuje tehniku kreativnoga izražavanja na ruskom jeziku.

RJK SŠ C.2.3. Učenik pronalazi, analizira i vrednuje informacije iz različitih medija te prosuđuje utjecaj medija na primatelja.	<ul style="list-style-type: none"> – pronalazi informacije u različitim izvorima prema svojim interesima i potrebama – odabire ključne riječi za internetsko pretraživanje, služi se sadržajem i kazalom pojmove u traženju informacija – procjenjuje pouzdanost izvora i relevantnost informacija – provjerava točnost i navodi izvor informacija – uspoređuje sliku stvarnosti koju stvaraju mediji s vlastitom slikom stvarnosti i kritički joj pristupa – prepoznaje negativne utjecaje medija kao i opasnost širenja lažnih vijesti – prepoznaje i analizira svrhu (osobnu, javnu) medijskoga teksta 	Učenik uz povremenu pomoć pronalazi, analizira i vrednuje informacije iz različitih medija te prosuđuje utjecaj medija na primatelja.
---	--	---

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: ruski blagdani, narodna nošnja, suvremena glazba, rukotvorine, običaji, folklor, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, televizijske emisije, kazališne predstave, povjesne i geografske činjenice, svemir, priroda i ekologija, održivi razvoj, građanski odgoj i obrazovanje, slobodno vrijeme, sport, zdravlje, prehrana, turizam, zanimljivosti iz kulture, vijesti iz svijeta, popularna kultura, supkulture i sl.

Preporučeni medijski sadržaji: ruski animirani filmovi, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, blogovi, televizijske emisije, podcasti, društvene mreže, obrazovni sadržaji primjereni dobi na predložene teme, časopisi za mlade, kazališne predstave

Preporučene aktivnosti: posjet kulturnim događanjima i ustanovama, susreti s književnicima, kulturni festivali i smotre, školske i izvanškolske kulturne manifestacije (Europski dan jezika, Međunarodni dan materinskog jezika, Smotra dječjega stvaralaštva, Dan znanosti, Dan žena, Dan prvoga leta čovjeka u svemir, Božić, ruski fašnik i sl.), proučavanje knjiga, fotografija, videozapisa, audiozapisa ili gostujućih predavača koji predstavljaju ruskiju kulturu, sudjelovanje u smotri ruskoga stvaralaštva, susreti s Rusima uživo, slušanje ruskih govornika putem interneta.

Srednja škola Ruski jezik i kultura 3. razred – 105 sati godišnje

DOMENA A: Govorimo ruski		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar</i> na kraju razreda
RJK SŠ A.3.1. Učenik samostalno govori upućivačke i raspravljачke tekstove u skladu sa svrhom i željenim učinkom.	<ul style="list-style-type: none"> – određuje temu i namjenu govora/rasprave (dokazivanje, uvjerenje, zabavljanje) – istražuje informacije služeći se različitim pouzdanim izvorima radi oblikovanja argumenata i protuargumenata – prepoznaje različite izvore informacija za pripremu teksta i primjenjuje ih – odabire informacije u skladu sa svrhom i željenim učinkom na sugovornika – provjerava točnost i relevantnost informacija, poštuje autorstvo – prema smjernicama govori u skladu s temom i oblikom govornoga teksta – primjenjuje pravogovorna pravila ruskoga jezika – pri govorenju se služi natuknicama/ bilješkama – govori i potiče sugovornika na zajedničko rješavanja problemske situacije ili donošenje odluke 	Učenik uz povremenu pomoć govori i raspravlja sa sugovornikom upućivačke i raspravljачke tekstove u skladu sa svrhom i željenim učinkom.
RJK SŠ A.3.2. Učenik osmišljava, potiče i sudjeluje u duljem spontanom ili planiranom razgovoru te opisuje i prijavljuje služeći se poznatim jezičnim sredstvima.	<ul style="list-style-type: none"> – određuje temu, oblik i namjenu govornoga teksta (informiranje, prepričavanje, argumentiranje) – stvara skicu (plan, prezentaciju, umnu mapu) i planira strukturu govora – potiče razgovor – odgovara na pitanja i postavlja ih te sudjeluje u duljim razgovorima – samostalno primjenjuje već poznata jezična sredstva za oblikovanje novih iskaza – primjenjuje prikladan izgovor i intonaciju 	Učenik uz povremenu pomoć osmišljava, potiče i sudjeluje u duljem spontanom ili planiranom razgovoru te opisuje i prijavljuje služeći se poznatim jezičnim sredstvima.

RJK SŠ A.3.3.	<ul style="list-style-type: none"> - razumije sadržaj duljega izvornog teksta - razlikuje govorne i razgovorne vrste upućivačkih i raspravljačkih tekstova - razlikuje različite funkcionalne stilove i oblike (književnomjetnički, novinarski, razgovorni, administrativni) - razlikuje pouzdane od nepouzdanih informacija i ideje bitne za svrhu slušanja - analizira informacije te vlastitim riječima izražava glavnu misao teksta - izdvaja nepoznate riječi te ključne i specifične informacije/pojmove u tekstu - postavlja pitanja i odgovara na njih - prepričava tekst - iskazuje osobno mišljenje i stav - razlikuje činjenice od mišljenja i vrijednosnih sudova u slušanome tekstu - kritički vrednuje informacije 	Učenik uz povremenu pomoć sluša i razumije te reproducira, analizira i interpretira upućivački i raspravljački dulji izvorni tekst različitih funkcionalnih stilova i oblika.
---------------	---	---

Preporučene teme: osobni identitet, škola, učiti kako učiti, građanski odgoj i obrazovanje, ljudska prava, humanitarni rad, održivi razvoj, industrija, tehnologija, prosuđivanje točnosti informacija i pouzdanosti izvora, povjesne i geografske činjenice, materinski jezik (glagoljica, cirilica, latinica), slavenska mitologija, praznici i blagdani, slobodno vrijeme, kazalište, film, glazba, književnost, prehrana, zdravlje i sport, moj zavičaj, turizam, profesionalna orijentacija, zanimanja, svemir, zbilja i mašta.

Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovoj povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Gramatičke strukture uvježбавају se zajedno s jezičnim sadržajima kao jedinstvena cjelina, a nipošto samostalno.

Navedene su teme i sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda preporuka, a učitelj samostalno odlučuje o njihovu broju, odabiru i rasporedu u jednoj nastavnoj godini.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Ciklički se ponavljaju i proširuju u odnosu na prethodni razred.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učitelj kreativno i fleksibilno kreira svoj rad u planiranim okvirima primjereno uvjetima.

DOMENA B: Čitamo i pišemo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar na kraju razreda</i>
RJK SŠ B.3.1. Učenik odabire izvorni književni tekst, izdvaja ključne informacije, izražava svoje mišljenje i obrazlaže svoj stav o tekstu.	<ul style="list-style-type: none"> - odabire tekst i objašnjava razlog odabira - izražava dojam o tekstu (emocionalni, spoznajni, estetski) - upoznaje se s autorom djela i povjesnim kontekstom u kojem autor živi i djeluje - čita tekst i razumije njegov sadržaj i glavnu poruku - prepričava tekst služeći se vlastitim riječima i frazama - izražava svoj literarni doživljaj književnoga teksta - izdvaja pojedinosti koje su ga se dojmile i potaknule na razmišljanje - iskazuje svoje mišljenje o onome o čemu tekst govori - argumentira svoj kritički stav o tekstu na temelju čitatelskoga iskustva, znanja o svjetu i o književnosti - pronalazi analogiju u sadašnjosti 	Učenik uz povremenu pomoć odabire izvorni književni tekst, izdvaja ključne informacije, izražava svoje mišljenje i obrazlaže svoj stav o tekstu.

<p>RJK SŠ B.3.2.</p> <p>Učenik analizira i interpretira književni tekst, povezuje ga s prethodnim znanjem i primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje prema vlastitome interesu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – razumije i cijeni književni tekst kao nadahnuće za vlastito kreativno izražavanje – iznosi svoja zapažanja o pročitanome tekstu usmeno, pisano i sl. – koristi se jezičnim elementima i stilskim obilježjima tekstova u vlastitim radovima – koristi se temeljnim književnoteorijskim pojmovima – poistovjećuje se sa sudbinom likova i procjenjuje njihove postupke – povezuje situacije iz teksta sa stvarnim životom – svoja razmišljanja potkrepljuje citatima iz teksta – objašnjava utjecaj teksta na njegova razmišljanja – pronalazi sličnosti i razlike s prethodno pročitanim tekstovima – razgovara i obrazlaže različite interpretacije teksta, objašnjava i argumentira razliku između fiktivnoga i stvarnoga svijeta – primjenjuje osnovne književnoteorijske pojmove relevantne za interpretaciju teksta – uspoređuje različite interpretacije teksta – samostalno priprema i oblikuje vlastite radove u kojima dolazi do izražaja kreativnost, originalnost i stvaračko mišljenje (stvara novi završetak, mijenja postupke likova, uvodi nove likove, dramatizira ili scenski improvizira književni tekst, stvara ilustracije, umne mape, piše pismo autoru teksta, snima videouratke, fiktivne objave na društvenim mrežama) 	<p>Učenik uz povremenu pomoć analizira i interpretira književni tekst, povezuje ga s prethodnim znanjem i primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje prema vlastitome interesu.</p>
<p>RJK SŠ B.3.3.</p> <p>Učenik prema planu piše dulji interpretacijski, usporedni ili raspravljački esej na zadani temu koristeći se složenim jezičnim strukturama.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje i kritički pristupa temi, pronalazi više različitih izvora te odabire ključne informacije koje će uključiti u svoj tekst – primjenjuje pravila pisanja jednostavnih i složenih tekstnih vrsta (sastavak, sažetak jednostavnoga teksta o poznatim temama, osobno pismo) – kategorizira dijelove teksta, povezuje više odlomaka u tekstu i organizira tekst – argumentira ideje i potkrepljuje svoje stavove odgovarajućim primjerima – koristi se odgovarajućim vokabularom i primjenjuje odgovarajuća pravopisna pravila – prenosi informacije iz njemu bliskih i poznatih izvora – razvija temu, opisuje stvarne i zamišljene događaje, osobna iskustva – izražava vlastita i tuda mišljenja – samostalno produktivno upotrebljava uvježbana, preporučana jezična sredstva za produkciju novih, neuvježbanih iskaza 	<p>Učenik uz povremenu pomoć prema planu piše dulji interpretacijski, usporedni ili raspravljački esej na zadani temu koristeći se složenim jezičnim strukturama.</p>

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Odgojno-obrazovni ishodi iz domene B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom* ostvaruju se na osnovi izvornih književnih tekstova iz ruske književnosti. Tekstovi se odabiru u skladu sa znanjem i mogućnostima učenika.

Preporučene vrste tekstova: bajke, basne, pjesme, igrokazi, lirske pjesme, pripovijetke, kratke narodne poslovice, romani, novele, dramski tekstovi u tiskanome i digitalnome udžbeniku.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učenike se potiče da izraze svoju kreativnost i individualnost koristeći se književnim tekstovima kao nadahnućem za pisanje vlastitih priča, pjesama ili dnevnika, za ilustriranje vlastitih ideja te za stvaranje dramskih likova i izvođenje malih predstava te snimanje videozapisu.

S pomoću rječnika ruskoga jezika učenici mogu uspoređivati sličnosti između ruskih i hrvatskih izraza i prevoditi neke od učestalijih izraza.

U nastavi se iskorištavaju prednosti suvremene tehnologije kako bi se učenicima pružili novi načini učenja i izražavanja (uporaba mrežnih alata, aplikacija, interaktivnih sadržaja ili digitalnih resursa) te za uključivanje i motivaciju učenika.

DOMENA C: Istražujemo kulturu i pratimo medije		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar na kraju razreda</i>
RJK SŠ C.3.1. Učenik stječe pozitivan stav o izgradnji vlastitoga identiteta, stvara cjelovitu sliku o vlastitoj i drugim kulturama te uvažava druge narodnosti i poštuje kulturološke razlike uz izbjegavanje stereotipa i predrasuda.	<ul style="list-style-type: none"> - proširuje svoje znanje o Rusiji, ruskoj kulturi i kulturi ruske nacionalne manjine u Hrvatskoj - utvrđuje sličnosti i razlike između hrvatske kulture, ruske kulture, kulture ruske nacionalne manjine kao i drugih kultura u Hrvatskoj - prihvata različitosti i prepoznaže vrijednosti skladnih međukulturalnih odnosa - analizira stavove i uvjerenja pripadnika ruske kulture - osvješćuje postojanje stereotipa i predrasuda i trudi se ukloniti ih - stvara stav i motive za učenje o drugima i društjima te o vlastitoj kulturi - istražuje i opisuje obilježja suvremene Rusije, informira se o aktualnim događanjima i istaknutim pojedincima - opisuje položaj ruske nacionalne manjine u Hrvatskoj i zanima se za njezin doprinos hrvatskoj kulturi i svakodnevnomu životu - otkriva i vrednuje nove informacije i utvrđuje već otprije poznate o istaknutim Rusima u politici, umjetnosti, znanosti - pronalazi i predstavlja informacije o aktualnim događanjima i istaknutim pojedincima u Rusiji i ruskoj nacionalnoj manjini u Hrvatskoj - podiže samopouzdanje pri uporabi ruskoga jezika - susreće se s ruskom kulturom u autentičnome okružju izražavajući svoje stavove, osjećaje i mišljenja 	Učenik uz poticaj stječe pozitivan stav o izgradnji vlastitoga identiteta, stvara cjelovitu sliku o vlastitoj i drugim kulturama te uvažava druge narodnosti i poštuje kulturološke razlike uz izbjegavanje stereotipa i predrasuda.
RJK SŠ C.3.2. Učenik tumači, analizira i interpretira tekstove iz književnosti, publicistike, medija, kao i sve oblike popularne kulture te primjenjuje i prilagođava različite tehnike kreativnoga izražavanja na ruskome jeziku i kritički ih prosuđuje.	<ul style="list-style-type: none"> - upoznaje se s djelima ruske književnosti, glazbe, slikarstva, filma, obrta i narodnoga stvaralaštva te ih interpretira i prikazuje na nov način u skladu sa svojim sposobnostima i interesima - razumije sadržaj, značenje i svrhu umjetničkoga ostvarenja visoke i popularne kulture (tekst, film, slika...) te ih povezuje s društvenim i kulturnim kontekstom - opisuje razliku između ostvarenja popularne i visoke kulture na primjerima - prepoznaže obilježja visoke kulture, šunda i kiča te izražava svoj kritički stav prema njima - sudjeluje u zajedničkoj izvedbi (predstavi, priredbi), uskladjuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih, obogaćuje izvođenje i vrednuje izvedbu - kreativno se izražava pjesmom, plesom, crtežom i glurom - koristi se fotoaparatom / pametnim telefonom u svrhu stvaranja fotografija i videa - primjenjuje načine formalnoga i neformalnoga izražavanja primijerenoga situaciji - ostvaruje različite glazbene, dramsko-scenske i plesne aktivnosti u skladu s vlastitim interesima i sklonostima, samostalno ili u skupini - javno nastupa u razredu, školi ili izvan nje 	Učenik uz povremenu pomoć tumači, analizira i interpretira tekstove iz književnosti, publicistike, medija, kao i sve oblike popularne kulture te primjenjuje i prilagođava različite tehnike kreativnoga izražavanja na ruskome jeziku i kritički ih prosuđuje.

RJK SŠ C.3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – pronalazi informacije u različitim izvorima prema svojim interesima i potrebama – odabire ključne riječi za internetsko pretraživanje, služi se sadržajem i kazalom pojmove u traženju informacija – procjenjuje pouzdanost izvora i relevantnost informacija – provjerava točnost i navodi izvor informacija – uspoređuje sliku stvarnosti koju stvaraju mediji s vlastitom slikom stvarnosti i kritički joj pristupa – prepoznaje negativne utjecaje medija kao i opasnost širenja lažnih vijesti – prepoznaje i analizira svrhu te vrednuje informacije iz medijskoga teksta – obrazlaže utjecaj različitih medijskih poruka/tekstova/sadržaja na oblikovanje stavova i vrijednosti primatelja – prosuđuje kako su u medijskim tekstovima prikazane informacije, ideje, stavovi i mišljenja i kako utječu na oblikovanje stavova i vrijednosti primatelja s obzirom na dobro, spol i kulturni kontekst 	<p>Učenik uz povremenu pomoć pronalazi, analizira i vrednuje informacije iz različitih medija te prosuđuje utjecaj medija na oblikovanje stavova i vrijednosti primatelja.</p>
---------------	---	--

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: ruski blagdani, narodna nošnja, suvremena glazba, rukotvorine, običaji, folklor, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, televizijske emisije, kazališne predstave, povijesne i geografske činjenice, svemir, priroda i ekologija, održivi razvoj, građanski odgoj i obrazovanje, slobodno vrijeme, sport, zdravlje, prehrana, turizam, zanimljivosti iz kulture, vijesti iz svijeta, popularna kultura, supkulture i sl.

Preporučeni medijski sadržaji: ruski animirani filmovi, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, blogovi, televizijske emisije, podcasti, društvene mreže, obrazovni sadržaji primjereni dobi na predložene teme, časopisi za mlade, kazališne predstave.

Preporučene aktivnosti: posjet kulturnim događanjima i ustanovama, susreti s književnicima, kulturni festivali i smotre, školske i izvanškolske kulturne manifestacije (Europski dan jezika, Međunarodni dan materinskoga jezika, Smotra dječjega stvaralaštva, Dan znanosti, Dan žena, Dan prvoga leta čovjeka u svemir, Božić, ruski fašnik i sl.), proučavanje knjiga, fotografija, videozapisa, audiozapisa ili gostujućih predavača koji predstavljaju ruskiju kulturu, sudjelovanje u smotri ruskoga stvaralaštva, susreti s Rusima uživo, slušanje ruskih govornika putem interneta.

DOMENA A: Govorimo ruskim jezikom		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK SŠ A.4.1. Učenik samostalno govori i raspravlja sa sugovornikom o zadanoj ili slobodnoj temi u skladu sa svrhom i željenim učinkom.	<ul style="list-style-type: none"> – razgovara o zadanoj ili slobodnoj temi u skladu sa svrhom i namjenom govora (informiranje, pregovaranje, upućivanje i zabavljanje) – raspravlja u skladu s temom i obrazlaže svoje mišljenje – prepoznaje različite izvore informacija za pripremu teksta i primjenjuje ih – odabire informacije u skladu sa svrhom i željenim učinkom na sugovornika – provjerava točnost i relevantnost informacija, poštuje autorstvo – prema smjernicama govori u skladu s temom i oblikom govornoga teksta – primjenjuje pravogovorna pravila ruskoga jezika – prigovorenju služi se natuknicama/ bilješkama – govori i potiče sugovornika na zajedničko rješavanje problemske situacije ili donošenje odluke 	<p>Učenik uz povremenu pomoć samostalno govori i raspravlja sa sugovornikom o zadanoj ili slobodnoj temi u skladu sa svrhom i željenim učinkom.</p>

RJK SŠ A.4.2. Učenik osmišjava, potiče i sudjeluje u dugome spontanom ili planiranom razgovoru te opisuje i pripovijeda služeći se poznatim jezičnim sredstvima.	<ul style="list-style-type: none"> - određuje temu, oblik i namjenu govornoga teksta (informiranje, prepričavanje, argumentiranje) - stvara skicu (plan, prezentaciju, umnu mapu) i planira strukturu govora - potiče razgovor - odgovara na pitanja i postavlja ih te sudjeluje u dugim razgovorima - samostalno se služi već poznatim jezičnim sredstvima za oblikovanje novih iskaza - primjenjuje prikladan izgovor i intonaciju 	Učenik uz povremenu pomoć osmišjava, potiče i sudjeluje u dugome spontanom ili planiranom razgovoru te opisuje i pripovijeda služeći se poznatim jezičnim sredstvima.
RJK SŠ A.4.3. Učenik sluša i razumije te reproducira, analizira i interpretira dug izvorni tekst na zadanu ili slobodnu temu različitih funkcionalnih stilova i oblika.	<ul style="list-style-type: none"> - razumije sadržaj dugoga izvornog teksta - razlikuje gorovne i razgovorne vrste tekstova - razlikuje različite funkcionalne stilove i oblike (književnoumjetnički, novinarski, razgovorni, administrativni...) - razlikuje pouzdane od nepouzdanih informacija i ideje bitne za svrhu slušanja - analizira informacije te vlastitim riječima izražava glavnu misao teksta - izdvaja nepoznate riječi te ključne i specifične informacije/pojmove u tekstu - postavlja pitanja i odgovara na njih - prepričava tekst - iskazuje osobno mišljenje i stav - razlikuje činjenice od mišljenja i vrijednosnih sudova u slušanome tekstu - kritički vrednuje informacije 	Učenik uz povremenu pomoć sluša i razumije te reproducira, analizira i interpretira dug izvorni tekst na zadanu ili slobodnu temu različitih funkcionalnih stilova i oblika.

Preporučene teme: osobni identitet, škola, učiti kako učiti, građanski odgoj i obrazovanje, ljudska prava, humanitarni rad, održivi razvoj, industrija, tehnologija, prosuđivanje točnosti informacija i pouzdanosti izvora, povjesne i geografske činjenice, materinski jezik (glagoljica, cirilica, latinica), slavenska mitologija, praznici i blagdani, slobodno vrijeme, kazalište, film, glazba, književnost, prehrana, zdravlje i sport, moj zavičaj, turizam, profesionalna orijentacija, zanimanja, svemir, zbilja i mašta.

Učitelj odabire leksičke strukture vodeći računa o razvojnoj dobi učenika te o njihovoj povezanosti s drugim nastavnim predmetima i međupredmetnim temama.

Gramatičke strukture uvježбавaju se zajedno s jezičnim sadržajima kao jedinstvena cjelina, a nipošto samostalno.

Navedene su teme i sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda preporuka, a učitelj samostalno odlučuje o njihovu broju, odabiru i rasporedu u jednoj nastavnoj godini.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Novi jezični sadržaji uvode se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika. Ciklički se ponavljaju i proširuju u odnosu na prethodni razred.

Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.

Učitelj kreativno i fleksibilno kreira svoj rad u planiranim okvirima primjereni uvjetima.

DOMENA B: Čitamo i pišemo ruskim jezikom

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti dobar na kraju razreda
RJK SŠ B.4.1. Učenik odabire dug izvorni književni tekst, izdvaja ključne informacije, izražava svoje mišljenje i obrazlaže svoj stav o tekstu.	<ul style="list-style-type: none"> - odabire tekst i objašnjava razlog odabira - izražava dojam o tekstu (emocionalni, spoznajni, estetski) - upoznaje se s autorom djela i povjesnim kontekstom u kojem autor živi i djeluje - čita tekst i razumije njegov sadržaj i glavnu poruku - prepričava tekst služeći se vlastitim riječima i frazama - izražava svoj literarni doživljaj književnoga teksta - izdvaja pojedinosti koje su ga se dojmile i potaknule na razmišljanje - iskazuje svoje mišljenje o onome o čemu tekst govori - argumentira svoj kritički stav o tekstu na temelju čitateljskoga iskustva, znanja o svijetu i o književnosti - pronalazi analogiju u sadašnjosti - izražava osobno mišljenje i stav 	Učenik uz povremenu pomoć odabire dug izvorni književni tekst, izdvaja ključne informacije, izražava svoje mišljenje i obrazlaže svoj stav o tekstu.

<p>RJK SŠ B.4.2.</p> <p>Učenik analizira i interpretira dug književni tekst, povezuje ga s prethodnim znanjem i primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje prema vlastitome interesu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – razumije i cijeni književni tekst kao nadahnuće za vlastito kreativno izražavanje – iznosi svoja zapažanja o pročitanome tekstu usmeno, pisano i sl. – koristi se jezičnim elementima i stilskim obilježjima tekstova u vlastitim radovima – koristi se temeljnim književnoteorijskim pojmovima – poistovjećuje se sa sudbinom likova i procjenjuje njihove postupke – povezuje situacije iz teksta sa stvarnim životom – svoja razmišljanja potkrepljuje citatima iz teksta – objašnjava utjecaj citata na njegova razmišljanja – pronalazi sličnosti i razlike s prethodno pročitanim tekstovima – razgovara i obrazlaže različite interpretacije teksta, objašnjava i argumentira razliku između fiktivnoga i stvarnoga svijeta – primjenjuje osnovne književnoteorijske pojmove relevantne za interpretaciju teksta – uspoređuje različite interpretacije teksta – samostalno priprema i oblikuje vlastite radove u kojima dolazi do izražaja kreativnost, originalnost i stvaračko mišljenje (stvara novi završetak, mijenja postupke likova, uvodi nove likove, dramatizira ili scenski impozitura književni tekst, stvara ilustracije, umne mape, piše pismo autoru teksta, snima videouratke, fiktivne objave na društvenim mrežama) 	<p>Učenik uz povremenu pomoć analizira i interpretira dug književni tekst, povezuje ga s prethodnim znanjem i primjenjuje svoje književno iskustvo za kreativno izražavanje i stvaranje prema vlastitome interesu.</p>
<p>RJK SŠ B.4.3.</p> <p>Učenik prema planu piše dug interpretacijski, usporedni ili raspravljački esej na zadani ili slobodnu temu koristeći se složenim jezičnim strukturama.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje i kritički pristupa temi, pronalazi više različitih izvora te odabire ključne informacije koje će uključiti u svoj tekst – primjenjuje pravila pisanja jednostavnih i složenih tekstnih vrsta (sastavak, sažetak jednostavnoga teksta o poznatim temama, osobno pismo) – kategorizira dijelove teksta, povezuje više odlomaka u tekstu i organizira tekst – argumentira ideje i potkrepljuje svoje stavove odgovarajućim primjerima – koristi se odgovarajućim vokabularom i primjenjuje odgovarajuća pravopisna pravila – prenosi informacije iz njemu bliskih i poznatih izvora – razvija temu, opisuje stvarne i zamišljene događaje, osobna iskustva, izražava vlastita i tuda mišljenja – samostalno produktivno upotrebljava uvježbana, preporučana jezična sredstva za produkciju novih, neuvježbanih iskaza 	<p>Učenik uz povremenu pomoć prema planu piše dug interpretacijski, usporedni ili raspravljački esej na zadani ili slobodnu temu koristeći se složenim jezičnim strukturama.</p>
<p>Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p>		
<p>Odgojno-obrazovni ishodi iz domene B. <i>Čitamo i pišemo ruskim jezikom</i> ostvaruju se na osnovi izvornih književnih tekstova iz ruske književnosti. Tekstovi se odabiru u skladu sa znanjem i mogućnostima učenika.</p>		
<p>Preporučene vrste tekstova: bajke, basne, pjesme, igrokazi, lirske pjesme, pripovijetke, kratke narodne poslovice, romani, novele, dramski tekstovi u tiskanome i digitalnome udžbeniku.</p>		
<p>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p>		
<p>Novi jezični sadržaji uvođe se na temelju prethodno usvojenih jezičnih sadržaja koji su prilagođeni razini jezičnoga razvoja i iskustvu učenika.</p>		
<p>Učenici uče ruski jezik oslanjajući se na znanja koja stječu u drugim nastavnim predmetima. Učenici uče ruski jezik i tijekom izvanučioničke nastave različitim aktivnostima, ako za to postoje uvjeti.</p>		
<p>Učenike se potiče da izraze svoju kreativnost i individualnost koristeći se književnim tekstovima kao nadahnućem za pisanje vlastitih priča, pjesama ili dnevnika, za ilustriranje vlastitih ideja, za stvaranje dramskih likova i izvođenje malih predstava te snimanje videozapisa.</p>		
<p>S pomoću rječnika ruskoga jezika učenici mogu uspoređivati sličnosti između ruskih i hrvatskih izraza i prevoditi neke od učestalijih izraza.</p>		
<p>U nastavi se iskorištavaju prednosti suvremene tehnologije kako bi se učenicima pružili novi načini učenja i izražavanja (uporaba mrežnih alata, aplikacija, interaktivnih sadržaja ili digitalnih resursa) te za uključivanje i motivaciju učenika.</p>		

DOMENA C: Istražujemo kulturu i pratimo medije		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti <i>dobar na kraju razreda</i>
RJK SŠ C.4.1. Učenik stječe pozitivan stav o izgradnji vlastitoga identiteta, stvara cijelovitu sliku o vlastitoj i drugim kulturama i prosuđuje njihovu povezanost te uvažava druge narodnosti i poštije kulturnoške razlike uz izbjegavanje stereotipa i predrasuda.	<ul style="list-style-type: none"> - proširuje svoje znanje o Rusiji, ruskoj kulturi i kulturi ruske nacionalne manjine u Hrvatskoj - utvrđuje sličnosti i razlike između hrvatske kulture, ruske kulture, kulture ruske nacionalne manjine kao i drugih kultura u Hrvatskoj - prihvata različitosti i prepoznae vrijednosti skladnih međukulturnih odnosa - analizira stavove i uvjerenja pripadnika ruske kulture - osvjećuje postojanje stereotipa i predrasuda i trudi se ukloniti ih - stvara stav i motive za učenje o drugima i drugčijima te o vlastitoj kulturi - istražuje i opisuje obilježja suvremene Rusije, informira se o aktualnim događanjima i istaknutim pojedincima - opisuje položaj ruske nacionalne manjine u Hrvatskoj i zanima se za njezin doprinos hrvatskoj kulturi i svakodnevnomu životu - otkriva i vrednuje nove informacije i utvrđuje već otprije poznate o istaknutim Rusima u politici, umjetnosti, znanosti - pronalazi i predstavlja informacije o aktualnim događanjima i istaknutim pojedincima u Rusiji i ruskoj nacionalnoj manjini u Hrvatskoj - postiže samopouzdanje pri uporabi ruskoga jezika - susreće se s ruskom kulturom u autentičnome okružju izražavajući svoje stavove, osjećaje i mišljenja 	Učenik uz poticaj stječe pozitivan stav o izgradnji vlastitoga identiteta, stvara cijelovitu sliku o vlastitoj i drugim kulturama i prosuđuje njihovu povezanost te uvažava druge narodnosti i poštije kulturnoške razlike uz izbjegavanje stereotipa i predrasuda.
RJK SŠ C.4.2. Učenik tumači, analizira, interpretira i vrednuje tekstove iz književnosti, publicistike, medija, kao i sve oblike popularne kulture te primjenjuje i prilagođava različite tehnike kreativnoga izražavanja na ruskome jeziku i kritički ih prosuđuje.	<ul style="list-style-type: none"> - upoznaje se s djelima ruske književnosti, glazbe, slikarstva, filma, obrta i narodnoga stvaralaštva te ih interpretira i prikazuje na nov način u skladu sa svojim sposobnostima i interesima - razumije sadržaj, značenje i namjenu umjetničkoga ostvarenja visoke i popularne kulture (tekst, film, slika...) te ih povezuje s društvenim i kulturnim kontekstom - opisuje razliku između ostvarenja popularne i visoke kulture na primjerima - prepoznae obilježja visoke kulture, šunda i kiča te izražava svoj kritički stav prema njima - sudjeluje u zajedničkoj izvedbi (predstavi, priredbi), uskladjuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih, obogaćuje izvođenje i vrednuje izvedbu - kreativno se izražava pjesmom, plesom, crtežom i glumom - koristi se fotoaparatom / pametnim telefonom u svrhu stvaranja fotografija i videa - primjenjuje načine formalnoga i neformalnoga izražavanja primjerenoga situaciji - ostvaruje različite glazbene, dramsko-scenske i plesne aktivnosti u skladu s vlastitim interesima i sklonostima, samostalno ili u skupini - javno nastupa u razredu, školi ili izvan nje 	Učenik uz povremenu pomoć tumači, analizira, interpretira i vrednuje tekstove iz književnosti, publicistike, medija, kao i sve oblike popularne kulture te primjenjuje i prilagođava različite tehnike kreativnoga izražavanja na ruskome jeziku i kritički ih prosuđuje.

RJK SŠ C.4.3. Učenik pronalazi, analizira, interpretira i vrednuje informacije iz različitih medija te prosuđuje utjecaj medija na oblikovanje stavova i vrijednosti primatelja.	<ul style="list-style-type: none"> – pronalazi informacije u različitim izvorima prema svojim interesima i potrebama – odabire ključne riječi za internetsko pretraživanje, služi se sadržajem i kazalom pojmove u traženju informacija – procjenjuje pouzdanost izvora i relevantnost informacija – provjerava točnost i navodi izvor informacija – uspoređuje sliku stvarnosti koju stvaraju mediji s vlastitom slikom stvarnosti i kritički joj pristupa – prepoznaje negativne utjecaje medija kao i opasnost širenja lažnih vijesti – prepoznaje i analizira svrhu te vrednuje informacije iz medijskoga teksta – obrazlaže utjecaj različitih medijskih poruka/tekstova/sadržaja na oblikovanje stavova i vrijednosti primatelja – prosuđuje kako su u medijskim tekstovima prikazane informacije, ideje, stavovi i mišljenja i kako utječu na oblikovanje stavova i vrijednosti primatelja s obzirom na dob, spol i kulturni kontekst 	Učenik uz povremenu pomoć pronalazi, analizira, interpretira i vrednuje informacije iz različitih medija te prosuđuje utjecaj medija na oblikovanje stavova i vrijednosti primatelja.
---	---	---

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Preporučene teme: ruski blagdani, narodna nošnja, suvremena glazba, rukotvorine, običaji, folklor, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, televizijske emisije, kazališne predstave, povijesne i geografske činjenice, svemir, priroda i ekologija, održivi razvoj, građanski odgoj i obrazovanje, slobodno vrijeme, sport, zdravlje, prehrana, turizam, zanimljivosti iz kulture, vijesti iz svijeta, popularna kultura, supkulture i sl.

Preporučeni medijski sadržaji: ruski animirani filmovi, dokumentarni filmovi,igrani filmovi, blogovi, televizijske emisije, podcasti, društvene mreže, edukativni sadržaji primjereni dobi na predložene teme, časopisi za mlade, kazališne predstave.

Preporučene aktivnosti: posjet kulturnim događanjima i ustanovama, susreti s književnicima, kulturni festivali i smotre, školske i izvanškolske kulturne manifestacije (Europski dan jezika, Međunarodni dan materinskog jezika, Smotra dječjega stvaralaštva, Dan znanosti, Dan žena, Dan prvoga leta čovjeka u svemir, Božić, ruski fašnik i sl.), proučavanje knjiga, fotografija, videozapisa, audiozapisa ili gostujućih predavača koji predstavljaju rusku kulturu, sudjelovanje u smotri ruskoga stvaralaštva, susreti s Rusima uživo, slušanje ruskih govornika putem interneta.

E. POVEZANOST S ODGOJNO-OBRAZOVnim PODRUČJIMA, MEĐUPREDMETNIM TEMAMA I OSTALIM PREDMETIMA

Ruski jezik nastavni je predmet i jezik sporazumijevanja, učenja i poučavanja u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj koje obrazuju učenike pripadnike ruske nacionalne manjine po modelu C i sve one koji se žele obrazovati po tome modelu. Kao takav, dio je jezično-komunikacijskoga područja kurikula.

Učenje i poučavanje materinskog jezika vrlo je važno radi boljega razumijevanja, lakšega učenja i primjene postojećih znanja i vještina u stranim jezicima, kao i u drugim nastavnim predmetima.

Tijekom učenja i poučavanja učenici produbljuju postojeća znanja i razvijaju nove vještine koje su potrebne za komunikaciju, suradnju i izražavanje vlastitih ideja i stavova u svim ostalim nastavnim područjima, predmetima i međupredmetnim temama obuhvaćenima nacionalnim kurikulima.

Domene predmeta (A. *Govorimo ruskim jezikom*, B. *Čitamo i pišemo ruskim jezikom*, C. *Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije*) međusobno su povezane, stoga se strategije učenja, metode i oblici učenja i poučavanja povezuju sa sadržajima domena ostalih predmeta i drugim odgojno-obrazovnim i međupredmetnim temama.

U nastavi Ruskoga jezika i kulture učenike se potiče na usvajanje i primjenu različitih tehnika kreativnoga izražavanja te pro-

mišljanje i razumijevanje važnosti umjetničkih, kulturnih i književnih djela. Također se njeguje poštovanje povijesnoga, kulturnoga i književnoga nasljeđa i tradicije, potiče razvijanje vlastitih kritičkih stavova i vrednovanja, što je poveznica s društveno-humanističkim i umjetničkim područjem.

Razvoj osjećaja odgovornosti, važnost i uloga pojedinca u timskome radu, umijeće komunikacije, vođenja i organizacije poslova, razvoj sposobnosti rješavanja problema te kritička procjena osobnih i društvenih vrijednosti vezani su uz međupredmetnu temu *Društveni i osobni razvoj*.

Kod učenika se kontinuirano pobuđuje znatiželja, razvija interes i kompetencija za učenje. Učenik upoznaje i odabire odgovarajuće strategije učenja, potiče ga se na istraživanje, uspoređivanje i kritičko procjenjivanje informacija, razlikovanje tipova informacija, povezivanje i aktivnu primjenu školskih i izvanškolskih znanja i iskustava te znanja o svijetu. Učenik analizira i vrednuje vlastiti napredak i uspjeh. Time se nastava Ruskoga jezika povezuje s međupredmetnom temom *Učiti kako učiti*.

Pridavanje važnosti razvoju odgovornoga ponašanja, stjecanje pozitivnoga stava o izgradnji vlastitoga i društvenoga identiteta, uvažavanje drugih narodnosti, poštovanje kulturnih razlika te izbjegavanje stereotipa i predrasuda poveznica su s međupredmetnom temom *Građanski odgoj i obrazovanje*.

Međupredmetna tema *Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije* s nastavom Ruskoga jezika i kulture povezana je učenjem i poučavanjem o odgovornim i učinkovitim načinima pronašanja, analiziranja i vrednovanja informacija iz različitih izvora te prosudjivanju istinitosti informacija i utjecaja medija na oblikovanje mišljenja i stavova.

Učenici se potiču na razvoj vlastitoga mišljenja i stavova, samostalno istraživanje, inicijativan pristup učenju i napredovanju, samostalan odabir izvora, medija, informacija i tehnika izražavanja, što je veza s međupredmetnom temom *Poduzetništvo*.

Osvještenost učenika o raznolikosti prirode i svijeta te važnosti održivoga korištenja prirodnih izvora na nacionalnoj i međunarodnoj razini, poticanje odgovornoga ponašanja prema okolišu, vlastitomu i tudem zdravlju, razvoj osobnoga identiteta, poštovanje nacionalne prirodne i kulturne baštine, ali i uvažavanje različitosti, poveznica su s međupredmetnom temom *Održivi razvoj*.

F. UČENJE I POUČAVANJE NASTAVNOGA PREDMETA

RUSKI JEZIK I KULTURA

(*Iskustva učenja, uloga učitelja, materijali i izvori, okružje za učenje, vrijeme poučavanja i učenja, grupiranje učenika*)

Iskustva učenja

Suvremeno poučavanje i učenje Ruskoga jezika i kulture usmjeren je na učenika i njegov proces učenja. Tim pristupom uzimaju se u obzir učenikov identitet, kognitivni, emocionalni, moralni i tjelesni razvoj, kao i njegove potrebe i interesi, što učeniku omogućuje cijelovit razvoj i priprema ga za samostalno učenje tijekom cijelog života.

U početnim fazama obrazovanja naglasak je na slušanju i govoru, a učenje se temelji na svim osjetilima i cijelovitome pristupu te na igri. U odgojno-obrazovnim ciklusima koji slijede poučavanje postupno prelazi na svjesno razumijevanje jezičnih struktura i njihovih funkcija kognitivnim pristupom, potičući veću samostalnost učenika.

Suradničko, istraživačko, kreativno i inovativno učenje, kao što je projektna nastava, rješavanje problema, interdisciplinarno učenje, učenje izvan škole, *online* učenje, istraživačko učenje ili učenje na radu za opće dobro u lokalnoj i široj zajednici, igraju važnu ulogu na svim obrazovnim razinama. Sve nastavne aktivnosti prilagođavaju se individualnim razlikama i razvojnim mogućnostima učenika omogućujući im povezivanje novih znanja s prethodno stecenima, potičući njihovu samostalnost i odgovornost za vlastito učenje kako bi se postigli obrazovni ciljevi za svaku godinu učenja.

Razvijanje pozitivnih stavova prema ruskome jeziku i kulturi uz motivaciju, osobne interese i pozitivne emocije, od iznimne je važnosti za učenje i razvoj vlastitoga uvjerenja te uspješnost u procesu usvajanja ruskoga jezika. Učenici se potiču na razumijevanje uloge ruskoga jezika u svijetu i prepoznavanje potrebe razvoja vlastite višejezičnosti i višekulturalnosti. Primjenom pristupa učenju koji omogućuje povezivanje s prethodnim znanjem i vještinama te s vlastitim životom, učenike se priprema za cjeloživotno učenje uzimajući u obzir njihove interese i potrebe u vezi s nastavkom obrazovanja i odabirom profesionalnoga puta.

Za učenike s posebnim odgojno-obrazovnim potrebama, kao što su učenici s teškoćama i daroviti učenici, učitelji prilagodjuju kurikul svakom pojedinom učeniku.

Uloga učitelja

Uloga učitelja u poučavanju i učenju ruskoga jezika i kulture iznimno je važna.

Učitelj je:

- voditelj i animator koji organizira iskustva učenja i usmjerava učenje i učenike te osigurava ugodno i poticajno razredno ozračje odabirom primjerenih aktivnosti, vodeći pritom računa o načinu učenja i drugih individualnih razlika među učenicima te prati i daje povratnu informaciju o napretku učenja i njihovu postignuću

- mentor koji nadgleda samostalni rad učenika te osobnim primjerom pokazuje kako pristupiti informacijama i tumačiti ih, učenike potiče na traženje podataka, odgovora i rješenja

- medijator koji učenicima olakšava ovladavanje ruskim jezikom i razumijevanje ruske kulture te posreduje između jezika i kulture.

Kako bi osigurao kvalitetu učenja i poučavanja te napredak učenika, učitelj treba temeljito poznavati cijelokupan kurikul predmeta Ruski jezik i kultura.

Autonomija suvremenoga učitelja temelji se na samostalnom donošenju odluka izborom metoda poučavanja, odabirom materijala i izvora za poučavanje, promišljanjem vlastitoga rada i izborom načina kontinuiranoga profesionalnog razvoja.

Važna je uloga učitelja i praćenje, vrednovanje i ocjenjivanje. Učitelj mora pružiti potpunu i pravodobnu informaciju o uspješnosti učenja i napretku učenika u cilju njegova usmjeravanja u tome procesu, ali i kao poticaj i ohrabrenje kako bi se povećalo samopostovanje i uspješnost kao važni preduvjeti individualnoga napretka.

Dakle, učitelj mora biti stručnjak koji ima visoke jezične i komunikacijske kompetencije te pedagošku, psihološku, didaktičku i metodičku stručnost. Također, učitelj ima aktivnu ulogu u suradnji s roditeljima, sustručnjacima, drugim učiteljima u školi i izvan nje, raznim manjinskim organizacijama te mjerodavnim obrazovnim institucijama kako bi učeniku omogućio što bolje i učinkovitije napredovanje u usvajaju znanja, vještina i stavova.

Strategije poučavanja i pristupi poučavanju tehnike su koje učitelj odabire kako bi što učinkovitije ostvario odgojno-obrazovne ishode određene kurikulom.

U suvremenoj nastavi učitelj usmjerava učenje stavljajući naglasak na zajedničko sudjelovanje učenika i učitelja u procesu učenja.

Kako bi svakomu učeniku pružio mogućnost dostizanja visokih razina postignuća, učitelj stvara uvjete koji potiču proces učenja, prepoznaće osobne predispozicije svakoga učenika, njegove prednosti i slabosti te diferencira svoje poučavanje birajući metode i aktivnosti koje učeniku najbolje odgovaraju i koje dovode do učinkovitoga usvajanja vještina slušanja, govorenja, čitanja i pisanja u nastavi ruskoga jezika.

Jedan od preduvjeta za uspješno ovladavanje jezikom jest izloženost ruskomu jeziku i njegova uporaba. S obzirom na nedovoljnu zastupljenost ruskoga jezika u neposrednome okružju učenika, učitelj u nastavu uključuje različite sadržaje, organizira izvanučioničku nastavu, ugošćuje izvorne govornike i vanjske suradnike. Učenicima omogućuje digitalno povezivanje s drugim učenicima – govornicima ruskoga jezika u Republici Hrvatskoj, Ruskoj Federaciji i svijetu, u cilju održavanja međukulturalnih susreta i autentične komunikacije s govornicima ruskoga jezika različitoga kulturnog podrijetla.

Materijali i izvori

Učitelj odgovorno i samostalno odabire ili izrađuje nastavne materijale te se koristi različitim izvorima u skladu s planiranim aktivnostima koje su usmjerene na ostvarivanje odgojno-obrazovnih ciljeva. Pritom uzima u obzir razvojni dob učenika, njihovu

razinu jezičnih vještina te njihove interese i potrebe. To uključuje integraciju jezika s drugim predmetima kako bi se potaknula multidisciplinarna suradnja.

Osim službenih udžbenika i dodatnih nastavnih materijala, učitelj može rabiti prilagođene i stvarne materijale, uključujući digitalne, interaktivne i multimediješke resurse.

Učitelj se također može koristiti i autorskim udžbenicima koji su objavljeni u Republici Hrvatskoj, kao i originalnim udžbenicima koji su uvezeni iz Ruske Federacije i/ili drugih zemalja. Važno je naglasiti važnost izlaganja jezičnim i kulturnim sadržajima izvan učionice, kao što su ruski jezični televizijski programi ili programi za učenje ruskoga jezika te različite vrste multimedijaških sadržaja na ruskome jeziku.

U skladu s aktivnom ulogom učenika u procesu učenja i poučavanja, učenici sudjeluju u pronalaženju, odabiru i izradi vlastitih materijala i izvora za učenje. Nastavni materijali koncipirani su tako da budu smisleni i razumljivi učenicima, potiču ih na istraživanje i postavljanje pitanja te razvoj kritičkoga i kreativnoga mišljenja.

Okružje za učenje

Uspjeh u učenju i poučavanju ruskoga jezika i kulture uvelike ovisi o okružju u kojem učenici stječu nova znanja i vještine. Poticajno i raznoliko okružje znatno olakšava proces učenja. U takvu okružju učenje je usmjereni na učenika, a učenik se ne boji pogrešaka. Spreman je surađivati s drugim učenicima poštujući njihova mišljenja i doprinose. Znanja i vještine koje stječe povezana su s njegovim svakodnevnim iskustvom i aktivnostima. Takvo okružje potiče kulturu zajedništva i međusobnoga poštovanja te razvija humanost. Različitosti se prilivačaju, a pozitivne emocije i motivacija za učenje potiču i cijene. Također, razvija se kritičko mišljenje, istraživanje i kreativnost.

Učenje ruskoga jezika odvija se u školskome i izvannastavnome okružju. Kako bi se osigurala raznolikost okoline za učenje i poboljšalo učinkovito učenje, preporuča se obogatiti proces učenja planiranim aktivnostima kao što su kontakti s govornicima ruskoga jezika u stvarnome i digitalnome okružju, posjeti kulturnim institucijama i centrima, projekcije, izložbe, muzeji, suradnja s manjinskim udrugama, terenska nastava u Rusku Federaciju, razmjene učenika u školama gdje se uči Ruski jezik i kultura po modelu C, međunarodne razmjene učenika i drugi oblici suradnje. Potiče se i organiziranje takvih događanja kao i obilježavanje važnih blagdana i obljetnica.

Uporaba suvremenih tehnologija tijekom učenja također igra ključnu ulogu u stvaranju poticajnoga i produktivnoga okružja za učenje.

Učitelj ima zadaću osigurati razredne uvjete u kojima se potiče slobodna i smislena komunikacija, gdje se pogreške smatraju prilikama za učenje i prirodnim dijelom procesa ovladavanja ruskim jezikom. Takvim pristupom njeguje se samopouzdanje učenika i gradi pozitivna slika o sebi kao pojedincu i kompetentnomete govorniku ruskoga jezika.

Vrijeme poučavanja i učenja

Predmet Ruski jezik i kultura u hrvatskome odgojno-obrazovnome sustavu poučava se kao jezik ruske nacionalne manjine u Hrvatskoj, tj. kao drugi materinski jezik, počevši od prvoga razreda. Međutim, postoji i mogućnost uključivanja učenika u nastavu u bilo kojemu razredu, bez obzira na njihovo prethodno znanje.

Trajanje učenja varira ovisno o godini početka, pri čemu je važno početi što ranije kako bi se postavili temelji za razvoj visoke jezične kompetencije. Uspjeh u učenju tim je bolji što su učenici izloženi ruskomu jeziku, stoga im to treba omogućiti u što većoj mjeri na što više načina.

Budući da odgojno-obrazovni ishodi u sva tri područja čine jedinstvenu cjelinu, učitelj im posvećuje jednaku pažnju s nešto većim naglaskom na domenu A. *Govorimo ruski*.

Učitelj samostalno planira sate obrade, uvježbavanja, ponavljanja, usustavljanja i provjeravanja s obzirom na ostvarivanje ishoda i napretka učenika u pojedinom razrednom odjelu, tj. određenoj aktivnosti posvećuje onoliko vremena koliko procijeni da je potrebno kako bi svi učenici postigli najvišu razinu usvojenosti u skladu sa svojim sposobnostima i mogućnostima.

Osim važnosti formalnoga obrazovanja, učitelj ističe i važnost neformalnoga i informalnoga učenja kao sastavnoga dijela cjeloživotnoga učenja.

Grupiranje učenika

Jedan od objektivnih preduvjeta za kvalitetan proces učenja i poučavanja Ruskoga jezika i kulture jest rad u manjim skupinama sastavljenima od učenika približno iste dobi, sličnih razvojnih karakteristika i s istom razinom komunikacijske kompetencije.

Svakomu bi se učeniku trebalo omogućiti aktivno sudjelovanje i izražavanje, što je ključno za razvoj komunikacijske kompetencije.

U nastavi Ruskoga jezika i kulture potiče se razvoj suradničkih vještina organiziranjem rada u parovima ili manjim skupinama te se darovitim pojedincima pruža prilika za pomaganje drugim učenicima.

G. VREDNOVANJE USVOJENOSTI ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA

Vrednovanje je u nastavnom predmetu Ruski jezik i kultura kontinuirano te se pažljivo planira i provodi sustavnim prikupljanjem informacija o ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda radi procjene učenja i rezultata učenja. Bitno je da je vrednovanje objektivno uz istodobno poštovanje posebnosti svakoga učenika. Vrednovanje se provodi kao oblik davanja povratne informacije svim sudionicima odgojno-obrazovnoga procesa, ali i motiviranja učenika na daljnje učenje i napredak.

U okviru kurikula ovoga predmeta opisani su elementi vrednovanja te načini davanja povratnih informacija o usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda.

Elementi vrednovanja proizlaze iz odgojno-obrazovnih ishoda domena: A. *Govorimo ruskim jezikom*, B. *Citamo i pišemo ruskim jezikom*, C. *Istražujemo rusku kulturu i pratimo medije*. Usvojenost ishoda iz svih triju domena u prvome se ciklusu iskazuje opisno, dok se u ostalim ciklusima iskazuje opisno i brojčano.

Elementi su vrednovanja u prvome ciklusu slušanje s razumijevanjem, usmeno izražavanje, pisano izražavanje, ruska kultura i stvaralaštvo.

Elementi su vrednovanja u ostalim ciklusima čitanje i slušanje s razumijevanjem, usmeno izražavanje, pisano izražavanje, ruska kultura i stvaralaštvo.

Učitelj sustavno prati i vrednuje rad i napredak svakoga učenika, a na kraju određenoga razdoblja učenja i poučavanja procjenjuje se usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda. Vrednuje se tijekom učenja i poučavanja kao njihov neodvojiv dio te nakon učenja i poučavanja.

vanja. Usvojenost znanja i razvoj vještina vrednuje se sumativno, a procjenjuje se samostalnost u radu i suradnja učenika.

Učenici se potiču na iskazivanje znanja, vještina i stavova te razvoj vlastitih ideja.

Pristupi vrednovanju uključuju tri osnovna pristupa: *vrednovanje za učenje*, *vrednovanje kao učenje* i *vrednovanje naučenoga*.

Vrednovanje za učenje odvija se tijekom učenja i poučavanja kao njihov sastavni dio, s naglaskom na sam proces učenja te kao takav ne rezultira ocjenom.

Smisao *vrednovanja za učenje* jest povećanje učinkovitosti učenja. Potiče učenike na refleksiju o učenju i unapređivanje budućega učenja, a učitelje na unaprjeđenje kvalitete poučavanja i usklađivanje metoda rada s individualnim potrebama učenika s obzirom na njihovo predznanje.

Pri *vrednovanju za učenje* primjenjuju se različite metode, putem zadavanja i provjere domaćih zadatača, postavljanja pitanja, učeničkih mapa, predstavljanja učeničkih radova i projekata, rasprava u skupinama, opažanja aktivnosti i ponašanja itd.

Vrednovanjem za učenje razvija se učenikovo samopouzdanje jer se pogreške prihvaćaju kao sastavni i neizbjježan dio učenja. Usmjereno je na učenika kao individuu jer se njegov napredak uspoređuje s vlastitim prethodnim postignućima. *Vrednovanje kao učenje* uključuje učenika u proces vrednovanja putem sustavne samorefleksije, samovrednovanja i vršnjačkoga vrednovanja. Učenici uz podršku učitelja postavljaju i dostižu ciljeve učenja iz kognitivne, afektivne i socijalne domene te odabiru primjerene i odgovarajuće metode učenja. *Vrednovanje kao učenje* potiče učenike na razvoj osjećaja odgovornosti, samostalnosti i samopouzdanja te na kritičko mišljenje i samoregulaciju vlastitoga procesa učenja.

Provodi se u obliku razrednih rasprava, individualnih razgovora s učiteljem, vođenjem dnevnika učenja, upitnika, rubrika itd. Ne rezultira ocjenom.

Vrednovanje naučenoga podrazumijeva sumativno vrednovanje razine usvojenosti znanja i razvijenosti vještina odgojno-obrazovnih ishoda definiranih kurikulumom. Provodi se nakon određenoga razdoblja prema potrebi i vlastitoj procjeni učitelja, a rezultira brojčanom i opisnom ocjenom. Pri *vrednovanju naučenoga* jasno su i unaprijed definirani kriteriji vrednovanja, sadržaj, oblik, sastavnice i trajanje provjere.

Vrednovanje naučenoga provodi se putem usmenih i pisanih provjera, prezentacija, projekata, eseja itd.

Sustavno i redovito davanje povratne informacije svim sudionicima odgojno-obrazovnoga procesa o učenikovu napretku stavlja učenika u središte odgojno-obrazovnoga procesa. Zaključna se ocjena određuje na temelju informacija o učenikovu ostvarenju odgojno-obrazovnih ishoda, prikupljenim različitim načinima praćenja i vrednovanja. Uzimaju se u obzir svi elementi vrednovanja, pri čemu razina *dobar* usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda, definirana ovim predmetnim kurikulumom, služi kao opća smjernica. Zaključna ocjena ne mora proizlaziti iz aritmetičke sredine pojedinačnih ocjena. U obzir se uzima napredak učenika u učenju, razumijevanju, razvoju vještina, oblikovanju kritičkoga mišljenja i vlastitih stavova i vrijednosti. Cijeni se učenikov trud, samostalnost u radu i samoinicijativa. Učitelj treba prilagoditi zadane ishode i u skladu s time provoditi vrednovanje u odnosu na predznanje učenika, s obzirom na to da je Ruski jezik i kultura po modelu C otvoreni za učenike različitih razina predznanja.

УЧЕБНАЯ ПРОГРАММА ПО ПРЕДМЕТУ «РУССКИЙ ЯЗЫК И КУЛЬТУРА» В НАЧАЛЬНЫХ И СРЕДНИХ ШКОЛАХ РЕСПУБЛИКИ ХОРВАТИИ (МОДЕЛЬ Ц)

А. ЦЕЛЬ И ОПИСАНИЕ ПРЕДМЕТА

Русские в Республике Хорватии являются одной из 22 национальных меньшин, признанных Конституцией. Согласно данным Государственного института статистики за 2021 год, больше всего русских проживает на территории города Загреба, а также в Загребской, Приморско-Горанской, Сплитско-Далматинской и Меджимурской жупаниях.

На выборах в Советы национальных меньшинств, состоявшихся в 2023 году, были избраны представители русского национального меньшинства в городах Сплит, Загреб, а также в Сплитско-Далматинской, Приморско-Горанской, Меджимурской и Загребской жупаниях. Использование символики и празднование национальных праздников русского национального меньшинства регулируется Конституцией Республики Хорватия.

В парламенте Республики Хорватия русское национальное меньшинство представляет депутат, который защищает интересы двенадцати национальных меньшинств (австрийцев, болгар, немцев, поляков, цыган, румын, русских, русинов, украинцев, турков, валахов и евреев).

Многочисленные общественные организации русского национального меньшинства в Хорватии занимаются сохранением родного языка и культуры. В государственном бюджете Республики Хорватия через Совет по делам национальных меньшинств ежегодно выделяются финансовые средства на поддержку программ информирования, издательской деятельности, культурного творчества и мероприятий, направленных на сохранение культурного наследия. Представители русского национального меньшинства своё право на изучение родного языка осуществляют через организации образовательного процесса по модели Ц в учебных учреждениях начального и среднего образования. С целью сохранения этнической, культурной и языковой идентичности учащихся представителей русского национального меньшинства в Республике Хорватия, помимо обучения русскому языку и культуре в школах, организуются летние школы, как особая форма обучения. Общественные организации русского национального меньшинства проводят специальные программы, которые вызывают интерес к русской культуре и способствуют сохранению идентичности.

Язык отражает идентичность народа, который на нём говорит, и является ключевым средством передачи и сохранения его культурного и исторического наследия.

Согласно учебной программе (Курикулум)¹ по предмету «Русский язык и культура по модели Ц» изучение русского языка является обязательным предметом, как и хорватский язык, и предназначена как для учеников русского национального меньшинства, так и для других учеников, желающих изучать русский язык и знакомиться с русской культурой. Дополнительно предусмотрены часы для изучения русской литературы, географии, истории, музыки и изобразительного искусства.

¹ На основании Закона о хорватском языке (НН, бр. 14/2024), в данном документе используется термин «курикул» и его производные. При упоминании родственных документов, опубликованных до вступления в силу Закона о хорватском языке, в том же значении сохраняется термин «курикулум» и его производные.

Изучение языка, как родного, так и иностранного, имеет большое значение для развития личности, её индивидуальных компетенций и социальных навыков.

Результаты обучения русскому языку дают учащимся возможность самовыражения, успешной и понятной коммуникации в различных жизненных ситуациях, а также участия во многих мероприятиях, связанных с культурой и традициями русской национальной общинны в Республике Хорватия.

Учебная программа, помимо приобретения коммуникативных компетенций и изучения русского языка, включает в себя получение знаний о России, о её культуре в более широком смысле: о русском культурном и природном наследии, повседневной жизни современного российского общества, а также сохранение традиций и обычая русской национальной общинны в Республике Хорватия.

Комплексное и интегрированное изучение русского языка способствует более глубокому осознанию своей принадлежности к русской культуре. Это позволяет сохранить языковую и культурную идентичность, традиции и обычай русской национальной общинны в Республике Хорватия.

Учебная программа по предмету «Русский язык и культура по модели Ц» представляет собой интегрированный курс, объединяющий общее и специализированное содержание и ориентированный на достижение успехов учащихся во всех сферах. Она основывается на их опыте и культурном контексте, учитывает языковые и культурные особенности, тем самым повышая мотивацию к обучению. Программа развивает сложные знания и навыки, их применение в различных обстоятельствах, а также многоязычность и межкультурное понимание.

Состав учащихся в классах или учебных группах является весьма разнородным, так как включает детей разного возраста и уровня знаний, из различной культурной среды, с разными образовательными потребностями и интересами. По этой причине образовательные результаты сформулированы широко и могут адаптироваться к конкретной ситуации, то есть индивидуально к каждому ученику.

Оценивание результатов обучения всегда проводится в соответствии с уровнем владения русским языком и знаниями о культуре. Предмет «Русский язык и культура» (модель Ц) имеет сложную структуру, и для удобства он разделён на три основные части:

A. Говорим по-русски – развитие устной речи.

B. Читаем и пишем по-русски

B. Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Эти разделы обучения и преподавания взаимосвязаны и переплетаются в процессе изучения предмета.

Краткое обозначение предмета «Русский язык и культура» – РЯК

Б. ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ЦЕЛИ ИЗУЧЕНИЯ И ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА И КУЛЬТУРЫ

Язык является средством выражения и коммуникации. Владение языком – это основа для обучения на протяжении всей жизни.

Ученник:

– успешно использует русский язык в устной и письменной форме в разных жизненных и коммуникативных ситуациях, разнообразного содержания, структуры, назначения и стиля,

развивает активный словарный запас через СМИ, используя в различных целях;

– развивает навыки чтения, культуру и любовь к чтению текстов различных жанров и видов, а также критическое мышление и литературный вкус;

– находит и понимает разнообразные источники информации, критически их оценивает, анализирует их достоверность и ценность, распознаёт контекст и авторскую позицию;

– эффективно использует информационно-коммуникационные технологии для обучения и общения;

– познаёт русское историческое и культурное наследие, а также географические особенности Российской Федерации как один из элементов своей личной и национальной идентичности;

– знакомится с основными характеристиками русского национального меньшинства в Республике Хорватия и современного российского общества, сравнивает их с другими языками и культурами, проявляя понимание, уважение и толерантность к различности;

– творчески выражает себя через изобразительное, музыкальное и литературное творчество, тем самым развивая открытость к пониманию разных культур и стилей жизни;

– подготовлен к роли активного и ответственного гражданина, который своим участием в культурных программах, мероприятиях и фестивалях русского национального меньшинства в Республике Хорватия способствует её сохранению, а также сохранению русской культуры и традиций в будущем, одновременно осознавая необходимость непрерывного обучения и формирования моральных и эстетических ценностей.

В. РАЗДЕЛЫ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОЙ ПРОГРАММЫ ПО ПРЕДМЕТУ

Учебный предмет «Русский язык и культура по модели Ц» изучается и преподается по трём взаимосвязанным разделам:

A. Говорим по-русски – развитие устной речи.

B. Читаем и пишем по-русски – освоение письменной речи.

B. Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ).

Эти разделы основаны на потребности человека в коммуникации, развитии читательской грамотности и социокультурного сознания. Во всех разделах развиваются языковые коммуникативные компетенции и навыки чтения, письма, аудирования, говорения и перевода, а также активный словарный запас. Структура разделов напрямую связана с целями социально-гуманитарной и художественной сфер. Каждый из разделов выражает основную идею и цель изучения русского языка и культуры. Они подчеркивают важность активного использования русского языка в общении, раскрывают его творческую и художественную роль, а также его культурное значение. Через чтение развивается критическое мышление и грамотность, что помогает понять культуру как неотъемлемую часть народа.

Освоение языка способствует развитию уверенности в себе и формированию чувства собственной значимости. Обучение строится на уважении к многообразию мнений, культурных и языковых различий, что способствует положительному отношению к многоязычию и уважению к культурному многообразию.

Три взаимосвязанных раздела обучения и преподавания русского языка и культуры по модели С предоставляют учителям автономию в выборе тем и подтем каждого направления

(языкового, литературного и культурного) в соответствии с условиями проведения занятий, а прежде всего с интересами учащихся, что способствует пробуждению интереса и мотивации к усвоению новых знаний, умений и навыков.

Освоение этих областей способствует развитию других компетенций, необходимых в ряде других предметов и межпредметных тем: хорватский язык, иностранные языки, природа и общество, история, география, изобразительное и музыкальное искусство и культура, гражданское воспитание и образование, способность к обучению, использование информационно-коммуникационных технологий, личностное и социальное развитие и др.

Раздел А. Говорим на русском языке предполагает развитие коммуникативно-функциональной грамотности и формирует язык как основное средство общения с целью овладения рецептивными и продуктивными языковыми навыками, а также их взаимодействием обмена информацией, идеями, взглядами и ценностями.

В рамках данного раздела формируются и развиваются языковая, социолингвистическая, pragматическая и стратегическая компетенции. Учащиеся развивают творческое мышление и способность к самовыражению, создавая тексты на русском языке по различным темам и с разными целями. Обмен идеями, мнениями, чувствами, обсуждение планов, интерпретация значений и прямая коммуникация в различных контекстах, через разные медиа и в разнообразных ситуациях способствует развитию социальных навыков. Овладевая языком, учащиеся приобретают уверенность в себе и осознание собственной ценности. Приобретенные знания и умения применяются в повседневной жизни: учащиеся активно используют русский язык в устной и письменной форме при взаимодействии с его носителями. Кроме того, они формируют привычку к непрерывному обучению и совершенствованию владения русским языком.

Раздел Б. Читаем и пишем на русском языке предполагает развитие читательской грамотности, то есть понимание, tolkovanie и оценку текстов русских авторов и авторов русского национального меньшинства в Хорватии. Чтение является одним из основополагающих видовязыковой деятельности, важной не только для изучения родного и иностранных языков, но и для других учебных предметов, а также в повседневной жизни, для дальнейшего образования и жизни в сообществе и среди представителей национальных меньшинств.

Учащиеся через чтение знакомятся с основными литературными жанрами. Они изучают их особенности, расширяют понимание литературы и высказывают собственные мнения о прочитанном произведении. Ученики учат различать художественный вымысел от реальности. Постепенно у учащихся формируется привычка к чтению и развивается способность к восприятию, интерпретации и созданию литературных текстов.

Чтение помогает ученикам узнать и испытать чувства, которые могут положительно повлиять на их взгляды и жизненные ценности.

Кроме чтения литературных произведений, которые служат для художественного восприятия языка, в преподавании необходимо использовать также нехудожественные тексты для восприятия информации и понимания содержания. Чтение нехудожественных текстов способствует пониманию культуры и связи обучения с потребностями повседневной жизни.

Чтение стимулирует воображение, любознательность, развивает способы выражения мыслей, критическое мышление,

решение проблем, принятие решений, а также информационную, цифровую и медийную грамотность. Учащихся также учат собирать информацию из разных источников, работать с литературными и другими типами текстов. Обогащение словарного запаса способствует укреплению уверенности в себе при публичных выступлениях. Развивается положительное отношение к литературе и другим видам искусства, основанным на художественных текстах.

Раздел В. Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ) включает понимание русской культуры в самом широком смысле и охватывает освоение знаний о русском историческом и культурном наследии, а также о географических особенностях Российской Федерации. Этот раздел интегрирует темы медийной культуры и элементы из области искусства и самовыражения (изучение и исполнение русских народных танцев, декламация стихов, исполнение песен и драматических произведений на русском языке).

Учащиеся исследуют различные источники и знакомятся со знаменитыми личностями и важными событиями русской истории, изобразительного и музыкального искусства, а также с основными географическими особенностями Российской Федерации. Это способствует углублению знаний и формированию ценностей, предусмотренных социально-гуманитарной и художественной областями учебной программы. Все эти виды деятельности развивают критическое мышление, понимание человеческой деятельности в прошлом и настоящем.

Полученные знания и навыки учащиеся применяют в повседневной жизни, решают проблемы, активно участвуют в создании собственного будущего и готовы к межличностному и межкультурному сотрудничеству, поддерживая социальные и гуманистические ценности.

Учащиеся свободно выражают свои мысли, чувства, переживания, взгляды и ценности, а также через искусство развиваются воображение, обогащают свой эмоциональный опыт и укрепляют уверенность в себе.

Кроме того, учащиеся развиваются осознание своей принадлежности и активной роли ответственного гражданина в обществе, в местном и более широком сообществе, особенно в русском национальном меньшинстве в Республике Хорватия.

Г. ВОСПИТАТЕЛЬНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ, РАЗРАБОТКА РЕЗУЛЬТАТОВ, УРОВНИ ОСВОЕНИЯ УЧЕБНОГО МАТЕРИАЛА ПО КЛАССАМ И РАЗДЕЛАМ

Разделы: А. Говорим на русском языке, Б. Читаем и пишем на русском языке, В. Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ) составляют неотъемлемую часть учебного плана предмета «Русский язык и культура по модели Ц» и представляют собой единое целое, где разделы взаимно дополняют друг друга. В каждом разделе определены воспитательно-образовательные результаты, указана их разработка для достижения удовлетворительного уровня освоения данного результата, а также содержательные и методические рекомендации для достижения дальнейших результатов.

Воспитательно-образовательные результаты всех трёх разделов достигаются параллельно на основе одинаковых языковых материалов.

Воспитательно-образовательные результаты поступательно разрабатываются по классам и циклам. Предложенная разработка воспитательно-образовательных результатов в учебном плане не является исчерпывающей, и учитель может самостоятельно дополнять её в соответствии со способностями, уровнем знаний, потребностями и интересами своих учеников.

Учитель определяет конкретные виды деятельности, содержание, материалы для обучения, методы преподавания и обучения, которые будут использоваться для достижения результатов.

Удовлетворительный уровень освоения результатов воспитательно-образовательного процесса не представляет собой балльную оценку, а определяется объемом и глубиной знаний, степенью развития навыков и освоением содержания. Освоение удовлетворительного уровня результатов воспитательно-образовательного процесса служит показателем и оценкой достижения конкретного результата в конце учебного года. Остальные уровни освоения воспитательно-образовательных результатов указаны в методическом пособии данного предмета.

Результаты раздела *A. Говорим на русском языке* поделены на рецептивные и продуктивные языковые действия, а развитие от младших классов к старшим достигается через увеличение сложности и длины текстов, которые ученик понимает и воспроизводит.

Сложность текста может быть очень простой, простой, средней сложности и сложной. К количественным показателям сложности относятся длина текста и сложность предложений. К качественным показателям относятся тип текста, сложность изложенных идей, стиль автора и структура текста. Поскольку предыдущие знания ученика по теме также являются важным фактором, определяющим сложность текста, оценка сложности зависит от личной оценки учителя.

ТЕРМИНОЛОГИЯ УЧЕБНОГО ПЛАНА ПРЕДМЕТА «РУССКИЙ ЯЗЫК И КУЛЬТУРА ПО МОДЕЛИ Ц»

Во втором результате воспитательно-образовательного процесса раздела *Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)* термин творческое самовыражение включает элементы из области искусства, а именно художественное мышление, изучение и исполнение русских народных танцев, декламацию стихов, песен и драматических текстов на русском языке.

Техники и содержание для достижения этого результата выбираются в зависимости от интересов учеников и возможностей учителя. Также достижение этого результата возможно в сотрудничестве с внешними партнёрами-специалистами в определенной области искусства и/или членами русских общественных организаций.

Термин *аутентичное окружение в разделе Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)* включает культурные, художественные и другие хорватские учреждения, культурно-образовательные ассоциации национальных меньшинств, творческие мероприятия, а также Российскую Федерацию и цифровую среду.

Термин *русская культура в разделе Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)* для средней школы включает материалы и темы, связанные с общей историей России, географией, историей русской музыки и изобразительного искусства, а также культурным и природным наследием Российской Федерации. При выборе тем учитываются пожелания и потребности учеников в зависимости от их образовательных устремлений.

Определение размера текста

	Очень короткий текст	Короткий текст	Текст средней длины	Длинный текст	Очень длинный текст
Слушание устной речи и чтение	до 50 слов	50–100 слов (в зависимости от года обучения)	100–300 слов (в зависимости от года обучения)	300–500 слов	более 500 слов
Письмо	до 30 слов	30–60 слов (в зависимости от типа текста)	60–100 слов (в зависимости от типа текста)	100–200 слов	200–350 слов
Говорение	до одной минуты	1–2 минуты	3–5 минут	5–7 минут	7–10 минут

Вместе с воспитательно-образовательными результатами раскрыто содержание и даны рекомендации, разработанные по уровням учебных классов. Учебные материалы включают рекомендованные темы и речевые функции, а рекомендации содержат методические указания по преподаванию русского языка и культуры.

Учитель обладает автономией в адаптации и расширении содержания и методов, а приведённые рекомендации служат в качестве ориентиров. Учебное содержание, освоенное в классе, может быть расширено и углублено в последующем классе.

Обозначения результатов в учебной программе предмета указывают, относятся ли они к основной (ОШ) или средней школе (СШ), из какого они раздела (А, Б или В) и в каком классе реализуются (ОШ 1–8 и СШ 1–4). Вторая цифра обозначает последовательность результатов внутри раздела в конкретном классе.

Объяснение обозначений

Обозначение	Объяснение
РЯК ОШ	<i>Русский язык и культура, начальная школа</i>
РЯК СШ	<i>Русский язык и культура, средняя школа</i>
А. раздел	<i>Говорим на русском языке</i>
Б. раздел	<i>Читаем и пишем на русском языке</i>
В. раздел	<i>Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)</i>
A.1	<i>Раздел Говорим на русском языке, первый класс</i>
A.1.1.	<i>Раздел Говорим на русском языке, первый класс, первый результат</i>

**Начальная школа Русский язык и культура по модели Ц
Начальная школа Русский язык и культура 1 класс – 105 часов в год**

РАЗДЕЛ А: Говорим на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ А.1.1. Ученик распознаёт графемы, часто употребляемые слова, очень короткие фразы и простые предложения.	<ul style="list-style-type: none"> – распознаёт буквы, слова или фразы, которые произносятся ясно, медленно и разборчиво – связывает услышанные слова с изображениями или предметами – называет предметы и людей в классе или на визуальных шаблонах – реагирует движением на часто употребляемые слова и очень простые фразы 	Ученик с периодической помощью распознаёт графемы, часто употребляемые слова, очень короткие фразы и простые предложения.
РЯК ОШ А.1.2. Ученик повторяет звуки, часто употребляемые слова и короткие фразы.	<ul style="list-style-type: none"> – повторяет звуки, слова и очень короткие и простые предложения – связывает значение слова с изображением – соотносит графемы и их произношение – называет и показывает предметы из своего окружения 	Ученик с периодической помощью повторяет звуки, часто употребляемые слова и короткие фразы.
РЯК ОШ А.1.3. Ученик произносит часто употребляемые слова и короткие предложения.	<ul style="list-style-type: none"> – повторяет звуки, слова и очень короткие и простые предложения – правильно произносит звуки, простые слова, фразы, короткие предложения – использует правильную интонацию при формулировании вопросительных предложений – распознаёт особенности ударения в словах – различает произношение в русском и хорватском языках 	Ученик с периодической помощью произносит часто употребляемые слова и короткие предложения.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: представление себя и других, приветствия, моя семья, цвета, игрушки, числа, школа, еда, животные, праздники, поздравления, вежливые слова, мой дом.

Рекомендуемые виды текстов: книги с картинками, тексты с картинками вместо слов, короткие рассказы, сказки, детские стихи, короткие сценки, считалки, загадки, песни

Учитель подбирает лексику, учитывая возрастные особенности учеников и её связь с другими предметами и межпредметными темами.

Перечисленные темы и содержание являются рекомендациями, а учитель самостоятельно выбирает их количество, порядок и распределение в течение учебного года.

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Новый языковой материал адаптирован к уровню языкового развития и опыту учеников.

Ученики изучают русский язык, опираясь на знания, полученные по другим предметам.

Ученики изучают русский язык также в ходе внеурочной деятельности, если есть условия: прогулки по школе, празднование дней рождения и праздников.

Учитель творчески и гибко организует работу в рамках запланированной программы, учитывая условия.

РАЗДЕЛ Б: Читаем и пишем на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ Б.1.1. Ученик знакомится с русской азбукой.	– знакомится с буквами А, К, М, О, Т, которые одинаково пишутся и произносятся в хорватском и русском языках – знакомится с другими буквами русского алфавита	Ученик знакомится с частью букв русской азбуки.
РЯК ОШ Б.1.2. Ученик, постепенно осваивая буквы, составляет и читает слоги на русском языке.	– соотносит буквы русского языка с соответствующими звуками – распознаёт буквы русского алфавита и слоги в письменной форме	Ученик с периодической помощью читает определённые печатные буквы русского алфавита и слоги.
РЯК ОШ Б.1.3. Ученик копирует/пишет печатные буквы русского алфавита.	– находит заданные буквы среди других букв русского алфавита – копирует/пишет буквы русского алфавита по образцу	Ученик с периодической помощью копирует/пишет часть печатных букв русского алфавита.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

воспитательно-образовательные результаты в разделе Б. Читаем и пишем на русском языке могут достигаться на основе того же языкового материала, который используется в разделе А. Говорим на русском языке

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Занятия динамично чередуются: игры, короткие народные песни, стихи, считалки, сценки, рабочие листы.

К письму приступают в конце первого полугодия, очень постепенно.

РАЗДЕЛ В: Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ В.1.1. Ученик замечает и распознаёт основные особенности русской культуры, а также находит сходства с хорватской культурой.	– называет и узнаёт особенности и способы празднования русских праздников – слушает детские и традиционные русские песни – распознаёт и различает любимых персонажей из русских мультфильмов – развивает позитивное отношение к изучению русского языка и культуры	Ученик с периодической помощью замечает и распознаёт основные особенности русской культуры, а также находит сходства с хорватской культурой.
РЯК ОШ В.1.2. Ученик применяет самые основные техники творческого самовыражения на русском языке и проявляет интерес к русской культуре.	– участвует в мероприятиях, связанных с декламацией, пением, танцами, актёрской игрой, рисованием – на слух распознаёт русские детские традиционные песни, считалки, загадки – создаёт иллюстрированный словарь – вырезает, складывает и раскрашивает рисунки/изображения – посещает мероприятия, организованные к русским праздникам	Ученик с поддержкой включается в деятельность и проявляет интерес к русской культуре.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: русские праздники, сувениры, народные костюмы, музыкальные инструменты, ремёсла, обычаи.

Рекомендуемые медиаресурсы: русские анимационные фильмы («Маша и медведь»), образовательные интернет-ресурсы для детей (Государственный институт русского языка имени А.С. Пушкина), детские журналы («Колобок»).

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты в разделе В. Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ) могут достигаться на основе тех же языковых материалов, которые используются для достижения воспитательно-образовательных результатов в разделе А. Говорим на русском языке и в разделе Б. Читаем и пишем на русском языке.

Учитель планирует школьные и внешкольные культурные мероприятия и видов деятельности в соответствии с интересами учеников, возможностями школы и местного сообщества. Достижение результатов направлено на вовлечение учеников в культурную и общественную жизнь общества и не подлежит итоговой оценке.

Начальная школа. Русский язык и культура. 2-й класс – 105 часов в год**РАЗДЕЛ А: Говорим на русском языке**

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ А.2.1. Ученик реагирует невербально и вербально на слуховые и визуальные стимулы.	<ul style="list-style-type: none"> – соотносит произнесённые слова или аудиозаписи слов с изображениями и предметами – называет предметы и людей в классе или на визуальных материалах – отвечает на вопросы на понимание – реагирует на часто употребляемые слова, простые предложения и фразы – замечает основные особенности произношения, интонации и ударения в русском языке – распознаёт и выполняет устные или аудио записанные инструкции 	Ученик с периодической помощью невербально и вербально реагирует на часто употребляемые слова и инструкции.
РЯК ОШ А.2.2. Ученик повторяет звуки, часто употребляемые слова, простые предложения и фразы.	<ul style="list-style-type: none"> – повторяет звуки, слова, короткие простые предложения и фразы – соотносит значение слова с изображением – связывает графемы и фонемы – называет и показывает предметы из своего окружения 	Ученик с периодической помощью повторяет звуки и часто употребляемые слова, простые предложения и фразы.
РЯК ОШ А.2.3. Ученик участвует в очень коротком разговоре и обменивается выученными короткими, простыми предложениями и фразами.	<ul style="list-style-type: none"> – использует основные коммуникативные модели – задаёт очень простые, заранее отработанные вопросы и отвечает на них – формулирует и произносит очень короткие, простые и заранее отработанные предложения и фразы 	Ученик с периодической помощью участвует в очень коротком разговоре и обменивается выученными короткими, простыми предложениями и фразами.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: моя семья, цвета, игрушки, цифры, школа, еда, животные, праздники, поздравления, вежливые слова, мой дом, родной край, ориентация в пространстве, времена года, время суток, одежда и обувь.

Рекомендуемые виды текстов: книги с картинками, тексты с картинками вместо слов, пазлы, короткие рассказы, сказки, цифровые игры, детские стихи, короткие сценки, считалки, загадки.

Учитель выбирает лексику с учётом возрастных особенностей учеников и её связи с другими предметами и межпредметными темами.

Перечисленные темы и содержание являются рекомендацией, учитель самостоятельно решает, какие темы включить и в каком порядке их проходить в течение учебного года.

Рекомендации по реализации воспитательно-образовательных результатов:

Новый языковой материал вводится на основе ранее изученного, адаптируется к уровню языкового развития и опыту учеников. Материал повторяется циклически и расширяется по сравнению с предыдущим годом.

Ученики изучают русский язык, опираясь на знания из других предметов.

Изучение русского языка может происходить также во время внеклассных занятий, если есть такая возможность.

Учитель творчески и гибко организует работу в рамках учебного плана, учитывая условия обучения.

РАЗДЕЛ Б: Читаем и пишем на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ Б.2.1. Ученик с пониманием читает/ слушает очень короткие тексты, соответствующие возрасту и уровню языкового развития.	<ul style="list-style-type: none"> – отвечает на вопросы, связанные с текстом – читает/слушает текст несколько раз для более полного понимания – распознаёт главных и второстепенных персонажей – следит за развитием сюжета, понимает основную идею или тему рассказа 	Ученик с периодической помощью с пониманием читает/слушает очень короткие тексты, соответствующие возрасту и уровню языкового развития.
РЯК ОШ Б.2.2. Ученик творчески самовыражается на основе прочитанного текста.	<ul style="list-style-type: none"> – выражает себя творчески с помощью движений, рисунков или слов после чтения/прослушивания текста – инсценирует, создаёт художественные работы, оформляет стенды, делает комиксы и т. д. 	Ученик с периодической помощью творчески самовыражается на основе прочитанного текста.
РЯК ОШ Б.2.3. Ученик переписывает буквы русского алфавита, знакомые слова, простые предложения и фразы.	<ul style="list-style-type: none"> – переписывает все буквы русского алфавита, знакомые слова, простые предложения и фразы – распознаёт написание знакомых слов и их звуковой облик 	Ученик с периодической помощью переписывает буквы русского алфавита, знакомые слова, простые предложения и фразы.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные: результаты в разделе Б *Читаем и пишем на русском языке* могут достигаться на основе тех же языковых материалов, которые используются для достижения воспитательно-образовательных результатов в разделе А *Говорим на русском языке*.

Рекомендуемые медиаресурсы: детские журналы («Колобок»), русские анимационные фильмы («Смешарики»), юмористические сериалы («Ералаш»), образовательные интернет-ресурсы для детей (Государственный институт русского языка имени А.С. Пушкина),

Рекомендации по реализации воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые материалы вводятся на основе ранее изученных, адаптируются к уровню развития учеников.

Ученики изучают русский язык, опираясь на знания из других предметов.

Изучение русского языка может происходить также во время внеклассных занятий, если есть такая возможность.

РАЗДЕЛ В: Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ В.2.1. Ученик замечает, распознаёт и называет основные особенности русской культуры, а также находит сходства с хорватской культурой.	<ul style="list-style-type: none"> – распознаёт и называет основные культурно-специфические особенности, типичные русские имена, праздники, памятные даты и символы 	Ученик с периодической помощью замечает, распознаёт и называет основные особенности русской культуры, а также находит сходства с хорватской культурой.
РЯК ОШ В.2.2. Ученик выбирает и применяет самые основные техники творческого самовыражения на русском языке.	<ul style="list-style-type: none"> – участвует в мероприятиях, коротких представлениях – исполняет русские детские и народные песни, считалки, русские детские игры с пением под музыку, сопровождая их движениями – выполняет простые танцевальные движения русских народных танцев – рисует и раскрашивает 	Ученик с периодической помощью выбирает и применяет самые основные техники творческого самовыражения на русском языке.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: русские праздники, сувениры, народные костюмы, музыкальные инструменты, ремёсла, традиции. **Рекомендуемые медиаресурсы:** русские анимационные фильмы русские мультфильмы («Смешарики»), образовательные интернет-ресурсы для детей на предложенные темы (Государственный институт русского языка имени А.С. Пушкина), детские журналы («Колобок»), юмористические сериалы («Ералаш»).

Рекомендации по реализации воспитательно-образовательных результатов:

Результаты в разделе В *Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)* могут достигаться на основе тех же языковых материалов, которые используются для достижения воспитательно-образовательных результатов в разделе А *Говорим на русском языке* и в разделе Б *Читаем и пишем на русском языке*.

Учитель планирует школьные и внешкольные культурные мероприятия и видов деятельности в соответствии с интересами учеников, возможностями школы и местного сообщества. Достижение результатов направлено на вовлечение учеников в культурную и общественную жизнь общества и не подлежит итоговой оценке.

Начальная школа. Русский язык и культура. 3 класс – 105 часов в год**РАЗДЕЛ А: Говорим на русском языке**

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ А.3.1. Ученик понимает короткие, простые предложения и фразы.	<ul style="list-style-type: none"> – реагирует движением, простыми предложениями или фразами на вопросы, просьбы или инструкции, связанные с знакомыми темами или ситуациями – выделяет наиболее важную информацию и связывает её с личным опытом и знаниями – понимает основную мысль и ключевую информацию в простых текстах, распознаёт основные намерения собеседника – по образцу формулирует и произносит простые предложения или фразы, следя за правильным произношением и интонацией 	Ученик с периодической помощью понимает короткие, простые предложения и фразы.
РЯК ОШ А.3.2. Ученик участвует в коротком разговоре, используя короткие, простые предложения или фразы.	<ul style="list-style-type: none"> – формулирует и правильно произносит очень короткие и очень простые предложения в заранее отработанном диалоге – называет людей, предметы, животных и простые действия в серии из нескольких коротких и очень простых предложений – задаёт простые вопросы и отвечает на них 	Ученик с периодической помощью участвует в коротком разговоре, используя короткие, простые предложения или фразы.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: школа, числа, ориентация в пространстве, мой дом, семья, друзья, город, деревня, времена года, время суток, распорядок дня, домашние животные, праздники, поздравления, вежливые слова, транспорт, свободное время, еда, напитки, части тела, одежда и обувь.

Учитель выбирает лексические структуры, учитывая возрастные особенности учеников и их связь с другими учебными предметами и межпредметными темами.

Предложенные темы и содержание – это рекомендации. Учитель самостоятельно решает, сколько из них включать и как распределять в течение учебного года.

Рекомендации по реализации воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые элементы вводятся на основе ранее усвоенного материала, который соответствует уровню языкового развития и опыта учеников. Они циклически повторяются и расширяются по сравнению с предыдущим классом.

Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные при изучении других учебных предметов. Обучение русскому языку также может происходить во время внеклассных занятий через различные виды деятельности в соответствии с существующими условиями.

Учитель творчески и гибко организует свою работу в рамках запланированных программ с учётом существующих условий.

РАЗДЕЛ Б: Читаем и пишем на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ Б.3.1. Ученик с пониманием читает/слушает текст и заданные его фрагменты, соответствующие возрасту и уровню языкового развития.	<ul style="list-style-type: none"> – следит за сюжетом истории или стихотворением и понимает их значение – отвечает на заданные вопросы и задаёт вопросы – делится своими впечатлениями – пересказывает содержание текста – читает короткий текст несколько раз для более полного понимания, следя за правильным произношением и интонацией 	Ученик с периодической помощью с пониманием читает/слушает текст и заданные его фрагменты, соответствующие возрасту и уровню языкового развития.
РЯК ОШ Б.3.2. Ученик творчески самовыражается на основе прочитанного текста.	<ul style="list-style-type: none"> – интерпретирует текст и творчески выражает свои идеи и впечатления – использует язык, изобразительное или другое художественное выражение после чтения/прослушивания текста – исполняет сценические зарисовки персонажей, диалогов и ситуаций из рассказа 	Ученик с периодической помощью творчески самовыражается на основе прочитанного текста.
РЯК ОШ Б.3.3. Ученик переписывает слова, простые предложения и фразы на знакомые темы.	<ul style="list-style-type: none"> – распознаёт и переписывает новые слова из предложенного текста – следует порядку текста, переписывает простые предложения и фразы – пишет выученные слова и фразы, применяя правила орфографии 	Ученик с периодической помощью переписывает слова, простые предложения и фразы на знакомые темы.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты в разделе Б. *Читаем и пишем на русском языке* могут достигаться на основе тех же языковых материалов, которые используются для достижения результатов в разделе А. *Говорим на русском языке*.

Расширение и углубление осуществляется постепенно.

Рекомендуемые темы: русские праздники, сувениры, народные костюмы, музыкальные инструменты, ремёсла, обычаи, фольклор.

Рекомендуемые медиаресурсы: русские анимационные фильмы русские мультифильмы («Смешарики»), образовательные интернет-ресурсы для детей (Государственный институт русского языка имени А.С. Пушкина), детские журналы («Колобок»), юмористические сериалы («Ералаш»).

Рекомендации по реализации воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые элементы вводятся на основе ранее усвоенного языкового материала, который адаптирован к уровню языкового развития и опыту учащихся.

Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные по другим учебным предметам. Они также изучают русский язык во время внеаудиторных занятий через различные виды деятельности, если для этого имеются условия.

РАЗДЕЛ В: Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ В.3.1. Ученик называет основные особенности русской культуры и рассказывает о себе и других на основе межкультурного опыта.	<ul style="list-style-type: none"> – называет и перечисляет основные культурно-специфические особенности, типичные русские имена, праздники, памятные даты и символы – осознаёт важность и ценность межкультурного опыта, проявляет открытость к пониманию и принятию других культур 	Ученик с периодической помощью называет основные особенности русской культуры и рассказывает о себе и других на основе межкультурного опыта.

РЯК ОШ В 3.2. Ученик сравнивает особенности русской и хорватской культуры, участвует в мероприятиях, вдохновлённых фольклором.	<ul style="list-style-type: none"> – творчески самовыражается через песню, танец, рисунок и инсценировку – участвует в международных конкурсах, посвящённых русской культуре – выступает на Дне школы в конце учебного года – создаёт открытки, подарки и различные изделия с элементами русской традиции – посещает мероприятия, организованные в честь русских праздников 	Ученик с поддержкой сравнивает особенности русской и хорватской культуры, участвует в мероприятиях, вдохновлённых фольклором.
---	--	---

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: русские праздники, сувениры, народные костюмы, музыкальные инструменты, ремёсла, обычаи, фольклор.

Рекомендуемые медиаресурсы: русские анимационные фильмы русские мультифильмы («Смешарики»), детские журналы («Колобок»), юмористические сериалы («Ералаш»), образовательные интернет-ресурсы для детей на предложенные темы (Государственный институт русского языка имени А.С. Пушкина).

Рекомендации по реализации воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты в разделе В. Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ) могут достигаться на основе тех же языковых материалов, которые используются для достижения воспитательно-образовательных результатов в разделе А. Говорим на русском языке и в разделе Б. Читаем и пишем на русском языке.

Учитель планирует школьные и внешкольные культурные мероприятия и видов деятельности в соответствии с интересами учеников, возможностями школы и местного сообщества. Достижение результатов направлено на вовлечение учеников в культурную и общественную жизнь общества и не подлежит итоговой оценке.

Начальная школа Русский язык и культура 4-й класс – 105 часов в год

РАЗДЕЛ А: Говорим на русском языке		
Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ А.4.1. Ученик понимает ряд коротких текстов и воспроизводит их с помощью простых и коротких предложений и фраз.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает конкретные, короткие и простые тексты и фразы, участвует в отработанных диалогах, составляя простые предложения – использует изученные языковые структуры и словарный запас для самостоятельного построения простых предложений, следя за правильным произношением и интонацией – применяет полученные знания при выборе правильных ответов или выполнении определённых заданий 	Ученик с периодической помощью понимает ряд коротких текстов и воспроизводит их с помощью простых и коротких предложений и фраз.
РЯК ОШ А.4.2. Ученик участвует в коротком разговоре и обменивается короткими и простыми предложениями и фразами.	<ul style="list-style-type: none"> – владеет основными сведениями о себе и других, выражает свои чувства и проявляет интерес к чувствам окружающих – задаёт вопросы в отработанных ситуациях и отвечает на них – участвует в разыгрывании диалогов и ролевых играх 	Ученик с периодической помощью участвует в коротком разговоре и обменивается короткими и простыми предложениями и фразами.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: школа, мой дом, семья, друзья, город и село, распорядок дня, времена года, домашние и дикие животные, праздники и памятные даты, транспортные средства, свободное время, еда и напитки, части тела, космос, спорт, природа и экология, профессии, здоровье.

Учитель подбирает лексические структуры, учитывая возрастные особенности учащихся, а также их связь с другими учебными предметами и межпредметными темами.

Перечисленные темы и содержание являются рекомендациями для достижения воспитательно-образовательных результатов, а учитель самостоятельно определяет их количество, выбор и распределение в течение одного учебного года.

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые элементы вводятся на основе ранее усвоенного материала, который соответствует уровню языкового развития и опыта учащихся. Они циклически повторяются и расширяются по сравнению с предыдущим классом.

Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные при изучении других учебных предметов. Обучение русскому языку также может происходить во время внеклассных занятий через различные виды деятельности в соответствии с существующими условиями.

Учитель творчески и гибко организует свою работу в рамках запланированных программ, адаптируясь к существующим условиям.

РАЗДЕЛ Б: Читаем и пишем на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ Б.4.1. Ученик читает вслух простой текст на знакомые темы, используя знакомые языковые средства.	<ul style="list-style-type: none"> – читает вслух и повторяет ключевые части текста – распознаёт и воспроизводит правильное произношение и интонацию языка – связывает тему и содержание текста с реальной жизнью и своим опытом 	Ученик с периодической поддержкой читает вслух простой текст на знакомые темы, используя знакомые языковые средства.
РЯК ОШ Б.4.2. Ученик использует свой литературный опыт как источник вдохновения для творческого самовыражения.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает и ценит простой текст как вдохновение для собственного творческого самовыражения – использует языковые элементы и стилистические особенности текстов в своих работах – творчески перерабатывает простой прочитанный текст (создаёт новый финал, изменяет действия персонажей, вводит новых героев, драматизирует или сценически импровизирует литературный текст, создаёт иллюстрации) 	Ученик с периодической поддержкой использует свой литературный опыт как источник вдохновения для творческого самовыражения.
РЯК ОШ Б.4.3. Ученик пишет краткий и простой текст на знакомую тему.	<ul style="list-style-type: none"> – пишет простой текст на знакомую тему на основе предложенного шаблона – даёт письменные ответы на простые вопросы – составляет простой план или набросок своего текста для организации своих идей 	Ученик с периодической поддержкой пишет краткий и простой текст на знакомую тему.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты в разделе Б. Читаем и пишем на русском языке могут быть достигнуты на основе тех же языковых материалов, что и результаты в разделе А. Говорим на русском языке.

Расширение и углубление тем осуществляется постепенно.

Рекомендуемые виды текстов: рассказы и стихи с картинками вместо слов, короткие рассказы, сказки, басни, детские стихи, короткие сценки, лирические стихи, притчи, короткие народные пословицы, детские романы, драматические тексты в печатных и цифровых учебниках, на интернет-ресурсах и из других источников.

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые материалы вводятся на основе ранее усвоенных знаний, адаптированных к уровню языкового развития и опыта учащихся.

Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные на других учебных предметах. Они также могут учить русский язык в ходе внеклассных занятий через различные виды деятельности, если для этого есть условия.

Учащиеся поощряются к проявлению своей креативности и индивидуальности, используя литературные тексты в качестве вдохновения для написания собственных рассказов, стихов или дневников, для иллюстрации своих идей, создания драматических персонажей и постановки небольших спектаклей.

В учебном процессе используются преимущества современных технологий, чтобы предложить учащимся новые способы обучения и самовыражения (использование онлайн-инструментов, приложений, интерактивного контента и цифровых ресурсов), а также для повышения вовлечённости и мотивации учащихся.

РАЗДЕЛ В: Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ В.4.1. Ученик понимает ряд коротких текстов и воспроизводит их простыми и короткими предложениями и фразами.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает конкретные, короткие и простые тексты и фразы, участвует в подготовленном разговоре, составляя простые предложения – использует изученные языковые структуры и лексику для самостоятельного составления простых предложений, при этом следит за правильным произношением и интонацией – применяет полученные знания при выборе правильных ответов или выполнении определённых заданий 	Ученик с периодической помощью называет и перечисляет особенности русской культуры, а также различает и сравнивает выбранные характеристики, схожие с характеристиками хорватской культуры.
РЯК ОШ В.4.2. Ученик замечает и применяет основные техники творческого самовыражения, вдохновлённые фольклором.	<ul style="list-style-type: none"> – участвует в коллективном и самостоятельном исполнении (представлении, празднике). – исполняет авторские и традиционные песни, применяет своё воображение и интерпретирует особенности русского фольклора, участвуя в различных видах деятельности – творчески самовыражается, используя различные техники 	Ученик с поддержкой замечает и применяет основные техники творческого самовыражения, вдохновлённые фольклором.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: российские праздники, сувениры, народные костюмы, музыкальные инструменты, ремёсла, обычаи, фольклор.

Рекомендуемые медицинские материалы: российские анимационные фильмы («Смешарики»), детские журналы («Колобок»), юмористический сериал «Ералаш», образовательные интернет-ресурсы для детей на предложенные темы (Государственный институт русского языка имени А.С. Пушкина).

Рекомендуемые мероприятия: посещение культурных событий и учреждений, встречи с писателями, культурные фестивали и конкурсы, школьные и внешкольные культурные мероприятия (Европейский день языков, Международный день родного языка, Фестиваль детского творчества, День науки, 8 Марта, День первого полёта человека в космос, Рождество, Масленица и др.), изучение книг, фотографий, видеозаписей, аудиозаписей или участие в лекциях приглашённых спикеров, представляющих особенности русской культуры.

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты раздела В. *Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)* могут быть достигнуты на основе тех же языковых материалов, которые используются для достижения воспитательно-образовательных результатов в разделах А. *Говорим на русском языке* и Б. *Читаем и пишем на русском языке*.

Учитель планирует школьные или внешкольные культурные мероприятия и видов деятельности в соответствии с интересами учеников, возможностями школы и местного сообщества. Достижение результатов направлено на вовлечение учеников в культурную и общественную жизнь общества и не подлежит итоговой оценке.

Начальная школа Русский язык и культура 5 класс – 105 часов в год**РАЗДЕЛ А: Говорим на русском языке**

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ А.5.1. Ученик разговаривает на знакомые темы и пересказывает короткие тексты.	<ul style="list-style-type: none"> – составляет и произносит короткие и простые тексты на знакомые темы – пересказывает обработанные короткие тексты с помощью шаблона или вопросов – применяет правильное произношение и интонацию – использует рекомендованные языковые средства в отработанных высказываниях – самостоятельно применяет отработанные, рекомендованные языковые средства для произношения новых высказываний 	Ученик с периодической помощью разговаривает на знакомые темы и пересказывает короткие тексты.

РЯК ОШ А.5.2. Ученик участвует в простом разговоре на заданную тему знакомой тематики.	<ul style="list-style-type: none"> – задаёт простые вопросы и отвечает на них – участвует в простом разговоре на заданную тему – принимает участие в отработанных диалогах и ролевых играх 	Ученик с периодической помощью участвует в простом разговоре на заданную тему знакомой тематики.
РЯК ОШ А.5.3. Ученик с пониманием читает/слушает простой текст на знакомую тему.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает содержание текста – определяет главную мысль и выделяет ключевую информацию в простом тексте на знакомую тему – задаёт вопросы и отвечает на них – пересказывает текст – понимает основное послание текста – выделяет ключевые слова и важную информацию 	Ученик с периодической помощью с пониманием читает/слушает простой текст на знакомую тему.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: школа, природа и экология (моря, озёра, реки, горы), исторические факты, родной язык (глаголица, кириллица, латиница), мой родной край, друзья, времена года, праздники и памятные даты, транспортные средства, свободное время, прогулка по городу, еда, напитки, космос, спорт, профессии, здоровье.

Учитель подбирает лексические структуры, учитывая возрастные особенности учащихся, а также их связь с другими учебными предметами и межпредметными темами.

Перечисленные темы и содержание являются рекомендациями для достижения воспитательно-образовательных результатов, а учитель самостоятельно принимает решение об их количестве, выборе и распределении в течение одного учебного года.

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые элементы вводятся на основе ранее усвоенного материала, адаптированного к уровню языкового развития и опыта учащихся. Они циклически повторяются и углубляются по сравнению с предыдущим классом.

Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные при изучении других учебных предметов. Обучение русскому языку также может происходить во время внеклассных занятий через различные виды деятельности в соответствии с существующими условиями.

Учитель творчески и гибко организует свою работу в соответствии с запланированными целями, адаптируясь к существующим условиям.

РАЗДЕЛ Б: Читаем и пишем на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ Б.5.1. Ученик читает текст средней длины с известными и неизвестными языковыми элементами.	<ul style="list-style-type: none"> – читает тексты разных жанров, понимает их содержание и основную идею – делает заметки о прочитанных текстах, указывает и описывает свои любимые части – читает выразительно – пересказывает тексты, используя свои слова и фразы 	Ученик с периодической помощью читает текст средней длины с известными и неизвестными языковыми элементами.
РЯК ОШ Б.5.2. Ученик использует свой литературный опыт как источник вдохновения для творческого самовыражения и создания.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает и ценит литературный текст как вдохновение для собственного творческого самовыражения – использует языковые элементы и стилевые особенности текстов в своих работах – выражает своё восприятие литературного текста устно, письменно, рисунком – высказывает свои наблюдения о тексте и мысли, связанные с ним – связывает ситуации из текста с реальной жизнью – читает тексты в детских журналах, книгах и на русских интернет-ресурсах по выбору учителя – творчески перерабатывает прочитанный текст (создаёт новый финал, изменяет поведение персонажей, вводит новых героев, инсценирует или театрализует литературный текст, создаёт иллюстрации, интеллектуальные карты) 	Ученик с периодической помощью использует свой литературный опыт как источник вдохновения для творческого самовыражения и создания.

РЯК ОШ Б.5.3. Ученик пишет текст на заданную тему, используя знакомые языковые средства.	<ul style="list-style-type: none"> – отбирает ключевую информацию, которую включит в свой текст – отвечает на вопросы – пишет текст на знакомую тему на основе предложенного шаблона 	Ученик с периодической помощью пишет текст на заданную тему, используя знакомые языковые средства.
---	---	--

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Образовательные результаты в разделе Б. Читаем и пишем на русском языке могут быть достигнуты на основе тех же языковых материалов, что и результаты в разделе А. Говорим на русском языке.

Расширение и углубление тем осуществляется постепенно.

Рекомендуемые виды текстов: рассказы и стихи с картинками вместо слов, короткие рассказы, сказки, басни, детские стихотворения, короткие сценки, лирические стихи, притчи, короткие народные пословицы, детские романы, драматические тексты в печатных и цифровых учебниках, на интернет-ресурсах и из других источников.

Рекомендации для достижения образовательных результатов:

Новые языковые материалы вводятся на основе ранее усвоенных знаний, соответствующих уровню языкового развития и опыта учащихся.

Изучение русского языка строится с опорой на знания, полученные на других учебных предметах.

Учащиеся изучают русский язык и в процессе внеклассных занятий с использованием различных видов деятельности, если для этого есть условия.

Учащихся поощряют к проявлению творческого и индивидуального самовыражения, используя литературные тексты в качестве вдохновения для написания собственных рассказов, стихов или дневников, иллюстрирования своих идей, создания драматических персонажей и постановки небольших спектаклей.

В обучении используются современные технологии, которые открывают новые способы изучения языка и самовыражения (онлайн-инструменты, приложения, интерактивные материалы, цифровые ресурсы), а также способствуют вовлечению и мотивации учащихся.

РАЗДЕЛ В: Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ В.5.1. Ученик замечает способы общения, характерные для русской культуры, и сравнивает их с аналогичными в хорватской культуре.	<ul style="list-style-type: none"> – исследует русскую культуру с акцентом на способы коммуникации – участвует в праздновании особых дат, русских праздников и памятных дат, выражает свои чувства и впечатления от межкультурного опыта – формирует позитивное отношение к изучению русского языка и культуры, используя аутентичные материалы (русская музыка, фольклор, фильмы, журналы, культурное наследие, СМИ) 	Ученик с частичной поддержкой замечает способы общения, характерные для русской культуры, и сравнивает их с аналогичными в хорватской культуре.
РЯК ОШ В.5.2. Ученик замечает, отбирает и применяет основные техники креативного самовыражения на русском языке.	<ul style="list-style-type: none"> – участвует в коллективном выступлении (спектакль, концерт), согласовывает своё исполнение с другими, обогащает выступление и оценивает его – творчески самовыражается через песню, танец, рисунок и актёрскую игру – использует фотоаппарат / смартфон для создания фотографий и видео 	Ученик с поддержкой замечает, отбирает и применяет основные техники креативного самовыражения на русском языке.
РЯК ОШ В.5.3. Ученик находит информацию по заданной теме в различных медиа, соответствующих возрасту.	<ul style="list-style-type: none"> – находит ключевые данные в текстах на одну и ту же тему в разных медиа – использует простой вариант поиска информации 	Ученик с поддержкой находит информацию по заданной теме в различных медиа, соответствующих возрасту.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: русские праздники, сувениры, народные костюмы, музыкальные инструменты, ремёсла, обычаи, фольклор, документальные фильмы, художественные фильмы, телевизионные передачи, театральные постановки, исторические и географические факты, космос, природа и экология, досуг, спорт, здоровье, питание, культурные особенности и др.

Рекомендуемые медиаматериалы: русские анимационные фильмы (например, «Смешарики»), документальные и художественные фильмы, телепередачи, детские журналы (например, «Колобок»), юмористический сериал (например, «Ералаш»), образовательные интернет-ресурсы для детей на предложенные темы (Государственный институт русского языка имени А.С. Пушкина).

Рекомендуемые видов деятельности: посещение культурных мероприятий и учреждений, встречи с писателями, участие в фестивалях и конкурсах, школьные и внешкольные культурные события (Европейский день языков, Международный день родного языка, Фестиваль детского творчества, День науки, 8 Марта, День первого полета человека в космос, Рождество, Масленица и др.), изучение книг, фотографий, видеозаписей, аудиозаписей, приглашение лекторов, представляющих русскую культуру, участие в фестивале русскоязычного творчества, встречи с носителями русского языка, прослушивание русскоязычных спикеров в Интернете.

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты раздела В. «Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)» могут быть достигнуты на основе тех же языковых материалов, которые используются для достижения воспитательно-образовательных результатов в разделах А. «Говорим на русском языке» и Б. «Читаем и пишем на русском языке».

Учитель планирует школьные и внешкольные культурные мероприятия и видов деятельности в соответствии с интересами учеников, возможностями школы и местного сообщества. Достижение результатов направлено на вовлечение учеников в культурную и общественную жизнь общества и не подлежит итоговой оценке.

Учитель знакомит учеников с подходящими источниками и различными видами медиа, в которых можно найти информацию (книги, статьи, энциклопедии, журналы, документальные фильмы, познавательные передачи, интернет-ресурсы), соответствующую их возрасту и уровню знаний.

Начальная школа Русский язык и культура 6 класс – 105 часов в год

РАЗДЕЛ А: Говорим на русском языке		
Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ А.6.1. Ученик разговаривает на знакомую тему и пересказывает тексты средней длины.	<ul style="list-style-type: none"> – составляет и рассказывает тексты средней длины на знакомые темы – пересказывает обработанные тексты средней длины, используя шаблон или отвечая на вопросы – применяет правильное произношение и интонацию – использует рекомендованные языковые средства в заученных выражениях – самостоятельно применяет заученные и рекомендованные языковые средства для произношения новых заученных выражений 	Ученик с периодической поддержкой разговаривает на знакомую тему и пересказывает тексты средней длины.
РЯК ОШ А.6.2. Ученик участвует в разговоре на заданную тему знакомой тематики.	<ul style="list-style-type: none"> – задаёт вопросы и отвечает на них – участвует в разговоре на заданную тему – принимает участие в заученных диалогах и ролевых играх 	Ученик с периодической поддержкой участвует в разговоре на заданную тему знакомой тематики.
РЯК ОШ А.6.3. Ученик с пониманием читает/слушает текст средней длины на знакомую тему.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает содержание текста – определяет основную мысль и выделяет ключевую информацию в тексте средней длины на знакомую тему – задаёт вопросы и отвечает на них – пересказывает текст – выделяет ключевые слова и важную информацию 	Ученик с периодической поддержкой с пониманием читает/слушает текст на знакомую тему.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: школа, природа и экология, охрана окружающей среды, исторические факты, родной язык (глаголица, кириллица, латиница), славянская мифология, друзья, праздники и памятные даты, транспортные средства, свободное время, прогулка по городу, питание, здоровье, спорт, у врача, в аптеке, в магазине, на автовокзале, на железнодорожном вокзале, мой родной край, туризм, профессии, космос.

Перечисленные темы и содержание являются рекомендациями для достижения воспитательно-образовательных результатов, а учитель самостоятельно принимает решение об их количестве, выборе и распределении в течение одного учебного года.

Учитель подбирает лексические структуры, учитывая возрастные особенности учащихся, а также их связь с другими учебными предметами и межпредметными темами.

Рекомендации по достижению воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые элементы вводятся на основе ранее усвоенного материала, адаптированного к уровню языкового развития и опыта учащихся. Они циклически повторяются и углубляются по сравнению с предыдущим классом.

Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные при изучении других учебных предметов. Обучение русскому языку также может происходить во время внеклассных занятий через различные виды деятельности в соответствии с существующими условиями.

Учитель творчески и гибко организует свою работу в соответствии с запланированными целями, адаптируясь к существующим условиям.

РАЗДЕЛ Б: Читаем и пишем на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ Б.6.1. Ученик читает более длинный текст, содержащий как знакомые, так и новые языковые средства.	<ul style="list-style-type: none"> – читает тексты разных жанров и понимает их содержание и основную мысль – выражает свои основные эмоции (удивление, радость, сочувствие, ожидание, гнев, страх) как реакцию на литературный текст – делает заметки о прочитанных текстах, проявляет интерес к персонажам и событиям, связанным с ним и его собственным опытом – читает выразительно – пересказывает тексты, используя свои слова и выражения 	Ученик с периодической поддержкой читает более длинный текст, содержащий как знакомые, так и новые языковые средства.
РЯК ОШ Б.6.2. Ученик объясняет идею текста и применяет свой литературный опыт для творческого самовыражения и создания.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает и ценит литературный текст как источник вдохновения для собственного творческого самовыражения – устно, письменно и другими способами выражает свои наблюдения о прочитанном тексте – использует языковые элементы и стилистические особенности текстов в своих работах; – отождествляет себя с судьбой персонажей и оценивает их поступки – связывает ситуации из текста с реальной жизнью – творчески преобразует прочитанный текст (создает новую концовку, изменяет поступки персонажей, вводит новых героев, драматизирует или сценически интерпретирует литературный текст, создает иллюстрации, ментальные карты) 	Ученик с поддержкой объясняет идею текста и применяет свой литературный опыт для творческого самовыражения и создания.
РЯК ОШ Б.6.3. Ученик пишет и редактирует текст на заданную тему, используя знакомые языковые средства.	<ul style="list-style-type: none"> – отвечает на вопросы и дает обратную связь – выбирает ключевую информацию, которую включает в свой текст – пишет текст на знакомую тему на основе предложенного шаблона или указаний – следует рекомендациям, чтобы обогатить свой текст 	Ученик с поддержкой пишет и редактирует текст на заданную тему, используя знакомые языковые средства.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Образовательные результаты в разделе Б. «Читаем и пишем на русском языке» могут быть достигнуты на основе тех же языковых материалов, что и результаты в разделе А. «Говорим на русском языке».

Расширение и углубление тем осуществляется постепенно.

Рекомендуемые виды текстов: сказки, басни, стихотворения, инсценировки, лирические стихи, рассказы, короткие народные пословицы, детские романы, пьесы в печатных и цифровых учебниках, на веб-сайтах и в других источниках.

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые материалы вводятся на основе ранее усвоенных знаний, соответствующих уровню языкового развития и опыта учащихся.

Изучение русского языка строится с опорой на знания, полученные на других учебных предметах.

Учащиеся изучают русский язык и в процессе внеклассных занятий с использованием различных видов деятельности, если для этого есть условия.

Учащихся поощряют к проявлению творческого и индивидуального самовыражения, используя литературные тексты в качестве вдохновения для написания собственных рассказов, стихов или дневников, иллюстрирования своих идей, создания драматических персонажей и постановки небольших спектаклей.

В обучении используются современные технологии, которые открывают новые способы изучения языка и самовыражения (онлайн-инструменты, приложения, интерактивные материалы, цифровые ресурсы), а также способствуют вовлечению и мотивации учащихся.

С помощью словаря учащиеся могут сравнивать сходства между русскими и хорватскими выражениями, а также переводить наиболее распространённые фразы.

В обучении используются возможности современных технологий, чтобы предложить учащимся новые способы изучения языка и самовыражения (применение онлайн-инструментов, приложений, интерактивных материалов или цифровых ресурсов), а также для их вовлечения и мотивации.

РАЗДЕЛ В: Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ В.6.1. Ученик использует способы общения, характерные для русской культуры, и сравнивает их с аналогичными в хорватской культуре.	<ul style="list-style-type: none"> – изучает русскую культуру, применяя различные способы общения – участвует в праздновании памятных дат и русских праздников, выражает свои чувства в процессе межкультурного взаимодействия – формирует положительное отношение к изучению русского языка и культуры, используя аутентичные материалы (русская музыка, фольклор, фильмы, журналы, культурное наследие, СМИ) 	Ученик с периодической поддержкой применяет способы общения, характерные для русской культуры, и сравнивает их с аналогичными в хорватской культуре.
РЯК ОШ В.6.2. Ученик выбирает и применяет техники креативного самовыражения на русском языке	<ul style="list-style-type: none"> – участвует в коллективном выступлении (спектакле, концерте), согласовывает своё исполнение с выступлениями других, обогащает представление и оценивает его – декламирует отрывки из прозаических и поэтических произведений на русском языке – творчески самовыражается через пение, танцы, рисунок и актёрское мастерство – использует фотоаппарат/смартфон для создания фотографий и видео 	Ученик с поддержкой выбирает и применяет техники креативного самовыражения на русском языке.
РЯК ОШ В.6.3. Ученик находит необходимую информацию в различных медиа, соответствующих возрасту, и побуждает других учеников к взаимодействию и обмену информацией.	<ul style="list-style-type: none"> – в сотрудничестве с другими учениками ищет информацию в различных источниках в соответствии со своими интересами и потребностями – подбирает ключевые слова для поиска в Интернете, использует содержание и предметный указатель для поиска информации – проверяет точность информации и указывает её источник 	Ученик с поддержкой находит необходимую информацию в различных медиа, соответствующих возрасту, и побуждает других учеников к взаимодействию и обмену информацией.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: российские праздники, народный костюм, современная музыка, ремёсла, обычаи, фольклор, документальные фильмы, художественные фильмы, телевизионные передачи, театральные постановки, исторические и географические факты, космос, природа и экология, охрана окружающей среды, досуг, спорт, здоровье, питание, туризм, интересные факты о культуре и т. д.

Рекомендуемые медиаматериалы: русские анимационные фильмы (например, «Смешарики»), документальные и художественные фильмы, телепередачи, блоги, детские журналы (например, «Колобок»), юмористический сериал (например, «Ералаш»), образовательные интернет-ресурсы для детей на предложенные темы (Государственный институт русского языка имени А.С. Пушкина).

Рекомендуемые виды деятельности: посещение культурных мероприятий и учреждений, встречи с писателями, участие в фестивалях и конкурсах, школьные и внешкольные культурные события (Европейский день языков, Международный день родного языка, Фестиваль детского творчества, День науки, 8 Марта, День первого полета человека в космос, Рождество, Масленица и др.), изучение книг, фотографий, видеозаписей, аудиозаписей, приглашение лекторов, представляющих русскую культуру, участие в фестивале русскоязычного творчества, встречи с носителями русского языка, прослушивание русскоязычных спикеров в Интернете.

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты раздела В. «Иследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)» могут быть достигнуты на основе тех же языковых материалов, которые используются для достижения воспитательно-образовательных результатов в разделах А. «Говорим на русском языке» и Б. «Читаем и пишем на русском языке».

Учитель планирует школьные и внешкольные культурные мероприятия и виды деятельности в соответствии с интересами учеников, возможностями школы и местного сообщества. Достижение результатов направлено на вовлечение учеников в культурную и общественную жизнь общества и не подлежит итоговой оценке.

Учитель знакомит учеников с подходящими источниками и различными видами медиа, в которых можно найти информацию (книги, статьи, энциклопедии, журналы, документальные фильмы, познавательные передачи, интернет-ресурсы), соответствующую их возрасту и уровню знаний.

Начальная школа Русский язык и культура 7 класс – 105 часов в год

РАЗДЕЛ А: Говорим на русском языке		
Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ А.7.1. Ученик использует изученный материал в запланированном и спонтанном разговоре средней длины.	<ul style="list-style-type: none"> - отвечает на вопросы, выражает личное мнение и позицию - создаёт набросок (презентацию, интеллект-карту) и планирует структуру речи с опорой на рекомендации - применяет правильное произношение и интонацию - использует рекомендованные языковые средства - самостоятельно применяет изученные и рекомендованные языковые средства при произнесении новых, заранее отработанных высказываний 	Ученик с периодической поддержкой применяет изученный материал в запланированном и спонтанном разговоре средней длины.
РЯК ОШ А.7.2. Ученик участвует в продолжительном разговоре на знакомую тему.	<ul style="list-style-type: none"> - задаёт вопросы и отвечает на них - принимает участие в беседе на заданную тему - участвует в разыгрывании подготовленных диалогов и ролевых игр - выражает личное мнение и позицию 	Ученик с периодической поддержкой участвует в продолжительном разговоре на знакомую тему.
РЯК ОШ А.7.3. Ученик с пониманием читает/слушает и воспроизводит текст средней длины знакомой тематики.	<ul style="list-style-type: none"> - понимает содержание текста - распознаёт и выражает основную мысль текста своими словами - выделяет ключевую информацию в тексте средней длины знакомой тематики - задаёт вопросы и отвечает на них - пересказывает текст - выражает личное мнение и отношение 	Ученик с пониманием читает/слушает и воспроизводит текст средней длины знакомой тематики с периодической помощью.

РАЗДЕЛ Б: Читаем и пишем на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ Б.7.1. Ученик выбирает текст согласно инструкциям, оценивает надежность источника и выделяет ключевую информацию.	<ul style="list-style-type: none"> – ученик выбирает текст согласно инструкциям, оценивает надежность источника и выделяет ключевую информацию – читает тексты разных жанров, понимает их содержание и основную идею – выбирает текст в соответствии со своими интересами – делает заметки о прочитанном тексте и сравнивает его содержание с личным опытом – оценивает текст и объясняет причину его выбора – выражает личное мнение и позицию – пересказывает текст, используя свои слова и фразы 	Ученик с периодической поддержкой выбирает текст согласно инструкциям, оценивает надежность источника и выделяет ключевые информации.
РЯК ОШ Б.7.2. Ученик интерпретирует текст и применяет свой литературный опыт для творческого выражения и создания.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает и ценит литературный текст как вдохновение для собственного творческого выражения – высказывает свои наблюдения о прочитанном тексте устно, письменно и другими способами – использует языковые элементы и стилистические особенности текстов в своих работах – отождествляет себя с судьбой персонажей и оценивает их поступки – связывает ситуации из текста с реальной жизнью – творчески перерабатывает прочитанный текст (создает новый финал, изменяет поступки персонажей, вводит новых героев, драматизирует или сценически импровизирует литературный текст, создает иллюстрации, ментальные карты, пишет письмо автору текста) 	Ученик с периодической поддержкой интерпретирует текст и применяет свой литературный опыт для творческого выражения и создания.
РЯК ОШ Б.7.3. Ученик составляет план собственного письменного текста и оформляет его согласно указаниям.	<ul style="list-style-type: none"> – отвечает на вопросы и предоставляет обратную связь – отбирает ключевые информации для включения в свой текст – классифицирует части текста и организует его структуру – пишет текст на знакомую тему на основе собственного плана – следует инструкциям для обогащения своего текста 	Ученик с периодической поддержкой составляет план собственного письменного текста и оформляет его согласно указаниям.
Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов: Образовательные результаты в разделе Б. «Читаем и пишем на русском языке» могут быть достигнуты на основе тех же языковых материалов, что и результаты в разделе А. «Говорим на русском языке». Расширение и углубление тем осуществляется постепенно. Рекомендуемые виды текстов: сказки, басни, стихотворения, инсценировки, лирические стихи, рассказы, короткие народные пословицы, детские романы, пьесы в печатных и цифровых учебниках, на веб-сайтах и в других источниках.		

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые материалы вводятся на основе ранее усвоенных знаний, соответствующих уровню языкового развития и опыта учащихся.

Изучение русского языка строится с опорой на знания, полученные на других учебных предметах.

Учащиеся изучают русский язык и в процессе внеклассных занятий с использованием различных видов деятельности, если для этого есть условия.

Учащихся поощряют к проявлению творческого и индивидуального самовыражения, используя литературные тексты в качестве вдохновения для написания собственных рассказов, стихов или дневников, иллюстрирования своих идей, создания драматических персонажей и постановки небольших спектаклей.

В обучении используются современные технологии, которые открывают новые способы изучения языка и самовыражения (онлайн-инструменты, приложения, интерактивные материалы, цифровые ресурсы), а также способствуют вовлечению и мотивации учащихся.

С помощью словаря учащиеся могут сравнивать сходства между русскими и хорватскими выражениями, а также переводить наиболее распространённые фразы.

В обучении используются возможности современных технологий, чтобы предложить учащимся новые способы изучения языка и самовыражения (применение онлайн-инструментов, приложений, интерактивных материалов или цифровых ресурсов), а также для их вовлечения и мотивации.

РАЗДЕЛ В: Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ В.7.1. Ученик формирует позитивное отношение к построению собственной идентичности и уважает культурные различия.	<ul style="list-style-type: none"> – исследует русскую культуру и сравнивает её с другими – участвует в праздновании памятных дат и российских праздников, выражает свои чувства в ходе межкультурного взаимодействия – развивает позитивное отношение к изучению русского языка и культуры, используя аутентичные материалы (русская музыка, фольклор, фильмы, журналы, культурное наследие, СМИ) 	Ученик с поддержкой формирует позитивное отношение к построению собственной идентичности и уважает культурные различия.
РЯК ОШ В.7.2. Ученик исследует, отбирает и применяет техники творческого самовыражения на русском языке.	<ul style="list-style-type: none"> – исследует, выбирает и использует техники творческого самовыражения – участвует в коллективных выступлениях (спектакль/праздничное мероприятие), согласовывает своё выступление с выступлениями других, обогащает постановку и оценивает его – декламирует отрывки из прозаических и поэтических произведений на русском языке – творчески самовыражается через песню, танец, рисунок и актёрское мастерство – использует фотоаппарат/смартфон для создания фотографий и видео 	Ученик с поддержкой исследует, отбирает и применяет техники творческого самовыражения на русском языке.
РЯК ОШ В.7.3. Ученик находит и оценивает необходимую информацию из различных медиаресурсов, соответствующих возрасту, а также поощряет других учеников к взаимному обмену и взаимодействию.	<ul style="list-style-type: none"> – в сотрудничестве с другими учениками ищет информацию в различных источниках в соответствии со своими интересами и потребностями – оценивает достоверность источников и релевантность информации – подбирает ключевые слова для поиска в Интернете, использует содержание и указатель терминов при поиске информации – проверяет точность данных и указывает источник информации 	Ученик с поддержкой находит и оценивает необходимую информацию из различных медиаресурсов, соответствующих возрасту, а также сотрудничает с другими учениками.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: российские праздники, народные костюмы, современная музыка, ремёсла, традиции, фольклор, документальные фильмы, художественные фильмы, телепередачи, театральные постановки, исторические и географические факты, космос, природа и экология, охрана окружающей среды, досуг, спорт, здоровье, питание, туризм, интересные факты о культуре и др.

Рекомендуемые медиаресурсы: российские анимационные фильмы, документальные фильмы, художественные фильмы, блоги, телепередачи, подкасты, социальные сети, детские журналы (например, «Молодец»), юмористический сериал «Ералаш», образовательные, соответствующие возрасту интернет-ресурсы на предложенные темы (Государственный институт русского языка имени А.С. Пушкина).

Рекомендуемые виды деятельности: посещение культурных мероприятий и учреждений, встречи с писателями, культурные фестивали и конкурсы, школьные и внешкольные культурные мероприятия (Европейский день языков, Международный день родного языка, Фестиваль детского творчества, День науки, Международный женский день, День первого полёта человека в космос, Рождество, Масленица и др.), изучение книг, фотографий, видеозаписей, аудиозаписей или участие в лекциях, представляющих русскую культуру, участие в конкурсах русского творчества, встречи с носителями русского языка, прослушивание русской речи через Интернет.

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты раздела В «Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)» могут быть достигнуты на основе тех же языковых материалов, которые используются для достижения воспитательно-образовательных результатов в разделах А «Говорим на русском языке» и Б «Читаем и пишем на русском языке».

Учитель планирует школьные и внешкольные культурные мероприятия и видов деятельности в соответствии с интересами учеников, возможностями школы и местного сообщества. Достижение результатов направлено на вовлечение учеников в культурную и общественную жизнь общества и не подлежит итоговой оценке.

Учитель знакомит учеников с подходящими источниками и различными видами медиа, в которых можно найти информацию (книги, статьи, энциклопедии, журналы, документальные фильмы, познавательные передачи, интернет-ресурсы), соответствующую их возрасту и уровню знаний.

Начальная школа Русский язык и культура 8 класс – 105 часов в год

РАЗДЕЛ А: Говорим на русском языке		
Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ А.8.1. Ученик применяет известные языковые материалы в более продолжительном запланированном или спонтанном разговоре.	<ul style="list-style-type: none"> – создает эскиз (презентацию, интеллект-карту) и планирует структуру речи – инициирует и поддерживает разговор – применяет правильное произношение и интонацию – использует рекомендованные языковые средства – самостоятельно применяет отработанные, рекомендованные языковые средства для произнесения новых, освоенных фраз – отвечает на вопросы, выражает личное мнение и точку зрения 	Ученик с периодической помощью применяет известные языковые материалы в более продолжительном запланированном или спонтанном разговоре.
РЯК ОШ А.8.2. Ученик инициирует и участвует в более продолжительном разговоре на знакомую тему.	<ul style="list-style-type: none"> – задает вопросы и отвечает на них – стимулирует разговор – участвует в беседе на знакомую тему – принимает участие в разыгрывании подготовленных диалогов и ролевых игр – выражает личное мнение и позицию 	Ученик с поддержкой участвует в более продолжительном разговоре на знакомую тему.
РЯК ОШ А.8.3. Ученик с пониманием читает/ слушает и воспроизводит оригинальный текст.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает содержание оригинального текста – определяет и своими словами выражает основную мысль текста – выделяет ключевую информацию и незнакомые слова – задает вопросы и отвечает на них – пересказывает текст – выражает личное мнение и позицию 	Ученик с периодической помощью с пониманием читает/слушает и воспроизводит оригинальный текст.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: школа, учимся учиться, гражданское воспитание и образование, идентичность, устойчивое развитие, промышленность, технологии, оценка точности информации и надежности источников, исторические факты, родной язык (глаголица, кириллица, латиница), славянская мифология, памятные даты и праздники, свободное время, театр, кино, питание, здоровье, спорт, мой край, туризм, профессиональная ориентация, профессии, космос, реальность и фантазия. Учитель подбирает лексические структуры, учитывая возрастные особенности учащихся, а также их связь с другими учебными предметами и межпредметными темами.

Перечисленные темы и содержание являются рекомендациями для достижения воспитательно-образовательных результатов, а учитель самостоятельно принимает решение об их количестве, выборе и распределении в течение одного учебного года.

Рекомендации по достижению воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые элементы вводятся на основе ранее усвоенного материала, адаптированного к уровню языкового развития и опыта учащихся. Они циклически повторяются и углубляются по сравнению с предыдущим классом.

Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные при изучении других учебных предметов. Обучение русскому языку также может происходить во время внеклассных занятий через различные виды деятельности в соответствии с существующими условиями.

Учитель творчески и гибко организует свою работу в соответствии с запланированными целями, адаптируясь к имеющимся условиям.

РАЗДЕЛ Б: Читаем и пишем на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ Б.8.1. Ученик выбирает более длинный текст, оценивает достоверность источника и выделяет ключевую информацию.	<ul style="list-style-type: none"> – читает тексты различных жанров и понимает их содержание и основную мысль – выбирает текст в соответствии со своими интересами – делает записи о прочитанных текстах и сравнивает их содержание с личным опытом – оценивает текст и объясняет причину его выбора – выражает личное мнение и позицию – пересказывает тексты, используя собственные слова и выражения 	Ученик с периодической поддержкой выбирает более длинный текст, оценивает достоверность источника и выделяет ключевую информацию.
РЯК ОШ Б.8.2. Ученик интерпретирует текст, связывает его с предыдущими знаниями и опытом, а также применяет свой литературный опыт для творческого выражения и создания.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает и ценит литературный текст как источник вдохновения для собственного творческого выражения – выражает свои наблюдения о прочитанном тексте устно, письменно и другими способами – использует языковые элементы и стилевые особенности текстов в своих работах – отождествляет себя с судьбой персонажей и оценивает их поступки – связывает ситуации из текста с реальной жизнью – находит сходства и различия с ранее прочитанными текстами – творчески переосмысливает прочитанный текст (создает новую концовку, изменяет поступки персонажей, вводит новых героев, драматизирует или инсценирует литературный текст, создает иллюстрации, ментальные карты, пишет письмо автору текста) 	Ученик с периодической поддержкой интерпретирует текст, связывает его с предыдущими знаниями и опытом, а также применяет свой литературный опыт для творческого выражения и создания.
РЯК ОШ Б.8.3. Ученик по собственному плану пишет дискуссионный текст на заданную тему.	<ul style="list-style-type: none"> – исследует и критически подходит к теме, находит несколько различных источников и отбирает ключевую информацию для включения в свой текст – классифицирует части текста и организует его структуру – аргументирует идеи и подкрепляет свои взгляды соответствующими примерами – использует изученные слова и фразы для обогащения своего текста 	Ученик с периодической поддержкой по собственному плану пишет дискуссионный текст на заданную тему.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты в разделе Б Читаем и пишем на русском языке могут быть достигнуты на основе тех же языковых материалов, которые используются для достижения образовательных результатов в области А. Говорим на русском языке. Расширение и углубление тем происходит постепенно.

Рекомендуемые виды текстов: сказки, басни, стихи, сценки, лирические стихотворения, рассказы, короткие народные пословицы, детские романы, новеллы, драматические тексты в печатных и цифровых учебниках, на веб-сайтах и других источниках, статьи в газетах, журналах и Интернете, блоги, порталы, подкасты.

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые материалы вводятся на основе ранее усвоенных знаний, соответствующих уровню языкового развития и опыта учащихся.

Изучение русского языка строится с опорой на знания, полученные на других учебных предметах.

Учащиеся изучают русский язык и в процессе внеклассных занятий с использованием различных видов деятельности, если для этого есть условия.

Учащихся поощряют к проявлению творческого и индивидуального самовыражения, используя литературные тексты в качестве вдохновения для написания собственных рассказов, стихов или дневников, иллюстрирования своих идей, создания драматических персонажей и постановки небольших спектаклей.

С помощью словаря учащиеся могут сравнивать сходства между русскими и хорватскими выражениями, а также переводить наиболее распространённые фразы.

В обучении используются возможности современных технологий, чтобы предложить учащимся новые способы изучения языка и самовыражения (применение онлайн-инструментов, приложений, интерактивных материалов или цифровых ресурсов), а также для их вовлечения и мотивации.

РАЗДЕЛ В: Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК ОШ В.8.1. Учащийся формирует позитивное отношение к построению собственного идентичности и уважает культурные различия.	<ul style="list-style-type: none"> – исследует русскую культуру и сравнивает её с другими – участвует в праздновании особых дат, праздников и знаменательных событий, делится своими чувствами во время межкультурного опыта – формирует положительное отношение к изучению русского языка и культуры, используя аутентичные материалы (русская музыка, фольклор, фильмы, журналы, русское культурное наследие, СМИ) – исследует и объясняет существование различных субкультур 	Учащийся с поддержкой формирует позитивное отношение к построению собственного идентичности и уважает культурные различия.
РЯК ОШ В.8.2. Учащийся интерпретирует тексты и другие виды искусства популярной культуры, а также применяет техники творческого самовыражения на русском языке.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает содержание, смысл и назначение продуктов (текст, фильм, картина и т. д.) популярной культуры и связывает их с социальным и культурным контекстом – участвует в совместном исполнении (спектакль, концерт), согласовывает своё выступление с выступлениями других, обогащает представление и оценивает его – творчески выражает себя через песню, танец, рисунок и актёрскую игру – использует фотоаппарат / смартфон для создания фотографий и видео 	Учащийся с поддержкой интерпретирует тексты и другие виды искусства популярной культуры, а также применяет техники творческого самовыражения на русском языке.

РЯК ОШ В.8.3. Учащийся находит и оценивает информацию из различных медиа и анализирует их влияние.	<ul style="list-style-type: none"> – находит информацию в различных источниках в соответствии со своими интересами и потребностями – выбирает ключевые слова для поиска в Интернете, использует содержание и указатель терминов для поиска информации – оценивает надёжность источников и релевантность информации – проверяет точность данных и указывает источник информации – сравнивает образ реальности, создаваемый медиа, со своим собственным представлением о реальности и критически к нему относится 	Учащийся с поддержкой находит и оценивает информацию из различных медиа и анализирует их влияние.
--	--	---

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: русские праздники, народные костюмы, современная музыка, ремёсла, традиции, фольклор, документальные и художественные фильмы, телепередачи, театральные постановки, исторические и географические факты, космос, природа и экология, устойчивое развитие, гражданское воспитание и образование, досуг, спорт, здоровье, питание, туризм, культурные особенности, мировые новости, популярная культура, субкультуры и др.

Рекомендуемые медиаресурсы: русские анимационные фильмы, документальные и художественные фильмы, блоги, телепередачи, подкасты, социальные сети, образовательные материалы, адаптированные по возрасту на предложенные темы, детские журналы (например, «Молодец»), юмористический сериал «Ералаш», материалы Пушкинского института (для детей).

Рекомендуемые виды деятельности: посещение культурных мероприятий и учреждений, встречи с писателями, участие в творческих фестивалях и смотрах, школьные и внеучебные культурные мероприятия (Европейский день языков, Международный день родного языка, Фестиваль детского творчества, День науки, Международный женский день, День первого полета человека в космос, Рожество, Масленица и др.), изучение книг, фотографий, видеозаписей, аудиозаписей, встречи с приглашенными лекторами, представляющими русскую культуру, участие в просмотре русского творчества, встречи с носителями русского языка, прослушивание русской речи через Интернет.

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты раздела В. «Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)» могут быть достигнуты на основе тех же языковых материалов, которые используются для достижения воспитательно-образовательных результатов в разделах А. «Говорим на русском языке» и Б. «Читаем и пишем на русском языке».

Учитель планирует школьные и внешкольные культурные мероприятия и видов деятельности в соответствии с интересами учеников, возможностями школы и местного сообщества. Достижение результатов направлено на вовлечение учеников в культурную и общественную жизнь общества и не подлежит итоговой оценке.

Учитель знакомит учеников с подходящими источниками и различными видами медиа, в которых можно найти информацию (книги, статьи, энциклопедии, журналы, документальные фильмы, познавательные передачи, интернет-ресурсы), соответствующую их возрасту и уровню знаний.

Средняя школа Русский язык и культура по модели Ц**Средняя школа Русский язык и культура 1 класс – 105 часов в год**

РАЗДЕЛ А: Говорим на русском языке		
Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК СШ А.1.1. Ученик самостоятельно говорит в соответствии с целью и желаемым эффектом на собеседника.	<ul style="list-style-type: none"> – определяет тему и назначение речи (информирование и аргументация) – говорит по теме и в нужной форме устного текста в соответствии с указаниями – распознает различные источники информации для подготовки текста и применяет их – выбирает информацию в соответствии с целью и желаемым эффектом на собеседника – проверяет точность и актуальность информации – самостоятельно применяет орфоэпические нормы русского языка – при говорении использует тезисы/заметки 	Ученик с периодической помощью говорит в соответствии с целью и желаемым эффектом на собеседника.

РЯК СП А.1.2. Ученик составляет и ведёт продолжительный разговор, используя знакомые языковые средства.	<ul style="list-style-type: none"> – создаёт план (презентацию, интеллект-карту) и продумывает структуру речи – инициирует беседу – отвечает на вопросы, задаёт их и участвует в продолжительных разговорах – самостоятельно применяет уже известные языковые средства для формирования новых высказываний – использует правильное произношение и интонацию 	Ученик с периодической помощью составляет и ведёт продолжительный разговор, используя знакомые языковые средства.
РЯК СП А.1.3. Ученик слушает, понимает, воспроизводит, анализирует и интерпретирует оригинальный текст.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает содержание более длинного оригинального текста – выделяет своими словами передаёт главную мысль текста, а также ключевую и специфическую информацию – выделяет незнакомые слова – задаёт вопросы и отвечает на них – пересказывает текст – выражает личное мнение и позицию 	Ученик с периодической помощью слушает, понимает, воспроизводит, анализирует и интерпретирует оригинальный текст.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: личная идентичность, школа, учимся учиться, гражданское воспитание и образование, устойчивое развитие, индустрия, технологии, оценка точности информации и надёжности источников, исторические и географические факты, родной язык (глаголица, кириллица, латиница), славянская мифология, праздники и памятные даты, свободное время, театр, кино, музыка, литература, питание, здоровье, спорт, мой край, туризм, профессиональная ориентация, профессии, космос, реальность и фантазия.

Учитель отбирает лексические структуры, учитывая возрастные особенности учащихся и их связь с другими предметами и межпредметными темами.

Грамматические структуры отрабатываются вместе с языковыми материалами как единое целое, а не отдельно.

Перечисленные темы и материалы являются рекомендациями для достижения образовательных результатов, и учитель самостоятельно решает, сколько из них, какие именно и в каком порядке использовать в течение учебного года.

Рекомендации по достижению воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые элементы вводятся на основе ранее усвоенного материала, адаптированного к уровню языкового развития и опыта учащихся. Они циклически повторяются и углубляются по сравнению с предыдущим классом.

Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные при изучении других учебных предметов. Обучение русскому языку также может происходить во время внеклассных занятий через различные виды деятельности в соответствии с существующими условиями.

Учитель творчески и гибко организует свою работу в соответствии с запланированными целями, адаптируясь к имеющимся условиям.

РАЗДЕЛ Б: Читаем и пишем на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК СП Б.1.1. Ученик выбирает оригинальный текст и выделяет ключевую информацию.	<ul style="list-style-type: none"> – выбирает текст в соответствии со своими интересами и объясняет причину выбора – читает тексты разных жанров, понимает их содержание и основную идею – пересказывает текст, используя собственные слова и выражения – записывает заметки о прочитанных текстах и сравнивает их содержание с личным опытом – выражает собственное мнение и точку зрения 	Ученик с периодической помощью выбирает оригинальный текст и выделяет ключевую информацию.

<p>РЯК СШ Б.1.2.</p> <p>Ученик интерпретирует оригинальный текст, связывает его с предыдущими знаниями и опытом, а также применяет свой литературный опыт для творческого самовыражения и создания.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – понимает и ценит литературный текст как вдохновение для собственного творческого самовыражения – устно, письменно и другими способами выражает свои наблюдения о прочитанном тексте – использует языковые элементы и стилистические особенности текстов в своих работах – отождествляет себя с судьбой персонажей и оценивает их поступки – связывает ситуации из текста с реальной жизнью – находит сходства и различия с ранее прочитанными текстами – творчески переосмысливает прочитанный текст (создаёт новую концовку, меняет поступки персонажей, вводит новых героев, драматизирует или сценически импровизирует текст, создаёт иллюстрации, ментальные карты, пишет письмо автору текста, записывает видеоролики, делает фиктивные публикации в социальных сетях) 	<p>Ученик с периодической помощью интерпретирует оригинальный текст, связывает его с предыдущими знаниями и опытом, а также применяет свой литературный опыт для творческого самовыражения и создания.</p>
<p>РЯК СШ Б.1.3.</p> <p>Ученик пишет рассуждающий текст на заданную тему в соответствии с собственным планом.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – исследует тему и критически к ней относится, находит несколько различных источников и отбирает ключевую информацию для включения в текст – категоризирует части текста и организует его структуру – аргументирует свои идеи и подкрепляет свои взгляды соответствующими примерами – использует подходящую лексику и применяет соответствующие орфографические правила 	<p>Ученик с периодической помощью пишет рассуждающий текст на заданную тему в соответствии с собственным планом.</p>

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты в разделе Б. Читаем и пишем на русском языке могут достигаться на основе тех же языковых материалов, что и результаты из области А. Говорим на русском языке. Расширение и углубление тем происходит постепенно.

Рекомендуемые виды текстов:

сказки, басни, стихи, сценки, лирические произведения, рассказы, краткие народные пословицы, романы, новеллы, драматические тексты в печатных и цифровых учебниках, на веб-сайтах и в других источниках, статьи в газетах, журналах и Интернете, блоги, порталы, подкасты.

Рекомендации для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые материалы вводятся на основе ранее усвоенных знаний, соответствующих уровню языкового развития и опыта учащихся.

Изучение русского языка строится с опорой на знания, полученные на других учебных предметах.

Учащиеся изучают русский язык и в процессе внеклассных занятий с использованием различных видов деятельности, согласно существующим условиям.

Учащихся поощряют к проявлению творческого и индивидуального самовыражения, используя литературные тексты в качестве вдохновения для написания собственных рассказов, стихов или дневников, иллюстрирования своих идей, создания драматических персонажей и постановки небольших спектаклей.

С помощью словаря учащиеся могут сравнивать сходства между русскими и хорватскими выражениями, а также переводить наиболее распространённые фразы.

В обучении используются возможности современных технологий, чтобы предложить учащимся новые способы изучения языка и самовыражения (применение онлайн-инструментов, приложений, интерактивных материалов или цифровых ресурсов), а также для их вовлечения и мотивации.

РАЗДЕЛ В: Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК СП В.1.1. Учащийся формирует позитивное отношение к построению собственной идентичности, уважает другие национальности и признаёт культурные различия.	<ul style="list-style-type: none"> - расширяет свои знания о России, русской культуре и культуре русского национального меньшинства, проживающего в Хорватии - участвует в праздновании памятных дат и русских праздников, выражает свои чувства в процессе межкультурного опыта - формирует позитивное отношение к изучению русского языка и культуры, используя аутентичные материалы (русская музыка, фольклор, фильмы, журналы, русское культурное наследие, СМИ) - определяет сходства и различия между хорватской культурой, русской культурой, культурой русского национального меньшинства, а также другими культурами в Хорватии - принимает многообразие и осознаёт ценность гармоничных межкультурных отношений - анализирует взгляды и убеждения представителей русской культуры - формирует собственные взгляды и мотивацию к изучению других культур, а также своей собственной - исследует и описывает особенности современной России, получает информацию о текущих событиях и выдающихся личностях. - описывает положение русской национальной меньшинства в Хорватии и интересуется её вкладом в хорватскую культуру и повседневную жизнь. - исследует и объясняет существование различных субкультур 	Учащийся с поддержкой формирует позитивное отношение к построению собственной идентичности, уважает другие национальности и признаёт культурные различия.
РЯК СП В.1.2. Учащийся анализирует и интерпретирует произведения русской культуры, публицистики, медиа и народного творчества, а также все формы популярной культуры и применяет техники креативного самовыражения на русском языке.	<ul style="list-style-type: none"> - ознакамливается с произведениями русской литературы, музыки, живописи, кино, ремесел и народного творчества, интерпретирует их и представляет в новом формате в соответствии со своими способностями и интересами - понимает содержание, смысл и цель произведений высокого и массового искусства (тексты, фильмы, картины...) и связывает их с общественным и культурным контекстом. - описывает разницу между произведениями массовой и высокой культуры на конкретных примерах - различает черты высокой культуры, китча и ширпотреба, выражает к ним свое критическое отношение - участвует в коллективном исполнении (спектакли, мероприятия), координирует свою работу с другими участниками, обогащает постановку и оценивает исполнение - творчески выражает себя через пение, танец, рисунок и актерскую игру - использует фотоаппарат или смартфон для создания фотографий и видеозаписей - применяет формальные и неформальные способы выражения, соответствующие конкретной ситуации 	Учащийся с поддержкой анализирует и интерпретирует произведения русской культуры, публицистики, медиа и народного творчества, а также все формы популярной культуры и применяет техники креативного самовыражения на русском языке.

РЈК СП В.1.3. Учащийся находит и оценивает информацию из различных медиа и анализирует влияние медиа на аудиторию.	<ul style="list-style-type: none"> – находит информацию в различных источниках в соответствии со своими интересами и потребностями – выбирает ключевые слова для поиска в Интернете, использует содержание и предметный указатель для поиска информации – оценивает достоверность источников и релевантность информации – проверяет точность информации и указывает источник – сравнивает образ реальности, создаваемый медиа, со своим собственным восприятием реальности и подходит к нему критически – распознает негативное влияние медиа, а также опасность распространения фейковых новостей – анализирует цель медиатекста 	Учащийся с поддержкой находит и оценивает информацию из различных медиа и анализирует влияние медиа на аудиторию.
---	--	---

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:**Рекомендуемые темы:**

русские праздники, народные костюмы, современная музыка, рукоделие, обычаи, фольклор, документальные фильмы, художественные фильмы, телевизионные передачи, театральные представления, исторические и географические факты, космос, природа и экология, устойчивое развитие, гражданское воспитание и образование, свободное время, спорт, здоровье, питание, туризм, интересные факты о культуре, мировые новости, популярная культура, субкультуры и т. д.

Рекомендуемые медиаконтенты:

русские анимационные фильмы, документальные фильмы, художественные фильмы, блоги, телевизионные передачи, подкасты, социальные сети, образовательные материалы, соответствующие возрасту и предложенным темам, молодежные журналы, театральные представления.

Рекомендуемые мероприятия:

посещение культурных мероприятий и учреждений, встречи с писателями, творческие фестивали и смотры, школьные и внешкольные культурные мероприятия (Европейский день языков, Международный день родного языка, Фестиваль детского творчества, День науки, Международный женский день, День первого полёта человека в космос, Рождество, русская Масленица и т. д.), изучение книг, фотографий, видеозаписей, аудиозаписей или участие в лекциях приглашенных спикеров, представляющих русскую культуру, участие в фестивале русского творчества, встречи с носителями русского языка вживую, прослушивание русской речи через Интернет.

Средняя школа Русский язык и культура 2 класс – 105 часов в год

РАЗДЕЛ А: Говорим на русском языке		
Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЈК СП А.2.1. Ученик самостоятельно говорит и ведёт дискуссию с собеседником в соответствии с целью и желаемым эффектом.	<ul style="list-style-type: none"> – определяет тему и назначение речи (информирование и аргументирование) – согласно рекомендациям говорит в соответствии с темой и формой устного текста – распознает различные источники информации для подготовки текста и применяет их – отбирает информацию в соответствии с целью и желаемым эффектом на собеседника – проверяет точность и релевантность информации, уважает авторство – самостоятельно применяет орфоэпические правила русского языка – при говорении использует тезисы/заметки – ведёт беседу и побуждает собеседника к совместному решению проблемной ситуации или принятию решения 	Ученик с периодической помощью говорит и ведёт дискуссию с собеседником в соответствии с целью и желаемым эффектом.

РЯК СП А.2.2. Ученик разрабатывает и поддерживает продолжительный разговор, описывает и рассказывает, используя знакомые языковые средства.	<ul style="list-style-type: none"> – определяет тему, форму и назначение устного текста (информирование, пересказ, аргументация) – создает набросок (план, презентацию, интеллект-карту) и планирует структуру речи – инициирует разговор – отвечает на вопросы и задает их, участвует в продолжительных беседах – самостоятельно применяет уже известные языковые средства для создания новых высказываний – использует правильное произношение и интонацию 	Ученик с периодической помощью разрабатывает и поддерживает продолжительный разговор, описывает и рассказывает, используя знакомые языковые средства.
РЯК СП А.2.3. Ученик слушает, понимает, воспроизводит, анализирует и интерпретирует более длинный оригинальный текст различных функциональных стилей и форм.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает содержание более длинного оригинального текста – определяет и своими словами выражает главную мысль текста, ключевую и специфическую информацию – различает различные функциональные стили и формы (художественный, журналистский, разговорный, административный и др.) – выделяет незнакомые слова – задает вопросы и отвечает на них – пересказывает текст – выражает личное мнение и позицию 	Ученик с периодической помощью слушает, воспроизводит, анализирует и интерпретирует более длинный оригинальный текст различных функциональных стилей и форм.
Рекомендуемые темы: личная идентичность, школа, учимся учиться, гражданское воспитание и образование, права человека, гуманитарная деятельность, устойчивое развитие, индустрия, технологии, оценка точности информации и надежности источников, исторические и географические факты, родной язык (глаголица, кириллица, латиница), славянская мифология, праздники и торжества, свободное время, театр, кино, музыка, литература, питание, здоровье и спорт, мой край, туризм, профессиональная ориентация, профессии, космос, реальность и воображение.		
Учитель подбирает лексические структуры, учитывая возрастные особенности учащихся, а также их связь с другими учебными предметами и межпредметными темами.		
Грамматические структуры отрабатываются вместе с языковыми элементами как единое целое, а не отдельно.		
Перечисленные темы и содержание являются рекомендациями для достижения образовательных результатов, а учитель самостоятельно принимает решение об их количестве, выборе и распределении в течение учебного года.		

Рекомендации по достижению учебных и образовательных результатов:

Новые языковые материалы вводятся на основе ранее усвоенных знаний, адаптированных к уровню языкового развития и опыту учащихся. Они циклически повторяются и расширяются по сравнению с предыдущим классом.

Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные при изучении других учебных предметов. Обучение русскому языку также может происходить во время внеклассных занятий через различные виды деятельности в соответствии с существующими условиями.

Учитель творчески и гибко организует свою работу в соответствии с запланированными целями, адаптируясь к имеющимся условиям.

РАЗДЕЛ Б: Читаем и пишем на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК СП Б.2.1. Ученик выбирает оригинальный литературный текст и выделяет ключевую информацию.	<ul style="list-style-type: none"> – выбирает текст и объясняет причину выбора – знакомится с автором произведения и историческим контекстом, в котором он жил и творил – читает текст, понимает его содержание и главную идею – пересказывает текст, используя собственные слова и выражения – выражает свои литературные впечатления от произведения – выделяет детали, которые его впечатлили и заставили задуматься – находить аналогии с современностью – выражает собственное мнение и позицию 	Ученик с периодической помощью выбирает оригинальный литературный текст и выделяет ключевую информацию.

<p>РЯК СШ Б.2.2.</p> <p>Ученик анализирует литературный текст, связывает его с предыдущими знаниями и опытом, а также применяет свой литературный опыт для творческого самовыражения и создания собственных произведений.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – понимает и ценит литературный текст как источник вдохновения для собственного творчества – излагает свои наблюдения о прочитанном тексте устно, письменно и др. – использует языковые элементы и стилистические особенности текстов в собственных работах – использует основные литературоведческие термины – отождествляет себя с судьбой персонажей и оценивает их поступки – связывает ситуации из текста с реальной жизнью – подкрепляет свои размышления цитатами из текста – объясняет влияние цитат на свои размышления – находит сходства и различия с ранее прочитанными текстами – творчески перерабатывает прочитанный текст (создаёт новый финал, меняет поступки персонажей, вводит новых героев, драматизирует или сценически импровизирует литературный текст, создаёт иллюстрации, интеллект-карты, пишет письмо автору, записывает видеоролики, создаёт вымышленные публикации в социальных сетях) 	<p>Ученик с периодической помощью анализирует литературный текст, связывает его с предыдущими знаниями и опытом, а также применяет свой литературный опыт для творческого самовыражения и создания собственных произведений.</p>
<p>РЯК СШ Б.2.3.</p> <p>Ученик по плану пишет интерпретационное, сравнительное или дискуссионное эссе на заданную тему.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – исследует тему и критически к ней подходит, находит несколько различных источников и выбирает ключевую информацию для включения в свой текст – классифицирует части текста и организует его структуру – аргументирует идеи и подкрепляет свои взгляды соответствующими примерами – использует соответствующую лексику и применяет правила правописания 	<p>Ученик с периодической помощью по плану пишет интерпретационное, сравнительное или дискуссионное эссе на заданную тему.</p>
<p>Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:</p> <p>Воспитательно-образовательные результаты в разделе Б Читаем и пишем на русском языке достигаются на основе аутентичных литературных текстов русской литературы. Тексты подбираются в соответствии с уровнем знаний и возможностями учащихся.</p> <p>Рекомендуемые виды текстов: сказки, басни, стихи, инсценировки, лирические стихи, рассказы, короткие народные пословицы, романы, новеллы, драматические тексты в печатных и цифровых учебниках.</p>		
<p>Рекомендации по достижению воспитательно-образовательных результатов:</p> <p>Новые языковые материалы вводятся на основе ранее усвоенных языковых знаний, адаптированных к уровню языкового развития и опыта учащихся.</p> <p>Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные на других учебных предметах. Они также изучают русский язык во время внеклассных занятий с помощью различных видов деятельности, если для этого существуют условия.</p> <p>Учащихся поощряют выражать свою креативность и индивидуальность, используя литературные тексты в качестве вдохновения для написания собственных рассказов, стихов или дневников, для иллюстрирования своих идей, создания драматических персонажей, постановки небольших спектаклей и записи видеороликов.</p> <p>С помощью русско-хорватского словаря учащиеся могут сравнивать сходства между русскими и хорватскими выражениями, а также переводить наиболее употребляемые фразы.</p> <p>На занятиях используются возможности современных технологий для предоставления учащимся новых способов обучения и самовыражения (использование онлайн-инструментов, приложений, интерактивных материалов или цифровых ресурсов) с целью вовлечения и мотивации учащихся.</p>		

РАЗДЕЛ В: Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК СШ В.2.1. Ученик формирует позитивное отношение к построению собственной идентичности, уважает другие национальности и культурные различия, избегая стереотипов и предрассудков.	<ul style="list-style-type: none"> - расширяет свои знания о России, русской культуре и культуре русского национального меньшинства, проживающего в Хорватии - определяет сходства и различия между хорватской культурой, русской культурой, культурой русской национальной общины, а также других культур Хорватии - принимает различия и осознает ценность гармоничных межкультурных отношений - анализирует взгляды и убеждения представителей русской культуры - осознаёт существование стереотипов и предрассудков и стремится их устраниить - формирует мнение и мотивацию к изучению других культур, а также своей собственной - исследует и описывает особенности современной России, знакомится с актуальными событиями и выдающимися личностями - описывает положение русской национальной общины в Хорватии и проявляет интерес к её вкладу в хорватскую культуру и повседневную жизнь - открывает и оценивает новую информацию, а также закрепляет уже известные сведения о выдающихся русских деятелях в политике, искусстве и науке 	Ученик с поддержкой формирует позитивное отношение к построению собственной идентичности, уважает другие национальности и культурные различия, избегая стереотипов и предрассудков.
РЯК СШ В.2.2. Ученик объясняет и интерпретирует тексты из литературы, публистики, СМИ, а также все формы популярной культуры и применяет техники креативного самовыражения на русском языке.	<ul style="list-style-type: none"> - знакомится с произведениями русской литературы, музыки, живописи, кино, ремёсел и народного творчества, интерпретирует их и представляет в новом свете в соответствии со своими способностями и интересами - понимает содержание, значение и цель художественного произведения высокой и популярной культуры (текста, фильма, картины...) и связывает их с социальным и культурным контекстом - описывает разницу между произведениями популярной и высокой культуры на конкретных примерах - распознает особенности высокой культуры, посредственности и безвкусицы, выражает свою критическую позицию по отношению к ним - участвует в коллективном выступлении (спектакле, концерте), согласовывает свою работу с выступлениями других, обогащает представление и оценивает его - творчески самовыражается через пение, танец, рисунок и актерскую игру - использует фотоаппарат / смартфон для создания фотографий и видеороликов - применяет способы формального и неформального выражения, соответствующие ситуации 	Ученик с поддержкой объясняет и интерпретирует тексты из литературы, публистики, СМИ, а также все формы популярной культуры и применяет техники креативного самовыражения на русском языке.

РЯК СП В.2.3. Ученик находит, анализирует и оценивает информацию из различных медиа, а также оценивает влияние медиа на получателя.	<ul style="list-style-type: none"> - находит информацию в различных источниках в соответствии со своими интересами и потребностями - выбирает ключевые слова для поиска в Интернете, использует содержание и указатель терминов при поиске информации - оценивает надёжность источников и актуальность информации - проверяет точность информации и указывает её источник - сравнивает картину реальности, созданную медиа, со своим собственным восприятием реальности и относится к ней критически - распознает негативное влияние медиа, а также опасность распространения ложных новостей - определяет и анализирует цель (личную, общественную) медиатекста 	Ученик с поддержкой находит, анализирует и оценивает информацию из различных медиа, а также оценивает влияние медиа на получателя.
--	---	--

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: российские праздники, народный костюм, современная музыка, ремёсла, традиции, фольклор, документальные фильмы, художественные фильмы, телевизионные передачи, театральные постановки, исторические и географические факты, космос, природа и экология, устойчивое развитие, гражданское воспитание и образование, свободное время, спорт, здоровье, питание, туризм, интересные факты о культуре, мировые новости, популярная культура, субкультуры и др.

Рекомендуемые медиаматериалы: российские анимационные фильмы, документальные фильмы, художественные фильмы, блоги, телевизионные передачи, подкасты, социальные сети, образовательные материалы, соответствующие возрасту, на предложенные темы, молодёжные журналы, театральные постановки.

Рекомендуемые мероприятия: посещение культурных событий и учреждений, встречи с писателями, творческие фестивали и смотры, школьные и внешкольные культурные мероприятия (Европейский день языков, Международный день родного языка, Смотр детского творчества, День науки, Международный женский день, День первого полета человека в космос, Рождество, русский маскарад и др.), изучение книг, фотографий, видеозаписей, аудиозаписей или выступлений приглашенных лекторов, представляющих русскую культуру, участие в просмотре русского творчества, встречи с носителями русского языка, прослушивание русской речи через Интернет.

Средняя школа Русский язык и культура 3 класс – 105 часов в год**РАЗДЕЛ А: Говорим на русском языке**

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
RJK СП А.3.1. Ученик самостоятельно произносит направляющие и дискуссионные тексты в соответствии с целью и желаемым эффектом.	<ul style="list-style-type: none"> - определяет тему и назначение речи/дискуссии (доказательство, убеждение, развлечение) - изучает информацию, опираясь на различные надёжные источники с целью формирования обоснованных аргументов и контраргументов - распознаёт различные источники информации для подготовки текста и применяет их - отбирает информацию в соответствии с целью и желаемым эффектом на собеседника - проверяет точность и релевантность информации, уважает авторство - согласно инструкциям говорит в соответствии с темой и формой устного текста - применяет орфоэпические нормы русского языка - при говорении использует заметки/конспекты - высказывает и побуждает собеседника к совместному решению проблемной ситуации или принятию решения 	Ученик с периодической помощью ведёт беседу и дискуссию, используя направляющие и дискуссионные тексты в соответствии с целью и желаемым эффектом.

РЯК СШ А.3.2. Ученик разрабатывает, инициирует и участвует в длительном спонтанном или запланированном разговоре, а также описывает и рассказывает, используя известные языковые средства.	<ul style="list-style-type: none"> – определяет тему, форму и назначение устного текста (информирование, пересказ, аргументация) – создает набросок (план, презентацию, интеллект-карту) и планирует структуру речи – инициирует разговор – отвечает на вопросы и задаёт их, участвует в продолжительных беседах – самостоятельно применяет уже известные языковые средства для построения новых высказываний – использует правильное произношение и интонацию 	Ученик с периодической помощью разрабатывает, инициирует и участвует в длительном спонтанном или запланированном разговоре, а также описывает и рассказывает, используя известные языковые средства.
РЯК СШ А.3.3. Ученик слушает/понимает, а также воспроизводит, анализирует и интерпретирует инструктивный и дискуссионный длинный аутентичный текст различных функциональных стилей и форм.	<ul style="list-style-type: none"> – понимает содержание длинного аутентичного текста – различает речевые и разговорные виды инструктивных и дискуссионных текстов – различает различные функциональные стили и формы (художественный, публицистический, разговорный, административный) – отличает надёжную информацию от ненадёжной и выделяет ключевые идеи в зависимости от цели восприятия – анализирует информацию и своими словами выражает главную мысль текста – выделяет неизвестные слова, а также ключевые и специфические понятия/термины в тексте – задаёт вопросы и отвечает на них – пересказывает текст – выражает личное мнение и отношение к тексту – различает факты, мнения и оценочные суждения в прослушанном тексте – критически оценивает информацию 	Ученик с периодической помощью слушает и понимает, а также воспроизводит, анализирует и интерпретирует инструктивный и дискуссионный длинный аутентичный текст различных функциональных стилей и форм.
Рекомендуемые темы: личная идентичность, школа, учимся учиться, гражданское воспитание и образование, права человека, гуманитарная деятельность, устойчивое развитие, промышленность, технологии, оценка точности информации и надежности источников, исторические и географические факты, родной язык (глаголица, кириллица, латиница), славянская мифология, праздники и торжества, свободное время, театр, кино, музыка, литература, питание, здоровье и спорт, мой родной край, туризм, профессиональная ориентация, профессии, космос, реальность и фантазия. Учитель отбирает лексические структуры, учитывая возрастные особенности учащихся и их связь с другими учебными предметами и межпредметными темами. Грамматические структуры отрабатываются вместе с языковыми материалами как единое целое, а не отдельно. Перечисленные темы и материалы являются рекомендациями для достижения воспитательно-образовательных результатов, а учитель самостоятельно принимает решение об их количестве, выборе и распределении в течение учебного года.		
Рекомендации для достижения образовательных результатов: Новые языковые материалы вводятся на основе ранее усвоенных языковых знаний, адаптированных к уровню языкового развития и опыту учащихся. Они циклически повторяются и расширяются по сравнению с предыдущим классом. Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные при изучении других учебных предметов. Обучение русскому языку также может происходить во время внеклассных занятий через различные виды деятельности в соответствии с существующими условиями. Учитель творчески и гибко организует свою работу в соответствии с запланированными целями, адаптируясь к имеющимся условиям.		

РАЗДЕЛ Б: Читаем и пишем на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
<p>РЯК СП Б.3.1.</p> <p>Ученик выбирает оригинальный литературный текст, выделяет ключевую информацию, выражает своё мнение и обосновывает свою точку зрения о тексте.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - выбирает текст и объясняет причину выбора - выражает впечатление о тексте (эмоциональное, познавательное, эстетическое) - знакомится с автором произведения и историческим контекстом, в котором он жил и творил - читает текст и понимает его содержание и основную идею - пересказывает текст, используя собственные слова и фразы - выражает своё литературное восприятие текста - выделяет детали, которые его впечатлили и заставили задуматься - высказывает своё мнение о содержании текста - аргументирует свою критическую позицию на основе читательского опыта, знаний о мире и литературе - находит аналогии с современностью 	<p>Ученик с периодической поддержкой выбирает оригинальный литературный текст, выделяет ключевые моменты, выражает своё мнение и обосновывает свою точку зрения.</p>
<p>РЯК СП Б.3.2</p> <p>Ученик анализирует и интерпретирует литературный текст, связывает его с предыдущими знаниями и применяет свой литературный опыт для творческого выражения и создания в соответствии со своими интересами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - понимает и ценит литературный текст как источник вдохновения для собственного творческого самовыражения - излагает свои наблюдения о прочитанном тексте устно, письменно и другими способами - использует языковые элементы и стилистические особенности текстов в собственных работах - применяет основные литературоведческие понятия - отождествляет себя с судьбой персонажей и оценивает их поступки - связывает ситуации из текста с реальной жизнью - подкрепляет свои размышления цитатами из текста - объясняет влияние текста на свои мысли и мировоззрение - находит сходства и различия с ранее прочитанными текстами - обсуждает и обосновывает различные интерпретации текста, объясняет и аргументирует разницу между вымышленным и реальным миром - применяет основные литературоведческие термины, необходимые для интерпретации текста - сравнивает различные интерпретации текста - самостоятельно подготавливает и создает собственные работы, в которых проявляются креативность, оригинальность и творческое мышление (придумывает новый финал, меняет поступки персонажей, вводит новых героев, драматизирует или сценически интерпретирует литературный текст, создает иллюстрации, ментальные карты, пишет письмо автору текста, записывает видеоролики, создаёт вымышленные публикации в социальных сетях) 	<p>Ученик с периодической поддержкой анализирует и интерпретирует литературный текст, связывает его с предыдущими знаниями и применяет свой литературный опыт для творческого выражения и создания в соответствии со своими интересами.</p>

РЯК СШ Б.3.3.	<ul style="list-style-type: none"> - исследует тему и критически к ней подходит, находит несколько различных источников и отбирает ключевую информацию для включения в текст - применяет правила написания простых и сложных текстовых жанров (сочинение, краткое изложение простого текста на известные темы, личное письмо) - классифицирует части текста, связывает несколько абзацев в единый текст и организует его структуру - аргументирует идеи и подкрепляет свои взгляды соответствующими примерами - использует соответствующую лексику и применяет необходимые правила правописания - передаёт информацию из близких и известных ему источников - развивает тему, описывает реальные и воображаемые события, личный опыт - выражает собственные и чужие мнения; - самостоятельно продуктивно использует усвоенные, рекомендованные языковые средства для создания новых, неотработанных высказываний 	Ученик с периодической помощью по плану пишет развернутое интерпретационное, сравнительное или дискуссионное эссе на заданную тему, используя сложные языковые структуры.
---------------	---	---

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты в разделе Б. Читаем и пишем на русском языке достигаются на основе аутентичных литературных текстов русской литературы. Тексты подбираются в соответствии с уровнем знаний и возможностями учащихся.

Рекомендуемые виды текстов: сказки, басни, стихи, инсценировки, лирические стихи, рассказы, короткие народные пословицы, романы, новеллы, драматические тексты в печатных и цифровых учебниках.

Рекомендации по достижению воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые материалы вводятся на основе ранее усвоенных языковых знаний, адаптированных к уровню языкового развития и опыту учащихся.

Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные на других учебных предметах. Они также изучают русский язык во время внеклассных занятий с помощью различных видов деятельности, если для этого существуют условия.

Учащихся поощряют выражать свою креативность и индивидуальность, используя литературные тексты в качестве вдохновения для написания собственных рассказов, стихов или дневников, для иллюстрирования своих идей, создания драматических персонажей, постановки небольших спектаклей и записи видеороликов.

С помощью русско-хорватского словаря учащиеся могут сравнивать сходства между русскими и хорватскими выражениями, а также переводить наиболее употребляемые фразы.

На занятиях используются возможности современных технологий для предоставления учащимся новых способов обучения и самовыражения (использование онлайн-инструментов, приложений, интерактивных материалов или цифровых ресурсов) с целью вовлечения и мотивации учащихся.

РАЗДЕЛ В: Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК СШ Б.3.1.	<ul style="list-style-type: none"> - расширяет свои знания о России, русской культуре и культуре русского национального меньшинства, проживающего в Хорватии - определяет сходства и различия между хорватской культурой, русской культурой, культурой русской национального меньшинства, а также других культур национальных меньшинств, проживающих в Хорватии 	Ученик с поддержкой формирует положительное отношение к построению собственной идентичности, создаёт целостное представление о своей и других культурах, уважает другие национальности и культурные различия, избегая стереотипов и предубеждений.

	<ul style="list-style-type: none"> - принимает разнообразие и осознает ценность гармоничных межкультурных отношений - анализирует взгляды и убеждения представителей русской культуры - осознаёт существование стереотипов и предубеждений и стремится их устраниить - формирует позицию и мотивацию к изучению других культур, а также своей собственной культуры - исследует и описывает особенности современной России, получает информацию о текущих событиях и выдающихся личностях - описывает положение русского национального меньшинства, проживающего в Хорватии, а также выражает интерес к его вкладу в хорватскую культуру и повседневную жизнь - открывает и оценивает новую информацию, а также подтверждает уже известные факты о выдающихся русских в политике, искусстве и науке - находит и представляет информацию о текущих событиях, а также о выдающихся личностях России и русского национального меньшинства, проживающего в Хорватии - повышает уверенность при использовании русского языка - встречается с русской культурой в аутентичной среде, выражая свои взгляды, чувства и мнения 	
РЯК СШ В.3.2. Ученик объясняет, анализирует и интерпретирует тексты из литературы, публистики, СМИ, а также все формы популярной культуры, применяет и адаптирует различные техники креативного самовыражения на русском языке и критически их оценивает.	<ul style="list-style-type: none"> - знакомится с произведениями русской литературы, музыки, живописи, кино, ремёсел и народного творчества, интерпретирует их и представляет в новой форме в соответствии со своими способностями и интересами - понимает содержание, значение и цель художественного произведения высокой и популярной культуры (текст, фильм, картина и т. д.) и связывает их с социальным и культурным контекстом - описывает разницу между произведениями популярной и высокой культуры на примерах - распознает особенности высокой культуры, посредственности и безвкусицы, выражает свою критическую позицию по отношению к ним - участвует в коллективном исполнении (спектакль, представление), координирует своё выступление с другими, обогащает постановку и оценивает её - креативно выражает себя с помощью песни, танца, рисунка и актёрской игры - использует фотоаппарат / смартфон для создания фотографий и видео 	Ученик с частичной поддержкой объясняет, анализирует и интерпретирует тексты из литературы, публистики, СМИ, а также все формы популярной культуры, применяет и адаптирует различные техники креативного самовыражения на русском языке и критически их оценивает.

	<ul style="list-style-type: none"> - применяет формальные и неформальные способы выражения, соответствующие ситуации - реализует различные музыкальные, драматические и танцевальные мероприятия в соответствии со своими интересами и склонностями, самостоятельно или в группе - публично выступает в классе, школе или за её пределами 	
РЯК СШ В.3.3. Ученик находит, анализирует и оценивает информацию из различных медиа и судит о влиянии медиа на формирование взглядов и ценностей получателя.	<ul style="list-style-type: none"> - находит информацию в различных источниках в соответствии со своими интересами и потребностями - выбирает ключевые слова для поиска в Интернете, использует содержание и указатель терминов при поиске информации - оценивает надёжность источников и актуальность информации - проверяет точность данных и указывает источник информации - сравнивает образ реальности, создаваемый медиа, со своим собственным восприятием реальности и критически его оценивает - распознаёт негативное влияние медиа, а также опасность распространения фейковых новостей. - распознаёт и анализирует цель, а также оценивает информацию из медийного текста - объясняет влияние различных медийных сообщений/текстов/контента на формирование взглядов и ценностей получателя - судит о том, как информация, идеи, мнения и взгляды представлены в медийных текстах и как они влияют на формирование убеждений и ценностей получателей в зависимости от возраста, пола и культурного контекста 	Ученик с частичной поддержкой находит, анализирует и оценивает информацию из различных медиа и судит о влиянии медиа на формирование взглядов и ценностей получателя.
Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:		
<p>Рекомендуемые темы: российские праздники, народный костюм, современная музыка, ремёсла, традиции, фольклор, документальные фильмы, художественные фильмы, телевизионные передачи, театральные постановки, исторические и географические факты, космос, природа и экология, устойчивое развитие, гражданское воспитание и образование, свободное время, спорт, здоровье, питание, туризм, интересные факты о культуре, мировые новости, популярная культура, субкультуры и др.</p> <p>Рекомендуемые медиаматериалы: российские анимационные фильмы, документальные фильмы, художественные фильмы, блоги, телевизионные передачи, подкасты, социальные сети, образовательные материалы, соответствующие возрасту, на предложенные темы, молодёжные журналы, театральные постановки.</p> <p>Рекомендуемые мероприятия: посещение культурных событий и учреждений, встречи с писателями, творческие фестивали и смотры, школьные и внешкольные культурные мероприятия (Европейский день языков, Международный день родного языка, Смотри детского творчества, День науки, Международный женский день, День первого полёта человека в космос, Рождество, русский маскарад и др.), изучение книг, фотографий, видеозаписей, аудиозаписей или выступлений приглашенных лекторов, представляющих русскую культуру, участие в смотре русского творчества, встречи с носителями русского языка, прослушивание русской речи через Интернет.</p>		

Средняя школа Русский язык и культура 4 класс – 105 часов в год

РАЗДЕЛ А: Говорим на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
<p>РЯК СШ А.4.1. Ученик самостоятельно высказывает свою точку зрения и обсуждает с собеседником заданную или свободную тему, учитывая цель общения и желаемый результат.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ведёт разговор на заданную или свободную тему в соответствии с целью и назначением речи (информирование, ведение переговоров, наставление и развлечение) - обсуждает тему и аргументирует своё мнение - определяет различные источники информации для подготовки текста и применяет их - отбирает информацию в соответствии с целью и желаемым воздействием на собеседника - проверяет точность и релевантность информации, уважает авторство - согласно указаниям говорит в соответствии с темой и формой устного текста - применяет орфоэпические нормы русского языка - при говорении использует заметки/конспект - говорит и побуждает собеседника к совместному решению проблемной ситуации или принятию решения 	<p>Ученик с периодической самостоятельностью поддержкой высказывает свою точку зрения и обсуждает с собеседником заданную или свободную тему, учитывая цель общения и желаемый результат.</p>
<p>РЯК СШ А.4.2. Ученик составляет, инициирует и участвует в длительном спонтанном или запланированном разговоре, а также описывает и рассказывает, используя знакомые языковые средства.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - определяет тему, форму и назначение устного текста (информирование, пересказ, аргументация) - создаёт набросок (план, презентацию, интеллект-карту) и планирует структуру речи - инициирует разговор - отвечает на вопросы, задаёт их и участвует в длительных беседах - самостоятельно использует уже знакомые языковые средства для создания новых высказываний - применяет правильное произношение и интонацию 	<p>Ученик с периодической поддержкой составляет, инициирует и участвует в длительном спонтанном или запланированном разговоре, а также описывает и рассказывает, используя знакомые языковые средства.</p>
<p>РЯК СШ А.4.3. Ученик слушает и понимает, а также воспроизводит, анализирует и интерпретирует длинный аутентичный текст на заданную или свободную тему различных функциональных стилей и форм.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - понимает содержание длинного аутентичного текста - различает устные и разговорные виды текстов - различает различные функциональные стили и формы (художественный, журналистский, разговорный, административный и др.) - отличает надёжные источники информации от ненадёжных и выделяет идеи, важные для цели прослушивания - анализирует информацию и выражает основную мысль текста своими словами - выделяет незнакомые слова, ключевую и специфическую информацию/термины в тексте - задаёт вопросы и отвечает на них - пересказывает текст - выражает личное мнение и позицию - отличает факты от мнений и ценностных суждений в прослушанном тексте 	<p>Ученик с периодической поддержкой слушает и понимает, а также воспроизводит, анализирует и интерпретирует длинный аутентичный текст на заданную или свободную тему различных функциональных стилей и форм.</p>

Рекомендуемые темы: личная идентичность, школа, учиться как учиться, гражданское воспитание и образование, права человека, гуманитарная деятельность, устойчивое развитие, промышленность, технологии, оценка достоверности информации и надёжности источников, исторические и географические факты, родной язык (глаголица, кириллица, латиница), славянская мифология, праздники и торжества, свободное время, театр, кино, музыка, литература, питание, здоровье и спорт, мой родной край, туризм, профессиональная ориентация, профессии, космос, реальность и воображение.

Учитель отбирает лексические структуры, учитывая возрастное развитие учащихся, а также их связь с другими учебными предметами и межпредметными темами.

Грамматические структуры отрабатываются вместе с языковыми материалами как единое целое, а не отдельно.

Перечисленные темы и материалы являются рекомендацией для достижения воспитательно-образовательных результатов, а учитель самостоятельно принимает решение об их количестве, выборе и распределении в течение учебного года.

Рекомендации по достижению воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые материалы вводятся на основе ранее усвоенных знаний, адаптированных к уровню языкового развития и опыта учащихся. Они циклически повторяются и расширяются в сравнении с предыдущим классом.

Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные при изучении других учебных предметов. Обучение русскому языку также может происходить во время внеклассных занятий через различные виды деятельности в соответствии с существующими условиями.

Учитель творчески и гибко организует свою работу в соответствии с запланированными целями, адаптируясь к существующим условиям.

РАЗДЕЛ Б: Читаем и пишем на русском языке

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК СШ Б.4.1. Ученик выбирает длинный оригинальный литературный текст, выделяет ключевую информацию, выражает своё мнение и обосновывает свою точку зрения на текст.	<ul style="list-style-type: none"> - выбирает текст и объясняет причину выбора - выражает впечатление о тексте (эмоциональное, познавательное, эстетическое) - знакомится с автором произведения и историческим контекстом, в котором он жил и творил - читает текст и понимает его содержание и основную идею - пересказывает текст, используя собственные слова и выражения - выражает своё литературное восприятие произведения - выделяет детали, которые произвели на него впечатление и заставили задуматься - формулирует своё мнение о содержании текста - аргументирует свою критическую оценку текста, основываясь на читательском опыте, знаниях о мире и литературе - находит аналогии с современностью - выражает личное мнение и позицию 	Ученик с периодической поддержкой выбирает длинный оригинальный литературный текст, выделяет ключевую информацию, выражает свое мнение и обосновывает свою точку зрения на текст.
РЯК СШ Б.4.2. Ученик анализирует и интерпретирует длинный литературный текст, связывает его с предыдущими знаниями и применяет свой литературный опыт для творческого самовыражения и создания в соответствии со своими интересами.	<ul style="list-style-type: none"> - понимает и ценит литературный текст как вдохновение для собственного творческого самовыражения - устно, письменно и визуально излагает свои наблюдения о прочитанном тексте - использует языковые элементы и стилевые особенности текстов в своих работах - применяет основные литературоведческие термины - сопротивляется персонажам и оценивает их поступки 	Ученик с периодической помощью анализирует и интерпретирует длинный литературный текст, связывает его с предыдущими знаниями и применяет свой литературный опыт для творческого самовыражения и создания в соответствии со своими интересами.

	<ul style="list-style-type: none"> - связывает ситуации из текста с реальной жизнью - подкрепляет свои размышления цитатами из текста - объясняет влияние цитат на свои размышления - находит сходства и различия с ранее прочитанными текстами - обсуждает и аргументирует различные интерпретации текста, объясняет и обосновывает разницу между вымышленным и реальным миром - применяет основные литературоведческие термины, актуальные для интерпретации текста - сравнивает различные интерпретации текста - самостоятельно готовит и оформляет собственные работы, в которых проявляются креативность, оригинальность и творческое мышление (создает новую концовку, меняет поступки персонажей, вводит новых персонажей, драматизирует или сценически импровизирует литературный текст, создает иллюстрации, ментальные карты, пишет письмо автору текста, снимает видеоролики, делает фиктивные публикации в социальных сетях) 	
РЯК СШ Б.4.3.	<p>Ученик по плану пишет развёрнутое интерпретационное, сравнительное или дискуссионное эссе на заданную или свободную тему, используя сложные языковые конструкции.</p> <ul style="list-style-type: none"> - исследует тему и критически к ней относится, находит несколько различных источников и отбирает ключевую информацию для включения в свой текст - применяет правила написания простых и сложных текстовых форм (сочинение, краткое изложение простого текста на знакомые темы, личное письмо) - структурирует части текста, связывает несколько абзацев и организует текст - аргументирует идеи и подкрепляет свои утверждения соответствующими примерами - использует соответствующий словарный запас и применяет правила орфографии - передаёт информацию из знакомых и близких ему источников - развивает тему, описывает реальные и воображаемые события, личный опыт, выражает свои и чужие мнения - самостоятельно продуктивно использует отработанные и рекомендованные языковые средства для создания новых, ранее не практиковавшихся высказываний 	Ученик с периодической помощью по плану пишет развёрнутое интерпретационное, сравнительное или дискуссионное эссе на заданную или свободную тему, используя сложные языковые конструкции.

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Воспитательно-образовательные результаты в разделе Б. Читаем и пишем на русском языке достигаются на основе аутентичных литературных текстов русской литературы. Тексты подбираются в соответствии с уровнем знаний и возможностями учащихся. Рекомендуемые виды текстов: сказки, басни, стихи, инсценировки, лирические стихи, рассказы, короткие народные пословицы, романы, новеллы, драматические тексты в печатных и цифровых учебниках.

Рекомендации по достижению воспитательно-образовательных результатов:

Новые языковые материалы вводятся на основе ранее усвоенных языковых знаний, адаптированных к уровню языкового развития и опыту учащихся.

Учащиеся изучают русский язык, опираясь на знания, полученные на других учебных предметах. Они также изучают русский язык во время внеклассных занятий с помощью различных видов деятельности, если для этого существуют условия.

Учащихся поощряют выражать свою креативность и индивидуальность, используя литературные тексты в качестве вдохновения для написания собственных рассказов, стихов или дневников, для иллюстрирования своих идей, создания драматических персонажей, постановки небольших спектаклей и записи видеороликов.

С помощью русско-хорватского словаря учащиеся могут сравнивать сходства между русскими и хорватскими выражениями, а также переводить наиболее употребляемые фразы.

На занятиях используются возможности современных технологий для предоставления учащимся новых способов обучения и самовыражения (использование онлайн-инструментов, приложений, интерактивных материалов или цифровых ресурсов) с целью вовлечения и мотивации учащихся.

РАЗДЕЛ В: Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Воспитательно-образовательные результаты	Разработка результатов	Воспитательно-образовательные результаты для достижения удовлетворительного уровня к концу учебного года
РЯК СШ.4.1. Ученик формирует позитивное отношение к построению собственной идентичности, создаёт целостное представление о своей собственной и других культурах, оценивает их взаимосвязь, уважает другие национальности и культурные различия, избегая стереотипов и предубеждений.	<ul style="list-style-type: none"> - расширяет свои знания о России, русской культуре и культуре русской национального меньшинства, проживающего в Хорватии - определяет сходства и различия между хорватской культурой, русской культурой, культурой русской национального меньшинства, а также других культур национальных меньшинств, проживающих в Хорватии - принимает разнообразие и осознает ценность гармоничных межкультурных отношений - анализирует взгляды и убеждения представителей русской культуры - осознаёт существование стереотипов и предубеждений и стремится их устраниТЬ - формирует мотивы и установки для изучения других культур, а также своей собственной - исследует и описывает особенности современной России, получает информацию о текущих событиях и выдающихся личностях - описывает положение русской национальной общины в Хорватии и проявляет интерес к ее вкладу в хорватскую культуру и повседневную жизнь - открывает и оценивает новые и ранее известные сведения о выдающихся русских политиках, художниках, учёных - находит и представляет информацию о текущих событиях и известных личностях в России и среди русской национальной общины в Хорватии - приобретает уверенность в использовании русского языка - знакомится с русской культурой в аутентичной среде, выражая свои взгляды, чувства и мнения 	Ученик с поддержкой формирует позитивное отношение к построению собственной идентичности, создаёт целостное представление о своей и других культурах, оценивает их взаимосвязь, уважает другие национальности и культурные различия, избегая стереотипов и предубеждений.

<p>РЯК СШ В.4.2.</p> <p>Ученик объясняет, анализирует, интерпретирует и оценивает тексты из литературы, публицистики, медиа, а также все формы популярной культуры, применяет и адаптирует различные техники креативного выражения на русском языке и критически их оценивает.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - знакомится с произведениями русской литературы, музыки, живописи, кино, ремёсел и народного творчества, интерпретирует их и представляет в новом формате в соответствии со своими способностями и интересами - понимает содержание, значение и назначение художественного произведения высокой и популярной культуры (текст, фильм, картина и т. д.) и связывает их с социальным и культурным контекстом - описывает различие между произведениями популярной и высокой культуры на примерах - распознает особенности высокой культуры, посредственности и безвкусицы, выражает свою критическую позицию по отношению к ним - участвует в совместных постановках (спектакли, концерты), координирует своё исполнение с выступлениями других, обогащает постановку и оценивает её - творчески выражает себя через пение, танец, рисунок и актёрскую игру - использует фотоаппарат / смартфон для создания фотографий и видеороликов - применяет формы формального и неформального выражения, соответствующие ситуации - реализует различные музыкальные, театральные и танцевальные видов деятельности в соответствии со своими интересами и предпочтениями, самостоятельно или в группе - выступает перед публикой в классе, школе или за её пределами 	<p>Ученик с поддержкой объясняет, анализирует, интерпретирует и оценивает тексты из литературы, публицистики, медиа, а также все формы популярной культуры, применяет и адаптирует различные техники креативного выражения на русском языке и критически их оценивает.</p>
<p>РЯК СШ В.4.3.</p> <p>Ученик находит, анализирует, интерпретирует и оценивает информацию из различных медиа, а также оценивает влияние медиа на формирование взглядов и ценностей аудитории.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - находит информацию в различных источниках в соответствии со своими интересами и потребностями - подбирает ключевые слова для поиска в Интернете, использует содержание и предметный указатель для поиска информации - оценивает надёжность источников и актуальность информации - проверяет точность данных и указывает источник информации - сравнивает образ реальности, создаваемый медиа, с собственным восприятием реальности и критически его оценивает - распознаёт негативное влияние медиа, а также опасность распространения фейковых новостей - распознаёт и анализирует цели медиаинформации, оценивает её значимость - объясняет влияние различных медийных сообщений, текстов и контента на формирование взглядов и ценностей аудитории - оценивает, как в медийных текстах представлены информация, идеи, взгляды и мнения, а также анализирует их влияние на формирование общественного мнения с учётом возраста, пола и культурного контекста 	<p>Ученик с поддержкой находит, анализирует, интерпретирует и оценивает информацию из различных медиа, а также оценивает влияние медиа на формирование взглядов и ценностей аудитории.</p>

Содержание для достижения воспитательно-образовательных результатов:

Рекомендуемые темы: российские праздники, народный костюм, современная музыка, ремёсла, традиции, фольклор, документальные фильмы, художественные фильмы, телевизионные передачи, театральные постановки, исторические и географические факты, космос, природа и экология, устойчивое развитие, гражданскоое воспитание и образование, свободное время, спорт, здоровье, питание, туризм, интересные факты о культуре, мировые новости, популярная культура, субкультуры и др.

Рекомендуемые медиаматериалы: российские анимационные фильмы, документальные фильмы, художественные фильмы, блоги, телевизионные передачи, подкасты, социальные сети, образовательные материалы, соответствующие возрасту, на предложенные темы, молодёжные журналы, театральные постановки.

Рекомендуемые мероприятия: посещение культурных событий и учреждений, встречи с писателями, творческие фестивали и смотры, школьные и внешкольные культурные мероприятия (Европейский день языков, Международный день родного языка, Смотри детского творчества, День науки, Международный женский день, День первого полёта человека в космос, Рождество, русский маскарад и др.), изучение книг, фотографий, видеозаписей, аудиозаписей или выступлений приглашенных лекторов, представляющих русскую культуру, участие в смотре русского творчества, встречи с носителями русского языка, прослушивание русской речи через Интернет.

Д. СВЯЗЬ С ВОСПИТАТЕЛЬНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫМИ ОБЛАСТЯМИ, МЕЖПРЕДМЕТНЫМИ ТЕМАМИ И ДРУГИМИ УЧЕБНЫМИ ДИСЦИПЛИНАМИ

«Русский язык по модели Ц» является учебным предметом, а также языком общения, обучения и преподавания в начальных и средних школах Республики Хорватия, где обучаются учащиеся—представители русского национального меньшинства, а также все, кто желает обучаться по данной модели. Таким образом, он является частью языковой коммуникативной области учебной программы.

Изучение и преподавание родного языка чрезвычайно важно для лучшего понимания, более лёгкого изучения и применения уже имеющихся знаний и навыков в иностранных языках, а также в других учебных предметах.

В процессе обучения учащиеся расширяют имеющиеся знания и развиваются новые навыки, необходимые для общения, сотрудничества и выражения собственных идей и взглядов во всех остальных учебных областях, предметах и межпредметных темах, предусмотренных национальным учебным планом.

Разделы предмета (А. Говорим на русском языке, Б. Читаем и пишем на русском языке, В. Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)) взаимосвязаны, поэтому стратегии обучения, методы и формы преподавания связаны с содержанием разделов других предметов, а также с другими воспитательно-образовательными и межпредметными темами.

На уроках русского языка и культуры учащихся поощряют к освоению и применению различных техник творческого самовыражения, а также к размышлению о значимости и пониманию художественных, культурных и литературных произведений. Также воспитывается уважение к историческому, культурному и литературному наследию и традициям, развивается способность к критическому осмыслению и оценке, что связывает предмет с социально-гуманитарной и художественной областями.

Развитие чувства ответственности, осознание роли и значимости индивида в коллективной работе, владение навыками коммуникации, лидерства и организации деятельности, развитие способности к решению проблем и критическая оценка личных и общественных ценностей связаны с межпредметной темой Личностное и социальное развитие.

У учащихся постоянно пробуждают любознательность, развивают интерес и компетенции в обучении. Они знакомят-

ся с различными стратегиями обучения, учатся исследовать, сравнивать и критически оценивать информацию, различать типы информации, соединять и активно применять школьные и внешкольные знания и опыт. Учащиеся анализируют и оценивают собственный прогресс и успехи, что связывает курс русского языка с межпредметной темой Учимся учиться.

Осознание важности ответственного поведения, формирование положительного отношения к построению собственной и социальной идентичности, уважение к другим национальностям, признание культурных различий и избегание стереотипов и предубеждений связаны с межпредметной темой Гражданское воспитание и образование.

Межпредметная тема Использование информационно-коммуникационных технологий связана с курсом русского языка и культуры через изучение и обучение ответственному и эффективному поиску, анализу и оценке информации из различных источников, а также критическому осмыслению достоверности информации и влияния медиа на формирование мнений и взглядов.

Учащихся поощряют к развитию собственного мнения и взглядов, самостоятельному исследованию, инициативному подходу к обучению и профессиональному развитию, самостоятельному выбору источников, медиа, информации и техник самовыражения, что связано с межпредметной темой Предпринимательство.

Осознание учащимися разнообразия природы и мира, важности рационального использования природных ресурсов на национальном и международном уровне, развитие ответственного отношения к окружающей среде, собственному и чужому здоровью, формирование личной идентичности, уважение национального природного и культурного наследия, а также признание культурных различий связаны с межпредметной темой Устойчивое развитие.

Е. ОБУЧЕНИЕ И ПРЕПОДАВАНИЕ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА РУССКИЙ ЯЗЫК И КУЛЬТУРА (*Опыт обучения, роль учителя, материалы и источники, учебная среда, время преподавания и обучения, группирование учеников*)

Опыт обучения

Современное преподавание и изучение русского языка и культуры ориентировано на ученика и его процесс обучения. Такой подход учитывает личность ученика, его когнитивное, эмоциональное, моральное и физическое развитие, а также его

потребности и интересы. Это способствует всестороннему развитию ученика и готовит его к самостоятельному обучению на протяжении всей жизни.

На начальных этапах обучения акцент делается на слушании и говорении, а процесс обучения основывается на всех сенсорных каналах восприятия, целостном подходе и игре. В последующих образовательных циклах преподавание постепенно переходит к осознанному пониманию языковых структур и их функций с помощью когнитивного подхода, что способствует большей самостоятельности учащихся.

Совместное, исследовательское, творческое и инновационное обучение, включая проектную деятельность, решение проблем, междисциплинарное обучение, обучение вне школы, онлайн-обучение, исследовательскую работу и практическую деятельность на благо местного и более широкого сообщества, играет важную роль на всех уровнях образования.

Все учебные мероприятия адаптируются к индивидуальным различиям и возможностям учащихся, что позволяет им связывать новые знания с ранее усвоенными, способствует их самостоятельности и ответственности за собственное обучение. Это необходимо для достижения образовательных целей на каждом этапе обучения.

Развитие позитивного отношения к русскому языку и культуре в сочетании с мотивацией, личными интересами и положительными эмоциями имеет огромное значение для учебного процесса, формирования личных убеждений и успешного освоения языка.

Учащиеся поощряются к осознанию роли русского языка в мире, а также к развитию своей многоязычности и мультикультурности. Подход к обучению, который связывает новые знания с предыдущим опытом и личной жизнью, подготавливает их к непрерывному обучению с учетом их интересов и образовательных или профессиональных целей.

Для учащихся с особыми образовательными потребностями, включая детей с трудностями в обучении и одаренных учеников, преподаватели адаптируют учебную программу индивидуально.

Роль учителя

Роль учителя в преподавании русского языка и культуры исключительно важна.

Учитель это:

- руководитель и организатор, который создаёт условия для обучения, направляет учеников и обеспечивает благоприятную и мотивирующую атмосферу в классе, подбирая соответствующие виды деятельности. При этом он учитывает способы обучения и индивидуальные особенности учеников, отслеживает их успехи и даёт обратную связь.

- наставник, который контролирует самостоятельную работу учащихся и на личном примере демонстрирует, как работать с информацией, анализировать и интерпретировать её. Он побуждает учеников к поиску информации, ответов и решений.

- медиатор, который облегчает овладение русским языком, способствует пониманию русской культуры и выступает посредником между языком и культурной средой

Для обеспечения качественного обучения и успешного продвижения учащихся учитель должен хорошо знать учебную программу по предмету «Русский язык и культура».

Современный учитель обладает правом самостоятельно принимать решения, выбирать методы преподавания, материалы и источники, а также участвовать в непрерывном профессиональном развитии.

Важной задачей учителя является мониторинг, оценка и аттестация знаний учеников. Учитель должен своевременно предоставлять информацию об успеваемости учащихся, помогая им в процессе обучения, а также мотивируя их и укрепляя уверенность в своих силах, что является залогом личного прогресса.

Таким образом, учитель должен быть профессионалом с высоким уровнем языковых и коммуникативных компетенций, а также обладать педагогическими, психологическими, дидактическими и методическими знаниями. Он играет активную роль в сотрудничестве с родителями, коллегами, другими учителями внутри и за пределами школы, а также с организациями национальных меньшинств и образовательными учреждениями для максимального содействия развитию учеников.

Преподавательские стратегии и подходы подбираются с целью наилучшего достижения образовательных целей, определённых учебной программой. В современном образовании учитель направляет учебный процесс, подчёркивая совместное участие учеников и преподавателя.

Чтобы помочь каждому ученику достичь высокого уровня успеваемости, учитель создаёт условия, стимулирующие процесс обучения, выявляет индивидуальные особенности учащихся, их сильные и слабые стороны, а также дифференцирует процесс обучения, подбирая наиболее подходящие методы и виды деятельности для эффективного освоения навыков слушания, говорения, чтения и письма.

Одним из условий успешного овладения языком является его активное использование. Поскольку русский язык недостаточно представлен в непосредственном окружении учеников, учитель включает в учебный процесс различные материалы, организует внеклассные мероприятия, приглашает носителей языка и внешних специалистов. Он также способствует цифровому взаимодействию учеников с русскоязычными сверстниками в Хорватии, России и других странах, что позволяет развивать межкультурное общение и аутентичную языковую практику.

Материалы и источники

Учитель самостоятельно и ответственно выбирает или разрабатывает учебные материалы, используя различные источники в соответствии с запланированными мероприятиями. Он учитывает возраст учащихся, уровень владения языком, их интересы и потребности, а также интеграцию русского языка с другими предметами для стимулирования междисциплинарного сотрудничества.

Помимо официальных учебников, учитель может использовать адаптированные и аутентичные материалы, включая цифровые, интерактивные и мультимедийные ресурсы.

Учителя могут применять как учебники, изданные в Хорватии, так и оригинальные учебники из России и других стран. Важно также знакомить учащихся с языковыми и культурными материалами за пределами класса, включая русскоязычные телепрограммы, образовательные курсы и мультимедийные ресурсы.

Ученики активно участвуют в поиске, выборе и создании собственных учебных материалов. Они должны быть осмысленными, понятными, мотивировать учеников к исследованию, формированию вопросов и развитию критического и творческого мышления.

Учебная среда

Эффективность изучения русского языка и культуры во многом зависит от учебной среды. Благоприятная и разнообразная среда значительно облегчает процесс обучения. В такой атмосфере ученик не боится ошибок, готов сотрудничать, уважая мнения других.

Русский язык изучается как в школе, так и вне ее. Для обогащения учебного процесса рекомендуется планировать мероприятия, связанные с носителями языка, посещать культурные центры, музеи, участвовать в обменах, организовывать межкультурные встречи, праздники и памятные даты.

Использование современных технологий также играет ключевую роль в создании мотивирующей и продуктивной среды.

Разделения учащихся на группы

Обучение проходит в небольших группах, где ученики примерно одного возраста и уровня владения языком. Важно обеспечивать активное участие всех учащихся, развивать навыки сотрудничества, а также давать возможность одаренным ученикам помогать сверстникам.

Ж. ОЦЕНКА ОСВОЕНИЯ ВОСПИТАТЕЛЬНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ

Оценивание в учебном предмете «Русский язык и культура по модели Ц» осуществляется непрерывно, тщательно планируется и проводится систематическим сбором информации о достижении образовательных результатов. Это необходимо для оценки процесса обучения и его итогов. Важно, чтобы оценивание было объективным, но при этом учитывало индивидуальные особенности каждого ученика.

Оценивание служит не только инструментом обратной связи для всех участников образовательного процесса, но и мотивацией для дальнейшего обучения и развития учащихся.

В рамках учебной программы данного предмета определены ключевые элементы оценивания и способы предоставления обратной связи о степени освоения воспитательно-образовательных результатов.

Элементы оценивания соответствуют воспитательно-образовательным результатам трёх разделов: А. Говорим на русском языке В. Читаем и пишем на русском языке В. Исследуем особенности русской культуры и отслеживаем публикации в средствах массовой информации (СМИ)

Уровень освоения образовательных результатов по всем трём предметным разделам в первом классе оценивается в описательной форме, а в последующих классах — как описательно, так и с использованием балльной оценки.

Элементами оценивания в первом классе являются: аудирование (пониманием устной речи), устная речь, письменное выражение, русская культура и творческая деятельность. Элементы оценивания в последующих классах: чтение и аудирование (понимание устной речи), устная речь, письменное выражение, русская культура и творческая деятельность.

Учитель регулярно осуществляет мониторинг образовательной деятельности и динамики развития каждого ученика. По окончании определенного этапа обучения оценивается освоение воспитательно-образовательных результатов. Оценивание проводится как во время обучения, так и по его завершении.

Оценивание знаний и формирование навыков осуществляется с использованием балльной системы, при этом особое внимание уделяется развитию самостоятельности учащихся в учебной деятельности и уровню их взаимодействия и сотрудничества.

Ученики поощряются к демонстрации своих знаний, навыков, взглядов, а также к развитию собственных идей.

В процессе оценивания используются три основных подхода: оценивание для обучения, оценивание как обучение, оценивание усвоенного материала.

Оценивание для обучения. Этот тип оценивания проводится во время учебного процесса и является его неотъемлемой частью. Главный акцент делается на сам процесс обучения, и такое оценивание не приводит к выставлению отметки.

Его цель — повышение эффективности обучения, развитие рефлексии у учащихся и улучшение качества преподавания. Учитель анализирует прогресс учеников и адаптирует методы преподавания к их индивидуальным потребностям.

Методы оценивания для обучения включают: проверку домашних заданий, постановку вопросов, ведение ученических портфолио, представление проектов, групповые дискуссии, наблюдение за деятельностью и поведением учеников.

Этот подход способствует развитию уверенности у учеников, поскольку ошибки воспринимаются как неотъемлемая часть обучения.

Оценивание как обучение представляет собой процесс, в котором учащиеся активно участвуют в оценочной деятельности посредством саморефлексии, самооценки и взаимной оценки. Они самостоятельно формулируют цели обучения, выбирают наиболее подходящие методы и отслеживают собственный прогресс.

Главной целью такого подхода является развитие у учеников чувства ответственности, навыков саморегуляции, уверенности в себе и критического мышления. Оценивание осуществляется через классные обсуждения, индивидуальные беседы с учителем, ведение дневников обучения, анкетирование и использование оценочных рубрик. Данный вид оценивания не предполагает выставление отметок, однако способствует более глубокому осознанию учениками собственного учебного пути и прогресса.

Оценивание усвоенного учебного материала предполагает балльную оценку уровня усвоения знаний и развития умений, определённых в учебной программе. Оно проводится по завершении определённого периода, в соответствии с потребностями и профессиональным решением учителя, а выражается в форме балльной и описательной оценки. При оценивании заранее и четко определяются критерии оценивания, содержание, форма, компоненты и продолжительность проверки.

Оценивание может проводиться в устной и письменной форме, а также через презентации, проекты, эссе и другие виды работы.

Регулярная и систематическая обратная связь о достижениях учащегося, предоставляемая всем участникам образовательного процесса, способствует формированию образователь-

ной среды, в которой ученик становится центральной фигурой обучения, а его индивидуальные успехи и потребности — основой для дальнейшего педагогического взаимодействия.

Итоговая оценка формируется на основе информации о достижении учеником воспитательно-образовательных результатов, собранной различными способами наблюдения и оценивания. Учитываются все элементы оценивания. При этом уровень «удовлетворительно» в усвоении учебных результатов, определенный в данной программе, служит общим ориентиром.

Итоговая оценка учащегося не обязательно является простым средним арифметическим всех текущих оценок. При её выставлении принимаются во внимание не только уровень усвоения учебного материала, но и динамика личного прогресса, степень сформированности умений, развитие критического мышления, а также проявление собственных взглядов и ценностей.

Особое значение придаётся таким качествам, как усердие, самостоятельность, инициатива и активное участие в образовательном процессе. В связи с тем, что предмет «Русский язык и культура по модели Ц» открыт для учащихся с различным уровнем предварительных знаний, учителю рекомендуется адаптировать учебные цели и подходы к оцениванию в соответствии с индивидуальными особенностями подготовки обучающихся.

1431

На темelu članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (»Narodne novine«, broj 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19, 64/20, 151/22 i 156/23) i članaka 6. i 17. Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina (»Narodne novine«, broj 51/00 i 56/00), ministar znanosti, obrazovanja i mlađih donosi

ODLUKU

O DONOŠENJU KURIKULA ZA NASTAVNI PREDMET MAKEDONSKI JEZIK I KULTURA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ (MODEL C)

I.

Ovom odlukom donosi se kurikul za nastavni predmet Makedonski jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C).

II.

Sastavni dio ove odluke je kurikul za nastavni predmet Makedonski jezik i kultura u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (model C).

III.

Ova odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se za učenike osnovne i srednje škole od školske godine 2025./2026.

Klasa: 602-02/25-05/00016

Urbroj: 533-07-25-0001

Zagreb, 7. srpnja 2025.

Ministar
prof. dr. sc. Radovan Fuchs, v. r.

KURIKUL ZA NASTAVNI PREDMET MAKEDONSKI JEZIK I KULTURA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ (MODEL C)

UVOD

Pred vama je kurikul¹ nastavnog predmeta Makedonskog jezika i kulture po modelu C (MJK). Kurikul je sastavni dio sustava kurikulskih dokumenata kojima se na nacionalnoj razini iskazuju namjere povezane sa svrhom, ciljevima, očekivanjima, ishodima, iskustvima djece i mlađih osoba, s organizacijom odgojno-obrazovnoga procesa i s vrednovanjem.

Svi nacionalni kurikulski dokumenti oblikovani su s idejom o djetetu i mlađoj osobi kao središnjemu sudioniku odgojno-obrazovnoga procesa. Djeci i mlađim osobama, roditeljima, odgojno-obrazovnim djelatnicima kurikulski dokumenti jasno ukazuju na odgojno-obrazovna očekivanja i ishode koja postavljamo pred djecu i mlađe osobe. Razvojni su i otvoreni dokumenti koje je moguće promijeniti kao odgovor na potrebe djece i mlađih osoba, odgojno-obrazovnih djelatnika i ustanova, novih znanstvenih i tehnoloških spoznaja i onih proizišlih iz prakse. Nacionalnim kurikulima nastavnih predmeta određuju se svrha, ciljevi, struktura, odgojno-obrazovni ishodi i razine njihove usvojenosti, učenje i poučavanje, povezanost s drugim predmetima, odgojno-obrazovnim područjima, međupredmetnim temama i vrednovanjem usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda u predmetu.

Domene/koncepti u organizaciji predmetnoga kurikula čine strukturu sadržaja određenoga predmeta i protežu se tijekom cijelog razdoblja poučavanja predmeta. Unutar svake domene/koncepta određeni su odgojno-obrazovni ishodi.

Odgojno-obrazovni ishodi predstavljaju jasne i nedvosmislene iskaze o tome što očekujemo od učenika u određenoj domeni/konceptu predmeta na kraju određene godine učenja. Određeni su kao poželjna znanja, vještine i stavovi koji se napredovanjem učenika u odgojno-obrazovnom sustavu usložnjavaju. Tijekom godina učenja ishodi čine zaokruženu i logičku cjelinu poučavanja i učenja u određenoj predmetnoj domeni/konceptu, odnosno ukupno iskustvo učenja u određenome predmetu, kao cjelina tijekom svih godina poučavanja i učenja.

Svaki je ishod oblikovan kao cjelina u kojoj uz oblikovani ishod slijedi njegova razrada, preporuke za njegovo ostvarivanje i opis razine njegove usvojenosti. Čitanje ishoda stoga mora obuhvatiti sve navedene komponente.

Razrada ishoda uključuje preciznije određene aktivnosti i sadržaje u okviru pojedinoga ishoda ili skupine ishoda. Za sve ishode određene su razine njihove usvojenosti. Opisi razine usvojenosti preciznije određuju dubinu i širinu svakoga ishoda i opisuju očekivana postignuća učenika na kraju određene godine učenja, čime se omogućuje kvalitetnije planiranje i provedba vrednovanja. Osim razrade samih odgojno-obrazovnih ishoda, u većini kurikula nastavnih predmeta navode se i preporuke za njihovo ostvarivanje. Od učenika se očekuje ostvarivanje svih odgojno-obrazovnih ishoda.

¹ Na temelu Zakona o hrvatskom jeziku (NN, br. 14/2024.), u ovom dokumentu upotrebljava se pojam kurikul i njegove izvedenice. Prilikom navođenja srodnih dokumenata, koji su objavljeni prije stupanja na snagu Zakona o hrvatskom jeziku, u istom značenju zadržava se pojam kurikulum i njegove izvedenice.

Poznata je izreka da »vrijediš onoliko koliko jezika govorиш«. Ipak, iako je danas važno govoriti barem jedan strani jezik, nikako ne bismo smjeli zanemariti ni svoj, materinski jezik.

Jezik je bitan dio kulturnoga, nacionalnoga, ali i osobnoga identiteta. Tim jezikom izgovaramo prve riječi, priče i pjesme, izražavamo svoje misli, osjećaje i doživljaje, njime govore naši roditelji i prijatelji. Iako materinskim jezikom ovladavamo u obiteljskome okružju, i njega je potrebno učiti.

Milosrde na materinskom jeziku je naša dužnost i naše pravo. Dužni smo milovati svoj jezik zato što je naš, baš kao i naša domovina. Jedan narod koji je izgubio jezik izgleda kao čovjek koji se izgubio i ne zna kamo ide niti tko je! (K. P. Misirkov)

U neprestanoj utrci s vremenom i za profitom, čemu veći dio čovječanstva danas robuje, u eri globalizacije koja poništava mnoge posebnosti naroda i zemalja, zamjenjujući ih često upitnim vrijednostima, mnoge se kulture prepleću i razvijaju pod utjecajem drugih kulturnih obrazaca. Ipak, svaka od njih mora zadržati dio svoje autentičnosti. Suština duhovnoga razvoja jednoga naroda na najbolji se način razumije proučavanjem kulturne baštine i tradicije.

A. SVRHA I OPIS PREDMETA

Makedonci na prostoru Hrvatske imaju dugu tradiciju življenja u suživotu s većinskim hrvatskim narodom i pripadnicima drugih nacionalnih manjina. Žive na području velikoga broja županija, grada i općina u Republici Hrvatskoj.

Sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina, Makedonci su jedna od dvadest dvoje službeno priznate nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. Južnoslavenski su narod, a njihova je matrična država Republika Sjeverna Makedonija. Govore makedonskim jezikom i koriste se makedonskim ciriličnim pismom. Zahvaljujući demokratskim načelima i visokim standardima zastupljenima u postojećim normativnim okvirima Republike Hrvatske, Makedonci u Hrvatskoj uživaju visoku razinu zaštite i ostvarivanja svojih manjinskih prava, koja se uglavnom temelje na dva ključna čimbenika: identitetu i integraciji.

U cilju dugoročnoga opstanka u svome nacionalnom i tradicionalnom identitetu Makedoncima u Hrvatskoj omogućeno je pravo na odgoj i obrazovanje na makedonskome jeziku i pismu kojim se služe, a ostvaruje se na temelju Ustava Republike Hrvatske i Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih manjina te Zakona o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Odgoj i obrazovanje ima iznimno važnu ulogu u očuvanju i razvijanju makedonskoga identiteta. Modelom C omogućit će se učenje makedonskoga jezika i kulture pod uvjetima i na način propisan posebnim programom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina koje donosi nadležno ministarstvo. Kurikul predmeta Makedonski jezik i kultura po modelu C namijenjen je učenicima pripadnicima makedonske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, a nastava je istodobno otvorena i za ostale učenike koji žele naučiti makedonski jezik i upoznati makedonsku kulturu. Nastavni predmet Makedonski jezik i kultura po modelu C poučava se i uči u okviru jezično-komunikacijskoga područja kao jezik makedonske nacionalne manjine na svim odgojno-obrazovnim razinama. Predmet je u izravnoj vezi s društveno-humanističkim i umjetničkim područjem.

Struktura Kurikula nastavnoga predmeta Makedonski jezik i kultura po modelu C zbog kompleksnosti i preglednosti podijeljen je u tri međusobno povezane domene: 1. Razumijem, govorim, pišem; 2. Čitam i stvaram i 3. Ja sam – tradicija i kultura.

Područja se tijekom procesa poučavanja i učenja uzajamno isprepleću. Za svako područje određeni su odgojno-obrazovni ishodi koji su proizšli iz ciljeva. Kurikul također polazi od činjenice da je struktura učenika u razredima ili odgojno-obrazovnim skupinama vrlo heterogena, da je čine učenici različitoga predznanja, različite dobi, različite kulturne sredine i različitih interesa i obrazovnih potreba. Zbog toga su odgojno-obrazovni ishodi oblikovani dovoljno široko i učitelj/nastavnik prilagođava ih konkretnoj situaciji i svakomu učeniku, a vrednovanje ishoda provodi se uvijek u skladu s brojem godina učenja makedonskoga jezika i kulture.

Kratka oznaka predmeta Makedonski jezik i kultura po modelu C je MJK.

Po uspješnome završetku srednjoškolskoga obrazovanja učenici imaju mogućnost nastaviti školovanje na Filozofskome fakultetu, Odsjeku za južnoslavenske jezike i književnosti Sveučilišta u Zagrebu ili, ako to žele, u Republici Sjevernoj Makedoniji.

Studenti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci mogu odrabiti kolegije iz makedonskoga jezika, književnosti i kulture koje nudi Lektorat za makedonski jezik na Odsjeku za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci, na preddiplomskome studiju Hrvatski jezik i književnost, na diplomskome studiju Hrvatski jezik i književnost te na Sveučilišnometu diplomskom prevoditeljskom studiju (u okviru općega modula).

Jezik je naša jedina domovina. Sve dok ga čuvamo i njegujemo, možemo smatrati da imamo i domovinu. Kao kuća, kao dom, kaoognjište. (Blaže Koneski)

B. ODGOJNO-OBRASOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA PREDMETA

Predmet Makedonski jezik i kultura po modelu C omogućuje učenicima modeliranje i stvaranje vlastite vrijednosti, razumijevanje svoga podrijetla, kulture i običaja – upoznavanje kulturnoga nasljeđa te učenje jezika u govoru i pismu – govorom i pisanim komunikacijom na standardnometu makedonskog jeziku.

Učenici:

1. razvijaju čitalačku pismenost, čitalačku kulturu i čitalačke navike na tekstovima različitih sadržaja i vrsta

2. komuniciraju pisano i usmeno služeći se makedonskim jezikom i pismom

3. upoznaju, njeguju, čuvaju i promiču makedonsku kulturu i baštinu kao dio nacionalnoga i kulturnoga identiteta u doticaju s pojedinim djelima makedonske književnosti, kazališne, filmske i ostalih umjetnosti, u skladu s dobi i interesima

4. poznanjem i učenjem pridonose očuvanju materijalne i nematerijalne baštine svoga naroda te izgradjuju osobni identitet

5. uče o makedonskoj povijesnoj i kulturnoj baštini te geografskim obilježjima Republike Sjeverne Makedonije kao odrednicama osobnoga i nacionalnoga identiteta

6. kreativno se izražavaju likovnim, glazbenim i književnim stvaranjem, iskazuju svoj doživljaj umjetničkih djela, čime izgrađuju otvoreni duh za razumijevanje različitih kultura i načina života

7. ospozobljavaju se za ulogu aktivnoga i odgovornoga građanina koji svojim aktivnošću u kulturnim programima, priredbama i manifestacijama makedonske nacionalne manjine u Hrvatskoj pridonosi njezinu očuvanju, a ujedno se potiče i na cjeloživotno učenje.

C. DOMENE U ORGANIZACIJI PREDMETA MAKEDONSKI JEZIK I KULTURA PO MODELU C

Kurikul Makedonskoga jezika i kulture po modelu C podrazumejava učenje o vlastitoj kulturi.

Predmet Makedonski jezik i kultura po modelu C uči se i poučava u tri međusobno povezane domene:

1. Razumijem, govorim, pišem
2. Čitam i stvaram
3. Ja sam – tradicija i kultura.

Poučavanje u svim trema domenama učenicima omogućuje sveobuhvatno razumijevanje makedonskoga jezika, razvijanje komunikacijskih sposobnosti i vještina te sposobnost učinkovitoga služenja jezikom u različitim situacijama. Učitelji i nastavnici koriste se raznovrsnim metodama i materijalima da bi učenicima približili sadržaje odgojno-obrazovnih ishoda svih triju domena na stručno i metodički primjeren način, a u skladu s dobi i interesima. U svim se domenama razvija jezično-komunikacijska kompetencija ovlađavanjem jezičnih vještina slušanja, govorenja, čitanja, pisanja i prevodenja te njihovim međudjelovanjem uz stalni razvoj aktivnoga rječnika. Domene su, baš kao i predmet u cijelini, u izravnoj vezi s ciljevima društveno-humanističkoga i umjetničkoga područja.

Učenici razvijaju vještine izražavanja, kritičkoga mišljenja, kreativnosti te sporazumijevanja i međuljudskoga djelovanja. Jezičnom se komunikacijom izražava kulturno nasljeđe i prenosi kultura življena, razmjenjuju se ideje, mišljenja i osjećaji te vrijednosti, norme i običaji makedonske zajednice.

Odgojni sadržaji i njihovo povezivanje s obrazovnim temama podupiru izgradnju nacionalnoga identiteta učenika. Učeći o svojim korijenima, učenici uče cijeniti svoj jezik i narod uz poznavanje i poštovanje onih koji ih okružuju u sredini u kojoj žive i uče. Međukulturno obrazovanje teži razvijanju održivoga načina života u višekulturnome društvu izgradnjom razumijevanja, uzajamnoga poštovanja te dijaloga među pripadnicima različitih kultura. Sve tri domene zahtijevaju poznavanje vlastite kulture, preispitivanje duboko ukorijenjenih stavova, uvjerenja i pogleda na sebe i druge, čime se omogućuje primjereno razvoj sposobnosti gledanja iz perspektive drugih i družčjih.

Bez jezika si nitko i ništa. (Video Podgorec)

Izreka naglašava važnost jezične kompetencije i sposobnosti komunikacije u društvu. Jezikom se stvara identitet pojedinaca i skupine, pojedincu se omogućuje uključivost, pripadnost kulturi i društvu. Ova izreka podsjeća sve uključene u odgojno-obrazovni proces na važnost učenja jezika i razvijanja komunikacijskih vještina te važnost koju jezik ima u našim životima.

Tradicijska kultura neprocjenjiv je dio sveukupne kulture svakoga naroda, stoljećima čuvana i njegovana u okružju u kojemu je nastala.

Tri međusobno povezane domene učenja i poučavanja nastavnoga predmeta Makedonski jezik i kultura po modelu C daju učiteljima i nastavnicima autonomiju da sami odabiru teme i podteme svakoga područja (jezičnoga, književnoga i kulturnoga) u skladu s uvjetima izvođenja nastave, a ponajprije u skladu s dobi i interesima učenika, u cilju pobuđivanja znatiželje i motivacije svakoga učenika za usvajanje novih spoznaja, znanja i vještina.

OPIS DOMENA

RAZUMIJEM, GOVORIM, PIŠEM

Svrha je domene Razumijem, govorim, pišem samostalna usmena i pisana komunikacija učenika makedonskim standardnim jezikom i ciriličnim pismom.

U ovoj su domeni ključni aspekti jezične kompetencije oni koji se često primjenjuju da bi se procijenile sposobnosti i vještine uče-

nika na makedonskome jeziku u skladu s dobi. Ova domena pruža cjelovitu sliku o tome koliko učenik funkcionalno rabi jezik na svim razinama, od razumijevanja do komunikacije i izražavanja.

Učenici se ospozobljavaju za uspješno služenje književnim jezikom u različitim oblicima njegove pisane i usmene upotrebe i u različitim komunikacijskim situacijama: govornik, slušatelj, sugovornik.

Ovladavanjem osnovnim zakonitostima makedonskoga jezika potiče se i ljubav prema materinskom jeziku, potreba njegova njeđovanja i unapređivanja, kao i razumijevanje važnosti književnoga jezika za život zajednice makedonske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, ali i za osobni razvoj. Učenik doživljava jezik kao niz mogućnosti koje mu služe u izražavanju, ali i u životu.

ČITAM I STVARAM

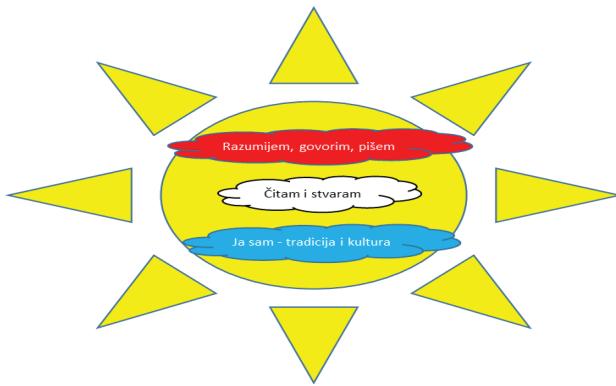
Domena Čitam i stvaram, podjednako kao i ostale dvije, predstavlja važan aspekt jezične kompetencije, posebno u kontekstu razvijanja sposobnosti čitanja i pisanja. Ova domena uključuje sve vještine povezane s razumijevanjem pisanoga jezika, kao i sposobnost stvaranja pisanjem.

Ova se domena temelji na različitim vrstama polaznih tekstova, književnih i neknjiževnih. Tekstovi su sastavni dio svakodnevnoga života, pa je svrha ove domene upoznati učenike s njihovim različitim vrstama i oblicima te književnim stvaralaštvom makedonskih književnika. Osim razvijanja čitalačke sposobnosti, sposobnosti interpretacije i vrednovanja književnoga i neknjiževnoga teksta, cilj je i razvoj kreativne verbalne i neverbalne komunikacije, kritičkoga mišljenja i vlastitoga stvaralaštva. Usavršavanjem tehniku čitanja i poticanjem pozitivnoga odnosa prema čitanju učenici će razvijati razumijevanje, vrednovanje i tumačenje različitih autorskih tekstova makedonske nacionalne književnosti, njihovo interpretiranje te izražavanje vlastitih stavova i razmišljanja. Čitanje tekstova na materinskom jeziku, osim što obogaćuje duh i razvija vokabular, pozitivno utječe na odnos učenika prema čitanju općenito. Upoznavanjem učenika s književnim stvaralaštvom makedonskih književnika razvija se osobni, nacionalni i kulturni identitet te njegovo razumijevanje u kontekstu.

JA SAM – TRADICIJA I KULTURA

Domena Ja sam – tradicija i kultura odnosi se na poučavanje, učenje i razumijevanje jezika u kontekstu njegovih kulturnih i tradicionalnih aspekata. Ova domena podrazumijeva istraživanje jezične raznolikosti, običaja, vjerovanja i kulturnih normi koje su povezane s Makedoncima.

Svrha je ove domene omogućiti učeniku uspoređivanje obilježja svoje uže okoline, mjesta i zavičaja u kojemu živi s onima u Makedoniji. Učenikovo iskustvo i interes polazišta su učitelju i nastavniku za izbor sadržaja i metoda u oblikovanju odgojno-obrazovnoga procesa. Učenik stječe spoznaje o uzrocima i posljedicama vremena i prostora na običaje i način života, a izloženošću umjetničkim djelima nacionalne kulture, u skladu s dobi, razvija estetsku zrelost i kritičnost. Učenik proučava, istražuje, upoznaje i opisuje povijesne i važne ličnosti, razdoblja i događaje te upoznaje geografska obilježja i prirodnu raznolikost Makedonije. Integrirana nastava omogućuje upoznavanje i prihvatanje sebe kao pojedinca s određenim identitetom u interakciji s okolinom te razvija spremnost za izazove koje donosi život u višekulturalnoj zajednici i Europi bez granica. Odabranе teme omogućuju razvoj cjelokupne osobe i shvaćanje sintagme živjeti različitosti.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI

Domene *Razumijem, govorim, pišem, Čitam i stvaram i Ja sam – tradicija i kultura* sastavni su dijelovi kurikula nastavnog predmeta Makedonski jezik i kultura po modelu C i čine jedinstvenu i nedjeljivu cjelinu čiji se odgojno-obrazovni ishodi međusobno prožimaju i dopunjaju. Odgojno-obrazovni ishodi svih triju domena ostvaruju se usporedno, na temelju istih jezičnih sadržaja.

Odgojno-obrazovni ishodi jasni su i nedvosmisleni iskazi očekivanja od učenika u određenoj domeni predmeta Makedonski jezik i kultura u pojedinoj godini učenja i poučavanja.

Ishodi se postupno razvijaju po razredima. Predloženu razradu ishoda svaki učitelj i nastavnik autonomno oblikuje, dopunjuje i razrađuje sukladno dobi, sposobnostima, potrebama i interesima učenika uvažavajući pritom njihovo prethodno znanje i iskustvo o sadržajima poučavanja. Učitelj/nastavnik samostalno, stručno i metodički primjereno planira i oblikuje konkretne aktivnosti i sadržaje, odabire ili samostalno izrađuje materijale za učenje, primjenjuje strategije i metode poučavanja i potiče učenike na odabir strategija učenja kojima će naučinkovitije ostvarivati zadane odgojno-obrazovne ishode.

Ishodima se odgovara na najvažnije pitanje u cijelome odgojno-obrazovnom procesu: što učenici znaju, mogu učiniti i koje stavove/

vrijednosti imaju razvijene u određenoj odgojno-obrazovnoj razini obrazovanja (razredu).

Ishodi se određuju kao znanja, vještine, sposobnosti, stavovi/vrijednosti koje učenik stječe tijekom svoga školovanja.

Odgojno-obrazovne ishode čine: oblikovani ishod, njegova razrada i razine njegove usvojenosti. Dio je ishoda i preporuka koja sadržava upute za njegovo optimalno ostvarivanje.

Razrada odgojno-obrazovnih ishoda podrazumijeva preciznije određene aktivnosti i sadržaje u okviru svakoga od navedenih ishoda. Sadržaji kojima se ostvaruju odgojno-obrazovni ishodi iz domene Čitam i stvaram polazni su tekstovi na makedonskome jeziku, različitih vrsta i funkcionalnih stilova, a književni su tekstovi predloženi iza tablice ishoda. U odabiru polaznih tekstova učitelj/nastavnik nužno uvažava dob i interes učenika te nudi mogućnost izbora (nudi se više različitih polaznih tekstova).

Od učenika se očekuje ostvarivanje svih odgojno-obrazovnih ishoda, no učenik će svojim učenjem, aktivnošću, sposobnostima i vještinama pojedinim ishodom ovladati na svojoj razini. Nužnost je da u navedenome procesu učenikova učenja učitelj/nastavnik vodi brigu o tome da u procesu poučavanja učenik jest u središtu odgojno-obrazovnoga procesa.

Razine usvojenosti odgojno-obrazovnoga ishoda opisno određuju širinu znanja, dubinu razumijevanja i stupanj razvijenosti vještina u četirima kategorijama (zadovoljavajući, dobar, vrlo dobar i izvrstan). Ovdje se nalazi samo razina usvojenosti »dobar«, u skladu s dogovorenom metodologijom za izradu dokumenta.

OZNAKA	OBJAŠNJENJE OZNAKE
MJK OŠ	Makedonski jezik i kultura, osnovna škola
MJK SŠ	Makedonski jezik i kultura, srednja škola
A.	domena <i>Razumijem, govorim, pišem</i>
B.	domena <i>Čitam i stvaram</i>
C.	domena <i>Ja sam – tradicija i kultura</i>
A.1.	domena <i>Razumijem, govorim, pišem</i> , prvi razred
A.1.1.	domena <i>Razumijem, govorim, pišem</i> , prvi razred, prvi ishod

Osnovna škola

Ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar« na kraju razreda
1. razred OŠ – 3 sata A. RAZUMIJEM, GOVORIM, PIŠEM		
MJK OŠ A.1.1. Učenik razumije upute i odgovara na pitanja. Izgovara glasove, riječi i rečenice na temelju slušanoga teksta, razgovara služeći se opsegom riječi primjereno dobi.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije jednostavne upute i odgovara na pitanja – pravilno izgovara glasove, glasovne skupove, riječi i rečenice – primjenjuje osnovna načela vođenja razgovora: samostalno započinje razgovor, sudjeluje u njemu, pažljivo sluša sugovornika – poštije pravila uljudnoga obraćanja – ukratko obrazlaže svoju ideju ili prijedlog – razlikuje govorna obilježja učitelja, roditelja, prijatelja 	<ul style="list-style-type: none"> – izgovara glasove, riječi, rečenice prema modelu – započinje razgovor, postavlja i odgovara na pitanja prema vlastitim potrebama – izražava potrebe, misli, osjećaje poštujuci osnovna načela vođenja razgovora

MJK OŠ A.1.2. Učenik odgovara ili govori odgovarajuće riječi i izraze u razgovoru. Govori jednostavne tekstove u skladu s jezičnim razvojem i iskustvom. Oblikuje jednostavne smislene i prikladne rečenice.	<ul style="list-style-type: none"> – prepričava tekst, slikovnicu, kazališnu predstavu (lutkarsku), animirani film, radijsku ili televizijsku emisiju... – priča o stvarnome događaju i priča događaj iz mašte – opisuje na temelju promatranja osobe, predmete, biljke, životinje iz neposrednoga okružja (uočava, otkriva, uspoređuje...) – poznaje značenje riječi kojima se služi u svakodnevnoj komunikaciji i u školskim tekstovima – služi se antonimima 	<ul style="list-style-type: none"> – koristi se smislenim rečenicama – odgovara na postavljena pitanja – govori jednostavne tekstove u skladu s vlastitim iskustvom i dobi
MJK OŠ A.1.3. Učenik preslikava grafičke slike – jednostavne riječi i kratke rečenice. Učenik točno preslikava (prepisuje) riječi i rečenice. Piše riječi, rečenice, kratak tekst poštujući pravopisnu normu.	<ul style="list-style-type: none"> – preslikava slovo po slovo jednostavne poznate riječi ili fraze – povezuje zvučnu sliku pojedinih fonema s njihovim grafičkim oblikom u riječima i kratkim rečenicama – piše velikim tiskanim slovima – prepisuje rečenice, kraće tekstove sa zadatkom – samostalno sastavlja kratak opisni tekst (iznosi bitna obilježja) – opisuje predmet ili biće na temelju promatranja ili sjećanja – poštuje pravopisnu normu – razlikuje i samostalno stvara rečenice različite po komunikacijskoj funkciji, pravilno upotrebljava interpunkcijske znakove 	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje napisano slovo s glasom – povezuje glasove i slova u slogove i cjelovitu riječ te riječi u rečenicu – oblikuje kratke rečenice tiskanim slovima – oblikuje kratak pisani tekst primijeren početnomu opismenjavanju
Napomena:	Ovladavanje čiriličnim tiskanim slovima može biti odgodeno za drugi ili treći razred na temelju učiteljeve procjene.	

B. ČITAM I STVARAM

MJK OŠ B.1.1. Učenik čita pjesme i kraće tekstove prilagođene tekstnoj situaciji i intonaciji standardnoga makedonskog jezika.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire ponuđene književne/neknjiževne tekstove i čita ih s razumijevanjem prema vlastitome interesu – ovladava intonacijom standardnoga makedonskog jezika – prilagođava čitanje tekstnoj situaciji 	<ul style="list-style-type: none"> – izražava svoj doživljaj teksta riječima, crtežom ili pokretom – odabire tekstove među ponuđenima i čita tekstove prema vlastitome interesu; ovladava intonacijom standardnoga makedonskog jezika i prilagođava čitanje tekstnoj situaciji
MJK OŠ B.1.2. Učenik razumije pročitani književni/neknjiževni tekst. Priča o događajima iz svakodnevnoga života koji su u vezi s onima u tekstu.	<ul style="list-style-type: none"> – izražava svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon slušanja/čitanja teksta i povezuje ih s vlastitim iskustvom – objašnjava o čemu tekst govori i prepoznaće tekstne vrste prema obliku u skladu s jezičnim razvojem i dobi – iznosi mišljenje o događaju i postupcima likova te ih uspoređuje s vlastitim postupcima i postupcima osoba koje ga okružuju 	<ul style="list-style-type: none"> – stvara radove individualno, u paru ili u skupini – izražava svoje misli i osjećaje nakon čitanja teksta – usmeno odgovara na pitanja o sadržaju teksta i opisuje situacije iz svakodnevnoga života slične onima u tekstu
MJK OŠ B.1.3. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu i/ili sposobnostima.	<ul style="list-style-type: none"> – izražava se na standardnome makedonskom jeziku – dramatizira tekstove i priprema se za izvedbu na standardnome makedonskom jeziku – izražava se crtežom i pokretom prema vlastitome interesu i/ili sposobnostima – sastavlja vlastiti razlikovni rječnik u koji unosi riječi na makedonskome i hrvatskome standardnom jeziku, ali i riječi zavičajnoga govora (ako postoje) – uspoređuje svoj rječnik s rječnikom ostalih učenika radi bogaćenja vlastitoga vokabulara 	<ul style="list-style-type: none"> – priča o događajima iz svakodnevnoga života koji su u vezi s onima u tekstu, individualno ili u skupini – iskazuje svoje interese i/ili sposobnosti te prema tome odabire sudjelovanje u dramatizaciji tekstova i izvođenju kraćih igrokaza; ilustrira tekst

C. JA SAM – TRADICIJA I KULTURA		
MJK OŠ C.1.1. Učenik upoznaje tradiciju i običaje svoje obitelji i makedonskoga naroda. Učenik razvija osjećaj pripadnosti svojoj kulturi i jeziku te poštovanje prema drugim kulturama.	– govori o sebi i svojoj obitelji – govori o važnim obiteljskim proslavama, blagdani ma (Božić, Uskrs, običaji, nacionalni blagdani)	– prepoznaće svoju ulogu i posebnost, posebnost drugih te interese i vrijednosti zajednice kojoj pripada i pridonosi
MJK OŠ C.1.2. Učenik upoznaje makedonske dječje pjesme, brojalice.	– samostalno ili u skupini izvodi dječje pjesme, brojalice, napjeve, narodne igre i tradicionalne pjesme – razlikuje tradicionalnu i modernu glazbu	– slušno opaža, glazbeno prepoznaće makedonsku glazbu – glazbeni primjer izvodi samostalno i/ili u skupini
MJK OŠ C.1.3. Učenik razvija zanimanje za tradicijske i kulturne vrednote svoga naroda. Učenik likovno izražava tradiciju i kulturu na zadatu temu.	– prepoznaće likovne elemente makedonske narodne tradicije zavičaja te ih likovno interpretira različitim tehnikama – koristi se različitim tehnikama, izrađuje tematske ukrase	– prepoznaće različite oblike umjetničkoga izražavanja – izražava se likovnim jezikom unoseći kreativne elemente
2. razred OŠ – 3 sata		
A. RAZUMIJEM, GOVORIM, PIŠEM		
MJK OŠ A.2.1. Učenik razumije, govori i razgovara o temama iz svakodnevnoga života, izražava misli i osjećaje poštujući načela vođenja razgovora.	– razumije upute i odgovara na postavljena pitanja – razgovara poštujući načela vođenja razgovora: započinje razgovor, sudjeluje, sluša sugovornika, okončava razgovor – poštuje pravila uljudnoga obraćanja – u kratkim crtama iznosi svoju ideju, tvrdnju, tumačenje – uočava razlike između zavičajnoga govora i jezika kojim se služi u nastavi makedonskoga jezika i kulture – pravilno intonira rečenice s različitim komunikacijskim funkcijama – oblikuje jesne i niječne rečenice – služi se riječima suprotnoga značenja	– razgovara i govori o temama iz svakodnevnoga života u skladu s vlastitim iskustvom i poštujući načela vođenja razgovora – odgovara na pitanja cijelovitom rečenicom – samostalno pripovijeda kratku priču prema nizu slika – pažljivo sluša sugovornika, ne prekida ga ugovorenju
MJK OŠ A.2.2. Učenik razumije i govori kratke tekstove jednostavnih struktura u skladu s temom. Opisuje na temelju promatranja i na temelju vlastitoga iskustva.	– prepričava kraći pripovjedni tekst – svojim riječima prema planu opisuje predmet na osnovi neposrednoga promatranja – opisuje lik prema planu opisa – priča o zadanoj temi	– razumije slušni tekst, postavlja i odgovara na postavljena pitanja cijelovitom rečenicom – oblikuje i govori kratke tekstove jednostavnih struktura u skladu s temom – upotrebljava nove riječi koje je naučio kao dio svoga aktivnog rječnika
MJK OŠ A.2.3. Učenik piše tiskanim latiničnim ili ciriličnim slovima rečenice poštujući pravopisnu normu. Učenik oblikuje kratki pisani tekst.	– povezuje glasove i slova u riječ, a riječi u rečenicu – piše velika i mala slova – piše latiničnim ili ciriličnim slovima – točno prepisuje riječi i rečenice – uči i usvaja nove riječi – piše kratke rečenice jednostavne strukture – samostalno piše kratki opisni tekst primijeren početnom opismenjavanju – piše kraću priču na temelju zadanih riječi – poštuje pravopisnu normu	– prepisuje riječi i rečenice – pazi na pisanje velikoga i maloga početnog slova – oblikuje i piše jednostavne riječi i rečenice latiničnim ili ciriličnim slovima – primjenjuje pravopisnu normu primjeren stupnju svoga jezičnog razvoja
Napomena:	Ovladavanje ciriličnim tiskanim slovima može biti odgođeno za treći razred na temelju učiteljeve procjene.	
B. ČITAM I STVARAM		
MJK OŠ B.2.1. Učenik čita s razumijevanjem književni/neknjjiževni tekst.	– izražava svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon slušanja/čitanja teksta i povezuje ih s vlastitim iskustvom – pripovijeda o događajima iz svakodnevnoga života koji su u vezi s onima u tekstu – odabire tekstove među ponuđenima i čita ih s razumijevanjem prema vlastitome interesu – prepoznaće intonaciju standardnoga makedonskog jezika	– govori o čemu razmišlja i kako se osjeća nakon čitanja teksta – izražava svoja zapažanja o pročitanome tekstu, navodi situacije iz svakodnevnoga života slične onima u tekstu

MJK OŠ B.2.2. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu i/ili sposobnostima potaknut tekstrom.	<ul style="list-style-type: none"> – izražava misli, osjećaje, zapažanja nakon čitanja/slušanja književnoga teksta – izražava se na standardnome jeziku – dramatizira kraće tekstove i priprema se za izvedbu na standardnom makedonskom jeziku prema vlastitome interesu i/ili sposobnostima – izražava se pokretom – koristi se jezičnim vještinama i aktivnim rječnikom primjereno razvojnoj dobi – razlikuje standardni makedonski jezik – sastavlja vlastiti razlikovni rječnik u koji unosi riječi na makedonskome i hrvatskome standardnom jeziku, ali i riječi zavičajnoga govora (ako postoje) – uspoređuje svoj rječnik s rječnikom ostalih učenika radi bogaćenja vlastitoga vokabulara 	<ul style="list-style-type: none"> – koristi se jezičnim vještinama govorenja, aktivnim rječnikom i temeljnim znanjima – iskazuje svoje interesne i/ili sposobnosti te prema tome odabire sudjelovanje u dramatizaciji tekstova i izvođenju kraćih igrokaza – ilustrira tekst
--	--	--

C. JA SAM – TRADICIJA I KULTURA

MJK OŠ C.2.1. Učenik opisuje jezičnu raznolikost. Učenik uočava sličnosti i razlike u kulturi. Učenik izgrađuje svoj kulturni i nacionalni identitet.	<ul style="list-style-type: none"> – izdvaja i opisuje sličnosti i razlike uspoređujući svoju kulturu i način života svoje zemlje s kulturom i načinom života u matričnoj zemlji – prepoznaje obilježja tradicije svoga naroda (Dan makedonskoga jezika, Božić, Uskrs, sv. Ćiril i Metod, sv. Kliment i Naum, Dan materinjega jezika...) – prepoznaje elemente tradicionalne kuhinje – njeguje običaje (Božić, Uskrs...) 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje kulturne događaje i izdvaja događaje koji su mu zanimljivi – interpretira dječje pjesme i igre – razlikuje tradicijske instrumente – nabraja neka tradicionalna jela
MJK OŠ C.2.2. Učenik upoznaje motive iz tradicije i kulturne baštine. Učenik uočava i koristi se pojedinim izvorima, izražavajući se o njima na kreativan način, služeći se različitim tehnikama.	<ul style="list-style-type: none"> – koristeći se različitim likovnim tehnikama, ilustrira priču, pjesmu, izražava vlastiti doživljaj teme – izrađuje i oblikuje ukrasne i funkcionalne predmete od prirodnih materijala 	<ul style="list-style-type: none"> – rabi različite likovne materijale i postupke – dovršava tekst crtežom – samostalno ili u skupini oblikuje strip

3. razred OŠ – 3 sata

A. RAZUMIJEM, GOVORIM, PIŠEM

MJK OŠ A.3.1. Učenik razumije, govori i razgovara u skladu sa zadatom ili odabranom temom. Govori o temama iz svoga života i okružja cjelovitom rečenicom. Izražava svoje misli, potrebe, osjećaje, sluša sugovornika.	<ul style="list-style-type: none"> – pristojno razgovara, sluša sugovornika, ne prekida ga u govorenju – prilagodava intonaciju pri izgovaranju riječi, rečenica, iskaza, tvrdnji – razlikuje dijalog od monologa, neformalni od formalnog dijaloga – tijekom razgovora o nekoj temi iznosi svoje tvrdnje, mišljenja, ideje, obrazlaže ih, sluša sugovornike i uvažava njihovo mišljenje – upotrebljava nove riječi koje je naučio kao dio soga aktivnog rječnika – razlikuje zavičajni govor od standardnoga makedonskog jezika kojim se služi na nastavi Makedonskoga jezika i kulture te zavičajni govor zamjenjuje standardnim jezikom 	<ul style="list-style-type: none"> – razgovara i govori o zadanoj temi poštujući kulturu govorenja i slušanja – izražava svoje potrebe, misli i osjećaje – u paru oblikuje dijaloge neformalne i formalne komunikacije
MJK OŠ A.3.2. Učenik govori kraći (jednostavan) tekst. Postavlja i odgovara na pitanja. Prepričava slušni tekst.	<ul style="list-style-type: none"> – prepričava slušni tekst radi unapređenja svojih usmenih jezičnih vještina i sposobnosti – sažeto prepričava pripovjedne tekstove, iznosi ključne elemente i slijedi tijek događaja – opisuje lik: izgled, ponašanje – opisuje prirodu na temelju neposrednoga promatrana – sluša i procjenjuje govor u televizijskim i radijskim emisijama za djecu – pripovijeda na zadatu temu ili slobodno odabrani događaj – sažeto izvještava o prošloome događaju (izlet, posjet knjižnici...) – koristi se sinonimima da bi izbjegao ponavljanje 	<ul style="list-style-type: none"> – govori kratke tekstove – služi se riječima i rečenicama u skladu sa situacijom i temom – opisuje osobe, prostor, ključne događaje

MJK OŠ A.3.3.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje pojmove na primjerima: glas, slovo, slog, riječ, rečenica i tekst – piše tiskanim ciriličnim slovima – primjenjuje usvojenu pravopisnu normu – piše jasnim i točno oblikovanim rečenicama, oblikuje raznovrsne sintaktičke konstrukcije – piše vođenim pisanjem prema kompozicijskomu planu – piše kratak pripovjedni tekst o zadanoj ili samostalno odabranoj temi; jasno strukturira tekst – sastavlja opisni tekst: opis lika (izgled, ponašanje, karakter), opis prirode; jasno strukturira tekst – oblikuje vijest ili obavijest o nekome događaju – samostalno piše čestitke, razglednice, pismo; adresira ih – piše veliko početno slovo u imenima iz svoga okružja: naseljenih mjesta, voda, knjiga – služi se sinonimima – u pisanju rastavlja riječi na slogove na kraju retka 	<ul style="list-style-type: none"> – piše kratke tekstove jednostavnih struktura o zadanoj ili slobodno odabranoj temi – grafički strukturira tekst poštujući pravopisnu normu primjerenou stupnju jezičnoga razvoja – prepoznaje i izdvaja riječi koje se rimuju
Učenik piše različite jednostavne tekstove: čestitka, razglednica.		
Učenik primjenjuje pravopisnu normu u skladu sa stupnjem jezičnoga razvoja.		

B. ČITAM I STVARAM

MJK OŠ B.3.1.	<ul style="list-style-type: none"> – izriče i objašnjava svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon slušanja/čitanja teksta te povezuje sadržaj i temu s vlastitim iskustvom – izražava sadržaj i svoj doživljaj teksta riječima, crtežom i/ili pokretom – odabire književne i neknjiževne tekstove među ponuđenima i čita ih s razumijevanjem prema vlastitome interesu – služi se osnovnim elementima dobre diktije standardnoga makedonskog jezika te prilagođava čitanje tekstnoj situaciji 	<ul style="list-style-type: none"> – iskazuje svoje misli i zapažanja o pročitanome tekstu te povezuje sadržaj i temu s vlastitim iskustvom – postavlja i odgovara na pitanja o tekstu – ovlađava elementima dobre diktije standardnoga makedonskog jezika
Učenik sluša/čita s razumijevanjem književni/neknjiževni tekst.		
Izražava svoja zapažanja nakon slušanja/čitanja teksta i povezuje ih s vlastitim iskustvom.		
Prepozna tekst prema obliku, vrsti i sadržaju.		
MJK OŠ B.3.2.	<ul style="list-style-type: none"> – izražava se na standardnome jeziku – dramatizira tekstove i priprema se za izvedbu na standardnemu jeziku prema vlastitome interesu i/ili sposobnostima – izražava se pokretom i/ili crtežom – koristi se jezičnim vještinama i aktivnim rječnikom standardnoga jezika i zavičajnoga govora – piše kraće sastavke na standardnemu jeziku – proširuje svoj razlikovni rječnik u koji unosi riječi na makedonskome i hrvatskome standardnom jeziku, ali i na zavičajnemu govoru (ako postoji) – koristi se svojim rječnikom prema potrebi – uspoređuje svoj rječnik s rječnikom ostalih učenika radi bogaćenja vlastitog leksika 	<ul style="list-style-type: none"> – iskazuje svoje interese i/ili sposobnosti te prema tome odabire sudjelovanje u dramatizaciji tekstova i izvođenju kraćih igrokaza – ilustrira tekst i crta strip na osnovi pročitanoga teksta – piše kraće sastavke na makedonskome jeziku
Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu i/ili sposobnostima.		
Radi na temu koja mu je bliska, koristi se jezičnim vještinama, aktivnim rječnikom i temeljnim znanjima samostalno, u paru ili skupini.		

C. JA SAM – TRADICIJA I KULTURA

MJK OŠ C.3.1.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje sličnosti i razlike uspoređujući makedonski jezik i kulturu s jezikom kojim je okružen – demonstrira narodne običaje tijekom proslave blagdana – izrađuje i izlaže svoj rad (plakat, prezentaciju, ilustraciju, likovni rad, praktični rad...) u različitim tehnikama, uključujući digitalne 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje ulogu i utjecaj posebnosti zavičaja te daje primjer utjecaja pojedinca na očuvanje baštine
Učenik upoznaje i postaje svjestan svoje nacionalne pripadnosti.		
Učenik uočava različitost osoba, njihovu važnost i važnost očuvanja zavičajne, odnosno nacionalne baštine.		

MJK OŠ C.3.2. Učenik se sa zanimanjem odnosi prema umjetnosti, kulturi i kulturnoj baštini. Učenik uočava sličnosti i razlike između nacionalne kulture i života i zemlje u kojoj živi.	– opisuje sličnosti i razlike uspoređujući svoju kulturu i način života s kulturom i načinom života kojima je okružen u matičnoj zemlji – uspoređuje narodne običaje, odijevanje – ilustrira i likovno oblikuje priče i legende iz svoje nacionalne kulture – izrađuje elemente domaće radinosti – prepoznaće naziv skladbe tradicijske pjesme – izvodi glazbeni napjev	– poznaje svoju nacionalnu kulturu i tradiciju – oblikuje likovno rješenje na temu priče ili legende – izrađuje elemente domaće radinosti – prepoznaće skladbu te izvodi glazbeni napjev ili igru/kolo
4. razred OŠ – 3 sata		
A. RAZUMIJE, GOVORIM, PIŠEM		
MJK OŠ A.4.1. Učenik razumije i raspravlja o zadanoj ili slobodno odabranoj temi poštujući načela vođenja razgovora. Iznosi i obrazlaže svoje mišljenje.	– razlikuje makedonski književni jezik (standardni/književni jezik kojim se govori u školi, kojim su napisane knjige, novine) od zavičajnoga govora – sudjeluje u spontanoj raspravi i iskazuje svoje ideje, zapažanja – ciljano i svrhovito razgovara poštujući usvojena načela vođenja razgovora – iznosi i obrazlaže ideju, brani mišljenje, objašnjava tvrdnju primjereno dobi, uvažavajući sugovornika i poštujući pravo na različito mišljenje – objašnjava i primjenjuje različita značenja riječi (više značnost) i izraza u govornim situacijama – izdvaja nepoznate riječi, pretpostavlja njihovo značenje na temelju konteksta i provjerava pretpostavljeno značenje s učiteljem i drugim učenicima	– slušajući, izdvaja bitne podatke iz teksta prema unaprijed dobivenim smjernicama, pitanjima ili uputama – postavlja pitanja različitih tipova (pitanja <i>da/ne</i> , pitanja <i>tko/što</i> , pitanja <i>gdje/kako/kada</i> , pitanje <i>zašto</i>) u vezi sa slušanim sadržajem
MJK OŠ A.4.2. Učenik govori i prepričava kratke tekstove jednostavnih struktura uskladene sa svrhom govorenja. Učenik opisuje predmete, likove, pojave i odnose među njima.	– razlikuje različite svrhe govorenja: predstavljanje, zahvale, čestitanja, isprike, prijedlozi – sažeto prepričava pripovjedne i obavijesne tekstove, kazališne predstave za djecu – poštije kronološki slijed događaja izdvajajući ključne događaje i informacije – opisuje predmete, likove, pojave i odnose među njima – samostalno izlaže na temelju zadano istraživanja – sluša i procjenjuje govor u televizijskim i radijskim emisijama za djecu – određuje značenje nepoznatih riječi na osnovi konteksta u kojemu se koriste	– govori kratke tekstove jednostavnih struktura u skladu sa svrhom govorenja – prepričava tekst na temelju bilježaka – razgovijetno govori i točno intonira rečenice
MJK OŠ A.4.3. Učenik piše vođenim pisanjem tekstove jednostavne strukture u skladu sa svrhom. Učenik primjenjuje pravopisnu normu primjereno stupnju jezičnoga razvoja.	– piše tiskanim/pisanim ciriličnim slovima – primjenjuje usvojenu pravopisnu normu – piše cijelovitim i jasnim rečenicama, varira jezični izraz (red riječi u rečenici, vrste i duljinu rečenice) – sastavlja opis složenijih odnosa među stvarima, bićima, pojavama; jasno strukturira tekst – piše pripovjedni tekst prema planu i samostalno odabranoj temi jasno raspoređujući sadržaj (uvod, zaplet, rasplet) i odlomke – izvještava o sebi, piše kratak autobiografski tekst – odgovara na postavljena jednostavna pitanja – točno piše nazive dana u tjednu, nazive mjeseci i brojeve – točno rabi dvotočku i zarez u nabranjanju	– piše kratke tekstove jednostavnih struktura u skladu sa svrhom i primateljem – piše različite jednostavne tekstove: čestitka, e-poruka, vijest, vremenska prognoza, pozivnica, razglednica
Napomena:	Ovladavanje ciriličnim pisanim slovima može biti odgođeno za kasnije na temelju učiteljeve projene.	

B. ČITAM I STVARAM

MJK OŠ B.4.1. Učenik čita s razumijevanjem književni/ neknjiževni tekst. Učenik izražava vlastito mišljenje o događajima u tekstu i postupcima likova služeći se tekstrom.	<ul style="list-style-type: none"> – uočava različite stavove i vrijednosti u tekstu i uspoređuje ih s vlastitim iskustvom – odabire tekstove za razvijanje čitalačkih navika i čita ih s razumijevanjem prema vlastitome interesu – objašnjava razloge zbog kojih mu se neki tekst svida ili ne svida nudeći konkretni primjer iz teksta – prepoznaće glavne ideje teksta i povezuje ih sa stvarnošću – objašnjava razloge vlastitoga odabira teksta za čitanje i izražava svoje mišljenje o pročitanome te preporučuje tekstove za čitanje 	<ul style="list-style-type: none"> – iskazuje i objašnjava svoje misli i zapažanja o pročitanome tekstu i povezuje sadržaj, temu i motive s vlastitim iskustvom – odabire tekstove za čitanje prema interesu te objašnjava razloge vlastitoga izbora – izdvaja sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti – izražava sadržaj i svoj doživljaj teksta riječima, crtežom i/ili pokretom
MJK OŠ B.4.2. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu i/ili sposobnostima potaknut tekstrom. Učenik iz teksta izdvaja važne podatke koristeći se različitim izvorima primjerenima dobi.	<ul style="list-style-type: none"> – služi se standardnim jezikom – dramatizira tekstove prema vlastitome interesu i/ili sposobnostima – izražava doživljaj o tekstu – koristi se jezičnim vještinama i aktivnim rječnikom makedonskoga jezika primjereni dobi – piše kraće pjesme i sastavke na standardnome makedonskom jeziku – prikuplja vlastite uratke u radnu mapu prateći vlastiti napredak – proširuje svoj razlikovni rječnik u koji unosi riječi na makedonskome i hrvatskome standardnom jeziku, ali i na zavičajnemu govoru (ako postoji) – uspoređuje svoj rječnik s rječnikom ostalih učenika radi bogaćenja vlastitoga leksika – razlikuje neknjiževne riječi od jezičnoga standarda – upotrebljava podatke u različite svrhe: proširuje sadržaje učenja, priprema se za pisanje pisanim slovima 	<ul style="list-style-type: none"> – iskazuje svoje interese i/ili sposobnosti te prema tome odabire sudjelovanje u dramatizaciji tekstova i izvođenju kraćih igrokaza – ilustrira tekst i crta strip – piše kraće sastavke i pjesme na makedonskome jeziku – oblikuje radove u kojima dolazi do izražaja kreativnost i samostalnost na temelju vlastitih sposobnosti i jezičnih vještina – dolazi do podataka kombinirajući različite izvore: tiskani izvori, audiozapisi i videozapisi te digitalni izvori

C. JA SAM – TRADICIJA I KULTURA

MJK OŠ C.4.1. Učenik opisuje ulogu i utjecaj posebnosti zavičaja. Određuje položaj i obilježja Makedonije.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje oblik granice i državne simbole Hrvatske i Makedonije (himna, zastava, grb) – imenuje i pokazuje na zemljovidu najznačajnija mjesta i kulturno-povijesne spomenike – imenuje, opisuje i uspoređuje izgled svoga zavičaja s nekim reljefima u Makedoniji 	<ul style="list-style-type: none"> – koristi se različitim izvorima informacija – objašnjava položaj Hrvatske i Makedonije, snalazi se na zemljovidu – objašnjava što prikazuje određeni simbol i njegovo značenje
MJK OŠ C.4.2. Učenik razvija stav o očuvanju zavičajne baštine te svjesnost o nacionalnoj pripadnosti.	<ul style="list-style-type: none"> – razgovara i iznosi stavove o pripadnosti svomu narodu – izvodi himnu i interpretira pjesme povezane s blagdanima – opisuje najvažnije narodne običaje i najpoznatije osobe – izdvaja događaje iz povijesti zavičaja – imenuje zaštićena područja svoga zavičaja – likovno oblikuje rad na zadanu temu koristeći se različitim tehnikama i materijalima 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaće i izvodi glazbeno-izražajne elemente skladbe – iskazuje osobne doživljaje i dojmove u interpretaciji himne i pjesme povezane s blagdanima – oblikuje likovni rad na zadanu temu

5. razred OŠ – 3 sata

A. RAZUMIJEM, GOVORIM, PIŠEM

MJK OŠ A.5.1. Učenik razumije tekst i razgovara o zadanoj temi. Raspravlja o zadanoj ili slobodno odabranoj temi.	<ul style="list-style-type: none"> – raspravlja, izlaže ideju i brani stav – služi se riječima u osnovnome i prenesenome značenju – u razgovoru/izlaganju služi se riječima iz razlikovnoga rječnika – služi se sinonimima – poštuje pravila komunikacijskoga bontona – uočava važnost jezika za očuvanje identiteta 	<ul style="list-style-type: none"> – iskazuje svoje misli i zapažanja te povezuje sadržaj i temu s vlastitim iskustvom – raspravlja o svakodnevним događajima i svojim interesima, primjenjuje vještine aktivnoga slušanja te poštije pravila komunikacijskoga bontona
---	--	--

MJK OŠ A.5.2. Učenik govori i pripovijeda kratke tekstove u skladu s temom. Učenik razgovara o pročitanome tekstu.	– primjenjuje različite gorovne činove: zahtjev, ispruka, zahvala i poziv – razgovara radi razmjene informacija – pripovijeda kronološki nižući događaje – razgovijetno govori i točno intonira rečenice – prepoznaće obilježja poetskih tekstova: stih, strofa, ritam, zvučnost, slikovitost, ponavljanje u stihu, pjesničke slike	– učenik govori o pročitanim i slušanim tekstovima u skladu s interesima, potrebama i vlastitim iskustvom – razgovara o pročitanome tekstu s učiteljem i drugim učenicima iznoseći doživljaj i mišljenje
MJK OŠ A.5.3. Učenik piše i sastavlja tekstove jednostavnije strukture u skladu sa svrhom te primjenjuje pravopisnu normu primjerenou stupnju jezičnoga razvoja. Učenik povezuje riječi u rečenice, a rečenice u tekst.	– primjenjuje usvojenu pravopisnu normu – piše tekst prema planu pisanja – sastavlja opis prema zadanoj temi (osoba, prostor) – izdvaja naslov, piše u skladu s temom – piše pismo (službeno, osobno) – oblikuje izjavnu, upitnu i uskličnu rečenicu; jesnu i niječnu rečenicu – piše veliko početno slovo: prva riječ u rečenici, imena i prezimena ljudi, adresa stanovanja, imena naseljenih mjesta u užemu okružju – povezuje riječi i rečenice u logičku cjelinu	– upotrebljava riječi i rečenice u skladu s komunikacijskom situacijom – piše tekstove poštujući pravopisnu normu – piše u skladu s usvojenim pravopisnim pravilima – piše velika i mala početna slova – povezuje riječi i rečenice u tekst

B. ČITAM I STVARAM

MJK OŠ B.5.1. Učenik sluša/čita s razumijevanjem književni/neknjiževni tekst. Učenik prosudjuje književni/neknjiževni tekst na temelju iskustva o svjetu oko sebe.	– obrazlaže vlastiti neposredni doživljaj književnoga/ neknjiževnoga teksta i povezuje ga sa svjetom oko sebe – uočava i objašnjava ideje i problematiku u vezi s pročitanim tekstom – uspoređuje vlastito mišljenje o tekstu s mišljenjima drugih	– opisuje vlastiti doživljaj teksta, povezuje ga sa svjetom oko sebe i uspoređuje ga s mišljenjima drugih učenika
MJK OŠ B.5.2. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu i/ili sposobnostima. Učenik uočava odlomke teksta i prepoznaje uvod, središnji dio i završetak.	– istražuje i izražava se o temi koja mu je bliska usmenim spontanim govorom – dramatizira tekstove na standardnome makedonskom jeziku prema vlastitome interesu; osmišljava scenografiju – izražava se pokretom i plesom – koristi se jezičnim vještinama i aktivnim rječnikom makedonskoga standardnog jezika i zavičajnoga govora u pisanju kraćih pjesama i sastavaka – dopunjava svoj razlikovni rječnik u koji unosi riječi na makedonskome i hrvatskome standardnom jeziku, ali i na zavičajnog govora – uspoređuje svoj rječnik s rječnikom ostalih učenika radi bogaćenja vlastitoga leksika – razlikuje neknjiževne riječi od jezičnoga standarda prepoznavajući ih kao jednakovrijedne iako funkcionalno drukčije – prepoznaće početak, središnji dio i završetak teksta	– iskazuje svoje interese i ili sposobnosti te prema tome odabire sudjelovanje u dramatizaciji tekstova i izvođenju kraćih igrokaza – ilustrira tekst i crta strip – piše kraće sastavke i pjesme na makedonskome jeziku – uočava dijelove teksta

C. JA SAM – TRADICIJA I KULTURA

MJK OŠ C.5.1. Učenik istražuje različite kulturne čimbenike u oblikovanju vlastitoga identiteta i njeguje pozitivan odnos prema makedonskoj kulturnoj baštini te prema drugim kulturama. Učenik opisuje značenje pojmovra <i>kultura</i> i <i>baština</i> .	– prikuplja tekstove, priče, legende, slikovni materijal i sl. iz različitih izvora te stvara mape i zbirke prikupljenoga materijala – od prikupljenoga materijala odabire teme iz povijesti Makedonaca (pravopisno i antičko doba na prostoru današnje Makedonije i Hrvatske, nalazišta i lokaliteti na području Makedonije i Hrvatske te dosegavanje Slavena) koje predstavlja u obliku malih projekata	– povezuje prikupljene informacije, opisuje slikovni materijal te provodi vlastiti mali projekt; na temelju prikupljenoga materijala donosi zaključke o svome identitetu i rad predstavlja ostalim učenicima – prepoznaće značenje pojmovra <i>kultura</i> i <i>baština</i> i povezuje ih sa svakodnevnim životom i običajima koji su mu poznati
---	--	---

MJK OŠ C.5.2. Učenik istražuje i uspoređuje različita obilježja geografskoga prostora Makedonije.	<ul style="list-style-type: none"> – pretražuje različite izvore i prikuplja informacije o glavnome gradu i regijama – opisuje položaj i način života pojedinih društvenih skupina 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje položaj Makedonije i Hrvatske – izdvaja i pokazuje na zemljovidu prirodno-geografske regije Makedonije
MJK OŠ C.5.3. Učenik upoznaje umjetnička i tradicijska djela glazbene i likovne umjetnosti.	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaže i razlikuje zvučne značajke folklorne glazbe – izrađuje plakat/prezentaciju, digitalnu animaciju i izlaže o glazbenome ili likovnome umjetniku te iznosi svoje mišljenje – upoznaje elemente makedonskih narodnih nošnji 	<ul style="list-style-type: none"> – prepoznaže kontekst izvedbe tradicijske glazbe, razlikuje vokalnu i instrumentalnu tradiciju, prepoznaže karakteristična glazba po izgledu i obilježju tona – prepoznaže djelo likovne umjetnosti
6. razred OŠ – 3 sata		
A. RAZUMIJEM, GOVORIM, PIŠEM		
MJK OŠ A.6.1. Učenik sluša i razumije tekst. Učenik prepričava te izdvaja ključne riječi prema smjernicama i uputama.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije cijelovit sadržaj slušanoga teksta – razumije upute i odgovara na pitanja – sluša i razumije pročitane, ispričane ili izgovorene tekstove – o slušanome tekstu vodi kratke bilješke prema uputama – prepričava kraći slušani tekst služeći se bilješkama – slušajući tekst, zapisuje nepoznate riječi – uočava u sadržajima poučavanja događaje u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti 	<ul style="list-style-type: none"> – sluša, razumije i prepričava kratki tekst; izdvaja ključne riječi – uočava događaje u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti
MJK OŠ A.6.2. Učenik oblikuje i govori tekstove jednostavnih pripovjednih i opisnih struktura u skladu s temom i prema smjernicama. Učenik pripovijeda kronološki nižući događaje.	<ul style="list-style-type: none"> – razlikuje različite svrhe govorenje: osobna, obravrnova i javna – sažeto prepričava – opisuje, pripovijeda, izvještava s različitim točaka gledišta – poštuje kronološki slijed događaja izdvajajući ključne događaje i informacije – opisuje predmete, likove, pojave i odnose među njima – pripovijeda na zadalu temu ili po vlastitome izboru – drži se teme – određuje značenje nepoznatih riječi i frazeologizma na osnovi konteksta u kojem se rabe – služi se riječima i izrazima u osnovnome i prenesenome značenju 	<ul style="list-style-type: none"> – oblikuje i govori kratke tekstove jednostavnih struktura u skladu sa svrhom govorenja – pripovijeda kronološki nižući događaje
MJK OŠ A.6.3. Učenik piše tekstove jednostavnih pripovjednih i opisnih struktura u skladu s temom i prema smjernicama. Učenik piše i oblikuje tekstove primjenjujući pravopisnu normu. Učenik uočava jezične razlike u formalnim i neformalnim komunikacijskim situacijama.	<ul style="list-style-type: none"> – piše opisni tekst (subjektivan i objektivan) – piše jasnim, cijelovitim, točno oblikovanim rečenicama – jasno strukturira tekst (uvodni, središnji i završni dio) – primjenjuje pravopisnu normu – služi se fondom riječi primjereno za svoju dob – piše obavijesti i kraće izvještaje o školskim događajima – uočava razliku između razgovora kod kuće (neformalno) i razgovora u školi (formalno) 	<ul style="list-style-type: none"> – oblikuje i piše tekstove primjenjujući pravopisnu normu – služi se novim riječima koje je čuo ili pročitao istražujući o temi – uočava i prepoznaže riječi razgovornoga i standardnoga makedonskog jezika
B. ČITAM I STVARAM		
MJK OŠ B.6.1. Učenik iskazuje doživljaj teksta (zadanova ili samostalno odabranoga). Učenik razlikuje medije primjerene svojoj dobi i interesima.	<ul style="list-style-type: none"> – povezuje i obrazlaže vlastita iskustva i stavove te ih uspoređuje s onima u književnome/ neknjiževnom tekstu – obrazlaže značenje odabranoga književnog/neknjiževnog teksta i povezuje ga s vlastitim iskustvom – preporučuje tekst drugim učenicima – pretražuje mrežne portale na poveznicama koje dobiva od učitelja – uspoređuje tekstove iz različitih medija i izdvaja temeljne sličnosti i razlike 	<ul style="list-style-type: none"> – iskazuje doživljaj teksta, povezuje i obrazlaže vlastita iskustva i stavove te ih uspoređuje s onima u tekstu – uočava svrhu teksta, obrazlaže razloge vlastitog odabira teksta – uočava sličnosti i razlike između teksta, predstave, filma, radijske i televizijske emisije

MJK OŠ B.6.2. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu i/ili sposobnostima. Učenik obrazlaže doživljaj teksta, objašnjava uočene ideje povezujući tekst sa svijetom oko sebe.	– koristi se jezičnim vještinama i aktivnim rječnikom makedonskoga jezika primjereno dobi – dramatizira tekstove i osmišljava scenografiju – piše kraće pjesme i sastavke na standardnome makedonskom jeziku – dopunjava svoj razlikovni rječnik u koji unosi riječi na makedonskome i hrvatskome standardnom jeziku – uspoređuje svoj rječnik s rječnikom ostalih učenika radi bogaćenja vlastitoga leksika – razlikuje neknjiževne riječi od jezičnoga standarda prepoznajući da su jednakovrijedne – komentira i obrazlaže vlastito razumijevanje teksta – izdvaja sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti – uočava različite svrhe čitanja (učenje, užitak, informiranje i sl.)	– iskazuje svoje interese i/ili sposobnosti te prema tome odabire sudjelovanje u dramatizaciji tekstova, osmišljavanju scenografije i izvođenju kraćih igrokaza – ilustrira tekst i crta strip – piše kraće pjesme i sastavke na makedonskome jeziku – izražava doživljaj teksta – uočava svrhe čitanja
---	---	---

C. JA SAM – TRADICIJA I KULTURA

MJK OŠ C.6.1. Učenik uočava i opisuje prirodno-geografska i društveno-geografska obilježja Makedonije.	– opisuje određenu povijesnu ličnost, iznosi svoje spoznaje te tumači razloge njezine važnosti danas – provodi učeničke projekte o zanimljivostima Makedonije – uspoređuje i opisuje geografska obilježja Makedonije – analizira podatke prikupljene istraživanjem na zadanu povijesnu temu – izlaže svoj rad o povijesnim i geografskim obilježjima Makedonije	– odabire povijesnu/geografsku temu, opisuje povijesni razvoj makedonske države i važnost pojedinih povijesnih ličnosti / geografska obilježja – svoj rad izlaže samostalno ili u skupini
MJK OŠ C.6.2. Učenik istražuje djela kulturne baštine i tradicije važna u kulturi makedonskoga naroda.	– opisuje značajke pojedinoga glazbenog djela i iznosi svoj dojam i mišljenje – promatra, istražuje i opisuje likovna ostvarenja makedonske kulturne baštine – izlaže rad o odabranome djelu te iznosi mišljenje o njegovim značajkama – izvodi jednostavnije oblike plesnih struktura makedonskih narodnih i modernih plesova s pjevanjem i oblikuje nove plesne strukture samostalno ili u skupini	– prepoznaje djela makedonske kulturne baštine te uočava osnovne značajke – izvodi jednostavnije oblike plesnih struktura makedonskih narodnih i modernih plesova s pjevanjem

7. razred OŠ – 3 sata

A. RAZUMIJEAM, GOVORIM, PIŠEM

MJK OŠ A.7.1. Učenik razumije srednje duge tekstove. Učenik reproducira i tumači kratke i jednostavne tekstove poznate tematike.	– razgovara o zadanoj temi – drži se teme i osnovne ideje koju potkrepljuje odgovarajućim detaljima – organizira govor prema trodijelnoj strukturi: uvod, središnji dio i završetak – služi se primjerenim riječima, sintagmama i rečenicama odabirući odgovarajući stil u skladu s komunikacijskom situacijom i temom – sudjeluje u organiziranoj ili spontanoj raspravi – primjerno komunikacijskoj situaciji sluša i govoriti – uočava važnost i primjerno rabi elemente neverbalne komunikacije – poštije društveno prihvatljiva pravila uljudne komunikacije u različitim komunikacijskim situacijama – izlaže vlastito mišljenje i brani ideju – prepoznaće pjesničke slike, uočava personifikaciju i onomatopeju u književnom tekstu	– razumije srednje dug tekst poznate tematike – uz povremenu pomoć prepričava kratke tekstove – sluša uputu i postupa prema njoj – odgovara na pitanja, uglavnom cijelovitom rečenicom – obrazlaže vlastito mišljenje
---	--	---

MJK OŠ A.7.2. Učenik govori i sudjeluje u neplanirano-me i planiranome kratkom razgovoru. Učenik pripovijeda događaje.	<ul style="list-style-type: none"> – postavlja pitanja i odgovara na njih koristeći se prikladnim morfosintaktičkim strukturama – sudjeluje u kratkim i jednostavnim vođenim i improviziranim dijalozima i igrami uloga – sudjeluje u neplaniranome razgovoru poznate tematike – prepoznaće književnost kao umjetnost riječi – govori primjereno komunikacijskoj situaciji 	<ul style="list-style-type: none"> – uz povremenu pomoć sudjeluje u kratko-me razgovoru – pripovijeda kronološki nižući događaje – razgovara radi razmjene informacija
MJK OŠ A.7.3. Učenik piše tekstove strukturirajući ih s obzirom na vrstu teksta. Učenik piše i oblikuje tekstove u skladu s temom i planom pisanja.	<ul style="list-style-type: none"> – piše tekst prema planu pisanja – piše jasnim i cjelovitim rečenicama – služi se fondom riječi primjereno dobi – poštije pravopisna pravila – piše bilješke o temi – pripovijeda kronološki nižući događaje i povezujući rečenice tako da sljedeća proizlazi iz prethodne – ispravlja svoj tekst, kritički čita napisano, popravlja tekst i ispravlja pogreške 	<ul style="list-style-type: none"> – oblikuje i piše tekstove u skladu s temom i planom pisanja – izražava svoj doživljaj dijela teksta ili teksta u cjelini riječima, crtežom ili pokretom
B. ČITAM I STVARAM		
MJK OŠ B.7.1. Učenik objašnjava svoja zapažanja, misli i osjećaje nakon čitanja/slušanja književnoga teksta. Učenik povezuje sadržaj i temu s vlastitim iskustvom. Učenik tumači književni/ neknjiževni tekst na temelju vlastitoga čitateljskog iskustva.	<ul style="list-style-type: none"> – izriče doživljaj nakon slušanja/čitanja teksta – tumači književni/neknjiževni tekst na temelju vlastitoga čitateljskog iskustva primjenjujući književno-teorijska znanja – svoj doživljaj teksta uspoređuje s doživljajima drugih učenika i učitelja – objašnjava utjecaj teksta na stvaranje mišljenja o sebi i drugima – obrazlaže vlastiti izbor književnih i neknjiževnih tekstova za čitanje i primjenjuje znanja s obzirom na tematiku, likove i način izlaganja – u slušanim/čitanim tekstovima uočava etičke vrijednosti i o njima zauzima stav – zastupa vlastito mišljenje i poštije mišljenja drugih 	<ul style="list-style-type: none"> – tumači tekst i otkriva njegovo značenje s obzirom na žanrovska obilježja i vlastito čitateljsko iskustvo – objašnjava vlastiti izbor teksta s obzirom na tematiku i likove – izražava mišljenje o postupcima likova i uspoređuje njihove postupke s vlastitim postupcima i postupcima osoba koje ga okružuju
MJK OŠ B.7.2. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu i/ili sposobnostima.	<ul style="list-style-type: none"> – dramatizira tekstove i priprema se za izvedbu na standardnome makedonskom jeziku; osmišljava scenografiju – izražava se pokretom prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima – služi se govornim vrednotama i aktivnim rječnikom makedonskoga standardnog jezika i zavičajnoga govora – dopunjava svoj razlikovni rječnik u koji unosi riječi na makedonskome i hrvatskome standardnom jeziku – uočava kako stavovi i vrijednosti u književnim tekstovima utječu na čitatelje, uspoređuje ih s vlastitim stavovima i vrijednostima 	<ul style="list-style-type: none"> – iskazuje svoje interese i/ili sposobnosti te prema tome odabire sudjelovanje u dramatizaciji tekstova, osmišljavanju scenografije i izvođenju kraćih igrokaza – ilustrira tekst i crta strip – piše pjesme i sastavke na makedonskome jeziku
C. JA SAM – TRADICIJA I KULTURA		
MJK OŠ C.7.1. Učenik izgrađuje pozitivan stav o važnosti nasljeđa i vlastitoga identiteta kao makedonskoga, europskoga građanina i građanina svijeta iskazujući poštovanje prema drugima i drukčijima. Učenik navodi sličnosti i razlike među različitim kulturama i opisuje raznolikost kulturnoga nasljeđa.	<ul style="list-style-type: none"> – raspravlja o važnosti identiteta Makedonaca – obilježava posebne datume, dane, makedonske blagdane i praznike te ih usvaja kao dio vlastite kulture razvijajući svijest o svome makedonskom podrijetlu – izvještava o obilježjima makedonskih običaja te ih uspoređuje s hrvatskim običajima i običajima drugih kultura – promatra i opisuje arhitekturu i značenje kulturno-povijesnih spomenika Makedonije – izdvaja, opisuje i povezuje povijesna razdoblja u razvoju makedonske države 	<ul style="list-style-type: none"> – navodi i imenuje sličnosti i razlike pojedinih kultura – opisuje raznolikost kulturnoga nasljeđa i važnost očuvanja nacionalne kulture – izdvaja sličnosti i razlike uspoređujući svoju kulturu s kulturom učenika kojima je okružen – pronalazi i kombinira podatke iz različitih izvora primjerenih dobi – izrađuje plakat/prezentaciju, digitalnu animaciju, izlaže i predstavlja svoj rad

	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje važne bitke i događaje u povijesti Makedonije – izdvaja i opisuje važnost makedonskih velikana (glumci, znanstvenici, sportaši) – iz različitih multimedijskih izvora izdvaja važne činjenice o Makedoniji, makedonskoj kulturi i kulturnoj baštini, o demografskim i gospodarskim posebnostima, o važnim događajima i osobama iz makedonske povijesti te o djelima i osobama makedonske likovne i glazbene umjetnosti 	
MJK OŠ C.7.2. Učenik upoznaje i istražuje primjere umjetničke glazbe i likovne umjetnosti, prilagođava i upotrebljava osnovne tehnike kreativnoga izražavanja.	<ul style="list-style-type: none"> – vokalno izvodi autorske i tradicijske makedonske pjesme – aktivno sudjeluje u zajedničkoj izvedbi (predstavi, priredbi), usklađuje vlastitu izvedbu s izvedbama drugih, obogaćuje izvođenje i vrednuje izvedbu – izvodi jednostavnije oblike plesnih struktura makedonskih narodnih i modernih plesova s pjevanjem i oblikuje nove plesne strukture samostalno ili u skupini – likovno se izražava u različitim likovnim tehnikama i/ili medijskom tehnologijom (digitalni fotoaparat, pametni telefon i sl. te programi za obradu fotografija, montažu i obradu videozapisa) 	<ul style="list-style-type: none"> – učenik se uključuje i aktivno sudjeluje u aktivnostima; uspoređuje klasičnu, tradicijsku i popularnu glazbu – sudjeluje u zajedničkoj izvedbi (predstavi, priredbi) – likovno izražava svoju kulturnu baštinu

8. razred OŠ – 3 sata

A. RAZUMIJE, GOVORIM, PIŠEM

MJK OŠ A.8.1. Učenik razumije, reproducira i tumači srednje duge i jednostavne tekstove poznate tematike u skladu s interesima, potrebama i iskustvom.	<ul style="list-style-type: none"> – razumije srednje dug i jednostavan slušani, pisani i audiovizualni tekst poznate tematike – prepoznaže glavnu misao, izdvaja informacije u srednje dugome jednostavnom i prilagođenom tekstu – razumije jednostavne sadržaje u tradicionalnim i suvremenim medijima – planira, oblikuje i govori kratke i jednostavne tekstove o poznatim temama – opisuje poznate situacije, radnje i odnose, prepričava događaje – pripovijeda kronološki nižući događaje – opširnije izvještava o poznatim temama – razlikuje različite vrste govorenja: osobna i javna – razgovara radi razmjene informacija – razgovijetno govori i točno intonira rečenice – razlikuje pripovjedne tehnike: pripovijedanje o događajima, opisivanje, dijalog 	<ul style="list-style-type: none"> – učenik razumije, govori i razgovara o pročitanim i slušanim tekstovima u skladu s interesima, potrebama i iskustvom – prikladno povezuje i uspoređuje informacije i ideje iz tekstova sa svojim znanjem, iskustvom i drugim tekstovima – uočava i tumači autorovo gledište i namjenu teksta te utjecaj teksta na primatelja
MJK OŠ A.8.2. Učenik govori i sudjeluje u kratkome neplaniranom i planiranom srednje dugom razgovoru. Učenik izražava vlastiti doživljaj teksta. Učenik komentira i obrazlaže vlastito razumijevanje teksta.	<ul style="list-style-type: none"> – postavlja i odgovara na pitanja – sudjeluje u kratkim vođenim i improviziranim dijalozima i igrama uloga – sudjeluje u kratkome razgovoru poznate tematike – izražava vlastiti doživljaj teksta – razlikuje književne tekstove prema lirske, epške i dramske obilježjima – uočava različite stavove i vrijednosti u tekstu i uspoređuje ih s vlastitim stavovima i vrijednostima – komentira i obrazlaže vlastito razumijevanje teksta – izdvaja sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti 	<ul style="list-style-type: none"> – uz povremenu pomoć sudjeluje u srednje dugome razgovoru – povezuje tekst s aktualnim situacijama na temelju iskustva ili razmišljanja – komentira i obrazlaže vlastito razumijevanje teksta

MJK OŠ A.8.3. Učenik piše srednje dug tekst poznate tematike. Učenik oblikuje tekst i primjenjuje jezična znanja.	<ul style="list-style-type: none"> – piše u skladu s pravopisnom normom – povezuje nekoliko rečenica u logičnu cjelinu – pokušava samostalno produktivno uporabiti uvežbana preporučena jezična sredstava za produkciju novih, neuvježbanih iskaza – pravilno piše poznate i učestale riječi, upotrebljava interpunkcijske znakove – primjenjuje pravila pisanja vrlo jednostavnih tekstnih vrsta: vrlo kratki opisi povezani s osobnim iskustvima – pripovijeda kronološki nižući događaje povezujući rečenice tako da sljedeća proizlazi iz prethodne – o slušanome tekstu vodi bilješke i objašnjava značenje 	<ul style="list-style-type: none"> – uz povremenu pomoć piše srednje dug tekst – oblikuje tekst i primjenjuje jezična, gramatička i pravopisna znanja na čestim primjerima
B. ČITAM I STVARAM		
MJK OŠ B.8.1. Učenik tumači književni tekst na temelju čitateljskoga iskustva i objašnjava uočene ideje povezujući tekst sa svjetom oko sebe.	<ul style="list-style-type: none"> – izražava doživljaj teksta – imenuje i prepričava događaje u kronološkomu slijedu radi cjelovitoga razumijevanja – uočava strukturu književnoga teksta – tumači različite okolnosti, tj. namjeru autora koji usmjerava pažnju čitatelja na specifičnosti u književnome tekstu – opisuje figurativni jezik pjesništva – uočava različite stavove i vrijednosti u tekstu i uspoređuje ih s vlastitim stavovima i vrijednostima – komentira i obrazlaže vlastito razumijevanje teksta – prepoznaje glavne ideje teksta i povezuje ih sa stvarnošću 	<ul style="list-style-type: none"> – objašnjava odnos proživljenoga iskustva i iskustva stečenoga čitanjem teksta – prosuđuje tekst i obrazlaže vlastita stajališta – izdvaja sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti
MJK OŠ B.8.2. Učenik interpretira književni tekst na temelju vlastitoga čitateljskog iskustva te ga kritički vrednuje. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu i sposobnostima potaknut tekstrom.	<ul style="list-style-type: none"> – komentira i obrazlaže vlastito razumijevanje teksta – prepoznaje glavne ideje teksta i povezuje ih sa stvarnošću – izdvaja sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti – uočava književnost kao umjetnost riječi – prosuđuje različite osobine likova na temelju njihova govora, njihova razmišljanja, emocionalnih i psihičkih reakcija, moralnih stavova i njihova međusobnog odnosa – dramatizira tekstove i osmišljava scenografiju – uspoređuje problematiku književnoga teksta s vlastitim iskustvom – donosi zaključke o književnome tekstu i potkrepljuje ih dokazima – tumači vlastita stajališta o književnome tekstu – prosuđuje književne i neknjiževne tekstove – dopunjava svoj razlikovni rječnik u koji unosi riječi na makedonskome i hrvatskome jeziku – uočava različite svrhe čitanja (učenje, užitak, informiranje i sl.) – razvija vlastiti potencijal za stvaralaštvo 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretira tekst, iskazuje svoje interese i/ili sposobnosti te prema tome odabire sudjelovanje u dramatizaciji tekstova, osmišljavanju scenografije i izvođenju kraćih igrokaza – ilustrira tekst – stvaralački se izražava

C. JA SAM – TRADICIJA I KULTURA	
MJK OŠ C.8.1. Učenik opisuje značenje pojmoveva <i>kultura i baština</i> , prepoznaće i opisuje nacionalne i kulturne motive koji su mu poznati iz svakodnevnog života, tradicije, umjetnosti i medija. Učenik upoznaje i istražuje povijesna razdoblja Makedonije. Učenik istražuje i obogaćuje svoj identitet novim dimenzijama uspoređujući i vrednujući odnose: lokalno – globalno, tradicionalno – moderno, većinsko – manjinsko, duhovno – materijalno, makedonski identitet – višekulturnost.	<ul style="list-style-type: none"> – upoznaje pojmoveva <i>kultura i baština</i> – prepoznaće značenje pojmoveva <i>kultura i baština</i> i povezuje ih sa svakodnevnim životom i običajima koji su mu poznati – uspoređuje kulturu i baštinu Makedonije i Hrvatske – upoznaje i istražuje dosege u područjima znanosti, umjetnosti, tehnike, kulture i sporta Makedonaca – prepoznaće glazbeni primjer i navodi autora – upoznaje i istražuje povijesna razdoblja Makedonije – razvija samopouzdanje i kritičko mišljenje u svim jezičnim djelatnostima na makedonskome jeziku te otvoreno prihvata prilike za korištenje makedonskoga jezika izvan nastave i za upoznavanje s makedonskom kulturom u autentičnome okružju – sudjeluje u kulturno-umjetničkome događaju, na manifestaciji ili posjeće kulturnu instituciju u stvarnome ili digitalnome okružju – potiče razvoj tolerancije
MJK OŠ C.8.2. Učenik uspoređuje značajke svoje nacionalne kulture s ostalim kulturama na području Europe.	<ul style="list-style-type: none"> – izrađuje rad u kojem odgovara na pitanja: <i>Kojim vrijednostima težim?, Što mogu naučiti od drugih?, Kako pridonosim napretku zajednice?, Kako drugi utječu na mene?, Kako ja utječem na druge?</i> – opisuje državno uređenje Makedonije i njezin položaj i ulogu u Europi i svijetu <ul style="list-style-type: none"> – opisuje ulogu i položaj Makedonije u Europi i svijetu te iznosi svoje mišljenje o važnosti njegovana i očuvanja vlastitoga nacionalnog identiteta – donosi zaključke o važnosti tolerancije i uvažavanja drugih i drugčijih – uočava na zemljovidu gradove, planine i rijeke u Makedoniji i one gradove s kojima je obiteljski povezan

RASPORED JEZIČNIH SADRŽAJA PO RAZREDIMA

1. razred	<ul style="list-style-type: none"> – piše prvu riječ u rečenici velikim početnim slovom – piše velikim početnim slovom vlastita imena i prezimena ljudi – piše rečenični znak točku na kraju rečenice
2. razred	<ul style="list-style-type: none"> – u pisanju rastavlja riječi na slogove na kraju retka – prepoznaće i rabi pravopisni znak spojnici kod rastavljanja riječi na slogove na kraju retka – piše veliko početno slovo na početku rečenice, u imenima, prezimenima, imenima naseljenih mesta u bližemu okružju – piše rečenične znakove na kraju rečenice
3. razred	<ul style="list-style-type: none"> – rastavlja riječi na slogove na kraju retka – prepoznaće i rabi pravopisni znak spojnici – piše veliko početno slovo u imenima ulica, trgova, naseljenih mesta – primjenjuje pravila o pisanju višečlanih imena s kojima dolazi u doticaj – piše dvotočku i zarez u nabrajaju – osobne zamjenice – brojevi
4. razred	<ul style="list-style-type: none"> – rastavlja riječi na slogove na kraju retka – prepoznaće i rabi pravopisni znak spojnici – upotrebljava oznake za mjerne jedinice – piše veliko početno slovo u imenima ulica, trgova, naseljenih mesta, zemljopisnih imena u zavičaju – primjenjuje pravilo o pisanju višečlanih imena s kojima dolazi u doticaj – prepoznaće i primjenjuje imenice i pridjeve – piše dvotočku i zarez u nabrajaju – pravilno piše kratice (dr., itn.) – piše oznake za mjerne jedinice – pravilno piše jesne i niječne rečenice (riječca ne) – pravilno piše riječcu li u upitnim rečenicama – piše rečenični znak točku, uskličnik, upitnik na kraju rečenice – brojevi

5. razred	<ul style="list-style-type: none"> – piše veliko početno slovo u imenima ulica, trgova, naseljenih mjesta, pripadnika naroda, zemljopisnim imenima u zavičaju, nebeskih tijela – pravilno piše pokrate imena (EU, RM, MANU...) – piše dvotočku, trotočku, zarez u nabrjanju, zgrade, točku – razlikuje upravni i neupravni govor – brojevi – prepoznaće i primjenjuje zamjenice i glagole
6. razred	<ul style="list-style-type: none"> – piše veliko početno slovo u jednorječnim i višerječnim imenima (zemljopisna imena u širemu okružju, imena stanovnika) – piše pravopisne znakove radi pravilnoga čitanja i razumijevanja teksta – piše pravopisne znakove rastavljući tekst na rečenice i rečenične dijelove – piše dvotočku, trotočku, zarez u nabrjanju, zgrade, točku sa zarezom, navodnike, spojnicu i crticu – brojevi – prepoznaće i primjenjuje zamjenice, pridjeve, glagole, veznike i čestice
7. razred	<ul style="list-style-type: none"> – pravilno piše suglasnike i samoglasnike – primjenjuje pravilo za akcentuaciju na trećemu slogu – prepoznaće i pravilno upotrebljava broj imenica, vrste zamjenica (pokazne, upitne), lice, broj i vrijeme glagola, vrste priloga i veznika – prepoznaće i upotrebljava upravni i neupravni govor – nabraja i piše riječi s istim, suprotnim ili različitim leksičkim značenjem – prepoznaće subjekt i predikat u rečenici i točno sastavlja različite vrste rečenica – točno upotrebljava interpunkcijske znakove – upotrebljava kratice i pokrate
8. razred	<ul style="list-style-type: none"> – pravilno označava naglaskom jednosložne, dvosložne, trosložne i višesložne riječi – točno piše vrste imenica: opće i vlastite, konkretnе i apstraktne, zbirne i materijalne – određuje vrstu imenica u zadanome tekstu i piše primjere različitih vrsta imenica – prepoznaće i navodi oblike roda i broja imenica te određuje rod i broj imenica u zadanome tekstu – razlikuje i točno piše osobne zamjenice i pokazne zamjenice – točno piše zemljopisno i drugo nazivlje – brojevi – prepoznaće subjekt i predikat u rečenici i točno sastavlja različite vrste rečenica

Srednja škola

Ishodi	Razrada ishoda	Odgajno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar« na kraju razreda
1. razred SŠ – 3 sata		
A. RAZUMIJEM, GOVORIM, PIŠEM		
MJK SŠ A.1.1. Učenik istražuje standardni jezik kao sredstvo umjetničkoga izražavanja. Učenik razumije i reproducira kratak i jednostavan tekst.	<p>– istražuje standardni jezik i argumentira u čemu se sve ogleda njegovo normiranje ili standardizacija</p> <p>– uspoređuje nestandardne jezične inačice sa standardnim</p> <p>– smješta razvoj standardnoga jezika Makedonaca u društveni, povjesni i kulturni kontekst</p> <p>– zapisuje riječi i sastavlja svoj razlikovni rječnik i razumije dugi tekst</p> <p>– analizira glavnu poruku teksta i izdvaja ključne informacije</p> <p>– razlikuje bitne od nebitnih informacija i reproducira kratak i jednostavan tekst</p> <p>– s razumijevanjem se služi riječima sukladno temi u oblikovanju govorenih tekstova</p>	<p>– istražuje, uspoređuje, analizira i argumentira specifičnosti standardnoga jezika te prepoznaće i zapisuje razlikovne riječi</p> <p>– razumije kratak tekst, ključne informacije i primjenjuje ih uz povremenu pomoć</p> <p>– reproducira kratak i jednostavan tekst</p>

MJK SŠ A.1.2. Učenik govori i oblikuje opisne i pripovjedne tekstove koristeći se jezičnim strukturama srednje razine složenosti. Učenik piše kratak tekst poznate tematike prema smjernicama.	<ul style="list-style-type: none"> – određuje temu, oblik, namjenu i svrhu govorenja u slobodno odabranoj temi – oblikuje natuknice, koncept i logički strukturiran tekst prema obilježjima odabrane vrste teksta – govori opisne i pripovjedne testove – prilagođava naglasak i intonaciju različitim komunikacijskim situacijama – primjenjuje pravila pisanja jednostavnih tekstnih vrsta, kratkih opisa događaja i osobnih iskustava – pravilno piše većinu poznatih riječi i uglavnom točno upotrebljava interpunkcijske znakove – piše kratak tekst uz povremenu pomoć 	<ul style="list-style-type: none"> – oblikuje i govori opisne i pripovjedne tekstove i uskladjuje govorenje sa svrhom i komunikacijskom situacijom – sudjeluje u različitim oblicima dužega razgovora uz povremenu pomoć – uz povremenu pomoć piše kratak tekst uz manje pogreške
B. ČITAM I STVARAM		
MJK SŠ B.1.1. Učenik samostalno odabire i čita s razumijevanjem različite tipove tekstova iz različitih izvora.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire književni tekst za čitanje, vodi dnevnik čitanja, organizira klub čitatelja te drugima daje prijedloge za čitanje – čita, doživljava i tumači književni tekst – komentira svoje stavove, interes i navike povezane s pročitanim – navodi osnovna obilježja stilskoga razdoblja pročitanoga književnog teksta 	<ul style="list-style-type: none"> – odabire i čita književne tekstove te vodi dnevnik čitanja – tumači književni tekst – obrazlaže svoje stavove o pročitanome
MJK SŠ B.1.2. Učenik interpretira književni tekst iz narodne i/ili suvremene makedonske književnosti i povezuje interpretaciju s tematskim, žanrovskim, kompozicijskim i stilskim obilježjima vrste, žanra ili razdoblja. Učenik obrazlaže svoj stav o tekstu.	<ul style="list-style-type: none"> – interpretira književni tekst iz narodne i/ili suvremene makedonske književnosti i povezuje interpretaciju s tematskim, žanrovskim, kompozicijskim i stilskim obilježjima vrste, žanra ili razdoblja – obrazlaže svoje razumijevanje teksta – primjenjuje ranije stečene osnovne književno-teorijske pojmove potrebne za interpretaciju književnoga teksta – uspoređuje umjetničku interpretaciju stvarnosti i povijesne činjenice 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretira književni tekst, prepozna njegova tematska, žanrovska, kompozicijska i stilska obilježja i oblikuje vlastite radove – obrazlaže svoje mišljenje i stav
MJK SŠ B.1.3. Učenik istražuje rasprostranjenost makedonskih dijalekata, prikuplja materijale iz različitih izvora	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje rasprostranjenost makedonskih dijalekata, prikuplja materijale iz različitih izvora 	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje, sastavlja, opisuje rasprostranjenost i uočava govornu raznolikost makedonskoga jezika na dijalektološkoj mapi
C. JA SAM – TRADICIJA I KULTURA		
MJK SŠ C.1.1. Učenik se aktivno uključuje u upoznavanje svoje kulture i kultura različitih zajednica te osvjećuje višekulturalnost.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje obilježja suvremene Makedonije te se aktivno uključuje u upoznavanje svoje kulture i kultura različitih zajednica – razvija samopouzdanje u jezičnim djelatnostima na makedonskome jeziku te se sa zanimanjem izravno susreće s makedonskom kulturom u autentičnome okružju 	<ul style="list-style-type: none"> – uspoređuje sličnosti i razlike između makedonske kulture, kulture makedonske nacionalne manjine u Hrvatskoj i hrvatske kulture te iznosi zaključke o svim tim kulturnama i vlastitoj kulturi – koristeći se različitim izvorima informacija, odabire teme o kojima stvara mapu, zbirku, portfolio, PPT i slično – učenik se uključuje u debatu i raspravu u skupini – iznosi svoje mišljenje o odabranoj temi
MJK SŠ C.1.2. Učenik odabire različite tehnike kreativnoga izražavanja na makedonskome jeziku. Učenik stvara i dizajnira radove na zadanu/odabranu temu.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire, priprema, stvara i dizajnira radove u kojima dolazi do izražaja kreativnost, inovativnost, originalnost, stvaračko i kritičko mišljenje (školski list, kolumna, blog, video, kratki film, televizijska emisija, predstava i slično) – u skladu s interesima javno nastupa i sudjeluje u projektima u razredu, školi ili izvan nje – vokalno izvodi autorske i tradicijske makedonske pjesme – izvodi jednostavnije oblike plesnih struktura makedonskih narodnih i modernih plesova s pjevanjem i oblikuje nove plesne strukture samostalno ili u skupini – sudjeluje u kulturno-umjetničkome događaju, na manifestaciji ili posjećuje kulturnu instituciju u stvarnome ili digitalnome okružju 	<ul style="list-style-type: none"> – među ponuđenima odabire temu te stvara i dizajnira umne mape služeći se različitim materijalima, tehnikama i digitalnim alatima – u skladu s vlastitim interesima i sklonostima te uz nastavnikov poticaj odabire različite tehnike kreativnoga izražavanja i ostvaruje različite glazbene, dramsko-scenske i plesne aktivnosti te samostalno / u skupini javno nastupa u razredu, u školi ili izvan nje

MJK SŠ C.1.3. Učenik istražuje i obogaćuje svoj identitet novim dimenzijama uspoređujući i vrednujući odnose: lokalno – globalno, tradicionalno – moderno, moderno – postmoderno, većinsko – manjinsko, duhovno – materijalno, makedonski identitet – višekulturalnost.	<ul style="list-style-type: none"> – potiče razvoj tolerancije – objašnjava nastanak i razvoj predrasuda – osmišljava projekt na temu ljudskih i manjinskih prava primjenjiv u svojoj okolini – objašnjava pojam kulturnoga identiteta na vlastitome primjeru 	<ul style="list-style-type: none"> – prepozna je ustavna i zakonska prava nacionalnih manjina – navodi načine i postupke integracije nacionalnih manjina – osmišljava projekt na temu ljudskih i manjinskih prava te ih proučava i predstavlja
2. razred SŠ – 3 sata		
A. RAZUMIJEAM, GOVORIM, PIŠEM		
MJK SŠ A.2.1. Učenik razumije dug i srednje složen tekst.	<ul style="list-style-type: none"> – objašnjava i procjenjuje važnost rada utemeljitelja standardnoga makedonskog jezika i kulture – iznosi osnovne činjenice o početku standardizacije književnoga makedonskog jezika i pravopisa – iznosi mišljenje i/ili stav i objašnjava ih na jednostavan i smislen način – razumije izgovorene riječi i ispravno intonira rečenice – odgovara na pitanja i postavlja pitanja – razmjenjuje informacije u srednje dugim i srednje složenim razgovorima 	<ul style="list-style-type: none"> – razumije osnovne činjenice o početku standardizacije književnoga jezika i pravopisa te prepozna je i objašnjava razlikovne riječi – prepozna je glavnu poruku i ključne informacije i primjenjuje ih uz povremenu pomoć
MJK SŠ A.2.2. Učenik govori, oblikuje i piše kratke izlagачke tekstove i uskladijevuje govorenje s komunikacijskom situacijom, svrhom i slušateljima.	<ul style="list-style-type: none"> – odabire temu o kojoj će pisati, izlagati ili govoriti – priprema i oblikuje vlastite radove na zavičajnome govoru ili dijalektu – sastavlja jednostavniji govoren ili pisani tekst koji je logičan, dobro strukturiran i stilski skladan – s razumijevanjem upotrebljava riječi prikladne temi i slušateljima u oblikovanju pisanih i govorenih tekstova – iskazuje stečenu vještina govorenja – govori pred slušateljstvom o temama iz područja jezika, književnosti i kulture – zapisuje riječi te tako sastavlja svoj razlikovni rječnik – pravilno piše poznate riječi i tekst o zadanoj temi – uglavnom točno piše interpunkcijske znakove i primjenjuje pravopisna pravila 	<ul style="list-style-type: none"> – oblikuje i govori izlagačke tekstove i uskladijevuje govorenje sa svrhom i komunikacijskom situacijom – uz povremenu pomoć piše tekst o zadanoj temi
B. ČITAM I STVARAM		
MJK SŠ B.2.1. Učenik čita s razumijevanjem različite kratke tekstove iz različitih izvora. Učenik interpretira kratak književni tekst. Učenik izražava svoje mišljenje i obrazlaže svoj kritički stav o književnome tekstu na temelju čitateljskoga iskustva.	<ul style="list-style-type: none"> – čita s razumijevanjem i obrazlaže svoje razumijevanje teksta – obrazlaže i vrednuje književni tekst – izražava svoje mišljenje o onome o čemu tekst govori i interpretira kratak književni tekst – primjenjuje više metoda, gledišta i komparativni pristup u tumačenju književnoga teksta – priprema i oblikuje vlastite radove u kojima dolazi do izražaja kreativnost, originalnost i stvaralačko mišljenje – izražajno čita naglas primjenjujući pravilan naglasak i pravogовор – priprema dramsko-scenske igre 	<ul style="list-style-type: none"> – učenik čita i obrazlaže svoje razumijevanje kratkoga teksta te izražava svoje mišljenje i zapožeganja o njemu – uz pomoć interpretira kratak tekst i priprema vlastite radove – iskazuje svoje interesne i/ili sposobnosti te prema tome odabire sudjelovanje u dramatizaciji tekstova, osmišljavanju scenografije i dramsko-scenskim izvedbama
MJK SŠ B.2.2. Učenik istražuje i objašnjava društveno-povijesni i kulturni kontekst književnoga teksta. Učenik vrednuje tekst tumačeći utjecaj teksta na oblikovanje stavova i vrijednosti.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje i objašnjava društveno-povijesni put do standardnoga makedonskog jezika i kulturni kontekst tekstova – prepozna je, vrednuje i uspoređuje vrijednosti baroka, klasicizma i prosvjetiteljstva – navodi osnovna obilježja stilskih razdoblja makedonske književnosti i povezuje ih s pročitanim književnim tekstovima – objašnjava na koji način i u kojoj mjeri tekst utječe na oblikovanje učenikovih stavova i vrijednosti 	<ul style="list-style-type: none"> – objašnjava društveno-povijesni i kulturni kontekst i njihov utjecaj na značenje književnoga teksta

C. JA SAM – TRADICIJA I KULTURA		
MJK SŠ C.2.1. Učenik se aktivno uključuje u upoznavanje različitih zajednica i kultura te osvješćuje višekulturalnost. Učenik razlikuje nacionalni od nadnacionalnoga (europskog) identiteta.	<ul style="list-style-type: none"> – informira se o aktualnostima o makedonskoj nacionalnoj manjini u Hrvatskoj (televizijske i radijske emisije, makedonski manjinski tisk i sl.) – upoznaje se s pojmom međukulturalnosti – uspoređuje kulturne obrazce (način života i vrijednosti, moja kultura nekada i sada, moja kultura – kultura drugih naroda) – razvija samopouzdanje u svim jezičnim djelatnostima na makedonskom jeziku te se sa zanimanjem izravno susreće s makedonskom kulturom u autentičnom okružju – uočava pripadnost svoje kulture zapadnomu civilizacijskom krugu na konkretnim primjerima (mitovi, legende, poslovice, priče, predaje i sl.) i iznosi svoje mišljenje o odabranoj temi 	<ul style="list-style-type: none"> – koristeći se različitim izvorima informacija, odabire teme o kojima raspravlja/debatira – istražuje o makedonskoj kulturi, kulturi makedonske nacionalne manjine u Hrvatskoj u različitim kontekstima te opisuje sličnosti i razlike među kulturama i u suodnosu s vlastitom – iznosi svoje mišljenje o odabranoj temi
MJK SŠ C.2.2. Učenik uočava važnost makedonskoga identiteta. Učenik povezuje i upotrebljava različite tehnike kreativnoga izražavanja o makedonskoj kulturi.	<ul style="list-style-type: none"> – uočava elemente makedonske baštine i baštine drugih europskih naroda, njihovu međusobnu povezanost i utjecaj – raspravlja o važnosti identiteta Makedonaca – izvještava o obilježjima makedonskih običaja te ih uspoređuje s hrvatskim običajima i običajima drugih kultura – promatra i opisuje arhitekturu i značenje kulturno-povijesnih spomenika Makedonije – izdvaja, opisuje i povezuje povjesna razdoblja u razvoju makedonske države – priprema i oblikuje vlastite radeve u kojima dolazi do izražaja kreativnost, inovativnost, originalnost, stvaralačko i kritičko mišljenje (školski list, kolumna, blog, video, kratki film, televizijska emisija, predstava i slično) – sudjeluje u kulturno-umjetničkome događaju, na manifestaciji ili posjećeće kulturnu instituciju u stvarnome ili digitalnome okružju 	<ul style="list-style-type: none"> – među ponuđenima odabire temu te oblikuje rad služeći se različitim materijalima, tehnikama i digitalnim alatima – uočava elemente makedonske baštine i baštine drugih kultura – povezuje i upotrebljava različite tehnike kreativnoga izražavanja i ostvaruje različite glazbene, dramsko-scenske i plesne aktivnosti te samostalno / u skupini javno nastupa u školi ili izvan nje
MJK SŠ C.2.3. Učenik uspoređuje značajke svoje nacionalne kulture s ostalim kulturama na području Europe i svijeta.	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje državno uređenje Makedonije i njezin položaj i ulogu u Europi i svijetu i uspoređuje značajke svoje nacionalne kulture – surađuje s učenicima koji uče makedonski jezik u Hrvatskoj i u svijetu – sudjeluje u projektima s učenicima iz drugih škola – sudjeluje uživo/online u razgovoru s važnim osobama iz Makedonije 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje ulogu i položaj Makedonije u Europi te iznosi svoje mišljenje o važnosti njegovanja i očuvanja vlastitoga nacionalnog identiteta – uspoređuje svoju nacionalnu kulturu s ostalim kulturama i donosi zaključke o važnosti tolerancije i uvažavanja drugih i drugičijih
3. razred SŠ – 3 sata		
A. RAZUMIJEAM, GOVORIM, PIŠEM		
MJK.SŠ A.3.1. Učenik razumije srednje duge tekstove. Učenik reproducira i obrazlaže razumijevanje srednje dugih tekstova poznate tematike. Učenik govori i raspravlja o zadanoj temi u skladu sa svrhom i željenim učinkom na primatelja.	<ul style="list-style-type: none"> – učenik s razumijevanjem organizira debatu na zadalu temu – organizira timove, istražuje zadalu temu – raspravlja u skladu sa zadalom temom i obrazlaže svoje mišljenje – istražuje – govori u skladu s govornom ulogom – razlikuje činjenice od mišljenja i vrijednosnih sudova – izriče tezu – služi se standardnim jezikom, točno izgovara glasove i riječi – primjenjuje pravila komunikacijskoga bontona – planira govorenje tekstova u skladu s određenom strukturon 	<ul style="list-style-type: none"> – učenik razumije srednje duge tekstove poznate tematike – učenik obrazlaže poznate tekstove u skladu s interesima, potrebama i iskustvom – učenik govori o zadanoj temi i raspravlja prema zadanim uputima radi uvjerenja sugovornika – svoje stavove i ideje procjenjuje u skladu s komunikacijskom situacijom i komunikacijskim bontonom

MJK SŠ A.3.2. Učenik objašnjava, piše i tumači razloge nastajanja ili zastarijevanja riječi. Učenik povezuje tekstove sa svremenim temama. Učenik piše srednje dug tekst koristeći se složenim jezičnim strukturama.	<ul style="list-style-type: none"> – tumači jezična i izvanjezična obilježja slušanoga teksta – tumači jezična i govorna obilježja na temelju slušanoga i pisanih teksta – prepoznaće i objašnjava jezične i izvanjezične razloge nastajanja ili zastarijevanja riječi – razlikuje pouzdane od nepouzdanih informacija u različitim izvorima u skladu sa svrhom slušanja – razlikuje arhaizme, historizme i neologizme na primjerima – upoznaje rječnike makedonskoga jezika te se zna njima koristiti – zapisuje riječi i sastavlja svoj razlikovni rječnik – oblikuje natuknice, nacrt i logički strukturira tekst prema obilježjima vrste teksta koji govori ili piše – piše srednje duge tekstove u skladu s određenom strukturu – povezuje više odlomaka u tekstu, uređuje i organizira tekst 	<ul style="list-style-type: none"> – objašnjava jezične i izvanjezične razloge nastajanja i zastarijevanja riječi – odabire riječi prikladne kontekstu te prepoznaće i zapisuje razlikovne riječi – povezuje odlomke u tekstu, uređuje i piše srednje dug tekst
---	--	--

B. ČITAM I STVARAM

MJK SŠ B.3.1. Učenik analizira i objašnjava utjecaj društveno-povijesnoga i kulturnoga konteksta na primjeru književnoga teksta. Učenik čita s razumijevanjem književni tekst. Učenik analizira i interpretira tekst na temelju vlastitoga čitateljskog iskustva i znanja o vrstama tekstova.	<ul style="list-style-type: none"> – istražuje i interpretira društveno-povijesni i kulturni kontekst tekstova romantizma, realizma i moderne – prepoznaće, procjenjuje i razvija stav prema poetikama romantizma, realizma i moderne, uspoređuje ih, obrazlaže i objašnjava razliku na temelju vlastitoga čitateljskog iskustva – prepoznaće prvi makedonski rječnik i prvu makedonsku gramatiku – povezuje tematiku i problematiku književnoga teksta – analizira i uspoređuje tekstove makedonske i svjetske književne – navodi osnovna obilježja stilskih razdoblja makedonske književnosti i povezuje ih s pročitanim književnim tekstovima 	<ul style="list-style-type: none"> – uspoređuje književne tekstove iste tematike – objašnjava društveno-povijesni i kulturni kontekst – čita tekstove s razumijevanjem prema zadanoj ili samostalno odabranoj temi – primjenjuje pojmove vezane uz prozne, poetske i dramske vrste – analizira i interpretira književni tekst prema temi
MJK SŠ B.3.2. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima. Učenik obrazlaže odnos proživljenoga iskustva i iskustva stečenoga čitanjem tekstova.	<ul style="list-style-type: none"> – dramatizira kraće tekstove – postavlja scenografiju – priprema i oblikuje vlastite radove u kojima dolazi do izražaja inovativnost, originalnost i stvaralačko mišljenje – piše kraći sinopsis – priprema dramsko-scenske oblike – raspravlja o likovima na temelju izgleda, osobina, govora, razmišljanja, emocionalnih i psihičkih reakcija te društvenoga statusa (psihološka, etička, socijalna karakterizacija) – razlikuje monolog i unutarnji monolog – izražava vlastitu procjenu etičke, estetske i idejne razine teksta 	<ul style="list-style-type: none"> – iskazuje svoje interese i ili sposobnosti te prema tome odabire sudjelovanje u dramatizaciji tekstova, osmišljavanju scenografije i izvođenju dramsko-scenskih oblika – stvaralački se izražava – prosudjuje tekst i obrazlaže vlastita stajališta – izdvaja sadržaje koji promiču pozitivne vrijednosti

C. JA SAM – TRADICIJA I KULTURA

MJK SŠ C.3.1. Učenik raspravlja o različitim informacijama o Makedoniji, složenim elementima makedonske kulture i kulture makedonske nacionalne manjine u Hrvatskoj. Učenik obrazlaže važnost i karakter višejezičnosti i multikulturalnosti. Učenik imenuje tekstove i događaje važne za razvoj makedonskoga jezika tijekom makedonske povijesti.	<ul style="list-style-type: none"> – uočava povezanost i uvjetovanost razvoja makedonskoga jezika s razvojem nacionalnoga identiteta i kulture – utvrđuje sličnosti i razlike između hrvatske i makedonske kulture te kulture nacionalne manjine u Hrvatskoj – opisuje položaj makedonske nacionalne manjine u Hrvatskoj i pokazuje zanimanje za upoznavanjem doprinosa pojedinaca, Makedonaca ili Hrvata makedonskoga podrijetla, hrvatskoj kulturi i znanosti – raspravlja o Makedoniji – odabire i u paru ili skupini istražuje jednu od osoba važnu za razvoj makedonskoga jezika i kulture, a potom rezultate rada predstavlja u javnom nastupu – uočava brojnost i korisnost suvremenih tiskanih i digitalnih jezičnih priručnika, posebice za razvoj vlastitoga izražavanja 	<ul style="list-style-type: none"> – obrazlaže sličnosti i razlike između makedonske kulture, kulture makedonske nacionalne manjine u Hrvatskoj i hrvatske kulture te tumači i iznosi zaključke o vlastitoj kulturi i ostalim kulturama – integrira u cjelovitu sliku različite informacije o Makedoniji i različite elemente makedonske kulture, kulture makedonske nacionalne manjine u Hrvatskoj
--	--	---

MJK SŠ C.3.2. Učenik se koristi i prilagođava različite tehnike kreativnoga izražavanja o makedonskoj kulturi i kritički ih prošuđuje. Učenik stvara cijelovitu sliku vlastite i drugih kultura i dizajnira za mrežne stranice, školski list ili scenska djela o temama vezanima za nacionalnu kulturu. Učenik razumije značenje usmeno književnosti kao dijela baštine i tradicije.	<ul style="list-style-type: none"> – priprema i oblikuje vlastite radove u kojima dolazi do izražaja kreativnost, inovativnost, originalnost, stvaralačko i kritičko mišljenje (školski list, kolumna, blog, video, kratki film, televizijska emisija, predstava i slično) – u skladu s interesima javno nastupa i sudjeluje u projektima u razredu, školi ili izvan nje – izvodi jednostavnije oblike plesnih struktura makedonskih narodnih i modernih plesova s pjevanjem i oblikuje nove plesne strukture samostalno ili u skupini – uočava sličnosti i razlike u tekstovima makedonske književnosti i baštine u odnosu na tekstove književnosti i baština u okružju – sudjeluje u kulturno-umjetničkome događaju, na manifestaciji ili posjećuje kulturnu instituciju u stvarnome ili digitalnome okružju – povezuje tekstove s društvenim kontekstom – prepoznaće elemente usmene predaje u drugim umjetnostima – o elementima svoje baštine izvještava učenike i razmjenjuje iskustva i stavove – istražuje i razumije značenje i funkciju UNESCO-a, zaštitu materijalne i nematerijalne baštine u Makedoniji i svijetu 	<ul style="list-style-type: none"> – među ponuđenima odabire temu te oblikuje rad služeći se različitim materijalima, tehnikama i digitalnim alatima – u skladu s vlastitim interesima i sklonostima te uz nastavnikov poticaj, koristeći se različitim tehnikama, kreativno se i stvaralački ostvaruje u različitim glazbenim, dramsko-scenskim i plesnim aktivnostima te samostalno ili u skupini javno nastupa u školi i/ili izvan nje
MJK SŠ C.3.3. Učenik uočava vezu između makedonske kulturne baštine i vlastitoga kulturnog identiteta. Učenik uspoređuje značajke svoje nacionalne kulture s ostalim kulturama na području Europe.	<ul style="list-style-type: none"> – uočava elemente makedonske baštine i baštine drugih evropskih naroda, njihovu međusobnu povezanost i utjecaj na umjetnost – zaključuje o utjecaju jezične i književne nematerijalne kulturne baštine na oblikovanje vlastitoga kulturnog identiteta – opisuje državno uređenje Makedonije i njezin položaj i ulogu u Europi i svijetu – izrađuje intervjupitnik/anketu/portfolio s temama: procesi globalizacije, razvoj društva, migracije stanovništva, razvoj arhitekture, umjetnost kao izraz identiteta, interkulturnalizam, raznolikosti u mojem zavičaju, diskriminacija, narodni običaji, povijest Makedonije, znameniti Makedonci i sl. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje ulogu i položaj Makedonije u Europi te iznosi svoje mišljenje o važnosti njegovanja i očuvanja vlastitoga nacionalnog identiteta – uočava vezu između makedonske kulturne baštine i uspoređuje značajke svoje nacionalne kulture s ostalim kulturama – uočava na zemljovidu makedonske gradove, planine i rijeke te gradove s kojima je obiteljski povezan – donosi zaključke o važnosti tolerancije i uvažavanja drugih i drugčijih
4. razred SŠ – 3 sata		
A. RAZUMIJEAM, GOVORIM, PIŠEM		
MJK SŠ A.4.1. Učenik razumije i razgovara o zadanoj i slobodno odabranoj temi te ju procjenjuje u skladu s komunikacijskom situacijom i komunikacijskim bontonom. Učenik primjenjuje tehnike aktivnoga slušanja i obrazlaže svoje mišljenje.	<ul style="list-style-type: none"> – učenik razumije zadani ili slobodno odabranu temu – učenik razgovara u skladu s odabranom ili zadanim temom – samostalno sudjeluje u organiziranju debate o slobodno odabranoj temi – prepoznaće i provjerava značenje nepoznatih riječi na temelju konteksta razgovora i rasprave – organizira raspravu i dogovor oko odabira tema i obrazlaže svoje mišljenje – organizira timove, priprema se, piše argumente o odabranoj ili zadanoj temi – zapaža, uspoređuje i tumači bitne, potrebne, zanimljive i korisne informacije i ideje – točno izgovara glasove i riječi (npr. glasove u dodiru), pravilno izgovara naglasne cjeline i naglašava rečenice prema priopćajnoj svrsi i vrsti razgovora – točno se služi stručnim leksikom i standardnim jezikom u skladu s temom razgovora – usmjerava razgovor koji je prihvatljiv svim sugovornicima i uočava potrebe, osjećaje i vrijednosti sugovornika radi izričanja pozitivnih i nedvosmislenih poruka – uočava i otklanja agresivne, negativne i prosudbene implikacije – primjenjuje pravila komunikacijskoga bontona 	<ul style="list-style-type: none"> – priprema se prema zadanim uputama – razumije i razgovara radi uvjerenjavanja sugovornika u svoje stavove i ideje te ih procjenjuje u skladu s komunikacijskom situacijom – primjenjuje tehnike aktivnoga slušanja – razgovara radi donošenja zaključaka u skladu s komunikacijskim bontonom – prema smjernicama samostalno razgovara i primjenjuje tehnike aktivnoga slušanja – raspravlja radi donošenja zaključaka i zajedničkih odluka – obrazlaže svoje mišljenje o tekstu

MJK SŠ A.4.2. Učenik oblikuje, govori i piše tekstove po izboru. Primjenjuje pravopisna pravila i obilježja funkcionalnih stilova u skladu sa svrhom teksta.	<ul style="list-style-type: none"> – oblikuje i govori različite vrste tekstova o zadanoj ili samostalno odabranoj temi – oblikuje koncept i logički strukturira tekst – govori u skladu s govornom ulogom – piše tekstove i primjenjuje pravopisna pravila i obilježja pojedinoga funkcionalnog stila – piše komentar, kritiku, molbu, žalbu, zahtjev, prijavu, prijave, izvješća s održanih natjecanja, sastavlja zapisnik i poslovni životopis – s razumijevanjem upotrebljava novousvojene riječi u oblikovanju govorenih tekstova – zapisuje riječi i sastavlja svoj razlikovni rječnik 	<ul style="list-style-type: none"> – samostalno oblikuje, govori, piše tekstove i crta strip – primjenjuje pravopisna pravila i obilježja funkcionalnoga stila u skladu s komunikacijskom situacijom, svrhom i slušateljima – prepoznaće i zapisuje razlikovne riječi
--	---	--

B. ČITAM I STVARAM

MJK SŠ B.4.1. Učenik čita s razumijevanjem prema odabranoj svrsi raspravljačke tekstove složenih struktura i kritički ih procjenjuje. Učenik procjenjuje, uspoređuje i kritički tumači probleme i ideje u književnim tekstovima. Učenik sudjeluje u govornoj interakciji. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu i sposobnostima potaknut tekstrom.	<ul style="list-style-type: none"> – procjenjuje, uspoređuje i kritički tumači probleme i ideje u književnim tekstovima avangardne i suvremene književnosti – čita raspravljačke tekstove prema osobnome interesu i prema nastavnikovu odabiru – čita tekstove prema zadanoj ili samostalno odabranoj svrsi čitanja i tumači obilježja teksta – čita neprekinute, isprekidane i mješovite tekstove u tiskanome i elektroničkome obliku – prepoznaće strukturalna obilježja tekstova i služi se prethodno stečenim znanjima – vlada književnom terminologijom i primjenjuje ju u tumačenju i vrednovanju književnih tekstova – uspješno objašnjava značenja riječi, čita tečno i točno – procjenjuje je li književni tekst dobro strukturiran, jesu li ideje izložene precizno i jasno – uspoređuje i primjenjuje nove informacije iz teksta – sudjeluje u spontanim razgovorima – razmjenjuje, provjerava i potvrđuje informacije u razgovorima o odabranim temama – izražava svoj doživljaj teksta – izdvaja pojedinosti koje su ga se dojmile i potaknule na razmišljanje – izražava svoje mišljenje i stavove o tekstu na temelju čitateljskoga iskustva i potkrepljuje ih primjerima – dramatizira tekstove i priprema se za izvedbu na standarnome makedonskom jeziku; osmišljava scenografiju 	<ul style="list-style-type: none"> – čita tekstove prema zadanoj ili samostalno odabranoj svrsi čitanja i tumači obilježja teksta – samostalno i argumentirano kritički procjenjuje tekst prema zadanim odrednicama – prepoznaće osnovna obilježja i svrhu opisnih i pripovjednih tekstova te izdvaja izravno navedene informacije i ideje u tekstu – stvaralački se izražava na temelju čitateljskoga iskustva i sudjeluje u govornoj interakciji – procjenjuje, uspoređuje probleme i ideje u književnome tekstu i vlada književnom terminologijom – razmjenjuje, provjerava i potvrđuje informacije u razgovorima – kritički tumači medijske tekstove te prepoznaće skrivene stavove i mišljenja u medijskim porukama
---	--	---

C. JA SAM – TRADICIJA I KULTURA

MJK SŠ C.4.1. Učenik razumije značenje usmene književnosti kao dijela baštine i tradicije. Učenik raspravlja o različitim spoznajama o Makedoniji i o složenim elementima makedonske kulture i kulture makedonske nacionalne manjine u Hrvatskoj. Učenik argumentira važnost i karakter višejezičnosti i multikulturalnosti.	<ul style="list-style-type: none"> – argumentira važnost i karakter višejezičnosti i multikulturalnosti – razumije utjecaj usmene književnosti u drugim umjetnostima – istražuje i izvještava suučenike i razmjenjuje iskustva i stave o povijesnim elementima kulturne baštine – raspravlja o položaju makedonske nacionalne manjine u Hrvatskoj i o različitim spoznajama o Makedoniji, pokazuje zanimanje za upoznavanje doprinosa pojedinaca, Makedonaca ili Hrvata makedonskoga podrijetla, hrvatskoj kulturi i znanosti – istražuje povijesnu, materijalnu i nematerijalnu baštinu pod zaštitom UNESCO-a u Makedoniji 	<ul style="list-style-type: none"> – raspravlja i obrazlaže sličnosti i razlike između makedonske kulture, kulture makedonske nacionalne manjine u Hrvatskoj i hrvatske kulture te tumači zaključke o njima i suodnosu s vlastitom kulturom – argumentira važnost i karakter višejezičnosti i multikulturalnosti
---	--	--

MJK SŠ C.4.2.	<p>Učenik opisuje povijesni razvoj makedonskoga naroda i jezika. Učenik uočava doprinos makedonskih znanstvenika i umjetnika u europskome i svjetskome kontekstu. Učenik stvara i dizajnira za mrežne stranice, školski list (blogove/kolumnе) ili scenska djela o temama vezanima za nacionalnu kulturu.</p> <ul style="list-style-type: none"> – iznosi argumentirane stavove o elementima makedonske kulture i opisuje povijesni razvoj makedonskoga naroda i jezika – uočava elemente makedonske baštine i baštine drugih europskih naroda, njihovu međusobnu povezanost i utjecaj na druge umjetnosti – samostalno istražuje različita znanstvena i umjetnička područja – samostalno priprema i oblikuje vlastite radove u kojima dolazi do izražaja kreativnost o temama vezanima za nacionalnu kulturu – u skladu s interesima, samostalno ili u skupini, javno nastupa u razredu, školi ili izvan nje – sudjeluje u kulturno-umjetničkome događaju, na manifestaciji i/ili posjećuje kulturnu instituciju u stvarnome i/ili digitalnom okružju – sudjeluje u projektima škole i izvan nje – izlaže o rezultatima istraživanja u nekome od oblika javnoga nastupa i različitoga vremenskog trajanja 	<ul style="list-style-type: none"> – analizira vlastite stavove o kulturi makedonske nacionalne manjine u Hrvatskoj te povezuje elemente koji definiraju kulturu i objašnjava njihovu promjenjivost – opisuje ulogu i položaj Makedonije u Europi i povijesni razvoj makedonskoga naroda i jezika – među ponuđenima odabire temu te stvara i oblikuje rad služeći se različitim materijalima, tehnikama i digitalnim alatima
MJK SŠ C.4.3.	<p>Učenik istražuje i obogaćuje svoj identitet novim dimenzijama uspoređujući i vrednujući odnose: lokalno – globalno, tradicionalno – moderno, moderno – postmodern, većinsko – manjinsko, duhovno – materijalno, makedonski identitet – višekulturnost.</p> <p>Učenik uspoređuje značajke svoje nacionalne kulture s ostalim kulturama na području Europe i svijeta.</p> <ul style="list-style-type: none"> – istražuje prema vlastitome interesu značajne makedonske znanstvenike i umjetnike uočavajući njihov doprinos unutar makedonskoga, hrvatskoga, europskoga i svjetskoga konteksta – potiče razvoj tolerancije – objašnjava nastanak i razvoj predrasuda – osmišljava projekt o temi vezanoj za ljudska i manjinska prava koji je primjenjiv u vlastitome okružju – objašnjava pojam kulturnoga identiteta na vlastitome primjeru – uspoređuje državno uređenje Makedonije i njezin položaj i ulogu u Europi i svijetu – zaključuje o utjecaju jezične i književne nematerijalne kulturne baštine na oblikovanje vlastitoga kulturnog identiteta 	<ul style="list-style-type: none"> – donosi zaključke o važnosti tolerancije i uvažavanja drugih i drugčijih – istražuje pojmove <i>kultura</i> i <i>baština</i>, <i>nacionalni simbol</i> (u vidu osobe, mjetničkoga, znanstvenoga, kulturnoga, sportskoga postignuća, posebnosti ili prirodne ljepote) – uspoređuje značajke svoje nacionalne kulture s ostalim kulturama

RASPORED JEZIČNIH SADRŽAJA PO RAZREDIMA

1. razred	<ul style="list-style-type: none"> – piše rečenične znakove na kraju rečenice – piše veliko početno slovo u imenima i prezimena, imenima ulica, trgova, naseljenih mjesta, pripadnika naroda, zemljopisnih imena u zavičaju, imenima nebeskih tijela – pravilno piše pokrate naziva (EU, RM, MANU...) – piše dvotočku, trotočka, zarez u nabranjanju, zagrade, točku sa zarezom – razlikuje upravni i neupravni govor – brojevi – prepoznaje suglasnike i samoglasnike – prepoznaje i primjenjuje imenice, zamjenice, pridjeve, glagole
2. razred	<ul style="list-style-type: none"> – u pisanju rastavlja riječi na slogove na kraju retka – prepoznaje i rabi pravopisni znak spojnici kod rastavljanja riječi na slogove na kraju retka – piše veliko početno slovo na početku rečenice, u imenima, prezimenima, imenima naseljenih mjesta, rijeka u bližem okružju – piše rečenične znakove na kraju rečenice – pravilno piše suglasnike i samoglasnike – piše u skladu s pravopisnom normom – piše veliko početno slovo u jednorječnim i višerječnim izrazima/imenima (zemljopisno nazivlje u širemu okružju, imena stanovnika) – piše pravopisne znakove radi pravilnoga čitanja i razumijevanja teksta – piše pravopisne znakove rastavljući tekst na rečenice i rečenične dijelove – piše dvotočku, trotočka, zarez u nabranjanju, zagrade, točku sa zarezom, navodnike, spojnicu, crticu – brojevi – prepoznaje i primjenjuje imenice, zamjenice, pridjeve, glagole, veznike, čestice

3. razred	<ul style="list-style-type: none"> – rastavlja riječi na slogove na kraju retka – prepoznaće i rabi pravopisni znak spojnicu – piše veliko početno slovo u imenima ulica, trgova, naseljenih mesta, ustanova, blagdana i praznika, časopisa – primjenjuje pravila o pisanju višečlanih imena s kojima učenik dolazi u doticaj – piše dvotočku i zarez u nabrajanju – prepoznaće i primjenjuje zamjenice, pridjeve, glagole, veznike, čestice – osobne zamjenice – brojevi – pravilno piše suglasnike i samoglasnike – primjenjuje pravilo za naglašavanje – prepoznaće i pravilno ih upotrebljava: vrste zamjenica (pokazne, upitne); lice, broj i vrijeme glagola; vrste priloga i veznika – prepoznaće i navodi oblike roda i broja imenica – prepoznaće i upotrebljava upravni u neupravni govor – nabraja i piše riječi s istim, suprotnim ili različitim leksičkim značenjem – prepoznaće subjekt i predikat u rečenici i točno sastavlja različite vrste rečenica – točno upotrebljava pravopisne znakove – upotrebljava kratice i pokrate
4. razred	<ul style="list-style-type: none"> – rastavlja riječi na slogove na kraju retka – prepoznaće i rabi pravopisni znak spojnicu – upotrebljava oznake za mjerne jedinice – piše veliko početno slovo u imenima ulica, trgova, naseljenih mesta, zemljopisnih imena u zavičaju, knjiga i časopisa – primjenjuje pravilo o pisanju višečlanih imena s kojima učenik dolazi u doticaj – prepoznaće i primjenjuje imenice, pridjeve, zamjenice, glagole, brojeve, veznike, usklike i čestice – piše rečenični znak točku, uskličnik, upitnik na kraju rečenice – piše dvotočku i zarez u nabrajanju – pravilno piše kratice (dr., itd...) – točno upotrebljava pravopisne znakove – piše oznake za mjerne jedinice – pravilno piše jesne i niječne rečenice (riječca ne) – pravilno piše riječcu li u upitnim rečenicama – pravilno označava jednosložne, dvosložne, trosložne i višesložne riječi znakom za naglasak – točno piše vrste imenica: opće i vlastite, konkretne i apstraktne, zbirne i materijalne – određuje vrstu imenica u zadanome tekstu i piše primjere različitih vrsta imenica – prepoznaće i navodi oblike roda i broja imenica te rodnu sklonost imenica u zadanome tekstu – razlikuje i točno piše osobne zamjenice i pokazne zamjenice – točno piše zemljopisna i druga imena – prepoznaće subjekt i predikat u rečenici i točno sastavlja različite vrste rečenica – primjenjuje pravilo za naglaske i naglasne cjeline

**E. POVEZANOST NASTAVNOGA PREDMETA
MAKEDONSKI JEZIK I KULTURA – MODEL C S
OSTALIM PODRUČJIMA, MEĐUPREDMETNIM TEMAMA
I OSTALIM NASTAVnim PREDMETIMA**

Makedonski jezik ključno je nastavno područje predmeta, ali i bitan element u širemu kontekstu obrazovanja. Dublje i šire poznavanje jezika omogućuje i kvalitetnije povezivanje sadržaja drugih nastavnih predmeta. Učenjem makedonskoga jezika učenici razvijaju komunikacijske vještine, bolje razumiju kulturu i povijest Makedonije, razvijaju sposobnosti analiziranja i interpretiranja tekstova. Osim toga, makedonski jezik ima važnu ulogu u očuvanju identiteta i kulturnoga nasljeđa makedonskoga naroda.

Pripadnici nacionalnih manjina svoje ustavno pravo na odgoj i obrazovanje ostvaruju trima osnovnim modelima (A, B i/ili C model) i posebnim oblicima školovanja.

Predmet Makedonski jezik i kultura – model C dio je jezično-komunikacijskoga područja i podrazumijeva usvajanje znanja o sebi i drugima, odgovornoga ponašanja prema pripadnicima drugih jezika i kultura, uvažavanje različitih vrijednosti, uvjerenja i ponašanja te svijest o nužnosti suzbijanja svih vrsta stereotipa, predrasuda i diskriminacije. Učenici stječu znanje na standardnom makedonskom jeziku, razvijaju čitatelske interese, literarne sposobnosti i sposobnost kritičkoga pristupa. To je područje najvažnije zato što je jezik podloga svim ostalim područjima.

Usvajanjem odgojno-obrazovnih ishoda nastavnoga predmeta Makedonski jezik i kultura – model C učenik razvija komunikacijske vještine, bolje razumije kulturu i povijest Makedonije, razvijaju sposobnosti analiziranja i interpretiranja tekstova. Osim toga, makedonski jezik ima važnu ulogu u očuvanju identiteta i kulturnoga nasljeđa makedonskoga naroda.

sku kompetenciju kako bi se osnažio za suočavanje s novim životnim situacijama. Time se ostvaruje i veza s društveno-humanističkim područjem. Učenjem o povijesti makedonskoga naroda pridonosi se razumijevanju procesa koji su oblikovali čovječanstvo do danas, procesa koji utječe na oblikovanje osobnoga i kolektivnoga identiteta, razvoj vještina razmatranja konteksta, sagledavanja događaja iz različitih perspektiva.

Povezanost s umjetničkim područjem ostvaruje se povezivanjem s pojedinim ishodima likovne kulture i glazbene kulture i umjetnosti. Tim sadržajima učenici bogate i oplemenjuju sliku o sebi i svijetu, razvijaju kreativnost kao način razmišljanja i djelovanja. Kod učenika se njeguju individualne sposobnosti, potreba za likovnim izražavanjem tradicionalnim likovnim tehnikama, postupcima i materijalima kao i suvremenim vizualnim medijima.

Učenjem o glazbi i aktivnostima u kulturnome životu svoje sredine i manjinske zajednice učenicima se omogućuje sudjelovanje u očuvanju, prenošenju, obnavljanju i širenju kulturnoga nasljeđa.

U domeni Ja sam – tradicija i kultura očituje se povezanost s nastavnim sadržajima predmeta Priroda i društvo, Povijest i Geografija, što Makedonski jezik i kulturu povezuje s prirodoslovnim područjem.

Međupredmetne teme osmišljene su da bi omogućile intergraciju različitih nastavnih predmeta i promovirale interdisiplinarno učenje.

U predmet Makedonski jezik i kultura integrirane su sljedeće međupredmetne teme: Učiti kako učiti, Građanski odgoj i obrazovanje, Osobni i socijalni razvoj, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije. Druge međupredmetne teme ostvaruju se izborom sadržaja na makedonskome jeziku.

Razvijanjem odgovornosti, društvenoga i vlastitoga identiteta, tolerancije, uvažanjem različitosti i usvajanjem znanja o ljudskim pravima i odgovornostima predmet je povezan s Građanskim odgojem i obrazovanjem.

Poveznica s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj ostvaruje se poticanjem na prihvatanje odgovornosti, sudjelovanjem u javnim nastupima, suradnjom s drugima, upravljanjem vlastitim emocijama i ponašanjem, razvijanjem empatije, uvažavanja i prihvatanja različitosti.

U svrhu traženja informacija, dijeljenja i objavljivanja sadržaja te zadovoljavanja kulturnih potreba, komunikacijska tehnologija omogućuje različita iskustva učenja, pridonosi razvijanju odgovornosti i vlastitoga integriteta.

Makedonski jezik i kultura po modelu C sadržajno je i metodološki blisko povezan s predmetom Hrvatski jezik te sa stranim jezicima, a integriranim poučavanjem jezika i sadržaja učenje je svrhovitije. U kasnijim ciklusima takav je način rada još potrebitije uskladiti s interesima i potrebama učenika ovisno o njihovim obrazovnim potrebama i ili mogućim profesionalnim putovima.

S obzirom na to da je makedonski jezik jezik makedonske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, moguće je i preporučuje se ostvarivati različite projekte, programe i suradnju s udružama, što će, među ostalim, pridonijeti poticanju svjesnosti o potrebi i važnosti cjeloživotnoga obrazovanja. Zbog bliske povijesne, ali i suvremene povezanosti Republike Hrvatske i Republike Sjeverne Makedonije, makedonski je jezik sredstvo kojim omogućujemo ekonomsku i obrazovnu mobilnost mladih, kao i drugih građana Republike Hrvatske.

Makedonski jezik omogućuje učenicima da integriraju znanje iz različitih predmeta, razvijaju kritičko mišljenje i prepoznavaju me-

đusebne veze između različitih znanstvenih disciplina. Takvim interdisciplinarnim pristupom učenici stječu se obuhvatnije razumijevanje različitih tema i primjenjuju svoje vještine u svakodnevnim situacijama, što pridonosi njihovu cjelokupnom obrazovanju i razvoju.

F. UČENJE I POUČAVANJE NASTAVNOGA PREDMETA MAKEDONSKI JEZIK I KULTURA – MODEL C

Učenje i poučavanje nastavnoga predmeta Makedonski jezik i kultura po modelu C može biti izazovno, ali je važno za održavanje veza s domovinom. Stoga učitelji i nastavnici poučavanjem nužno trebaju osiguravati poticajno i podržavajuće okružje za učenike. U vezi s poučavanjem predmeta Makedonski jezik i kultura bitno je naglasiti da sve domene, sadržaje i ishode valja međusobno povezivati i uskladiti da bi se u što većoj mjeri osigurala cjelovitost i povezanost učeničkoga iskustva tijekom učenja.

Za što kvalitetnije ostvarivanje opisanih ciljeva nastavnoga predmeta Makedonski jezik i kultura – model C, bitno je u procesu poučavanja osmislići sadržajno primjerene i učeniku zanimljive, otvorene i integrirane metodičke scenarije učenja s različitim aktivnostima koji potiču interes, daju konkretni smisao onomu što se uči i omogućuju učeniku primjenu u stvarnim životnim situacijama.

Strategije učenja, metode i oblici učenja i poučavanja povezuju se s ishodima domena Razumijem, govorim, pišem, Čitam i stvaram i Ja sam – tradicija i kultura.

U prvome razredu nastave Makedonskoga jezika i kulture nije zastupljeno pisano izražavanje jer učenici makedonske nacionalnosti pohađaju nastavu na hrvatskome jeziku i prvo usvajaju latinično pismo. Nakon obrade latiničnoga pisma počinje se s pisanim izražavanjem. Učenje makedonskoga govora s elementima nacionalne kulture u prvome i drugome razredu treba se odvijati putem igre i učeniku mora predstavljati zadovoljstvo, a ne obvezu jer su djeca u ovom dobi sposobna vjerno reproducirati ono što čuju.

Nastava mora biti organizirana tako da se svakomu učeniku omoguće što češće verbalne aktivnosti jer se samo na taj način može produktivno ovladati govorom. U ostvarivanju tih zadataka učitelj mora maksimalno motivirati učenike koristeći se odgovarajućim audiovizualnim nastavnim sredstvima, ilustracijama, filmom, slikama, fotografijama, televizijskim emisijama. Učitelj treba poticati učenike da i oni pronalaze izvore kao moguća nastavna sredstva povezana s temom koja se obrađuje (razglednice, slikovnice, slike, zemljovide, tradičijske predmete, crteže).

Upoznavanje elemenata nacionalne kulture Makedonaca uglavnom se ostvaruje upoznavanjem i približavanjem tradicije, običaja i književnosti.

Uloga učitelja i nastavnika

Tijekom učenja i poučavanja Makedonskoga jezika i kulture iznimno je važna uloga učitelja. Poticanje učenikova interesa za makedonski jezik i održavanje motivacije za nastavak učenja jedan je od ključnih preduvjeta za uspješno učenje i poučavanje, osobito u ranome učenju jezika.

Učitelj je vodič, mentor, kreativac, inicijator i organizator u nastavnom procesu. Pruža smjernice i potporu za postizanje ciljeva i razvoj jezičnih vještina, planira nastavu, prepoznaće različite potrebe i stilove učenja učenika te prilagođava nastavu, pruža podršku u emocionalnome razvoju, potiče interkulturnu svjesnost, toleranciju, otvorenost i empatiju prema drugima.

Uloga je učitelja omogućiti cijelovit razvoj svakoga učenika poštovanjem njegova integriteta i identiteta uz stvaranje sigurnoga i poticajnoga okružja.

Učitelj jezične pogreške učenika prihvata kao sastavni dio procesa učenja makedonskoga jezika u kojem učenik slobodno i bez straha pred učiteljem i vršnjacima sudjeluje u razmjeni ideja i komunikaciji, što mu omogućuje doživljaj uspjeha te ga potiče na samopouzdano i odvažno služenje makedonskim jezikom.

Učitelj mora učenicima pružiti emocionalnu, socijalnu i intelektualnu podršku, a odnos između njega i učenika mora biti suradnički i fleksibilan, s jasno određenim pravilima rada, ponašanja i međusobnoga uvažavanja.

Učiteljeva je odgovornost organizirati i voditi odgojno-obrazovni proces koji uključuje različite metode i oblike rada, tehnike poučavanja i omogućavanje različitih stilova učenja te ponudu različitih sadržaja i, kada god je to moguće, mogućnost slobode izbora. Učitelj motivira učenika na povezivanje osobnoga iskustva s novim informacijama te razvoj kompetencija, ovlađavanje vještinama, usvajanje znanja i osiguravanje temelja cijeloživotnoga učenja. Učitelj treba učeniku pružati brojne mogućnosti za praktičan rad, kritičko i kreativno mišljenje, rješavanje problema, razvoj komunikacijskih vještina, stavova i vrijednosti.

Učitelj treba podržavati i poticati učenike na to da se tradicijskim motivima koriste u obliskovanju različitih i svršishodnih estetskih rješenja u izradi svakodnevnih uporabnih i ukrasnih predmeta.

Od učitelja se očekuje profesionalan pristup koji podrazumijeva etičnost, pravednost, dosljednost i sustavnost. Učitelj treba kontinuirano pratiti suvremene pristupe u području metodike i glotodidaktike te se redovito neformalno i formalno profesionalno razvijati, individualno i u oblicima rada koje osiguravaju institucije.

Važna je uloga učitelja vrednovanje učenika. Učitelj mora pružiti potpunu i pravodobnu informaciju o uspješnosti učenja i napretku učenika u cilju njegova usmjeravanja u tome procesu načinima koji potiču i ohrabruju da bi se razvijalo učenikovo samopouzdanje i osjećaj uspješnosti, kao važnih preduvjeta individualnoga napretka. Učitelj bitno utječe na učenikova postignuća tako da se uspješnost rada učitelja zapravo očituje u uspjehu njegovih učenika.

Materijali i izvori

Učitelj odabire i izrađuje nastavne materijale i koristi se nastavnim materijalima iz različitih izvora u skladu s planiranim aktivnostima koje su usmjerene ostvarivanju odgojno-obrazovnih ishoda vodeći računa o razvojnoj dobi, razini ovlađanosti jezikom te interesima i potrebama učenika. To uključuje i materijale za integriranje učenje jezika i sadržaja čime se sadržaji predmeta Makedonski jezik i kultura povezuju sa sadržajima drugih područja i predmeta potičući multidisciplinarnost.

Tijekom poučavanja učitelj određuje broj književnih tekstova prema broju sati u tjednu i prema dostupnosti tekstova, vodeći računa o žanrovskoj zastupljenosti tekstova (poezija, proza, drama) i raznolikoj tematskoj zastupljenosti povezujući ih s interesima učenika i njihovom životnom stvarnošću. U stvaralačkome izražavanju učenika i stvaranju vlastitoga razlikovnog rječnika ostvarivanje se ishoda prati, ali ne podliježe sumativnom vrednovanju.

Neki se ishodi mogu ostvariti radom na projektima, u izvančioničkim aktivnostima, u suradnji sa školskom knjižnicom, ustanovama, manjinskim i ostalim udrugama te primjenom pristupa učenju otkrivanjem (istraživačko učenje, debatne skupine, projektni rad). Projekt može uključivati samostalno ili vođeno istraživanje

različitih materijala i informacija, upotrebu različitih komunikacijskih tehnologija, predavanja uživo iz gradova koje učenici upoznaju i istražuju (Viber, mrežni seminar, konferencijska veza i slično). Iskustveno učenje nudi učitelju mogućnost uporabe praktičnih radova i prikaza tradicije i običaja u svakodnevnome životu. Na taj način mogu se stvarati zbirke slikovnoga materijala, kuharice, albumi fotografija, zbirke igara i običaja.

U ostvarivanju ishoda iz likovnoga područja poželjno je rabiti prirodne materijale i razvijati ekološku svijest.

Nastavni materijali koji se odabiru trebaju učenicima biti smisleni i razumljivi, poticati na istraživanje i propitivanje znanja, prepostavki, ideja i ponašanja, čime pozitivno utječe na razvoj kritičkoga i kreativnoga mišljenja.

Okružje za učenje

U okružju za učenje treba se osigurati potpora učenicima, interaktivnost i uključenost, raznovrsni materijali, upotreba tehnologije, različiti oblici rada (suradnja među učenicima), individualizacija i kreativnost.

Uspjeh u učenju i poučavanju makedonskoga jezika i kulture u velikoj mjeri ovisi o okružju u kojem učenik stječe nova znanja i vještine jer poticajno i raznoliko okružje pridonosi bržemu i lakšemu napretku. U takvu je okružju učenje i poučavanje usmjereni na učenika, učenik se ne boji pogrešaka, spremno surađuje s drugim učenicima i uvažava ih, a znanja i vještine koje usvaja u bliskoj su vezi s njegovim svakodnevnim iskustvom i aktivnostima. To je okružje u kojem se njeguje kultura zajedništva i međusobnoga poštovanja, a u takvu se okružju razvija humanost, prihvataju se različitosti, prepoznaje se važnost pozitivnih emocija i motivacije za učenje te se potiče kritičko mišljenje, istraživanje i kreativnost.

Različita okružja, u učionici i izvan nje, pridonose bogatstvu iskustva i uspješnosti učenja.

Upotreba suvremenih tehnologija tijekom učenja i poučavanja također je jedan od čimbenika koji pridonose stvaranju poticajnoga i produktivnoga okružja.

Informacijsko-komunikacijska tehnologija omogućuje nam i povezanost s učenicima ili stručnjacima u drugim mjestima i različitim dijelovima države, Europe i svijeta. Positivno i poticajno okružje za učenje ostvaruje se i međusobnim povjerenjem i uvažavanjem sudionika u procesu učenja, dogovaranjem pravila te uzajamnim pomaganjem. Osjećaj sigurnosti kod učenika potiče aktivnost i kvalitetnije rezultate rada.

Grupiranje učenika

Učitelj ima slobodu primijeniti različite oblike organizacije rada i učenja kao što je rad u paru, grupni rad, male istraživačke skupine, suradničko učenje tijekom kojega su učenici grupirani na različite načine da bi se što bolje iskoristio potencijal svih učenika u pojedinoj razrednom odjelu, osigurao napredak svakoga učenika i razvoj njegove osobnosti. Međuvršnjačkim učenjem i poučavanjem učenik stječe i primjenjuje znanja i vještine, razvija socijalnu osjetljivost, razmjenjuje mišljenja i stavove, aktivno sudjeluje i motiviran je za učenje i suradnju.

Bitno je svaki oblik grupiranja učenika unaprijed isplanirati s jasno određenim uputama, zadatcima i ciljem te pratiti napredak svakoga pojedinca u skupini i rad skupine u cjelini na temelju različitih metoda samovrednovanja i vrednovanja.

Svaki razredni odjel sadržava određene potencijale koje učitelj mora prepoznati i uzeti u obzir tijekom planiranja i ostvarivanja

nastavnoga procesa u cilju što uspješnijega učenje. Pri planiranju učenja i poučavanja valja voditi računa o razrednome odjelu kao cjelini, ali i o učenicima kao pojedincima koji znanja, vještine i stavove stječu u skladu sa svojim individualnim osobinama.

Vrijeme poučavanja i učenja

Nastava Makedonskoga jezika i kulture poučava se unutar satnice od dva do pet sati tjedno te se prema broju sati prilagođava dubina i širina unutar nastavnih tema i sadržaja te odabir i količina tekstova. Kurikul Makedonskoga jezika i kulture po modelu C izrađen je na temelju tri sata koja su uzeta kao srednja vrijednost. Preporuka je osigurati posebnu učioniku ili kabinet, no ako nema mogućnosti za posebnu učioniku, kabinet ili koji drugi stalni prostor, poželjno je učitelju osigurati mogućnost izlaganja učeničkih radova, crteža i plakata na panoima.

U ostvarivanju ishoda kurikula poželjna je i suradnja s udružinama i društvinama koji se brinu o očuvanju nacionalne kulture Makedonaca, s kulturno-umjetničkim društvima, lokalnom zajednicom i sličnim organizacijama. Te organizacije mogu pružiti podršku pri nabavi nastavnih materijala, zvučnih zapisa, tekstova, knjiga i videomaterijala na makedonskome jeziku.

Da bi se zadovoljile odgojno-obrazovne potrebe učenika s teškoćama i darovitih učenika, kurikul se prilagođava u skladu sa smjernicama.

Odgojno-obrazovni rad na jeziku i pismu nacionalne manjine obavljaju učitelji i nastavnici iz reda nacionalne manjine koji potpuno vladaju jezikom i pismom nacionalne manjine, učitelji razredne nastave, nastavnici makedonskoga jezika, nastavnici povijesti, geografije, pedagozi, logopedi, i oni koji su stekli pedagoške kompetencije programima pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičke izobrazbe.

G. VREDNOVANJE ODGOJNO-OBRAZOVNIH ISHODA U NASTAVNOME PREDMETU MAKEDONSKI JEZIK I KULTURA – MODEL C

Vrednovanje odgojno-obrazovnih ishoda u nastavnom predmetu Makedonski jezik i kultura – model C integrirano je s učenjem i poučavanjem. Svrha mu je prikupljanje informacija o postignućima i napredovanju učenika te pomoći i motivacija u poboljšanju učenja, kao i povratna informacija učitelju o uspješnosti strategija i metoda rada koje je primjenio. Učitelj vrednovanje treba iznimno pažljivo planirati kao dio procesa učenja i poučavanja, uskladiti ga s ciljevima i očekivanim ishodima učenja te ga, zbog složenosti sadržaja i aktivnosti u ovome predmetu, provoditi poštujući kognitivnu, društveno-afektivnu i psihomotoričku jedinstvenost i interes svakoga učenika.

Elementi vrednovanja u učenju i poučavanju nastavnoga predmeta Makedonski jezik i kultura su znanja i vještine definirane odgojno-obrazovnim ishodima unutar triju domena: A, Razumijem, govorim, pišem, B, Čitam i stvaram i C, Ja sam – tradicija i kultura.

Elementi vrednovanja su:

1. slušanje s razumijevanjem
2. govorenje
3. čitanje s razumijevanjem
4. pisanje
5. makedonska kultura.

Elementi slušanje s razumijevanjem, govorenje, čitanje s razumijevanjem i pisanje obuhvaćaju sposobnost aktivnoga služenja

standardnim makedonskim jezikom u usmenome i pisanim izražavanju, razumijevanje pročitanoga teksta, komunikacija s učiteljem, drugim učenicima i izvornim govornicima makedonskoga jezika. Ti se elementi vrednuju u svim domenama učenja i poučavanja Makedonskoga jezika i kulture sustavnim praćenjem i procjenjivanjem napredovanja svakoga učenika.

Element makedonska kultura obuhvaća vrednovanje istraživačkih vještina i stvaralačkih sposobnosti učenika u svim domenama, praćenjem aktivnosti učenika i/ili rezultata tih aktivnosti te razumijevanja i znanja povijesnih i geografskih sadržaja vezanih za Makedoniju.

Elementi vrednovanja razlikuju se u pojedinim razredima jer ovise o razvojnoj dobi i prethodnome znanju učenika. Funkcionalni aspekt jezika ima prednost pred formalnim aspektom. Pri vrednovanju je nužno voditi računa o tome da ovladavanje jezičnim zakonitostima nije samo sebi svrha, već je sredstvo za ostvarivanje uspješne komunikacije te da su pogreške u jezičnome izričaju prihvataljiva i očekivana sastavnica ovladavanja jezikom. Jezične strukture sastavni su dio četiri jezičnih vještina (slušanje, govor, čitanje i pisanje) te se ovlađanost njima vrednuje integrirano, kao jedan od kriterija uspješne ostvarenosti ishoda unutar domene.

U svim se domenama primjenjuju tri pristupa vrednovanju: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje na učenoga.

Vrednovanje za učenje provodi se kontinuiranim praćenjem individualnih i skupnih aktivnosti učenika (provjera razumijevanja i učenikova napredovanja ciljanim pitanjima, predstavljanje učeničkih radova i učeničkih projekata, opažanje učeničkih aktivnosti i ponašanja tijekom učenja i poučavanja), a služi unapređivanju i planiranju budućega učenja i poučavanja. Vrednovanje za učenje ne rezultira brojčanom ocjenom, već kvalitativnom povratnom informacijom o tijeku procesa učenja i razmjeni iskustava te usvojenosti znanja, vještina i stavova. Trenutačna postignuća učenika uspoređuju se s njegovim prethodnim postignućima, a ne s postignućima drugih učenika. Cilj je vrednovanje za učenje motivacija učenike na daljnji rad.

Vrednovanje kao učenje podrazumijeva aktivno uključivanje učenika u proces vrednovanja, a provodi se postupcima koji obuhvaćaju samovrednovanje i samoprocjenu učenika, kao i učeničko vrednovanje i procjenu radova drugih učenika. Njime se učenike potiče na ovladavanje strategijama planiranja vlastitoga napredovanja u usvajanju znanja, vještina i stavova radi postizanja samostalnosti i preuzimanja odgovornosti za vlastito učenje. U procesu vrednovanja kao učenja učenik procjenjuje vlastito razumijevanje i poznavanje različitih postupaka i metoda kojima razvija svoje sposobnost unutar međupredmetne teme Učiti kako učiti, što je u ovome predmetu vrlo bitno zbog brojnih sadržaja koji se učeniku nude u svim trima domenama, a zbog kratkoće vremena nemoguće ih je sve ostvariti na nastavi. Stoga je važno da učenik samostalno i prema osobnome interesu odabire sadržaje koje će potom samostalno dublje istraživati i učiti.

Vrednovanje naučenoga podrazumijeva procjenu razine usvojenosti znanja i razvijenosti vještina u odnosu na definirane odgojno-obrazovne ishode. Rezultira brojčanom ocjenom. Provodi se kontinuirano, tijekom i/ili na kraju određenoga razdoblja. Potrebno je kombinirati pismeno i usmeno vrednovanje. Mogu se primijeniti zadaci zatvorenoga i otvorenoga tipa. Posebno se preporučuju zadaci otvorenoga tipa u kojima učenici mogu izraziti vlastitu kreativnost i interpretaciju, kao što su izrada plakata, dnevnika, crteža, mentalne mape, istraživački radovi i dr.

Sva tri pristupa vrednovanju trebaju biti raspoređena tijekom cijele nastavne godine, kontinuirano, trebaju biti različita da bi omogućila učenicima da u različitim prilikama pokažu svoj napredak.

Sustavnim i redovitim izvješćivanjem o učeniku napredovanju u svim domenama daje se povratna informacija o razini ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda te se predlažu načini i postupci potrebnici za njihovo poboljšanje.

Zaključna ocjena temelji se na profesionalnoj odluci učitelja, njegovoj stručnoj procjeni o učenikovim postignućima tijekom cijele nastavne/školske godine. Razina »dobar« usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda, koja je definirana ovim predmetnim kurikulumom, služi kao okvir i pomoć pri izvođenju zaključne ocjene. Pritom je nužno voditi računa o unaprijed definiranim kriterijima vrednovanja, o odabiru valjanih i pouzdanih metoda i oblika vrednovanja te sigurnosti i transparentnosti procesa vrednovanja – svrha vrednovanja, sadržaji, postupci, oblici, sastavnice i trajanje usmenih i pismenih provjera, načini i kriteriji bodovanja i rezultati unaprijed su definirani i jasni učitelju, učeniku i roditelju. Učenike je od početka nastavne godine potrebno informirati o očekivanim odgojno-obrazovnim ishodima.

Na kraju nastavne godine zaključna ocjena oblikuje se na temelju što više različitih informacija o učenikovu napretku i usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda. Iako raspoređeni u tri domene, ishodi u ovome predmetu obuhvaćaju sadržaje iz različitih područja obuhvaćenih poučavanjem (jezik, književnost, povijest, geografija, likovna i glazbena kultura). Potrebno je uzeti u obzir i to da će učenici, prema svojim interesima i sposobnostima, pokazati stecene kompetencije na način koji njima najviše odgovara, pri čemu će pokazivati veću ili manju sklonost prema određenome području predmeta. Stoga zaključna ocjena nije aritmetička sredina pojedinačnih ocjena, već je pokazatelj učenikova napretka u učenju i razvijenosti pojedinih vještina. Za zaključnu se ocjenu u određenoj mjeri mogu uzeti u obzir informacije prikupljene vrednovanjem za učenje (npr. učenički radovi i projekti).

Tijekom svih odgojno-obrazovnih ciklusa zaključna ocjena proizlazi iz razine usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda iz svih triju domena prema sljedećoj postotnoj zastupljenosti:

- Razumijem, govorim, pišem 50 %
- Čitam i stvaram 25 %
- Ja sam – tradicija i kultura 25 %.

Budući da je počadjanje nastave Makedonskoga jezika i kulture otvoreno učenicima s različitim razinama znanja ili bez prethodnoga znanja, kao i to da se u nastavni proces mogu uključiti u bilo kojemu razredu, učitelj nužno prilagođava očekivane ishode te u skladu s prilagodbom poučavanja provodi i cjelovito vrednovanje.

PRIJEDLOG TEKSTOVA ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU

Drugaruvanje, Đordi Delčev

Aj, pogodi, Đordi Delčev

Jasna ja pozdravuva tatkvinata, Đordi Delčev

Želba, Đordi Delčev

Kokiće, Đordi Delčev

Pčela, Đordi Delčev

Koj što znae?, Đordi Delčev

Tri cveta, Đordi Delčev

Dve sonca, Đordi Delčev

Vo srcto..., Đordi Delčev

Tri mravki, Đordi Delčev

Učitelka, Đordi Delčev

Dogledanje, Đordi Delčev

Džudžeto i džinot, Eli Makazlieva

Srećno dete, Eli Makazlieva

Moite čuvstva, Eli Makazlieva

Proletna pesna, Eli Makazlieva

Godišni vreminja, Eli Makazlieva

Kalendar, Eli Makazlieva

Patuvalki-sonuvalki, Eli Makazlieva

Četiri sezoni, Eli Makazlieva

8 Septemvri, Eli Makazlieva

Boite na esenta, Eli Makazlieva

11 Oktomvri, Eli Makazlieva

Šumata vo docna esen, Eli Makazlieva

Podgotvi se za zima, Eli Makazlieva

Zimski igri, Eli Makazlieva

Januarska prikazna, Eli Makazlieva

Vodata se vrti vo krug, Eli Makazlieva

Igrite na vodata, Eli Makazlieva

Glineni proizvodi, Eli Makazlieva

Zasadi drvo, zasadi cvet, Eli Makazlieva

Proletno budenje, Eli Makazlieva

Majčiniot jazik, Eli Makazlieva

Leto, Eli Makazlieva

Juni, Eli Makazlieva

Ako odiš na plaža, Eli Makazlieva

Vinožito, Eli Makazlieva

Letno ovošje, Eli Makazlieva

Bonton na ruček, Eli Makazlieva

Bonton za zbor, Eli Makazlieva

Semejno steblo, Eli Makazlieva

Sedmičen kalendar, Eli Makazlieva

Kako se odnsevuam vo soobraćajot, Eli Makazlieva

Prirodni pojavi-godišni vreminja, Eli Makazlieva

Što li da bidam?, Marija Bogatinovska

Moite razgovori so dedo, Marija Bogatinovska

Mala i golema rabota, Marija Bogatinovska

Najubavite prikazni, Marija Bogatinovska

Plan za leten rasplust, Marija Bogatinovska

Gledaj i uči!, Marija Bogatinovska

Golgeter, Velko Nedelkovski

Kakov i čij e nebeskiot svod, Cane Andreevski

Mili milenici, Velko Nedelkovski

Otkaćena igra, Marija Petrovska

Zarzavati, Vasil Mukaetov

Koj e najvažen?, Alma Hot Rastoder

Sekoe dete, Vasil Mukaetov

Ona što site go znaat, Vlado Dimovski

Zimnica, Vlado Dimovski

... osum, devet, deset!... Baram!, Vlado Dimovski

*Ajde da ja gušneme proletta, Vlado Dimovski
Fačaj, letaat kori!, Vlado Dimovski
Budenjeto na utoro, Gorjan Petrevski
Proletna prošetka, Gorjan Petrevski
Lastovicite i decata, Gorjan Petrevski
Želbata na vnukot, Gorjan Petrevski
Stariot časovnik, Gorjan Petrevski
Site sme tuka, na edno mesto, Vasil Mukaetov
Koj e Dedo Mraz?, Marija Bogatinovska
Zimskata soba na Roj, Aneta Velkova
Najubaviot podarok za mama, Magde Antova
Drugarstvo, Vasil Kunovski
Gavranot i lisicata, Ezop
Oro, Stojan Tarapuza
Prviot žolt list, F. Kamalov
Nasmevki, Makedonka Jančevska
Brojenica, Slavka Maneva
Đebovite na Zvonko, Milenko Ratković
Ljubeznost, Slobodan Janković
Trite mravki, narodna prikazna
Kako se meri..., D. Alački
Pesot i kućata, narodna prikazna
Se što raste, Đordži Delčev
Zbor do zbor – rečenica, Jovan Strezovski
Na krajot, Stojan Tarapuza
Po azbučen red, Evgenija Šuplinova
Vselenksi Dedo Mraz, Vančo Polazarevski
Zapirka, Stojan Tarapuza
Lj i Nj, Rajko Jovčevski
Krienka, Rajko Jovčevski
Nova, nova godino, Nenad Đambazov
Zelkata, Petre M. Andreevski
Matematičar, Slavka Arsova
Patot kon rekata, Gorjan Petrevski
Bojata na bonbonata, Hristina Šećeroska
Crveni obetki, Kiro Donev
Nefatliviot Zoki Poki, Olivera Nikolova
Drugarki, Sofe Šterjovski
Skazna za pčelata, Gorjan Petrevski
Sè e naše, Vidoe Podgorec
Ljubov, Hristina Šećeroska
Što može esenta, Stojan Tarapuza
Srce na Matej, Nikola Madžirov
Žolta e bojata na srećata, Biljana Loteska
Najubaviot grad, Boško Smaćoski
Kralot i selanecot, Kiro Donev
Dali zborot »čao« e na makedonski, Slavka Arsova
Ubava si, tatkovino, Savo Kostadinovski
Breza i dab, Kiro Donev
Najubavata snegulka, Maja Bogoevska
Dedo Mraz, Vančo Polazarevski*

*Poraka-preporaka, Aleksandar Kujundžiski
Bidi srekna zvezdička, Radmila Kostova-Mila
Mnogu sakam zdrava hrana, Naum Popeski
Što ni nosi april, Kiro Donev
Za mesecite, Snežana Petrova-Džambazova
Kapi, Velko Nedelkovski
Gatanki, Magde Angelova
Gatanki, Magde Angova
Bonton vo timska rabota, Jadranka Klisarova
Mudruvanje, Cane Andreevski
Klupa za poddrška, Elizabeta Petrović
Bliznaci-umnici, Gorjan Petreski
Detski son, Stojan Tarapuza
Najdobri drugarki zasekogaš, Ana Buntevska
Planinите makedonski, Aleksandar Kujundžiski
Dekemvri, Blaže Koneski
Otkačena igra, Marija Petrovska
Neobično begstvo, Dimitar Alački
Krug, Velko Nedelkovski
Čovekot što mu pomognal na čovekot..., makedonska narodna prikazna
Mrzlivata žena, makedonska narodna prikazna
Heroj, Svetlana Hristova -Jocić
Gradot na princezata pastrmka, Srbo Ivanovski
Novoto dete, Gligor Popovski
Makedonski pejzaži, Savo Kostadinovski
Zmejot od Pelister, Biljana Stojanovska
Mojata tatkovina, Liljana Atanasova
Pesna za solunskite braća, Vidoe Podgorec
Septemvri, Stojan Tarapuza
Marija posakuva želba, Žarko Kujundžiski
Noć koga padaat zvezdite, Makedonka Jančevska
Nad dvete ezera, Boris Bojadžiski
Veligdenska radost, Gorjan Petrevski
Dobro so dobro se vraća, makedonska narodna prikazna
Legenda za Dojranskoto Ezero, makedonska legenda
Pelisterski oči, Apostol Pop Jovanovski
Časovnikot na Simon, Klementina Petruševska
Detelinki – belinki, Martina Dukoska
Bajka za Nova godina, Svetlana Darudova
Magijata na drugarstvoto, Alma Rastoder
Gordelivata žirafa, Ana Đorđević
Volševen let, Mimoza Todorovska
Papagalot i kućeto, Vlado Janevski
Talkačkata, Svetlana Darudova
Psalm za m-lle Lili, Aco Karamanov
A toj letaše ponatamu, Aco Karamanov
Pesni za tatkvinata (ciklus), Nikola J. Vapcarov
Proštalna, Nikola J. Vapcarov
Pretešmrtno, Nikola J. Vapcarov
Melanholija, Katica Čulavkova*

Oda na makedonskiot jazik, Katica Ćulavkova
Son na studena ploča, Slavko Janevski
Tančerka na dlanka, Slavko Janevski
Cvetovi, Slavko Janevski
Sterna, Blaže Koneski
Odzemanje na silata, Blaže Koneski
Vezilka, Blaže Koneski
Teškoto, Blaže Koneski
Angelot na Sveta Sofija, Blaže Koneski
Ubavite ženi, Blaže Koneski
Ima dolu edna krv, Aco Šopov
Nebidnina, Aco Šopov
Vo tišina, Aco Šopov
Ljubov, Aco Šopov
Gledač vo pepelta, Aco Šopov
Našinska, Gane Todorovski
Nerezi, Gane Todorovski
Spokoен čekor, Gane Todorovski
Ljubov, Gane Todorovski
Božilak, Gane Todorovski
Doždovi, Mateja Matevski
Dzvona, Mateja Matevski
Taa, Ante Popovski
Vardar, Ante Popovski
Makedonija, Ante Popovski
Ljubovna, Ante Popovski
Denicija (ciklus), Petre M. Andreevski
Plus-minus, Lidija Dimkovska
Kluč na svetot, Radovan Pavlovski
Pramolnja, Radovan Pavlovski
Mladičot što spie napladne, Radovan Pavlovski
Zrno, Radovan Pavlovski
Tišina, Nikola Madžirov
Senkite ne odminuvaat, Nikola Madžirov
Strelki od časovnikot, Nikola Madžirov
Koga nekoj zaminuva sè što e sozdadeno se vraća, Nikola Madžirov
Da ne vidam, Svetlana Hristova- Jocić
Visoka voda, Svetlana Hristova-Jocić
Da se oslobodam, Svetlana Hristova-Jocić
So čaj, Vesna Acevska
Temnite seništa na Emil Dickinson, Vesna Acevska
Radovi, Liljana Dirijan
Mojot čovek, Liljana Dirijan
Koncert za miris i orkestar, Liljana Dirijan
Esenko ovošje, Eleonora Strezovska
Broenka, M. Janušev
Si igrame restoran, M. Janušev
Čestitka, pesna, Duško Avramov
Knigite, Elin Pelin
Maja kaj zbolekar, Stojanka Grozdanova

Najgolemoto srce, Ivančo Mitrevski
Vo bunarot, narodna prikazna
Sosedи, Velko Nedelkovski
Torba so zlatnici, Vera Bužarova
Vodeničarot Narcis, Nada Nikolovska Katin
Vo potraga po izgubeni glagoli, Nataša Acevska
Zamokot na pridavki, Nataša Acevska
Pravopis, Nataša Acevska
A-B-V-G-D-D-E-Ž...., Aleksandar Kujundžiski
Stihovi za knigata, Aleksandar Kujundžiski
Koga čovek se rađa, Alekso Lozanovski
Pismo do najdobrata majka, Vesna Nastoska
Novogodišna zdravica, Vesna Nastoska
Silata na zborovite, Slavka Arsova
Silata na zborovite i twoeto odnesuvanje, Ubavi Zborovi, Vidoe Podgorec
Racinovata ljubov, Petar Stojčevski
Apteka vo vreća, Kiro Donev
Kolku boli navredata, Gorjan Petrevski
Dvajca drugari, makedonska narodna prikazna
Moma Tantelina i volkot, makedonska narodna prikazna
Sončeva devojka, makedonska narodna prikazna
Vrapčeška rabota, Tome Arsovski (spored narodna pesna)
Novogodišna zdravica, makedonska narodna pesna
Zbirajte se dečinja, makedonska narodna pesna
Itar Pejo mu vadi zab na selanec, Stale Popov
Tatkovina, Ante Popovski
Te imame samo tebe, Slavka Arsova
Tamu e našata reka, Petre M. Andreevski
Ropstvo, Kole Nedelkovski
Ilindenska pesna, Vasil Kunoski
Cvetovi, Slavko Janevski
Vardar, Boško Smačoski
Ohrid, Tome Bogdanovski
Izlegol Delčev vojvoda, makedonska narodna pesna
Biser balkanski, Jovan Pavlovski
Srećna Nova godina, B. Mirkulovska
Srceto na tatkvinata, G. Popovski
Kaži mi mamo, Veligden što e?, T. Arsovski
T'ga za jug, Konstantin Miladinov
Cveće za tatkvinata, Gligor Popovski
Što e toa tatkovina, Vidoe Podgorec
Tažačka za vojvodata, Eftim Kletnikov
Boj se bie na Mečkin Kamen, narodna pesna
Kon rodot za jazikot, Petar Preradović (Prepjevao: Gogo Ivanovski)
Učitelot, Petre M. Andreevski (Na Sveti Kliment Ohridski)
Kolku e mila zemljata naša, Gogo Ivanovski
Rodna zemja, Lazo Karovski
Zbogum, Gondža Bojadžiu (Majka Tereza)
Rakuvanje, Blaže Koneski

Kaži mi, Nikola Kirov Majske
Krajot moj vo moite gradi bie, Gane Todorovski
Čuvajte go ova što vi go dadov, Lazo Karovski
Pogledite na Krste Petkov Misirkov za makedonskiot jazik, Krste Petkov Misirkov
Ohrid, Kiro Donev
Na ezero (pesni), Aco Šopov
Podarok za majka, Grigor Prličev
Mesečinata nad Pelagonija, Dušan Kostić
Pesna i kodifikacija na makedonskiot literaturnen (standarden jazik), Blaže Koneski
Što e tatkovina, Boško Smaćoski
Narodni poslovici i pogovorki
Prvite vesnici i spisanija vo Makedonija, Vojo Veljanovski
Od posetata na Sidnej i Melburn, Slave Nikolovski-Katin
Zakletva, Slavko Dimovski
Makedonija go zagubi svojot najgolem sin, Dimitar Vlahov
Smrtta na Goce Delčev, narodna pesna
Deloto na braćata Manaki
Vo dnite teški da bideš veren, Kole Nedelkovski
M'lskavici, Kole Nedelkovski
Peš po svetot, Kole Nedelkovski
Majko, navečer treba večera, Ivan Cankar
Stojan i Liljana, narodna pesna
Ubaviot zbor vleguva pravo vo srcto, Nada Zekmanova-Jakimova
Bistra, Genadi Bolinovski
Biserčinja od našeto narodno tvoreštvo
Voved vo makedonskiot jazik, Violeta Ajdinska Papazovska
Zapoznavanje i pozdravuvanje, Violeta Ajdinska Papazovska
Broevi, redni broevi, datumu i kolku čini, Violeta Ajdinska Papazovska
Zemji, narodi i jazici, Violeta Ajdinska Papazovska
Naporen den i obvrski, Violeta Ajdinska Papazovska
Praznici i podaroci, rodenden i pokani, Violeta Ajdinska Papazovska
Slobodno vreme - na izlet, Violeta Ajdinska Papazovska
Vremenska prognoza, Violeta Ajdinska Papazovska
Makedonska tradicionalna kujna i makedonski recepti, Violeta Ajdinska Papazovska
Na Galička svadba, Violeta Ajdinska Papazovska
Zapoznjajte ja Makedonija, Violeta Ajdinska Papazovska
Ajde da zapeeme, Violeta Ajdinska Papazovska
Anatomija na čuvstvata - Muzika, Liljana Stoilkovska Andonovska
Anatomija na čuvstvata, Sreća, Liljana Stoilkovska Andonovska
Te sakam do neboto i nazad, Ana Buntevska
Poezija za vozrasni, Savo Kostadinovski
Prikazna za veterot Severko, Vančo Nikoleski
Tri leba, Analfi Ištvan
Vrne sneg, Stojan Tarapuza
Vesna i Dživko, Kiro Donev

Rodenden, Aleksandar Popovski
Veligdenska pesna, Slavka Maneva
Dvorec, Stojan Tarapuza
Zvezdeni zlatnici, Braća Grim
Rodniot jazik e gerdan biseren, Vidoe Podgorec
Doždot e mojot prijatel, Nada Zidar-Bogadi
Septemvrisko rakuwanje, P. Milenkovski
Posledniot list, Gorjan Petrevski
Alo, Zoki, kako si?, Naum Popeski
Esen, Makedonka Jančevska
Volšechno penkalo, Nenad Džambazov
Složna družina, Slavka Maneva
Na mojata majka, Nenad Džambazov
Kamen cvet, Kiro Donev
Aprilska, Risto Davčevski
Navreda, Gorjan Petreski
Veligden, Naum Popeski
Lisicata, ežot i krtot, makedonska narodna prikazna
Pesna za Vardar, Pero Milenkoski
Na bregovite na Ohridskoto Ezero, Branislav Nušić
Ubav zbor, Vasil Tocinovski
Najveselata noć, Vasil Kunoski
Leten povik, Eli Mazaklieva
Rađanje na najubavata pesna, Ana Matovska Smilevska
Silata na zborovite, Slavka Arsova
Silata na zborovite i twoeto odnesuvanje, Slavka Arsova
Ubavi zborovi, Vidoe Podgorec
Racinovata ljubov, Petar Stojčevski
Lenka, Kosta Solev Racin
Denovi, Kosta Solev Racin
Kopačite, Kosta Solev Racin
Vatromet, Kosta Solev Racin
Apteka vo vreća, Kiro Donev
Kolku boli navredata, Gorjan Petrevski
Dvajca drugari, makedonska narodna prikazna
Moma Tantelina i volkot, makedonska narodna prikazna
Sončeva devojka, makedonska narodna prikazna
Vrapčeška rabota, Tome Arsovski (spored narodna pesna)
Novogodišna zdravica, makedonska narodna pesna
Zbirajte se dečinja, makedonska narodna pesna
Itar Pejo mu vadi zab na selanec, Stale Popov
Tatkovina, Ante Popovski
Te imame samo tebe, Slavka Arsova
Tamu e našata reka, Petre M. Andreevski
Ropstvo, Kole Nedelkovski
Ilindenska pesna, Vasil Kunoski
Cvetovi, Slavko Janevski
Siljan Štrkot, Marko Cepenkov
Sproti Ilinden, Mite Bogoevski
Andelot na Sveta Sofija, Blaže Koneski
Rađanje na zborot, Aco Šopov

Makedonija, Ante Popovski
Az, buki, vedi, Vidoe Podgorec
Panonski legendi (odlomak)
Vezilka, Blaže Koneski
Dedo mi, Milčo Mančevski
Zapirka, Točka, Izvičnik, Prašalnik, Dve točki, Tri točki, Stojan Tarapuza
Denovi, Stojan Tarapuza
Bukvi, Gane Todorovski
Glagolica, Ante Popovski
Liceto na zborovite, Petre M. Andreevski
Posledniot makedonski guslar, Rade Siljan
Majka, Josip Kocev
Makedonec, Duško Avramov
Makedonka, Duško Avramov
O, Solunski braća, Duško Avramov
Pred godini mnogu, Duško Avramov
Vo Razlog i Kresna, Duško Avramov
Najsvetlata zvezda, Duško Avramov
Jas sum twoe dete, Duško Avramov
Makedonska zemja, Duško Avramov
Iselenici, Duško Avramov
Zaden šepot, Duško Avramov
Nezaboraven den, Duško Avramov
Vo zenici za'rte noćta, Duško Avramov
Zemja, Ilindenska, Nikola Jonkov Vapcarov
Se si doada na svoe, Suzana Božinovska

КУРИКУЛУМ ЗА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И КУЛТУРА ВО ОСНОВНИТЕ И СРЕДНИТЕ УЧИЛИШТА ВО РЕПУБЛИКА ХРВАТСКА (МОДЕЛ Ц)

ВОВЕД

Пред вас е курикулумот на наставниот предмет Македонски јазик и култура според моделот Ц (МЈК). Курикулумот е составен дел од курикулумските документи со кои на национално ниво се исказуваат намерите поврзани со намерите, целите, очекувањата, исходите, искуствата на децата и младите лица, со организацијата на воспитно-образовниот процес и со вреднувањето.

Сите национални курикулумски документи се обликувани имајќи ги предвид детето и младите како централни актери на воспитно-образовниот процес. Тие курикулумски документи на децата и младите, како и на нивните родители, воспитно-образовните работници, јасно им укажуваат за воспитно-образовните очекувања и целите што се појавуваат пред нив. Тоа се развојни и отворени документи што се подложни на промена како одговор на потребите на децата и младите, воспитно-образовните работници и установите, новите научни и технолошки сознанија како и сознанијата кои се резултат на практиката.

Со Националните курикулуми на наставните предмети се одредуваат целта, намените, структурата, воспитно-образовните цели и нивото на нивното владеење со нив, учењето и

получувањето, поврзаноста со други предмети, воспитно-образовни подрачја, меѓупредметни теми и вреднување на совладаноста на воспитно-образовните цели и намени на предметот.

Домените/концептите во организацијата на предметниот курикулум ја творат структурата на содржините на определениот предмет и се релевантни за време на целиот период на подучување на предметот. Во рамките на секоја домена/концепт се определуваат воспитно-образовни цели.

Воспитно-образовните цели претставуваат јасни и недвосмислени искази за тоа што се очекува од ученикот на крајот на определената година на учење, а во врска со определената домена/концепт на предметот. Се именуваат како пожелни знаења, вештини и ставови што се усложнуваат со напредувањето на ученикот во рамките на воспитно-образовниот систем. Низ годините, во текот на учењето, исходите стануваат заокружена и логична целина на подучувањето и учењето во определената домена, односно целина на сèвкупното искуство на учењето на определениот предмет во тек на сите години учење и подучување.

Секој исход е обликуван како целина проследена со неговата разработка, како препораки за неговата реализација и опис на нивото на неговото совладување. Читање на исходот мора да ги опфати сите наведени компоненти.

Разработка на исходот вклучува прецизни определени активности и содржини во рамките на определениот исход или група исходи. За сите исходи определено е и нивото на нивното совладување. Описите на нивото на совладувањето, прецизно ја определуваат длабочината и ширината на секој исход и ги опишуваат очекуваните постигнувања на ученикот на крајот од секоја година на учењето, со што се овозможува поквалитетно планирање и реализација на вреднувањето. Освен разработка на самите воспитно-образовни исходи, во повеќето курикулуми на наставните предмети се наведуваат и препораки за нивно остварување. Од ученикот се очекува остварување на сите воспитно-образовни исходи.

Позната е изреката: »Колку јазици зборуваш толку луѓе вредиш«. Сепак, иако е денес важно да се говори барем еден странски јазик, никако не би требало да го занемариме својот, мајчин јазик.

Јазикот е суштински дел на културниот, националниот, како и личниот идентитет. На тој јазик ги изговараме првите зборови, приказни и песни, ги изразуваме своите мисли, чувства и доживувања, со тој јазик говорат нашите родители и пријатели. И покрај тоа што мајчиниот јазик го совладуваме во семејно опкружување, и тој треба да се учи.

Милоста кон народниот јазик е наши долг и наше право. Ние сме должни да го милуваме нашиот јазик, зашто тој е наши, исто како што е наша и матковината. Еден народ што го изгубил својот јазик личи на човек кој го изгубил патот и не знае ни каде оди ни кој е!

(К. П. Мисирков)

Во постојана трка со времето и по профит, на кои им робува поголемиот дел од човештвото, во ератата на глобализација која уништува многу особености на народите и земјите заменувајќи ги често со сомнителни вредности, културите се преплетуваат и се развиваат под влијание на други културни обрасци. Сепак, секоја од нив треба да задржи дел од својата автентичност. Суштината на духовниот развој на еден народ најдобро се подразбира низ проучување на сопственото културно наследство и традицијата.

A. ЦЕЛ И ОПИС НА ПРЕДМЕТОТ

Македонците во Хрватска имаат долга традиција на соживот со мнозинскиот хрватски народ и со припадниците на останатите национални малцинства. Тие живеат на подрачјето речиси на сите жупанији, во многу градови и општини во Р. Хрватска. Македонците се еден од јужнословенските народи, а нивната матична држава е Република Северна Македонија. Зборуваат на македонски јазик и се користат со македонско кирилско писмо. Благодарение на демократските начела и високите стандарди застапени во постоечките нормативи во рамките на Р. Хрватска, Македонците во Хрватска уживаат високо ниво на заштита и остварување на своите малцински права кои се темелат, главно врз два клучни фактори: идентитетот и интеграцијата.

Со цел долготочно опстојување во својот национален и традиционален идентитет, на Македонците во Хрватска им се овозможува право на воспитание и образование на македонски јазик и неговото писмо, а кое се остварува врз темел на Уставот на Република Хрватска и Уставниот закон за образование на јазикот и писмото на националните малцинства.

Воспитанието и образоването има исклучително важна улога во зачувувањето и развитокот на македонскиот идентитет. Низ моделот Ц ќе се овозможи учење на македонскиот јазик и култура во услови и на начин пропишани со посебна програма за воспитанието и образоването на јазик и писмо на националните малцинства што ги одредува надлежното министерство. Курикулумот на предметот Македонски јазик и култура според моделот Ц им е наменет на учениците припадници на македонското национално малцинство во Република Хрватска, а наставата, воедно е отворена и за останатите ученици кои сакаат да научат македонски и да ја запознаат македонската култура. Наставниот предмет Македонски јазик и култура според моделот Ц се проучува и учи во рамките на јазично-комуникативното подрачје како јазик на македонското национално малцинство и на сите воспитно-образовни нивоа. Предметот е во директна врска со општествено-хуманистичкото и уметничкото подрачје.

Задади комплексноста и прегледноста, структурата на курикулумот на наставниот предмет Македонски јазик и култура според моделот Ц е поделена е на три меѓусебно поврзани домени: 1. Разбираам, зборувам, пишувам; 2. Читам и создавам; 3. Јас сум – традиција и култура.

Во текот на процесот на подучување и учење, овие три подрачја се испреплетуваат. За секое подрачје се одредени воспитно-образовни исходи кои произлегуваат од целите. Курикулумот исто така тргнува од фактот дека структурата на учениците во одделенијата или воспитно-образовните групи е мошне хетерогена, дека групите се составени од ученици со различно предзнаење, на различна возраст, различна културна средина, различни интереси како и различни образовни потреби. Поради сето тоа, воспитно-образовните исходи се обликувани мошне широко, а учителот/наставникот ги приспособува кон некоја конкретна ситуација за секој ученик, а вреднувањето на исходот се спроведува секогаш во согласност со бројот на годините поминати во учење на македонскиот јазик и култура.

Куса ознака за предметот Македонски јазик и култура според моделот Ц.

По завршување на средното училиште, учениците имаат можност да го продолжат своето школување студирајќи македонски јазик и книжевност на Филозофскиот факултет на Универзитетот во Загреб на Одсекот за јужнословенски јазици

и книжевности во траење од 5 години (3 преддипломски и 2 дипломски) или доколку сакаат, на Филолошкиот факултет на Универзитетот во Скопје, Р. Северна Македонија.

Студентите на Филозофскиот факултет на Универзитетот во Ријека можат да изберат колегиуми по македонски јазик, книжевност и култура што ги нуди Лекторатот по македонски јазик на Одсекот за кроатистика на преддипломските студии на групата за Хрватски јазик и книжевност, на дипломските студии на истата студиска група, како и на Универзитетските дипломски преведувачки студии (во рамките на општиот модул).

Јазикот е единствената наша матковина. Сè додека го чуваме, го негуваме, го вардиме, го гледаме јазикот наши македонски – ќе може да сметаме дека ја имаме и матковината. Како куќа, како дом, како огниште. (Блаце Конески)

B. ВОСПИТИНО-ОБРАЗОВНИ ЦЕЛИ НА УЧЕЊЕ И ПОДУЧУВАЊЕ НА ПРЕДМЕТОТ

Предметот Македонски јазик и култура според моделот Ц им овозможува на учениците моделирање и создавање на сопствени вредности, разбирање на сопственото потекло, културата и обичаите низ запознавање со културното наследство како и со учење на јазикот низ говорот и писмото, низ говорна и писмена комуникација на стандарден македонски јазик.

Учениците:

1. ги развиваат читачката писменост, читачката култура и читачките навики врз текстови со различна содржина и од различен вид;
2. го комуницираат напишаното и усното служејќи се со македонскиот јазик и со неговото кирилско писмо;
3. ги запознаваат, негуваат, чуваат и промовираат македонската култура и наследство како дел од националниот и културен идентитет во допир со одделни дела од македонската книжевност, театар, филмската уметност и останатите уметности, а во согласност со возраста и интересите;
4. низ познавање и учење придонесуваат кон зачувување на материјалното и нематеријалното наследство на својот народ и го изградуваат личниот идентитет;
5. учат за македонското историско и културно наследство како и за географските обележја на Република Северна Македонија како дел на личниот и националниот идентитет;
6. се изразуваат креативно низ ликовното, музичкото и книжевното творење, го искажуваат своето доживување на уметничките дела со што градат отворен дух за разбирање на различни култури и начин на живот; и
7. се оспособуваат за улога на активен и одговорен граѓанин кој со својата активност во културните програми, приредби и манифестации на македонското национално малцинство во Хрватска придонесуваат кон зачувување на македонската културна посебност како и низ поттикнување на процесот на целоживотното учење.

B. ДОМЕНИТЕ ВО ОРГАНИЗАЦИЈА НА ПРЕДМЕТОТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И КУЛТУРА СПОРЕД МОДЕЛОТ Ц

Курикулумот на предметот Македонски јазик и култура според моделот Ц подразбира учење на сопствената култура. Предметот Македонски јазик и култура според моделот Ц се учи и подучува низ три меѓусебно поврзани домени:

1. Разбираам, зборувам и пишувам;
2. Читам и творам; и
3. Јас сум – традиција и култура.

Подучувањето во сите три домени им овозможува на учениците сеопфатно разбирање на македонскиот јазик, развивање на комуникациските способности и вештини како и способност на ефектно служење со јазикот во различни ситуации. Учителите и наставниците се користат со разновидни методи и материјали со цел на учениците да им се доближат содржините на воспитно-образовните исходи на сите три домени на стручно и методски примерен начин, а во согласност со возраста и интересите. Во сите три домени се развива јазично-комуникациската компетенција на совладување на јазичните вештини на слушање, зборување, читање, пишуваше и преведување и нивно меѓусебно делување низ постојан развој на активен речник. Токму како и предметот во целост, и домените се во директна врска со целите на општествено-образовното и уметничко подрачје.

Учениците развиваат вештини на изразување, критичко мислење, креативност и меѓусебно разбирање и делување. Низ јазична комуникација се изразува културното наследство и се пренесува културата на живеењето, се разменуваат идеи, мислења и чувства за вредности, норми и обичаи на македонската заедница.

Воспитните содржини и нивното поврзување со образовните теми го поттикнуваат националниот идентитет кај учениците. Учејќи за своите корени, учениците учат да го почитуваат својот мајчин јазик, својот народ познавајќи и почитувајќи ги сите околу себе во средината во која живеат и учат. Меѓукултурното образование се стреми кон развивање на одржливиот начин на живот во повеќекултурното општество низ разбирање, взајемно почитување и дијалог помеѓу припадниците на различни култури. Сите три домени бараат познавање на сопствената култура, преиспитување на длабоко вкоренатите ставови, убедувања и поглед кон себе и другите со што се овозможува способност на согледување од перспектива на другите и различните.

Без јазик си никој и ништо. (Видое Подгорец)

Оваа изрека ја нагласува важноста на јазичната компетенција и способноста за комуникација во некое општество. Низ јазикот се создава идентитетот на поединецот и групата, на поединецот му се овозможува вклучување, припадност кон културата и општеството. Оваа изрека ги потсетува сите вклучени во воспитно-образовниот процес за важноста на учење на јазик и развивање на комуникациски вештини како и важност што јазикот ја има во нашите животи.

Традиционалната култура е бесценет дел на севкупната култура на секој народ со столетија чувана и негувана во средината во којашто и настанала.

Трите меѓусебно поврзани домени на учење и подучување на наставниот предмет Македонски јазик и култура според моделот Ц им даваат на учителите и наставниците автономија самите да одберат теми и поттеми за секое подрачје (од јазикот, книжевноста и културата) во согласност со условите на изведување на наставата, а пред сè во согласност со возраста и интересите на ученикот и со цел поттикнување на љубопитност и мотивација за усвојување на нови сознанија, знаења и вештини кај секој ученик.

ОПИС НА ДОМЕНОТ

РАЗБИРАМ, ЗБОРУВАМ, ПИШУВАМ

Целта на доменот *Разбираам, зборувам, пишувам* е самостојна устна и писмена комуникација на учениците на македонски стандарден јазик и кирилско писмо.

Во оваа домена клучни се аспектите на јазичната компетенција, оние што често се применуваат за преценување на способноста и вештините на ученикот на македонски јазик и во согласност со неговата возраст и неговите интереси. Оваа домена пружа целосна слика за тоа колку ученикот функционално го користи јазикот на сите нивоа од разбирање до комуникација и самостојно изразување.

Учениците се оспособуваат за успешно служење со литературниот јазик во различни форми на неговата писмена и усмена употреба и во различни комуникациски ситуации: говорник, слушател, соговорник.

Со совладување на основните законитости на македонскиот јазик се поттикнува и љубовта кон мајчиниот јазик, потреба за негово негување и унапредување, како и разбирање на важноста на литературниот јазик во животот на заедницата на македонското национално малцинство во Република Хрватска, но и за личниот развој. Ученикот го доживува јазикот како редица можности кои му служат за изразување, но и воопшто во сите животни ситуации.

ЧИТАМ И ТВОРАМ

Доменот *Читам и творам*, исто, како и претходните два, претставува важен аспект на јазичната компетенција, особено во контекстот на развивањето на способностите на читањето и пишувачкото. Овој домен ги вклучува сите вештини поврзани со разбирањето на писмениот јазик, како и на способноста на писмено создавање.

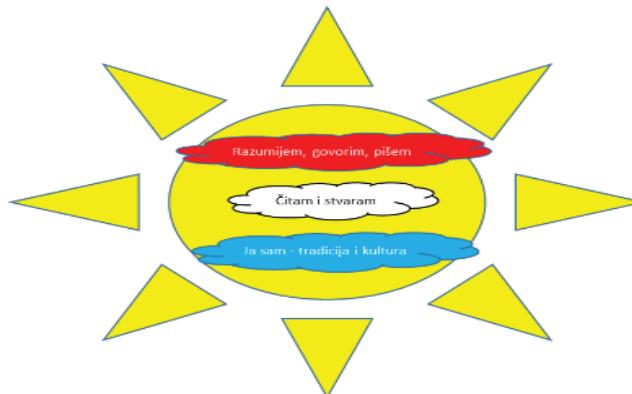
Овој домен се базира врз различни видови на појдовни литературни и нелитературни текстови. Текстовите се составен дел од секојдневниот живот, па целта на овој домен е ученикот да се запознае со нивните различни видови и облици како и со литературното творештво на македонските писатели. Освен развивање на читачката способност, способноста за интерпретација и вреднување на литературните и нелитературните текстови, целта е и развојот на креативната вербална и невербална комуникација, на критичкото мислење и сопствено творештво. Со усвршување на техниките на читањето и поттикнување на позитивен однос кон читањето, учениците ќе се здобијат со способност за разбирање, вреднување и толкување на различни авторски текстови од македонската национална книжевност, нивно интерпретирање и изразување на сопствени ставови и размислувања. Читањето на текстови на мајчиниот јазик, освен што го збогатува духот и го унапредува вокабуларот, позитивно влијае врз односот на ученикот кон читањето воопшто. Со запознавање на ученикот со литературното творештво на македонските писатели, се развива личниот, националниот и културниот идентитет како и неговото разбирање во контекстот.

ЈАС СУМ – ТРАДИЦИЈА И КУЛТУРА

Доменот *Јас сум – традиција и култура* се однесува на подучувањето, учењето и разбирањето на јазикот во контекст

на неговите културни и традиционални аспекти. Оваа домена подразбира истражување на јазичната разновидност, обичаите, верувањата и културните норми поврзани со Македонците.

Целта на овој домен е на ученикот да му се овозможи споредување на обележјата на својата потесна средина, местото и крајот во којшто живее, со оние во Македонија. Искуството на ученикот и неговиот интерес се појдовна точка за учителот/наставник при избирање на содржините и методите во обликување на воспитно-образовниот процес. Ученикот се здобива со сознанија за причините и последиците на времето и просторот врз обичаите и начинот на животот, а во контакт со уметничките дела на националната култура, со согласност со својата возраст, ученикот развива естетска зрелост и критичност. Ученикот проучува, истражува, се запознава и опишува важни личности, периоди и настани од историјата како и географските обележја и природната разновидност на Македонија. Интегрираната настава му овозможува на ученикот запознавање и прифаќање на самиот себе како поединец со определен идентитет, а во интеракција со околината. Така ученикот развива подготвеност за предизвици што ги носи животот во една мултикултурална заедница и во Европа без граници. Избраните теми го овозможуваат развојот на севкупната личност и сфаќање на синтагмата: *да се живее различноста*.

Г. ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ

Домените *Разбираам, зборувам, пишувам, Читам и творам и Јас сум – традиција и култура* се составни делови од курикулумот на наставниот предмет Македонски јазик и култура според моделот Ц и творат единствена неделива целина чии воспитно-образовни исходи меѓусебно се испреплетуваат и дополнуваат. Воспитно-образовните исходи на сите три домени се остваруваат паралелно врз темел на исти јазични содржини.

Воспитно-образовните исходи се јасни и недвосмислени искази на тоа што се очекува од ученикот во одредената домена на предметот Македонски јазик и култура и во одделна година на учење и подучување.

Исходите се развиваат постепено низ одделенијата во основните и класовите во средните училишта. Секој наставник и учител самостојно ја одредува разработката на исходите, ја

дополнува и менува во согласност со возрастта, способностите, потребите и интересите на учениците, при тоа почитувајќи го нивното претходно знаење и искуство во врска со содржините на подучувањето. Учителот/наставник самостојно, стручно и методички примерено ги планира и применува стратегиите и методите на подучување и ги поттикнува учениците на избор на стратегии на учење со кои најдобро ќе ги остваруваат зададените воспитно-образовни исходи.

Низ тие исходи-резултати се одговара на најважното прашање во целиот воспитно-образовен процес: што и колку знаат учениците, како можат да го искористат своето знаење и со кои ставови и вредности се здобиле на определено воспитно-образовно ниво, односно одделение/клас.

Исходите се определуваат како знаења, вештини, способности, ставови/вредности кои ученикот ги стекнува за време на своето образование.

Воспитно-образовните исходи ги творат: обликуваниот исход, неговата разработка и нивото на неговата усвоеност. Дел од исходите е и препораката која ги содржи упатствата за неговото оптимално остварување.

Разработката на воспитно-образовните исходи подразбира попрецизно определени активности и содржини во рамките на секој од наведените исходи. Содржините низ кои се остваруваат воспитни-образовните исходи од доменот *Читам и творам* се појдовни текстови на македонски јазик различни по вид и функционални стилови, а литературните текстови се предложени зад таблицата на исходите. При избор на појдовните текстови учителот/наставник задолжително ги уважува возраста и интересите на ученикот и нуди можност на избор (се нудат повеќе различни појдовни текстови).

Од ученикот се очекува остварување на сите воспитно-образовни исходи, а ученикот, поединечните исходи ќе ги усвои низ своето учење, активност, способности и вештини според своето предвидено ниво. Во наведениот процес на учење, суштински е важно, учителот/наставник да води сметка ученикот да биде во средиштето на воспитно-образовниот процес.

Нивото на усвоеност на воспитно-образовниот исход описано ги определуваат ширината на знаење, длабочината на разбирање и степенот на развиеност на вештините во четирите категории (задоволителен, добар, многу добар и одличен). Во следниот пример се наоѓа само нивото на усвоеност »добар«, согласно со договорената методологија за изработка на документот.

ОЗНАКА	ОБЈАСНУВАЊЕ НА ОЗНАКАТА
MJK ОУ	Македонски јазик и култура, основно училиште
MJK СУ	Македонски јазик и култура, средно училиште
A.	доменот <i>Разбираам, зборувам, пишувам</i>
Б.	доменот <i>Читам и творам</i>
В.	доменот <i>Јас сум – традиција и култура</i>
A.1.	доменот <i>Разбираам, зборувам, пишувам</i> , прво одделение
A.1.1.	доменот <i>Разбираам, зборувам, пишувам</i> , прво одделение, прв исход

Основно училиште

Исходи	Разработка на исходите	Воспитнно-образовни исходи на ниво на усвоеност »добар« на крај на учебната година
1. одделение ОУ – 3 часа		
A. РАЗБИРАМ, ЗБОРУВАМ, ПИШУВАМ		
MJK ОУ А.1.1. Ученикот ги разбира упатствата и одговара на прашањата. Изговара гласови, зборови и реченици врз темел на слушнатиот текст, разговара служејќи се со опсег на зборови примерени на возраста.	<ul style="list-style-type: none"> – разбира едноставни упатства и одговара на прашања – правилно ги изговара гласовите, гласовните групи, зборовите и речениците – ги применува основните начела на водење на разговор: самостојно го започнува разговорот, учествува во него, внимателно го слуша соворникот – ги почитува правилата на пристојно обраќање – накусо ги објаснува својата идеја или предлог – ги разликува говорните обележја на учителот, родителите, пријателите 	<ul style="list-style-type: none"> – изговара гласови, зборови, реченици според некој модел – започнува разговор, поставува и одговара на прашања според сопствени потреби – изразува свои потреби, мисли, чувства почитувајќи ги основните начела на конверзација
MJK ОУ А.1.2. Ученикот одговара или во разговор кажува соодветни зборови и изрази. Кажува едноставни текстови во согласност со јазичниот развој и искуство. Обликува едноставни смислени и соодветни реченици.	<ul style="list-style-type: none"> – прераскажува некој текст, сликовница, театарска представа (куклена), анимиран филм, радијска или ТВ емисија... – раскажува за некој вистински настан или настан од својата фантазија – врз темел на своето набљудување описува лица, предмети, билки, животни од својата непосредна средина (воочува, открива, споредува...) – ги познава значењата на зборовите со кои се служи во секојдневна комуникација и во училишните текстови – се служи со антоними 	<ul style="list-style-type: none"> – употребува смислени реченици – одговара на поставените прашања – интерпретира едноставни текстови во согласност со сопственото искуство и возраста
MJK ОУ А.1.3. Ученикот пресликува графиски слики – едноставни зборови и куси реченици. Ученикот точно пресликува (препишувач) зборови и реченици. Пишува зборови, реченици, куси текстови почитувајќи ја правописната норма.	<ul style="list-style-type: none"> – Пресликува буква по буква, едноставни познати зборови или фрази – ја поврзува звучната слика на одделни фонеми со нивниот графиски облик во зборови и куси реченици – пишува со големи печатни букви – препишува реченици, куси текстови со зададени задачи – самостојно составува кус описан текст (изнесува важни обележја) – описува предмети или суштества врз основа на набљудување или сеќавање – ја почитува правописната норма – разликува и самостојно создава реченици различни според комуникациска функција, правилно употребува интерпункцијски знаци 	<ul style="list-style-type: none"> – ја поврзува напишаната буква со гласот – поврзува гласови и букви во слогови и целосен збор, а зборовите во реченица – обликува куси реченици со печатни букви – обликува кус писан текст примерен за почетно ниво на описменување
Наопомена:	Совладувањето на кириличните букви може да биде одложено за второ или трето одделение врз темел на проценката на учителот.	
B. ЧИТАМ И ТВОРАМ		
MJK ОУ Б.1.1. Ученикот чита песнички и куси текстови соодветни за текстуалната ситуација и интонацијата на македонскиот стандарден јазик.	<ul style="list-style-type: none"> – избира од понудените литературни / нелитературни текстови и чита со разбирање според сопствениот интерес – ја совладува интонацијата на стандардниот македонски јазик – го прилагодува читањето на текстуалната ситуација 	<ul style="list-style-type: none"> – го изразува своето доживување на текстот со зборови, цртеж или движење – избира текстови од понудените и ги чита според сопствениот интерес; ја совладува интонацијата на стандардниот македонски јазик и го прилагодува читањето на текстуалната ситуација.

MJK ОУ Б.1.2. Ученикот го разбира прочитаниот литературен/нелитературен текст. Раскажува за настани од секојдневниот живот поврзани со оние во текстот.	– ги изразува своите забележувања, мисли и чувства при читањето/слушањето на текстот и ги поврзува со сопственото искуство – објаснува за што се работи во текстот и ги препознава текстуалните видови во согласност со јазичниот развој и возраста – го изнесува своето мислење за настаните и постапките на ликовите и ги споредува со сопствените постапки или со постапките на луѓето околу себе.	– твори самостојно, во пар или група – ги изразува своите мисли и чувства по читање на текстот – одговара на прашања во врска со содржината на текстот и опишува ситуации од секојдневниот живот слични на оние во текстот.
MJK ОУ Б.1.3. Ученикот се изразува творечки според сопствениот интерес и/или способности.	– се изразува на стандарден македонски јазик – драматизира текстови и се подготвува за нивна изведба на стандарден македонски јазик – се изразува низ цртеж и движење според сопствен интерес и/или способности – составува сопствен толковен речник со зборови на македонски и на хрватски стандарден јазик, како и зборови од својот роден крај (ако постојат) – го споредува својот речник со речникот на своите соученици со цел да го збогати сопствениот вокабулар	– раскажува за настани од секојдневниот живот кои се поврзани со оние во текстот, индивидуално или во група – ги искажува своите интереси и/или способности и според тоа избира да учествува во драматизација на текстови и изведување на куси игракази; илустрира текстови.

В. ЈАС СУМ – ТРАДИЦИЈА И КУЛТУРА

MJK ОУ В.1.1. Ученикот се запознава со традицијата и обичаите на своето семејство и македонскиот народ. Ученикот развива чувство за припадност кон својата култура и јазик како и почитување на останатите култури.	– зборува за себе и своето семејство – зборува за важни семејни прослави, празници (Божик, Велигден и за обичаи поврзани со нив, како и за национални празници)	– ја препознава својата улога и особеност, особеноста на другите, како и интересите и вредностите на заедницата на која припаѓа и на која придонесува
MJK ОУ В.1.2. Ученикот се запознава со македонски детски песнички, броенки.	– самојстојно или во група изведува детски песнички, броенки, мелодии, народни игри и традиционални песни – ја разликува традиционалната од модерната музика	– слушно ја препознава македонската музика – музичките примери ги изведува самостојно и/или во група
MJK ОУ В.1.3. Ученикот развива интерес за традиционалните културни вредности на својот народ. Ученикот ликовно ја изразува традицијата и културата на зададена тема.	– ги препознава ликовните елементи на македонската народна традиција, ликовно ги интерпретира низ различни техники – се користи со различни техники, изработува тематски украси	– препознава различни облици на уметничкото изразување – се изразува низ ликовниот јазик внесувајќи креативни елементи

2. одделение ОУ – 3 часа

А. РАЗБИРАМ, ЗБОРУВАМ, ПИШУВАМ

MJK ОУ А.2.1. Ученикот разбира, зборува и разговара за теми од секојдневниот живот, ги изразува своите мисли и чувства почитувајќи ги правилата на конверзацијата.	– ги разбира упатствата и одговара на поставените прашања – разговара почитувајќи ги начелата на конверзацијата: го започнува разговорот, учествува во него, го слуша соговорникот, го завршува разговорот – ги почитува правилата на пристојно обраќање – накусо ги изнесува својата идеја, став, толкување – воочува разлики помеѓу говорот на родниот крај и јазикот со кој се служи во наставата по македонски јазик и култура – правилно интонира реченици со различни комуникациски функции – обликува потврдни и одречни реченици – се служи со зборови со спротивно значење	– разговара и зборува за теми од секојдневниот живот во согласност со сопственото искуство и почитувајќи ги правилата на конверзацијата – одговара на прашања со целосна реченица – самостојно раскажува кус расказ според редица слики – внимателно го слуша соговорникот и не го прекинува во зборувањето
---	--	--

MJK OУ A.2.2. Ученикот разбира и зборува во форма на куси текстови со едноставна структура во согласност со темата. Опишува врз темел на набљудување и сопствено искуство.	<ul style="list-style-type: none"> – прераскажува покус текст – со свои зборови според планот описува предмети врз темел на непосредно набљудување – описува ликови според определен план на описување – зборува на зададена тема 	<ul style="list-style-type: none"> – го разбира слушнатиот текст, поставува прашања и одговара на поставените прашања со целосна реченица – обликува и кажува куси текстови со едноставни структури и во согласност со темата – употребува нови зборови од својот активно научен речник
MJK OУ A.2.3. Ученикот пишува со печатни кирилични букви почитувајќи ја правоописната норма. Ученикот обликува кус писмен текст.	<ul style="list-style-type: none"> – поврзува букви и гласови во зборовите и зборови во речениците – пишува големи и мали букви – пишува на латиница и кирилица – точно препишува зборови и реченици, – учи и усвојува нови зборови – пишува куси реченици со едноставна структура – самостојно пишува кус описан текст примерен на почетно описменување – пишува покус расказ врз темел на зададени зборови – ја почитува правописната норма 	<ul style="list-style-type: none"> – препишува зборови и реченици – внимава на пишување на голема и мала почетна буква – обликува и пишува едноставни зборови и реченици на латиница и кирилица – ја применува правописната норма примерано на степенот на својот јазичен развој
Напомена:	Совладување на кирилични печатни букви може да биде одложено за трето одделение зависно од проценката на учителот.	
Б. ЧИТАМ И ТВОРАМ		
MJK OУ B.2.1. Ученикот чита литературен/нелитературен текст со разбирање.	<ul style="list-style-type: none"> – ги изразува своите забележувања, мисли и чувства по читање/слушање на текстот и ги поврзува со сопственото искуство – раскажува за настани од секојдневниот живот поврзани со оние од текстот – избира текстови меѓу понудените и ги чита со разбирање според сопствениот интерес – ја препознава интонацијата на македонскиот стандарден јазик 	<ul style="list-style-type: none"> – зборува за она за што размислува и како се чувствува по читањето на текстот – ги изразува своите забележувања во врска со прочитаниот текст и наведува ситуации од секојдневниот живот слични на оние во текстот
MJK OУ B.2.2. Ученикот се изразува творечки според споствениот интерес и/или способности поттикнат од текстот.	<ul style="list-style-type: none"> – ги изразува своите мисли, чувства, запазувања по читање/слушање на литературен текст – се изразува на стандарден јазик – драматизира покуси текстови и се подготвува за изведба на стандарден македонски јазик според сопствен интерес и/или способности – се изразува со движења – се користи со јазични вештини и со активен речник примерено за развојната возраст – го разликува стандардниот македонски јазик – составува сопствен толковен речник во кој внесува зборови на македонски и хрватски стандарден јазик, но и дијалектизми од родниот крај (ако постојат) – го споредува својот речник со речникот на останатите ученици со цел з bogатување на сопствен вокабулар 	<ul style="list-style-type: none"> – се користи со јазични вештини на зборување, низ активен речник и темелни познавања на јазикот – ги исказува своите интереси и/или способности и според тоа одбира да учествува во драматизација на текстови и во изведување на покуси игрокази – може да илустрира текст

B. JAC СУМ – ТРАДИЦИЈА И КУЛТУРА		
MJK ОУ В.2.1. Ученикот ја описува јазичната разновидност. Ученикот воочува сличности и разлики во културата. Ученикот го изградува својот културен и национален идентитет.	– изделува и описува сличности и разлики споредувајќи ја својата култура и начинот на живот на својата татковина со културата на земјата на матичната татковина – ги препознава обележјата на традицијата на својот народ (Ден на македонскиот јазик, Божик, Велигден, Св. Кирил и Методиј, Св. Клименти Наум, Ден на мајчиниот јазик...) – ги препознава елементите на националната кујна – ги негува обичаите (Божик, Велигден)	– ги описува културните настани и ги изделува оние што му се интересни – интерпретира детски песнички и игри – ги разликува националните инструменти – набројува некои национални јадења
MJK ОУ В.2.2. Ученикот се запознава со мотивите од традицијата и културното наследство. Ученикот ги воочува и се користи со одделни извори изразувајќи се во врска со нив на креативен начин и служејќи се со различни техники.	– илустрира приказни, песни користејќи се со различни ликовни техники, и така го изразува сопственото доживување на темата. – изработува и обликува украсни и функционални предмети од природен материјал.	– употребува различни ликовни материјали и постапки – довршува некој текст со својот цртеж – самостојно или во група црта стрип
3. одделение ОУ – 3 часа		
A. РАЗБИРАМ, ЗБОРУВАМ, ПИШУВАМ		
MJK ОУ А.3.1. Ученикот разбира, зборува и разговара во согласност со зададената или одбраната тема. Зборува за теми од својот живот и својата средина со целосни реченици. Ги изразува своите мисли, потреби, чувства и го слуша совојот сговорник.	– пристојно разговара, го слуша соворникот и не го прекинува во зборување – је прилагодува интонацијата при изговор на зборови, реченици, искази и ставови – разликува дијалог од монолог, неформален од формален дијалог – во тек на разговор на некоја тема ги изнесува своите ставови, мислења, идеи, ги образложува, ги слуша соворниците и го почитува нивното мислење – употребува нови зборови од својот активен речник – го разликува говорот на својот роден крај или родниот крај на своите родители од стандардниот македонски јазик со кој се служи на наставата по македонски јазик и култура, па говорот на родниот крај (дијалектизмите) ги заменува со стандардни зборови.	– разговара и зборува на зададени теми почитувајќи ја културата на говорење и слушање – ги изразува своите потреби, мисли и чувства – во пар обликува дијалози на формална и неформална комуникација.
MJK ОУ А.3.2. Ученикот зборува (изговара) кус (едноставен) текст. Поставува прашања и одговара на нив. Прераскажува отслушан текст.	– прераскажува отслушан текст со цел унапредување на своите вербални јазични вештини и способности – концизно прераскажува содржини на текстови, ги изнесува клучните елементи и го следи текот на настаните – ги описува ликовите од текстовите: изгледот, однесувањето – ја описува природата врз темел на непосредно набљудување – го слуша и проценува говорот во ТВ и радијски емисии за деца – раскажува на зададена тема или за некој слободно одбран настан – концизно известува за некој минат настан (излет, посета во библиотека...) – се користи со синоними за да избегне повторување	– кажува (зборува) куси текстови – се служи со зборови и реченици согласно со ситуацијата и темата – описува лица, простор и клучни настани

MJK ОУ А.3.3. Ученикот пишува со водено интерактивно пишување на зборови, реченици и едноставни текстови согласно со темата. Ученикот пишува едноставни текстови: честитки, разгледници... Ученикот ја применува правописната норма согласно со степенот на јазичниот развој.	<ul style="list-style-type: none"> – ги разликува поимите: глас, буква, слог, збор, реченица, текст – пишува со печатни кирилични букви – ја применува усвоената правописна норма – пишува јасни и точно обликувани реченици, обликува разновидни синтактички конструкции – пишува со водено интерактивно пишување според композициски план – пишува кус раскажувачки текст на зададена или слободно одбрана тема; јасно го структуира текстот – составува описан текст: опис на ликови (изглед, однесување, карактер), составува опис на природата; јасно го структуира текстот – обликува некоја вест или известување за некое лице или за некој настан – самостојно пишува честитки, разгледници, писмо и ги адресира – пишува голема почетна буква во имињата од својата средина: населени места, езера, реки, книги – се служи со синоними – во пишувањето ги дели зборовите на слогови на крај на редот. 	<ul style="list-style-type: none"> – пишува куси текстови со едноставна структура на зададена и слободно одбрана тема – графички структуира текст прочитувајќи ја правописната норма примерено на степенот на јазичниот развој – препознава и ги изделува зборовите што се римуваат.
Б. ЧИТАМ И ТВОРАМ		
MJK ОУ Б.3.1. Ученикот слуша/чита со разбирање книжевен/некнижевен текст. Ги изразува своите забележувања по читање/слушање на текстот и ги поврзува со сопствено искуство. Препознава тип на текст според облик, вид и содржина.	<ul style="list-style-type: none"> – ги исказува и објаснува своите забележувања, мисли и чувства по читање/слушање на некој текст и ги поврзува содржината и темата со сопствено искуство – со зборови, цртеж и/или движење ги изразува содржината и своето доживување на текстот. – одбира книжевни/некнижевни текстови меѓу понудените и ги чита со разбирање според сопствениот интерес. – се служи со основните елементи на добра дикција на стандардниот македонски јазик и своето читање го прилагодува на текстуалната ситуација 	<ul style="list-style-type: none"> – ги исказува своите мисли и забележувања за прочитаниот текст и ги поврзува содржината и темата со сопственото искуство – поставува прашања и одговара на прашања поврзани со текстот – овладува со елементите на добра дикција на стандардниот македонски јазик
MJK ОУ Б.3.2. Ученикот се изразува творечки според сопствениот интерес и/или способности Работи на тема што му е близка, се користи со јазични вештини, активен речник и основни знаења самостојно, во пар или група.	<ul style="list-style-type: none"> – се изразува на стандарден јазик – драматизира текстови и се подготвува за нивна изведба на стандарден јазик според своите интереси и/или способности – се изразува со движење и/или цртеж – се користи со јазични вештини и со активен речник на стандарден јазик и на говорот на својот роден крај – пишува куси писмени состави на стандарден јазик – го проширува својот разликовен реченик во кој внесува зборови на македонски и на хрватски стандарден јазик, но и на говорот на својот роден крај (ако постои) – се користи со својот речник според потребата – го споредува својот речник со речникот на останатите ученици со цел збогатување на сопствената лексика 	<ul style="list-style-type: none"> – ги исказува своите интереси и/или способности и според тоа одбира да учествува во драматизација на текстови и изведба на поскуси игрокази – илустрира текстови, црта стрипови врз темел на прочитаниот текст – пишува покуси писмени состави на македонски јазик

B. JAC СУМ – ТРАДИЦИЈА И КУЛТУРА		
MJK ОУ В.3.1. Ученикот ја запознава и станува свесен за својата национална припадност. Ученикот ја воочува разликата меѓу луѓето, нејзината важност и важноста на зачувување на националното наследство, како и наследството на родниот крај.	<ul style="list-style-type: none"> – опишува сличности и разлики споредувајќи го македонскиот јазик и култура со јазикот со кој е опкружен – ги демонстрира народните обичаи во текот на прославите на верските празници – изработува и ги изложува својот труд (плакат, презентација, илустрација, ликовен труд, практична работа...) со различни техники, вклучувајќи ги и дигиталните 	<ul style="list-style-type: none"> – ги опишува улогата и влијанието на посебностите на родниот крај и дава пример за влијанието на поединецот во зачување на културното наследство
MJK ОУ В.3.2. Ученикот со интерес се однесува кон културата и културното наследство. Ученикот воочува сличности и разлики помеѓу националната култура и животот во земјата во којашто живее.	<ul style="list-style-type: none"> – опишува сличности и разлики споредувајќи ја својата култура и начинот на живот со културата и начинот на живот со кои се опкружен во матичната земја – ги споредува народните обичаи и облекувањето – илустрира и ликовно обработува приказни и легенди од својата национална култура – изработува елементи од предмети домашно изработени – препознава називи на традиционален музички напев – го изведува со пеење 	<ul style="list-style-type: none"> – ја познава својата национална култура и традиција – ликовно ја обликува содржината на приказите и легендите – изработува елементи од народна домашна изработка – го препознава музичкиот напев и го изведува со пеење или со оро.
4. одделение ОУ – 3 часа		
А. РАЗБИРАМ, ЗБОРУБВАМ, ПИШУВАМ		
MJK ОУ А.4.1. Ученикот ја разбира зададената и/или слободно одбраната тема и расправа за неа почитувајќи ги правилата на конверзијата Го изнесува и го образложува своето мислење.	<ul style="list-style-type: none"> – го разликува македонскиот литературен јазик (стандарден јазик со кој се зборува на училиште, со кој се напишани книгите, весниците) од говорот на својот роден крај – учествува во спонтана расправа и ги искажува своите идеи, размислувања и запазувања. – насочено и со цел разговора почитувајќи ги усвоените начела на конверзија – изнесува и го образложува своите идеи, го брани своето мислење, ги објаснува своите ставови примерени на својата возраст, уважувајќи го соговорникот и почитувајќи го правото на поинакво мислење – објаснува и применува различни значења и зборови (повеќезначност) и изрази во говорни ситуации – изделува непознати зборови, го претпоставува нивното значење врз темел на контекстот и го проверува претпоставеното значење со учителот и останатите ученици 	<ul style="list-style-type: none"> – слуша и изделува важни податоци од текстот според однапред добиени насоки, прашања или упатства – поставува разновидни прашања (<i>да/не, кој/што, каде/како, кога, прашање зошто</i>) во врска со содржината што се слуша
MJK ОУ А.4.2. Ученикот зборува (кажува) и прераскажува куси текстови со едноставна структура согласно со целта на кажувањето. Ученикот опишува предмети, ликови, појави и односи меѓу нив.	<ul style="list-style-type: none"> – Разликува различни цели на зборувањето: претставување, заблагодарување, честитање, извинување, предлози – концизно прераскажува некој наративен дискурс и известувачки текстови, театарски представи за деца – го почитува хронолошкиот тек на настаните и информациите изделувајќи ги клучните настани и информации – опишува предмети, ликови, појави и односи меѓу нив – самостојно изложува теми зададени за истражување – слуша и го проценува говорот во телевизиски и радио емисии за деца – одредува значења на непознати зборови врз основа на нивниот контекст 	<ul style="list-style-type: none"> – кажува куси текстови со едноставна структура и согласно со целта на зборувањето – прераскажува текстови врз темел на своите белешки – разбираливо зборува и точно ги интонира речениците

MJK OУ A.4.3. Ученикот пишува според методите на тн. „наведувано пишување“ со кое се развива критичко мислење и текстови со едноставна структура во согласност со целта. Ученикот ја применува правописната норма примерено на степенот на јазичниот развој.	<ul style="list-style-type: none"> – пишува со печатни/ракописни кирилични букви – ја применува правописната норма – пишува целосни и јасни реченици, јазичното изразување варира (редослед на зборовите во реченицата, вид и должина на реченицата) – составува опси на посложени односи меѓу предмети, суштества, појави; јасно го структуира текстот – пишува наративен текст според план и самостојно јасно ја распоредува содржината (вовед, заплет, расплет) и одломките на одбраната тема, – известува за себе, пишува кус автобиографски текст – одговара на едноставни поставени прашања – точно ги пишува имињата на деновите во неделата, имињата на месеците и броевите – точно ги употребува интепункциските знаци двоточка и запирка при набројување 	<ul style="list-style-type: none"> – пишува куси текстови со едноставна структура согласно со целта и оној кому му е наменет – пишува различни едноставни текстови: честитки, електронски пораки, вести, временска прогноза, покани, разгледници
Напомена:	Совладување на кирилични ракописни букви може да биде одложено за подоцна зависно од проценката на учителот.	
Б. ЧИТАМ И ТВОРАМ		
MJK OУ B.4.1. Ученикот чита со разбирање книжевен/ нек книжевен текст. Ученикот го изразува сопствено мислење за настаните во текстот и постапките на ликовите во него	<ul style="list-style-type: none"> – воочува различни ставови и вредности во текстот и ги споредува со сопственото искуство – одбира текстови со цел развивање на читачките навики и ги чита со разбирање според сопствениот интерес – ги објаснува причините зошто некој текст му се допаѓа или не му се допаѓа нудејќи конкретен пример од текстот – ги препознава главните идеи во текстот и ги поврзува со стварноста – ги објаснува причините за сопствениот избор на текстот за читање и го изразува своето мислење за прочитаното и самиот препорачува текстови за читање 	<ul style="list-style-type: none"> – ги исказува и ги објаснува своите размислувања и заклучоци во врска со прочитаниот текст и ги поврзува содржината, темата и мотивите со сопственото искуство – одбира текстови за читање според свој интерес и ги објаснува причините на сопствениот избор – ги издвојува содржините што промовираат позитивни вредности – ги изразува содржината и своето доживување на текстот со зборови, цртеж и/или движење
MJK OУ B.4.2. Ученикот се изразува творечки според сопствен интерес и/или способности поттикнат од текстот. Учениот изделува од текстот важни податоци користејќи се со различни извори соодветни за возраста	<ul style="list-style-type: none"> – се служи со стандарден јазик – драматизира текстови според сопствен интерес и/или способности – ги изразува доживувањата во врска со текстот – се користи со јазични вештини и со активен речник на македонскиот јазик соодветен за возраста – пишува покуси песни и состави на стандарден македонски јазик – ги собира сопствените трудови во работна мапа и го следи сопственото напредување – го проширува својот диференцијален речник во кој внесува зборови на македонски и на хрватски јазик но и на говорот на родниот крај (ако таков постои) – го споредува својот речник со речникот на останатите ученици со цел да го збогати сопствениот лексик – разликува нестандардни зборови од јазичниот стандард – употребува податоци со различни цели: ги проширува содржините на учењето, се подготвува да пишува со ракописни букви 	<ul style="list-style-type: none"> – ги исказува своите интереси и/или способности и според нив одбира да учествува во драматизација на текстови и изведување на покуси игрокази – илустрира текстови и црта стрипови – пишува покуси состави и песни на македонски јазик – обликува трудови со кои доаѓа до израз креативноста и самостојноста врз темел на сопствени способности и јазични вештини – доаѓа сам до податоци комбинирајќи разновидни извори: печатени извори, аудио и видео записи како и дигитални извори

B. JAC СУМ – ТРАДИЦИЈА И КУЛТУРА		
MJK ОУ В.4.1. Ученикот ги опишува улогата и влијанието на специфичните карактеристики на татковината Ги одредува положбата и симболите на Македонија.	<ul style="list-style-type: none"> – го опишува обликот на границата и ги опишува државните симболи на Хрватска и Македонија (химната, знамето, грбот) – ги именува и покажува на карта најзначајните места и културно-историските споменици – го именува, опишува и споредува изгледот на својот роден крај со некои релејфи во Македонија 	<ul style="list-style-type: none"> – се користи со различни извори на информации – ја објаснува положбата на Македонија и Хрватска и се снаоѓа на географската карта – објаснува што претставува одреден симбол и кое е неговото значење
MJK ОУ В.4.2. Ученикот развива став за зачувување на наследството на родниот крај и свест за националната припадност	<ul style="list-style-type: none"> – разговара и ги изнесува своите ставови за припадноста кон својот народ – ја изведува химната и интерпретира песни поврзани со празници – ги опишува најважните народни обичаи и најпознати личности од историјата – изделува настани од историјата на татковината – именува заштитени подрачја од својата татковина – ликовно обликува труд на зададена тема користејќи се со различни техники и материјали 	<ul style="list-style-type: none"> – препознава и изведува музички композиции со пеење – ги искажува своите лични доживувања и впечатоци низ интерпретација на химни и песни поврзани со празници – обликува ликовен труд на зададена тема
5. одделение ОУ – 3 часа		
A. РАЗБИРАМ, ЗБОРУВАМ, ПИШУВАМ		
MJK ОУ А.5.1. Ученикот го разбира текстот и разговара за зададената тема Дискутира за зададената или слободно одбраната тема	<ul style="list-style-type: none"> – дискутира, ја изложува својата идеја и го брани својот став – се служи со зборови во своето основни и пренесено значење – во разговор/излагање се служи со зборови од диференцијалниот реченик – се служи со синоними и со правила на комуникацискиот бонтон – ја препознава важност на јазикот за зачувување на идентитетот 	<ul style="list-style-type: none"> – ги искажува своите мисли и забележувања и ја поврзува темата со сопствено искуство – дискутира за секојдневни настани и за своите интереси, применува вештини на активно слушање и ги почитува правила на комуникацискиот бонтон
MJK ОУ А.5.2. Ученикот зборува, и раскажува куси текстови во согласност со темата Ученикот разговара за прочитаниот текст.	<ul style="list-style-type: none"> – применува различни говорни форми: барање, извинување, благодарност и покана – разговара со цел размена на информации – раскажува хронолошки редејќи ги настаниите – зборува разбирливо и точно ги интонира речениците – ги препознава обележјата на поетските текстови: стих, строфа, ритам, звучност, сликовитост, повторување во стихови, поетски слики 	<ul style="list-style-type: none"> – Ученикот зборува прочитаните и слушани текстови во согласност со своите интереси, потреби и сопственото искуство – разговара за прочитаниот текст со учителот и другите ученици изнесувајќи го своето доживување и мислење
MJK ОУ А.5.3. Ученикот пишува и составува текстови со едноставна структура согласно со целта. Ја применува правописната норма соодветно на степенот на јазичниот развој. Ученикот ги поврзува зборовите во речениците, а речениците во текст.	<ul style="list-style-type: none"> – ја применува усвоената правописна норма – пишува текст според план на пишување – составува опис според зададена тема (лице, простор) – го изделува насловот, пишува во согласност со темата – пишува писмо (службено, приватно) – обликува изјавна, прашална и извична реченица; потврдна и одречна реченица – пишува голема почетна буква: првиот збор во реченицата, имиња и презимиња, адреси на живеење, имиња на наследени места во својата средина. – поврзува зборови и реченици во логична целина 	<ul style="list-style-type: none"> – употребува зборови и реченици во согласно со комуникациската ситуација – пишува текстови согласно со правописната норма – пишува согласно со усвоените правописни правила – пишува големи и мали почетни букви – поврзува зборови и реченици во текст

Б. ЧИТАМ И ТВОРАМ		
MJK ОУ Б.5.1. Ученикот слуша/чита со разбирање книжевен/некнижевен текст. Ученикот оценува книжевен/некнижевен текст врз темел на искуството за светот околу себе.	–го образложува сопственото непосредно доживување на книжевниот/некнижевниот текст и го поврзува со светот околу себе – информира и објаснува за идеите и проблематика во врска со прочитаниот текст – го споредува сопственото мислење во врска со текстот со мислењето на останатите ученици	– го опишува сопственото доживување на текстот и го поврзува со светот околу себе и го споредува со мислењето на останатите ученици
MJK ОУ Б.5.2. Ученикот се изразува творечки според сопствениот интерес и/или способности. Ученикот забележува делови од текстот и препознава вовед, средишен дел и завршеток.	– истражува и се изразува за теми блиски на устниот спонтан говор – драматизира текстови на стандарден македонски јазик според својот сопствен интерес; осмислува сценографија – се изразува со движење и танц – се користи со јазични вештини и со активен реченик на македонскиот стандарден јазик и говорот на својот роден крај при пишување на покуси песни и писмени состави –го дополнува својот речник во кој внесува зборови на македонски и хрватски стандарден јазик но и на говорот на родниот крај – го споредува својот диференцијален речник со речникот на останатите ученици со цел збогатување на сопствената лексика – разликува некнижевни зборови од зборовите на јазичниот стандард препознавајќи ги како еднакво вредни иако функционално поинакви – ги препознава почетокот, средишиот дел и завршиот дел на текстот	– ги искачува своите интереси и/или способности и според тоа одбира учество во драматизација на текстови и изведување на покуси игрокази – илустрира текстови и црта стрипови – пишува покуси состави и песни на македонски јазик – воочува делови од текстот
В. ЈАС СУМ – ТРАДИЦИЈА И КУЛТУРА		
MJK ОУ В.5.1. Ученикот ги истражува различните книжевни фактори во обликување на сопствениот идентитет и негува позитивен однос со македонското културно наследство и кон другите култури. Ученикот го опишува значењето на поимите култура и наследство.	– собира текстови, приказни, легенди, ликовен материјал и сл. од различни извори и создава мапи и збирки од собраниот материјал – од собраниот материјал одбира теми од историјата на Македонците (од праисториско и античко време на просторот на денешна Македонија, наоѓалишта и локалитети на подрачјето на Македонија и материјали врзани за доселувањето на Словените) кои ги претставува во форма на мали проекти	– поврзува собрани информации, опишува ликовен материјал и спроведува сопствен мал проект; врз темел на собраниот материјал донесува заклучоци за својот идентитет и својот труд им го претставува на останатите ученици – го препознава значењето на поимите <i>култура</i> и <i>наследство</i> и ги поврзува со секојдневниот живот и обичаите што му се познати
MJK ОУ В.5.2. Ученикот истражува и споредува различни симбол и географски подрачја.	– пребарува различни извори и собира информации за главниот град и други региони – ја опишува положбата и начинот на живот на одделни општествени групи	– ги опишува положбите на Македонија и Хрватска – ги изделува и покажува на карта природно/географските подрачја на Македонија
MJK ОУ В.5.3. Ученикот се запознава со уметничките и традиционалните дела на музичката и ликовната уметност.	– ги препознава и разликува звучните карактеристики на народната музика – изработува плакат/презентација, дигитална анимација и изложува за музичкиот или ликовниот уметник и ги изнесува своите мислења – ги запознава елемените на македонските народни носии	– го препознава контекстот и изведбата на традиционалната музика, ја разликува вокалната и инструменталната традиција, ги препознава карактеристичните инструменти според изгледот и тонот – препознава дела од ликовната уметност

6. одделение ОУ – 3 часа		
A. РАЗБИРАМ, ЗБОРУВАМ, ПИШУВАМ		
MJK ОУ A.6.1. Ученикот го слуша и го разбираат текстот. Ученикот прераскажува и изделува клучни зборови од текстот според насоките и упатствата.	<ul style="list-style-type: none"> – ја разбира целосно содржината на слушнатиот текст – ги разбира упатствата и одговара на прашања – ги слуша и разбира прочитаните, рассказалите или изговорените текстови – води куси забелешки за слушнатиот текст според упатства – прераскажува покус испушан текст служејќи со белешки – слушајќи го текстот, запишува непознати зборови – во содржините за подучување воочува настани од минатото, сегашноста и иднината 	<ul style="list-style-type: none"> – слуша, разбира и прераскажува покус текст; ги изделува клучните зборови – воочува настани од минатото, сегашноста и иднината
MJK ОУ A.6.2. Ученикот обликува и кажува текстови со едноставна раскажувачка и описна структура согласно со темата и насоките. Ученикот раскажува хронолошки редејќи ги настани	<ul style="list-style-type: none"> – разликува различни цели на кажувањето/зборувањето: лично, образовно, јавно – концизно раскажува – опишува, раскажува, известува од различни точки на гледиште – го почитува хронолошкиот тек на настаниите изделувајќи клучни настани и информации – опишува предмети, ликови, појави и нивни меѓусебни односи – раскажува на зададена тема или тема според сопствен избор – се држи до темата – го одредува значењето на непознатите зборови и фразеологизми врз темел на контекстот во кој се употребуваат – се служи со зборови и изрази во нивното основно и пренесено значење 	<ul style="list-style-type: none"> – обликува и зборува/кажува куси текстови со едноставна структура во согласност со целта на кажувањето – раскажува хронолошки редејќи ги настани
MJK ОУ A.6.3. Ученикот пишува текстови со едноставна раскажувачка и описна структура во согласност со темата и насоките. Ученикот пишува и обликува текстови применувајќи ја правописната норма. Ученикот воочува јазични разлики во формална и неформална комуникациска ситуација.	<ul style="list-style-type: none"> – пишува раскажувачки текст (субјективен и објективен) – пишува со јасни, целосни и точно обликувани реченици – јасно го структурира текстот (воведен, средишен и завршен дел) – ја применува правописната норма – се служи со фонд на зборови примерен за неговата возраст – пишува куси известувања и новости за училишни настани – препознава разлики помеѓу разговорот дома (неформален) и разговорот во училиште (формален) 	<ul style="list-style-type: none"> – обликува и пишува текстови применувајќи ја правописната норма – се служи со нови зборови што ги слушнал или прочитал истражувајќи ја темата – воочува и препознава зборови на говорниот и стандардниот македонски јазик
B. ЧИТАМ И ТВОРАМ		
MJK ОУ Б.6.1. Ученикот го искажува своето доживување на текстот (зададен или самостојно одбран) Ученикот ги разликува медиумите соодветно на својата возраст и своите интереси.	<ul style="list-style-type: none"> – ги поврзува и ги образложува сопствените искуства и ставови и ги споредува со оние во книжевниот/некнижевниот текст – го образложува значењето на одбраниот книжевен/некнижевен текст и го поврзува со сопственото искуство – им препорачува текст на другите ученици – пребарува мрежни портали на линкови кои ги добива од учителот – споредува текстови од различни медиуми и ги изделува темелните сличности и разлики 	<ul style="list-style-type: none"> – го искажува сопственото доживување на текстот, ги поврзува сопствените искуства и ставови и ги споредува со оние во текстот – ја воочува смислата на текстот и ја образложува причината на сопствениот избор на текстот – воочува сличности и разлики помеѓу текст, претстава, филм, радиска и телевизиска емисија

MJK ОУ Б.6.2. Ученикот се изразува творечки според сопствениот интерес и/или способности. Ученикот го објаснува своето доживување на текстот, ги објаснува забележаните идеи и го поврзува текстот со светот околу себе.	<ul style="list-style-type: none"> – се користи со јазични вештини и активен реченик на македонскиот јазик примерени за возраста – драматизира текстови и смислува сценографија – пишува покуси песни и состави на стандарден македонски јазик – го дополнува својот диференцијален речник со зборови на македонски и хватски стандарден јазик – го споредува својот реченик со речникот на останатите ученици со цел збогатување на сопствениот лексикон – разликува некнижевни зборови од јазичниот стандард и ги препознава како истовредни – го коментира и образложува сопственото разбирање на текстот – ги изделува содржините кои промовираат позитивни вредности – воочува и различни цели на читањето (учење, задоволство, информирање и сл.) 	<ul style="list-style-type: none"> – ги исказува своите интереси и/или способности и според нив одбира да учествува во драматизација на текстови, осмислување на сценографија, и изведба на покуси играчи – илустрира текстови и црта стрипови – пишува покуси песни и состави на македонски јазик – го изразува своето доживување на текстот – ја воочува целта на читањето
---	--	---

B. JAC СУМ – ТРАДИЦИЈА И КУЛТУРА

MJK ОУ В.6.1. Ученикот ги воочува и опишува природно-географските и општествено-географските обележја на Македонија.	<ul style="list-style-type: none"> – опишува некоја историска личност, ги изнесува своите сознанија и ги толкува причините за нејзината важност во денешно време – изработува ученички проекти за занимливости на Македонија – ги споредува и опишува географските обележја на Македонија – ги анализира податоците собрани низ истражувања на зададената историска тема – го изложува својот труд за историските и географските обележја на Македонија 	<ul style="list-style-type: none"> – одбира историска/географска тема, го опишува историскиот развој на македонската држава и важноста на одделни историски личности/географски обележја – својот труд го изложува самостојно или во група
MJK ОУ В.6.2. Ученикот истражува дела од културното наследство и традицијата важни за културата на македонскиот народ.	<ul style="list-style-type: none"> – ги опишува карактеристиките на одделно музичко дело и ги изнесува својот впечаток и мислење – набљудува, истражува и опишува ликовни остварувања на македонското културно наследство – изложува труд за одбраното дело и го изнесува своето мислење за неговите карактеристики – изведува едноставни форми на македонски народни и модерни танци придружени со пеење и обликува нови играорни структури самостојно или во група 	<ul style="list-style-type: none"> – препознава дела од македонското културно наследство и ги забележува основните карактеристики – изведува поедноставни форми на играорни/танцови структури на македонски народни и модерни танци придружени со пеење

7. одделение ОУ – 3 часа

A. РАЗБИРАМ, ЗБОРУВАМ, ПИШУВАМ		
MJK ОУ А.7.1. Ученикот разбира и подолги текстови. Ученикот репродуцира и толкува едноставни текстови со позната тематика.	<ul style="list-style-type: none"> – разговара на зададена тема – се држи до темата и основната идеја и ја поткрепува со соодветни детали – организира говор според троделната структура: вовед, главен дел и завршен дел – се служи со соодветни зборови, синтагми и реченици одбирајќи соодветен стил согласно со комуникациската ситуација и тема – учествува во организирана или спонтана дискусија 	<ul style="list-style-type: none"> – разбира подолг текст со позната тематика – со повремена помош пререкажува покуси текстови – ги слуша упатствата и постапува според нив – одговара на прашања, главно со целосна реченица – го образложува сопственото мислење

	<ul style="list-style-type: none"> – соодветно на комуникациската ситуација слуша и зборува – ја препознава важноста и соодветно употребува елементи на невербална комуникација – ги почитува општествено прифатливите правила на љубезна комуникација во различни комуникациски ситуации – го презентира сопственото мислење и ги брани своите идеи – препознава поетки слики, во книжевен текст препознава персонификација и ономатопеја 	
MJK ОУ А.7.2. Ученикот зборува и учествува во непланиран и планиран кус разговор. Ученикот раскажува настани.	<ul style="list-style-type: none"> – поставува прашања и одговара на нив служејќи се со соодветни порфосинтактички структури – учествува во куси и едноставни водени и импровизирани дијалози и игри на улоги – учествува во непланиран разговор на позната тема – ја препознава книжевноста како уметност на зборот – зборува примерено во однос на некоја комуникациска ситуација 	<ul style="list-style-type: none"> – со повремена помош учествува во кус разговор – раскажува хронолошки редејќи ги настаните – разговара со цел размена на информации
MJK ОУ А.7.3. Ученикот пишува текстови структурирајќи ги со оглед на видот на текстот. Ученикот пишува и обликува текстови согласно со темата и планот на пишувањето	<ul style="list-style-type: none"> – пишува текст според планот на пишување – пишува со јасни и целосни реченици – се служи со фонд на зборови примерени на возраста – ги почитува правописните правила – пишува белешки за темата – хронолошки нижејќи ги настаните раскажува поврзувајќи ги речениците на начин следната да произлегува од претходната – го коригира својот текст, критички го чита напишаното, го поправа текстот и ги исправа грешките 	<ul style="list-style-type: none"> – обликува и пишува текстови согласно со темата и планот на пишување – го изразува своето доживување на дел од текстот или текстот во целост со зборови, цртеж или движење
Б. ЧИТАМ И ТВОРАМ		
MJK ОУ Б.7.1. Ученикот ги објаснува своите забелешки, мисли и чувства по читање/слушање на книжевен текст Ученикот ја поврзува содржината и темата со сопственото искуство Ученикот толкува книжевен/некнижевен текст врз темел на сопственото читателско искуство.	<ul style="list-style-type: none"> – исказува свое доживување по слушање/читање на текст – толкува книжевен/некнижевен текст врз темел на сопствено читателско искуство применувајќи книжевно-теоретски знаења – своето доживување на текстот го споредува со доживувањето на останатите ученици и на учителот – го објаснува влијанието на текстот врз создавање на свое мислење за себе и другите – го образложува сопствениот избор на книжевни/некнижевни текстови за читање и ги применува своите знаења со оглед на тематиката, ликовите и начинот на излагање – во слушаните/прочитаните текстови ги воочува етичките вредности и зазема став – го застапува сопственото мислење и го почитува мислењето на другите 	<ul style="list-style-type: none"> – го толкува текстот и го открива неговото значење со оглед на жанровските обележја и сопственото читателско искуство – го објаснува сопствениот избор на текстот со оглед на тематиката и ликовите – го изразува своето мислење за постапките на ликовите и ги споредува со сопствените постапки и постапките на ликовите што го опкружуваат

MJK OУ B.7.2. Ученикот се изразува творечки според сопствениот интерес и/или способности.	<ul style="list-style-type: none"> – драматизира текстови и се подготвува за изведба на стандарден македонски јазик; осмислува сценографија – се изразува со движења според сопствени интереси поттикнат со различни искуства и доживувања – се служи со невербални средства поврзани со звук и движење и активен речник на македонскиот стандарден јазик како и говорот на својот роден крај – го дополнува својот диференцијален речник во кој внесува заборови на македонски и хрватски стандарден јазик – препознава начини како ставовите и вредностите во книжевните текстови влијаат врз читателите, ги споредува со сопствените ставови и вредности 	<ul style="list-style-type: none"> – ги искачува своите интереси и/или способности и според нив одбира да учествува во драматизација на текстови, осмислување на сценографија и изведување на покуси игрокази – илустрира текстови и црта стрипови – пишува песни и состави на македонски јазик
B. JAC СУМ – ТРАДИЦИЈА И КУЛТУРА		
MJK OУ B.7.1. Ученикот изградува позитивен став за важноста на наследството и сопствениот македонски идентитет, идентитет на европски граѓанин и граѓанин на светот искачувајќи почитување кон другите и различните. Ученикот ги наведува сличности и разликите меѓу различни култури и ја опишува разноликоста на културното наследство.	<ul style="list-style-type: none"> – дискутира за важноста на идентитетот на Македонците – одбележува значајни датуми, денови, македонски верски и народни празници и ги усвојува како дел од сопствената култура развивајќи свест за своето македонско потекло – известува за обележјата на македонските обичаи и ги споредува со хрватските и обичаите на другите култури – ја набљудува и опишува архитектурата и значењето на културно-историските споменици на Македонија – ги изделува, опишува и поврзува историските периоди во развојот на македонската држава – опишува важни битки и настани во македонската историја – ја истакнува и опишува важноста на македонските значајни личности (актери, научници, спортисти) – од различни мултимедиумски извори изделува важни факти за Македонија, за македонската култура и културното наследство, за демографските и економски особености, за важни настани и личности од македонската историја и за делата и личностите од македонската ликовна и музичка уметност 	<ul style="list-style-type: none"> – неведува и именува сличности и разлики кај одделни култури – ја опишува разноликоста на културното наследство и важност за зачувување на националната култура – изделува сличности и разлики споредувајќи ја својата култура со културата на останатите ученици – пронаоѓа и комбинира податоци од различни извори соодветни за неговата возраст – изработува плакати/презентации, дигитална анимација, го изложува и го претставува својот труд
MJK OУ B.7.2. Ученикот се запознава и истражува примери на уметничка музика и дела од ликовната уметност, се прилагодува и употребува основни техники на креативно изразување.	<ul style="list-style-type: none"> – вокално изведува авторски и традиционални македонски песни – активно учествува во заедничка изведба (претстава, приредби), ја усогласува сопствената изведба со изведбата на другите, ја збогатува и вреднува изведбата – изведува поедноставни форми на македонски традиционални и модерни танци и ора придружени со пеење и смислува нови играорни структури самостојно или во група – ликовнио се изразува во различни ликовни техники и/или со медиумска технологија (дигитален фотоапарат, мобилни телефони и сл., како и со програми за обработка на фотографии и видео записи) 	<ul style="list-style-type: none"> – ученикот активно се вклучува и активно учествува во активностите: ја споредува класичната, традиционалната и популарната музика – учествува во заедничка изведба (претстави, приредби) – го изразува своето културно наследство преку ликовната уметност

8. одделение ОУ – 3 часа		
A. РАЗБИРАМ, ЗБОРУВАМ, ПИШУВАМ		
MJK ОУ A.8.1. Ученикот разбира, репродуцира и толкува средно долги и едноставни текстови со позната тематика согласно со своите интереси, потреби и искуство.	<ul style="list-style-type: none"> – разбира средно долг и едноставен слушнат, напишан и аудиовизуелен текст со позната тематика – ја препознава главната мисла, изделува информации во средно долг едноставен и прилагоден текст – разбира едноставни содржини во традиционалите и современите медиуми – планира, обликува и кажува куси едноставни текстови со познати теми – опишува познати ситуации, дејства и односи, прераскажува настани – прераскажува нижејќи ги настаните хронолошки – поопширно известува за познати теми – разликува различни цели на зборувањето/ кажувањето: лично и јавно – разговара со цел размена на информации – разговара, течно и разбирливо зборува и точно ги интонира речениците – ги разликува наративните техники: раскажување на настани, опишување, дијалог 	<ul style="list-style-type: none"> – ученикот разбира, зборува, и разговара за прочитаните и слушнатите текстови согласно со своите интереси, потреби и искуство. – соодветно поврзува и споредува информации и идеи од текстови според своето знаење, искуство и врз темел на други текстови – го воочува и толкува гледиштето на авторот и намената на текстот како и влијанието на текстот врз читателот
MJK ОУ A.8.2. Ученикот зборува и учествува во кус непланиран и средно долг разговор. Ученикот го изразува сопственото доживување на текстот. Ученикот коментира и го образложува сопственото разбирање на текстот.	<ul style="list-style-type: none"> – поставува и одговара на прашања – учествува во куси и импровизирани дијалози и игри со улоги – учествува во кус разговор со позната тематика – го изразува сопственото доживување на текстот – ги разликува книжевните текстови според нивните лирски, епски, и драмски обележја – воочува различни ставови и вредности во текстот и ги споредува со сопствените ставови и вредности – го коментира и го образложува сопственото разбирање на текстот – изделува содржини кои промовираат позитивни вредности 	<ul style="list-style-type: none"> – со повремена помош учествува во средно долг разговор – поврзува текстови со актуелни ситуации врз темел на сопствено искуство и размислување – го коментира и образложува сопственото разбирање на текстовите
MJK ОУ A.8.3. Ученикот пишува средно долг текст со позната тематика. Ученикот обликува текст и применува јазични знаења.	<ul style="list-style-type: none"> – пишува во согласност со правописната норма – поврзува неколку реченици во логична целина – се обидува самостојно продуктивно да ги употреби увежбаните препорачени јазични средства за продукција на нови неувежбани искази – правилно пишува познати и чести зборови, употребува интерпункциски знаци – ги применува правилата на пишување на многу едноставни тестуални видови: куси описи поврзани со лично искуство – раскажува нижејќи ги речениците хронолошки на начин следната да произлегува од претходната – води белешки за слушнатиот текст и го објаснува неговото значење 	<ul style="list-style-type: none"> – со повремена помош пишува средно долг текст и применува јазични, граматички и правописни знаења врз чести примери

Б. ЧИТАМ И ТВОРАМ		
MJK ОУ Б.8.1. Ученикот толкува книжевен текст врз основа на сопственото читателско искуство и ги објаснува забележаните идеи поврзувајќи го текстот со светот околу себе.	<ul style="list-style-type: none"> – изразува доживување на текстот – именува и раскажува настани според хронолошки ред со цел целосно разбирање – ја воочува структурата на книжевниот текст – толкува различни околности, т.е., намери на авторот кој го насочува вниманието на читателот на специфичностите во книжевниот текст – го опишува фигуративниот јазик на поезијата – забележува различни ставови и вредности во текстот и ги споредува со сопствените ставови и вредности – го коментира и објаснува сопственото разбирање на текстот – ги препозната главните идеи на текстот и ги поврзува со стварноста 	<ul style="list-style-type: none"> – го објаснува односот на своето проживеано искуство и искуството стекнато низ читање на текстот – го анализира текстот и ги образложува сопствените стојалишта – изделува содржини што промовираат позитивни вредности
MJK ОУ Б.8.2. Ученикот интерпретира книжевен текст врз темелот на сопствено читателско искуство и критички го вреднува. Ученикот се изразува творечки согласно со сопствениот интерес и способности поттикнат со текстот	<ul style="list-style-type: none"> – го коментира и образложува сопственото разбирање на текстот – ги препознава главните идеи во текстот и ги поврзува со стварноста – изделува содржини кои промовираат позитивни вредности – ја воочува книжевноста како уметност на зборот – анализира различни особини кај ликовите врз основа на нивниот говор, нивните размислувања, емоционалните и психичките реакции, моралните ставови и нивниот меѓусебен однос – драматизира текстови и осмислува сценографија – ја споредува проблематиката на книжевниот текст со сопственото искуство – донесува заклучоци за книжевниот текст и ги поткрепува со докази – ги толкува сопствените стојалишта за книжевниот текст – анализира книжевни/некнижевни текстови – го дополнува својот диференцијален речник во кој внесува зборови на македонски и хрватски јазик – препознава различни цели на читањето (учење, задоволство, информирање и тн.) – развива сопствен потенцијал за творештво 	<ul style="list-style-type: none"> – го интерпретира текстот, ги искажува своите интересии/ или способности и според тоа одбира да учествува во драматизација на текстови, осмислување на сценографија и изведување на покуси игрокази – илустрира текстови – се изразува творечки
В. ЈАС СУМ – ТРАДИЦИЈА И КУЛТУРА		
MJK ОУ В.8.1. Ученикот го објаснува значењето на поимите култура и наследство, препознава и опишува културни мотиви што му се познати од секојдневниот живот, традицијата, уметноста и медиумите. Ученикот ги запознава и истражува историските периоди на Македонија. Ученикот го истражува и збогатува својот идентитет со нови димензии споредувајќи и вреднувајќи ги односите: локално-глобално, традиционално-модерно, мнозинско-малцинско, духовно-материјално, македонски идентитет-повеќекултуралност.	<ul style="list-style-type: none"> – се запознава со поимите култура и наследство – го препознава значењето на поимите култура и наследство и ги поврзува со секојдневниот живот и познатите обичаи – го споредува културното наследство на Македонија и Хрватска – се запознава и ги истражува достигнувањата на подрачјето на науката, уметноста, техниката, културата и спортот на Македонците – препознава музички примери и го наведува авторот – Ги запознава и истражува историските периоди на Македонија – развива самодоверба и критичко мислење во сите јазични дејности на македонски јазик и отворено прифаќа можности за зборување македонски надвор од наставата и можности за запознавање со македонската култура во автентично окружување 	<ul style="list-style-type: none"> – ги опишува поимите <i>култура</i> и <i>наследство</i>, <i>национални симболи</i> (во вид на личности, уметничко, научно, спортско, културно достигнување, особености и природни убавини) – ги поврзува новите информации за Македонија, македонската култура, културата на македонското национално малцинство во Хрватска и другите култури и ги применува тие информации во познат контекст – учествува во културно-уметнички настани, на манифестиации или посетува културни институции во реално или дигитално опкружување

	<ul style="list-style-type: none"> – учествува во културно-уметнички настани, на манифестации или посетува културни институции во реална или дигитална средина – го поттикнува развојот на толернција 	
MJK ОУ В.8.2. Ученикот ги споредува карактеристиките на својата национална култура со останатите култури на подрачјето на Европа.	<ul style="list-style-type: none"> – изработува труд во кој одговара на прашањата: <i>кон кои вредности се стремам?; Што можам да научам од другите?; Како придонесувам за подемот/просперитетот на заедницата?; Како влијаам другите врз мен?; Како влијаам јас врз другите?</i> – го опишува државното уредување на Македонија, нејзината положба и улогата во Европа и светот. 	<ul style="list-style-type: none"> – ја описува улогата и положбата на Македонија во Европа и во светот и го изнесува своето мислење за важноста, негувањето и зачувувањето на сопствениот национален идентитет – донесува заклучоци за важноста на толеранцијата и почитувањето на другите и различните – на карта ги воочува градовите, планините и реките во Македонија и оние градови со кои е семејно поврзан

РАСПОРЕД НА ЈАЗНИЧНИТЕ СОДРЖИНИ ПО ОДДЕЛЕНИЈА

1. одделение	<ul style="list-style-type: none"> – го пишува првиот збор во реченицата со голема почетна буква – со голема почетна буква пишува сопствени имиња и презимиња – пишува реченичен знак точка на крајот на реченицата
2. одделение	<ul style="list-style-type: none"> – на крајот на редот ги дели зборовите на слогови – го препознава и употребува правописниот знак тире при делење на зборот на слогови на крајот на редот – пишува голема почетна буква на почеток на реченица, во имиња, презимиња, имиња на населени места од поблиската средина – пишува реченички знаци на крајот на реченицата
3. одделение	<ul style="list-style-type: none"> – дели зборови на слогови на крајот на редот – препознава и употребува правописен знак тире – пишува голема почетна буква во имиња на улици, плоштади, населени места – ги применува правилата за пишување на повеќечлени имиња со кои доаѓа во контакт – пишува две точки и запирка при набројување – лични заменки – броеви
4. одделение	<ul style="list-style-type: none"> – ги дели зборовите на слогови на крај на редот – го препознава и користи правописниот знак тире – употребува ознаки за мерни единици – пишува голема почетна буква во имиња на улици, населени места, географски имиња во својот роден крај – го применува правилото за пишување на повеќечлени имиња со кои доаѓа во контакт – препознава и употребува именки и придавки – пишува две точки и запирка при набројување – правилно ги пишува скратениците (и др. итн.) – пишува ознаки за мерни единици – правилно пишува потврдни и одречни реченици (негацијата/зборчето не) – правилно го пишува зборчето <i>ли</i> во прашални реченици – ги пишува интерпункциските знаци точка, извичник, прашалник на крај на реченица – броеви
5. одделение	<ul style="list-style-type: none"> – пишува голема почетна буква во имиња на улици, плоштади, населени места, припадници на народи, земјописни имиња во родниот крај, небесни тела – правилно пишува скратеници на имиња (ЕВ, РМ, МАНУ) – пишува две точки, три точки, запирка при набројување, загради, точка – разликува директен од индиректен говор – броеви – препознава и применува заменки и глаголи

6. одделение	<ul style="list-style-type: none"> – пишува голема почетна буква во еднозборни и повеќезборни имиња (географски имиња од поширокото окружување, имиња на жители) – пишува правописни знаци со цел правилно читање и разбирање на текстови – пишува правописни знаци делејќи го текстот на реченици и реченични делови – пишува две точки, три точки, запирка при набројување, загради, точка запирка, наводници, тире – броеви – препознава и применува заменки, придавки, глаголи, сврзници и партикули
7. одделение	<ul style="list-style-type: none"> – правилно пишува согласки и самогласки – применува правило за акцентуација на третиот слог од крајот на зборот – препознава и правилно ги употребува категоријата број кај именките, видови заменки (показни, прашални), категориите лице, број и глаголско време, видови прилози и сврзници – препознава и употребува директен и индиректен говор – набројува и пишува зборови со исто, спротивно или различно лексичко значење – препознава подмет и прирок во реченица и точно составува различни видови реченици – точно употребува интерпункциски знаци – употребува скратеници
8. одделение	<ul style="list-style-type: none"> – правилно акцентира, едносложни, двосложни, трисложни и повеќесложни зборови – точно пишува видови именки: општи, сопствени, конкретни, апстрактни збирни и материјални именки – одредува вид на именки во зададен текст и пишува примери со различен вид именки – препознава и определува род и број кај именките во зададен текст – ги разликува и точно ги пишува личните и показните заменки – точно пишува географски и други називи – броеви – препознава подмет и прирок во реченица и точно составува различни видови реченици

Средно училиште

Исходи	Разработка на исходите	Воспитно-образовни исходи на ниво на постигнатиот успех »добар« на крајот на учебната година
<i>Прва година СУ – 3 часа</i>		
А. РАЗБИРАМ, ЗБОРУВАМ, ПИШУВАМ		
MJK СУ А.1.1. Ученикот го истражува стандардниот јазик како средство на уметничко изразување. Ученикот разбира и репродуцира кус и едноставен текст.	<ul style="list-style-type: none"> – го истражува стандардниот јазик и аргументира во што се состои неговото нормирање или стандардизација – ги споредува нестандардните варијанти со стандардните – го сместува развојот на македонскиот стандарден јазик во општествен, историски и културен контекст – запишува зборови и го создава својот диференцијален реченик и разбира други текстови – ја анализира главната порака на текстот и ги изделува клучните информации – разликува важни од неважни информации и репродуцира кус и едноставен текст – со разбирање се служи со зборови согласно со темата во обликување на кажувани текстови 	<ul style="list-style-type: none"> – истражува, споредува, анализира и аргументира специфичности на стандардниот јазик, препознава и запишува карактеристични зборови – разбира кус текст, во него клучните информации и ги применува со повремена помош – репродуцира кус и едноставен текст

MJK СУ А.1.2. Ученикот зборува и обликува описни и раскажувачки текстови користејќи се со јазични структури на средно ниво на сложеност. Ученикот пишува кус текст со позната тематика и според дадени насоки.	<ul style="list-style-type: none"> – одредува тема, облик, намена и цел на своето кажување на слободно одбрана тема – обликува забелешки, концепт и логички структурирани текстови според обележјата на други одбрани видови текстови – кажува описни и раскажувачки текстови – го прилагодува акцентот и интонацијата на различни комуникациски ситуации – применува правила на пишување на едноставни видови текстови, куси описи на настани и лични искуства – правилно пишува поголем број познати зборови и главно точно употребува интерпункциски знаци – пишува кус текст со повремена помош 	<ul style="list-style-type: none"> – обликува и кажува описни и раскажувачки текстови и го усогласува кажувањето со целта на комуникациската ситуација – учествува во различни облици на подолг разговор со повремена помош – со повремена помош пишува и кус текст со помали грешки
Б. ЧИТАМ И ТВОРАМ		
MJK СУ Б.1.1. Ученикот самостојно одбира и чита со разбирање различни видови текстови од различни извори.	<ul style="list-style-type: none"> – одбира за читање книжевен текст, води дневник на читањето, организира клуб на читатели и на другите им предлага што да читаат – чита, го доживува и толкува книжевниот текст – ги коментира своите ставови, интереси и навики поврзани со прочитаното – ги наведува основите обележја на уметничките стилови и ги наведува нивните основни обележја во прочитаниот книжевен текст 	<ul style="list-style-type: none"> – одбира и чита книжевни текстови и води дневник на читање – толкува книжевен текст – ги образложува своите ставови за прочитаното
MJK СУ Б.1.2. Ученикот интерпретира книжевен текст од народна и/или современа македонска книжевност, го поврзува со тематските, жанровските и стилските обележја. Ученикот го образложува својот став за текстот.	<ul style="list-style-type: none"> – интерпретира книжевен текст од народната и/или современата македонска книжевност и ја поврзува интерпретацијата со тематски, жанровски, композициски и стилски обележја на книжевниот вид, жанр или историски период. – го образложува своето разбирање на текстот – ги применува порано стекнатите основни книжевно-теоретски поими потребни за интерпретација на книжевниот текст – ја споредува уметничката интерпретација на стварноста со историските факти 	<ul style="list-style-type: none"> – интерпретира книжевни текстови, ги препознава нивните тематски, жанровски, композициски и стилски обележја и обликува сопствени трудови/творби – го образложува своето мислење и став
MJK СУ Б.1.3. Ученикот ја истражува распространетоста на македонските дијалекти во Македонија и во Хрватска.	<ul style="list-style-type: none"> – ја истражува распространетоста на македонските дијалекти и собира материјали од различни извори 	<ul style="list-style-type: none"> – ја истражува, составува, опишува распространетоста и ја воочува говорната разноликост на македонскиот јазик на дијалектолошка карта.
В. ЈАС УМ – ТРАДИЦИЈА И КУЛТУРА		
MJK СУ В.1.1. Ученикот активно се вклучува во запознавање на својата култура како и културите на различни заедници со што станува свесен за повеќекултуралноста	<ul style="list-style-type: none"> – ги опишува карактеристиките на современа Македонија и активно се вклучува во запознавање на својата култура како и културите на различните заедници – развива самодоверба во јазичните активности на македонски јазик и со интерес директно се среќава со македонската култура во нејзината автентична средина 	<ul style="list-style-type: none"> – ги споредува сличностите и разликите на македонската култура, културата на македонското национално малцинство во Хрватска, како и хрватската култура и ги изнесува своите заклучоци за сите тие култури како и за сопствената – се користи со разни извори на информации и одбира теми за кои создава мапа, збирка, портфолио, ППТ и сл. – ученикот се вклучува во дебата и дискусија во групи – го изнесува своето мислење за одбраната тема

MJK СУ В.1.2. Ученикот одбира различни техники на креативно изразување на македонски јазик. Ученикот твори и дизајнира трудови на зададена/одбрана тема.	<ul style="list-style-type: none"> – одбира, подготвува и дизајнира трудови во кои доаѓа до израз креативноста, иновативноста, оригиналноста, творечкото и критичко мислење (училишен весник, колумна, блог, видео, кус филм, телевизиска емисија, претстава и сл.) – согласно со интересите јавно настапува согласно со своите интереси за јавно настапување во проектите во училиште или надвор од него – вокално изведува авторски, традиционални македонски песни – изведува и поедноставни облици на играорни структури на македонските народни ора како и модерни танци придружени со пеење и обликува нови играорни и танцови структури самостојно или во група. – учествува во културно-уметнички настани, манифестации или посетува културни институции во реална или дигитална средина. 	<ul style="list-style-type: none"> – меѓу понудените одбира тема и создава и дизајнира умни мапи служејќи се служи со различен материјал, техники и дигитални алатки – согласно со сопствените интереси и афинитети и со поттикнување од страна на наставникот, избира различни техники на креативно изразување и остварува различни музички, драмско-сценски и танцови активности, па самостојно или во група јавно настапува во класот, училиштето или надвор од него
MJK СУ В.1.3. Ученикот истражува и го з bogатува својот идентитет со нови димензии споредувајќи и вреднувајќи ги односите: локално-глобално, традиционално-модерно, модерно-постmodерно, мнозинско-малцинско, духовно-материјално, македонски идентитет-мултикултуралност.	<ul style="list-style-type: none"> – поттикнува развој на толеранција – ги објаснува причините и развојот на предрасудите – осмислува проект на тема човечки малцински права применлив во неговата околина – го објаснува поимот на културниот идентитет врз сопствен пример 	<ul style="list-style-type: none"> – ги препознава уставните и законските права на националните малцинства – наведува начини и постапки на интеграција на националните малцинства – осмислува проект на тема човечки и малцински права и ги проучува и претставува

Втора година СУ – 3 часа

А. РАЗБИРАМ, ЗБОРУВАМ, ПИШУВАМ

MJK СУ А.2.1. Ученикот разбира подолг и средно сложен текст.	<ul style="list-style-type: none"> – ја објаснува и проценува работата на основоположниците на македонскиот стандарден јазик и култура – ги изнесува основните факти за почетокот на стандардизацијата на литературниот македонски јазик и правописот – го изнесува своето мислење и/или став и ги објаснува на едноставен и смислен начин – ги разбира изговорените зборови и исправно интонира реченици – одговара на прашања и поставува прашања – разменува информации во средно долги и средно сложени разговори 	<ul style="list-style-type: none"> – ги разбира основните факти за почетокот на стандардизацијата на литературниот јазик и неговиот правопис, препознава и објаснува разликовни зборови – ги препознава главната порака и клучните информации и ги применува со повремена помош
MJK СУ А.2.2. Ученикот кажува, обликува и пишува куси излагачки текстови и го усогласува кажувањето со комуникациската ситуација, целта и со слушателите.	<ul style="list-style-type: none"> – одбира тема за која ќе пишува, ќе излага или зборува – подготвува и обликува сопствени трудови на говорот на својот роден крај или дијалект – составува поедноставен устен или писмен текст логичен и добро структуриран и стилски усогласен – при обликување на писмените и усмените/кажуваните текстови со разбирање употребува зборови соодветни на темата како и на слушателите 	<ul style="list-style-type: none"> – обликува и кажува излагачки текстови и го усогласува зборувањето/кажувањето со целта и комуникациската ситуација – со повремена помош пишува текст на зададена тема

	<ul style="list-style-type: none"> – ја исказува стекнатата вештина на зборувањето – зборува пред слушатели за теми од подрачјето на јазикот, книжевноста и културата – запишува зборови и на тој начин си создава диференцијален реченик – правилно пишува познати зборови и текст на зададена тема – главно точно пишува интерпункциски знаци и ги применува правописните правила 	
--	--	--

Б. ЧИТАМ И ТВОРАМ

MJK SU B.2.1.	<p>Ученикот чита со разбирање различни куси текстови од различни извори.</p> <p>Ученикот интерпретира кус книжевен текст. Ученикот го изразува своето мислење и го образложува својот критички став за книжевниот текст врз темел на своето читателско искуство.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – чита со разбирање и го образложува своето разбирање на текстот – го образложува и вреднува книжевниот текст – го изразува своето мислење за содржините во текстот и интерпретира кус книжевен текст – применува повеќе методи, аспекти и компаративен пристап во толкување на книжевен текст – подготвува и обликува сопствени трудови во кои доаѓа до израз креативноста, оригиналноста и творечкото мислење – впечатливо чита на глас употребува правилен акцент и правоговор – подготвува драмско-сценски игри 	<ul style="list-style-type: none"> – ученикот чита и го образложува своето разбирање на кус текст, го изнесува и го изразува своето разбирање и своите забелешки во врска со текстот – со помош на наставникот интерпретира кус текст и подготвува сопствени трудови – исказува свои интереси и/или способности и според тоа одбира учество во драматизација на текстови, осмислување на сценографија и драмско-сценски изведби
MJK СУ Б.2.2.	<p>Ученикот истражува и го објаснува општествено-историскиот и културниот контекст на книжевниот текст.</p> <p>Ученикот го вреднува текстот толкувајќи го влијанието на текстот врз обликување на ставови и вредности.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – го истражува и објаснува општествено-историскиот пат до стандардниот македонски јазик и културниот контекст на текстовите – ги препознава, вреднува и споредува вредностите на барокот, класицизмот и просветителството – ги наведува основните обележја на стилските раздобја во македонската книжевност и ги поврзува со прочитаните книжевни текстови – објаснува на кој начин и во која мера текстот влијае врз обликување на ставовите на ученикот и неговите вредности 	<ul style="list-style-type: none"> – го објаснува општествено-историскиот контекст и неговото влијание врз значењето на книжевниот текст

В. ЈАС УМ – ТРАДИЦИЈА И КУЛТУРА

MJK СУ В.2.1.	<p>Ученикот активно се вклучува во запознавање на различни заедници и култури и ја освствува мулткултуралноста.</p> <p>Ученикот разликува национален од наднационален (европски) идентитет.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – се информира за актуелностите во македонското национално малцинство во Р. Хрватска (телевизиски и радио емисии, македонски малцински печат и сл.) – се запознава со поимот меѓукултуралност – ги споредува културните обрасци (начин на живот и вредности, мојата култура некогаш и сега, мојата култура- и културата на другите народи) – развива самодоверба во сите јазични дејности на македонски јазик и со интерес се занимава со македонската култура во автентична средина – ја воочува припадноста на својата култура кон западниот цивилизациски културен круг на конкретни примери (митови, легенди, поговорки, приказни, преданија и сл.) и го изведува своето мислење за одбраната тема 	<ul style="list-style-type: none"> – се користи со разни извори на информации, одбира теми за кои дискутира/дебатира – истражува за македонската култура и културата на македонското национално малцинство во Хрватска во различни контексти и ги опишува сличностите и разликите меѓу културите и во сооднос со сопствената култура – го изнесува своето мислење за одбраната тема
---------------	---	--	--

MJK СУ В.2.2. Ученикот ја воочува важноста на македонскиот идентитет. Ученикот поврзува и употребува различни техники на креативно изразување за македонската култура.	<ul style="list-style-type: none"> – ги воочува елементите на македонското културно наследство и наследството на другите европски народи и нивниот меѓусебен однос и влијание – дискутира за важноста на идентитетот на Македонците – известува за обележјата на македонските обичаи и ги споредува со хрватските и обичаите на другите култури – ја набљудува и опишува архитектурата и значењето на културно-историските споменици на Македонија – ги изделува, опишува и поврзува историските раздобја во развојот на македонската држава – подготвува и твори сопствени трудови во кои доаѓа до израз креативноста, иновативноста, оригиналноста, творечкото и критичкото мислење (училишен весник, колумна, блог, видео, кус филм, телевизиска емисија, претстава и сл.) – учествува во некој културно-уметнички настан, манифестација или посетува некоја културна институција во реална или дигитална средина. 	<ul style="list-style-type: none"> – меѓу понудените одбира теми и создава труд служејќи се со различни материјали, техники и дигитални алати – воочува елементи на македонското културно наследство и наследството на другите култури – поврзува и употребува различни техники на креативно изразување и реализира различни музички, драмско-сценски и танцови/играорни активности самостојно/ во група и јавно настапува во училиштето или надвор од него
MJK СУ В.2.3. Ученикот ги споредува карактеристиките на својата национална култура со останатите култури на подрачјето на Европа и на светот.	<ul style="list-style-type: none"> – го опишува државното уредување на Македонија и нејзината положба во Европа и светот и ги споредува карактеристиките на својата национална култура – соработува со учениците кои го учат македонскиот јазик во Хрватска и во светот – учествува во проекти со ученици од други училишта – учествува во живо или <i>online</i> во разговор со значајни личности од Македонија. 	<ul style="list-style-type: none"> – ја опишува улогата и положбата на Македонија во Европа и го изнесува своето мислење за важноста на негување и зачувување на сопствениот национален идентитет – ја споредува својата национална култура со останатите култури и донесува заклучоци за важноста на толеранција и уважување на другите и различните.
<i>Трета година СУ – 3 часа</i>		
А. РАЗБИРАМ, ЗБОРУВАМ, ПИШУВАМ		
MJK. СУ А.3.1. Ученикот разбира средно долги текстови. Ученикот го репродуцира и образложува своето разбирање на средно долгите текстови со позната тематика. Ученикот разговара и дискутира за зададената тема согласно со целта и саканиот ефект врз слушателот	<ul style="list-style-type: none"> – ученикот со разбирање организира дебата на зададена тема – организира тимови, ја истражува зададената тема – дискутира согласно со зададената тема и го образложува своето мислење – истражува – зборува согласно со говорната улога – ги разликува фактите од мислењето и вредносните судови – исказува своја теза – се служи со стандарден јазик, точно ги изговара гласовите и зборовите – ги применува правилата на комуникациски бонтон – планира кажување на текстови согласно со одредената структура 	<ul style="list-style-type: none"> – ученикот разбира средно долги текстови со позната тематика – ученикот образложува познати текстови согласно со интересите, потребите и искуството – ученикот зборува на зададена тема и расправува според зададени упатства со цел убедување на соговорникот – своите ставови и идеи ги проценува согласно со комуникациската ситуација и комуникацискиот бонтон

MJK СУ А.3.2.	<p>Ученикот објаснува, пишува и толкува причини за настанување нови или застарување на постоечки зборови. Ученикот поврзува текстови со современи теми. Ученикот пишува средно долг текст користејќи се со сложени јазични структури</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ги толкува јазичните и вонјазичните обележја на слушнатиот текст – ги толкува јазичните и говорните обележја врз темел на слушнатиот и напишаниот текст – ги препознава и објаснува јазичните и вонјазичните причини за настанување нови и застарување на поетечки зборови – ги разликува проверените и сигурни информации од несигурните во различни извори и во согласност со целта на слушањето – разликува архаизми, историцизми и неологизми врз примери – се запознава со речниците на македонскиот јазик и со нив се користи – запишува зборови и создава свој диференцијален реченик – собира забелешки, прави нацрт и логичка структура на текстот според обележјата на видот на текстот кој устно или писмено го интерпретира – пишува средно долги текстови согласно со одредената структура – поврзува повеќе одломки во еден текст, го уредува и организира текстот 	<ul style="list-style-type: none"> – ги објаснува јазичните и вонјазичните причини за настанување на нови и застареност на веќе постоечки зборови – одбира зборови адекватни на контекстот, препознава и запишува карактеристични зборови – поврзува одломки во текстот, уредува и пишува средно долг текст
---------------	--	---	--

Б. ЧИТАМ И ТВОРАМ

MJK СУ Б.3.1.	<p>Ученикот го анализира и објаснува влијанието на општествено-историскиот и културен контекст врз пример на книжевен текст. Ученикот чита со разбирање книжевен текст. Ученикот го анализира и интерпретира текстот врз темел на своето читателско искуство и своите знаење за видот на текстовите.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – го истражува и интерпретира општествено-историскиот и културниот контекст на текстови од романтизмот, реализмот и модерната стилска епоха – го препознава проценува и развива својот став за поетите на романтизмот, реализмот и модерната, ги споредува, ги образложува и ја објаснува разликата врз темел на сопственото читателско искуство – ги препознава првиот македонски речник и првата македонска граматика – ги поврзува тематиката и проблематиката на книжевниот текст – ги анализира и споредува текстовите на македонската и светската книжевност – ги наведува основните обележја на стилските епохи во македонската книжевност и ги поврзува со прочитаните книжевни текстови 	<ul style="list-style-type: none"> – ги споредува книжевните текстови со иста тематика – го објаснува општествено-историскиот и културниот контекст – чита текстови со разбирање според зададена или самостојно одбрана тема – ги применува поимите поврзани за прозен, поетски и драмски вид – анализира и интерпретира книжевен текст на некоја тема
MJK СУ Б.3.2.	<p>Ученикот се изразува творечки според сопствен интерес и поттикнат со различни искуства. Ученикот го образложува односот на проживаното искуство и искуството стекнато низ читање текстови.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – драматизира покуси текстови – поставува сценографија – подготвува и обликува сопствени трудови во кои доаѓа до израз неговата иновативност, оригиналност, и творечко мислење – пишува покус синопсис – подготвува драмско-сценски форми – раскажува за ликови од текстовите врз темел на нивниот изглед, особини, говор, размислување, емоционални и психички реакции како и општествен статус (психолошка, етичка, социјална карактеризација) – разликува монолог и внатрешни монолог – ја изразува сопствената проценка на етичкото, естетското и идејно ниво на текстот 	<ul style="list-style-type: none"> – ги исказува своите интереси и/или способности и според тоа одбира да учествува во драматизација на текстови, осмислување на сценографија и изведување на драмско-сценски форми – се изразува творечки – просудува текст и ги образложува сопствените стојалишта – изделува содржини кои промовираат позитивни вредности

B. JAC СУМ – ТРАДИЦИЈА И КУЛТУРА

MJK СУ В.3.1.

Ученикот дискутира за различни информации поврзани за Македонија, за сложеноста на македонската култура и културата на македонското малцинство во Хрватска.

Ученикот ги образложува важноста и карактерот на повеќејазичноста и мултикултуралноста.

Ученикот именува текстови и настани важни за развој на македонскиот јазик во текот на македонската историја.

- ја воочува поврзаноста и условеноста на развојот на македонскиот јазик со развојот на македонскиот национален идентитет и култура
- ги утврдува сличностите и разликите помеѓу хрватската и македонската култура како и културата на националните малцинства во Хрватска
- ја опишува положбата на македонското националното малцинство во Хрватска и покажува интерес за запознавање со придонесите на поединецот, Македонецот или Хрватот со македонско потекло кон хрватската култура и наука.
- дискутира за Македонија
- во пар или група одбира некоја личност важна за развојот на македонскиот јазик и истражува податоци во врска со таа личност, а потоа резултатите на проектот ги претставува во јавен настан
- ја воочува бројноста и ползата од современи печатени и дигитални јазични прирачници, особено со цел развој на сопственото изразување

- ги образложува сличностите и разликите помеѓу македонската култура и културата на македонското национално малцинство во Хрватска и хрватската култура па ги толкува и изнесува заклучоци за сопствената култура и останатите култури
- во целосна слика интегрира различни информации за Македонија како и различни елементи на македонската култура и културата на македонското национално малцинство во Хрватска

MJK СУ В.3.2.

Ученикот се користи со различни техники на креативно изразување и ги прилагодува за изразување на македонската култура, па ги проценува критички.

Ученикот твори целосна слика за сопствената култура и другите култури и дизајнира за web страници, училишен весник или сценски дела на теми поврзани за националната култура.

Ученикот го разбира значењето на устната книжевност како дел од културното наследство и традицијата

- подготвува и обликува сопствени творби во кои доаѓа до израз креативноста, иновативноста, оригиналноста, творечкото и критичкото мислење (училишен весник, кус филм, колумна, блог, видео, телевизиска емисија, претстава и сл.)
- во согласност со интересите, јавно настапува во проекти во класот, училиштето или нацвр од него
- изведува поедноставни форми на танцови/играорни структури на македонски народни и модерни танци и ора, самостојно или во група
- воочува сличности и разлики во текстови од македонската книжевност во однос на текстови од книжевностите на народите и културите во регионот.
- учествува во културно-уметнички настани, манифестации или посетува културни институции во реална или дигитална средина
- поврзува текстови со општествен контекст
- препознава елементи на устните книжевни форми, (легенди, преданија, митови итн.) во другите уметности
- ги известува останатите ученици за елементите на своето културно наследство и заемно изменуваат искуства и ставови
- го истражува и го разбира значењето и функциите на УНЕСКО во заштита на материјалното и нематеријалното културно наследство во Македонија и светот.

- меѓу понудените одбира тема и обликува труд/творба служејќи се со различни материјали, техники и дигитални алатки
- во согласност со сопствените интереси и наклонетости, а со поттик на наставникот, користи разни техники и креативно и творечки се остварува во различни музички, драмско-сценски и танцови/играорни активности и самостојно или во група јавно настапува во клас, училиште или надвор од него

MJK СУ В.3.3.	<p>Ученикот ја воочува врската помеѓу македонското културно наследство и сопствениот културен идентитет. Ученикот ги споредува особеностите на својата национална култура со останатите култури на подрачјето на Европа.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – воочува елементи од македонското културно наследство и културното наследство на другите европски народи, нивната меѓусебна поврзаност и нивното влијание врз уметноста – заклучува за влијанието на јазичното и книжевното нематеријално културно наследство врз обликување на сопствениот културен идентитет – го опишува државното уредување на Македонија и нејзините положба и улога во Европа и светот – изработува интервју/прашалник/анкета/ портфолио со следните теми: процеси на глобализација, развој на општеството, миграции на населението, развој на архитектурата, уметноста како израз на идентитетот, интакултурализам, разновидноста во мојот роден крај, дискриминација, народни обичаи, историјата на Македонија, познати Македонци и сл. 	<ul style="list-style-type: none"> – ги опишува положбата и улогата на Македонија во Европа и ги изнесува своите размислувања за важноста на негување и зачувување на сопствениот национален идентитет – ја воочува врската помеѓу македонското културно наследство и ги споредува карактеристиките на својата национална култура со останатите култури – на географска карта ги воочува македонските градови, планини, реки и градови со кои семејно е поврзан – донесува заклучоци за важноста на толеранцијата и уважување на другите и инаквите
---------------	--	---	---

Четврта година СУ – 3 часа**A. РАЗБИРАМ, ЗБОРУВАМ, ПИШУВАМ**

MJK СУ А.4.1.	<p>Ученикот разбира и разговара на зададена и/или слободно одбраната тема и ја проценува согласно со комуникациската ситуација и комуникацискиот бонтон. Ученикот применува техники на активно слушање и го образложува своето мислење.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – ученикот ја разбира зададената или слободно одбраната тема – ученикот разговара согласно со одбраната или зададената тема – самостојно учествува во организација на дебати на слободно одбраната тема – го препознава и го проверува значењето на непознати зборови врз темел на контекстот на разговорот и дискусијата – организира дискусија/расправа и договор околу избор на теми и го образложува своето мислење – организира тимови, се подготвува, пишува аргументи за одбраната или зададената тема – забележува, споредува, толкува важни, потребни, интересни и корисни информации и идеи – точно ги изговара гласовите и зборовите (на пр. гласовите во непосреден допир, слеано изговарање), правилно ги нагласува акцентските целости, правилно нагласнува реченици според нивната соопштувачка цел и видот на разговорот – точно се служи со стручни лексеми и со стандардниот јазик согласно со темата на разговорот – настојува разговорот да биде прифатлив за сите соговорници и ги воочува потребите, чувствата и вредностите на соговорникот со цел искажување недвосмислени и позитивни пораки – воочува и отклонува агресивни, негативни просудувања и импликации – применува правила на комуникацискиот бонтон 	<ul style="list-style-type: none"> – се подготвува според зададени упатства – разбира и разговара со цел убедување на соговорникот во своите ставови и идеи кои ги проценува во согласност со комуникациската ситуација – применува техники на активно слушање – разговара и донесува заклучок во согласност со комуникацискиот бонтон – самостојно разговара следејќи упатства и применува техники на активно слушање – дискутира со цел донесување заклучок и заеднички одлуки – го образложува своето мислење во врска со текстовите
---------------	---	--	--

MJK СУ А.4.2. Ученикот обликува, зборува, пишува текстови по свој избор Ги применува правописните правила и обележја на функционалните стилови во согласност со целта на текстот.	<ul style="list-style-type: none"> – обликува и кажува различни видови текстови на зададена или самостојно одбрана тема – ги обликува концептот и логичката структура на текстот – зборува во согласност со говорната улога – пишува текстови и ги применува правописните правила и обележја на одделен функционален стил – пишува коментар, критика, барање, молба, жалба, пријава, прилози, известувања, известувања од натпревари, составува записник и деловна биографија – со разбирање употребува новоусвоени зборови при обликување на нов кажан текст – запишува зборови и составува свој диференцијален речник 	<ul style="list-style-type: none"> – самостојно обликува, кажува, пишува текстови и прта стрипови – ги применува правописните правила и обележја на функционалните стилови согласно со комуникациската ситуација, целта и слушателите – препознава и запишува карактеристични зборови
Б. ЧИТАМ И ТВОРАМ		
MJK СУ Б.4.1. Ученикот чита со разбирање некоја посложена структура и соодветно на целта на дискусијата, критички ја проценува. Ученикот ги проценува, споредува и критички ги толкува проблемите и идеите во книжевните текстови. Ученикот учествува во говорна интеракција. Ученикот се изразува творечки согласно со сопствениот интерес и способности поттикнат од текстот.	<ul style="list-style-type: none"> – проценува, споредува и критички ги толкува проблемите, идеите во книжевните текстови од периодот на авангардата и современоста. – чита аргументативни текстови согласно со сопствениот интерес и изборот на наставникот – чита текстови со зададена или самостојно одбрана цел на читањето и ги толкува обележјата на текстот – Чита непрекинати, прекинати и мешани текстови во печатен и електронски облик – ги препознава структурните обележја на текстовите и се служи со претходно стекнатите знаења. – владее со книжевна терминологија и ја применува во толкување и вреднување на книжевни текстови – Успешно го објаснува значењето на зборовите, чита течно и точно – проценува дали е книжевниот текст добро структуриран, дали идеите се изложени прецизно и јасно – споредува и применува нови информации од текстот – учествува во спонтани разговори – разменува, преверува и потврдува информации во разговори на одбрани теми – го изразува своето доживување на текстот – изделува поединости кои оставиле врз него впечаток и го поттикнале на размислување – го изразува своето мислење и своите ставови за текстот врз темел на своето читателско искуство и ги поткрепува со примери – драматизира текстови и се подготвува за изведба на стандарден македонски јазик; – осмислува сценографија 	<ul style="list-style-type: none"> – чита текстови на зададена или самостојно одбрана цел на читањето и ги толкува карактеристиките на текстот – самостојно и аргументирано критички ги проценува текстовите според зададени барања – ги препознава основните обележја и целта на описните и раскажувачките текстови, ги изделува наведените информации и идеи во врска со текстот – се изразува творечки врз темел на своето читателско искуство и учествува во говорна интеракција – проценува, споредува проблеми и идеи во книжевниот текст и владее со книжевна терминологија – разменува, проверува и потврдува информации во разговори со другите – критички толкува медиумски текстови, препознава скриени ставови и мислења во медиумските пораки

B. JAC СУМ – ТАДИЦИЈА И КУЛТУРА

МЈК СУ В.4.1.

Ученикот го разбира значењето на устната книжевност како дел од културното наследство и традиција
Ученикот дискутира за разни сознанија во врска со Македонија и сложеноста на македонската култура и културата на македонското национално малцинство во Хрватска.

Ученикот ја аргументира важноста и карактерот на повеќејазичноста и мултикултуралноста.

- ја аргументира важноста и карактерот на повеќејазичноста и мултикултуралноста
- го разбира влијанието на усната книжевност и во другите уметности
- истражува, ги известува соучениците и разменува искуства и ставови за историските елементи на културното наследство.
- дискутира за положбата на македонското национално малцинство во Хрватска и за различните сознанија за Македонија, покажува интерес за запознавање со придонесот на поединците, Македонци или Хрвати со македонско потекло, за хрватската култура и наука
- го истражува историското, материјалното и нематеријалното културно наследство под заштита на УНЕСКО во Македонија

- дискутира и ги образложува сличностите и разликите помеѓу македонската култура, културата на македонското национално малцинство во Хрватска како и хрватската култура и ги толкува своите заклучоци и соодносот со сопствената култура
- ја аргументира важноста и карактерот на повеќејазичноста и мултикултуралноста

МЈК СУ В.4.2.

Ученикот го опишува историскиот развој на македонскиот народ и македонскиот јазик.
Ученикот го воочува придонесот на македонските научници и уметници во европски и светски контекст.
Ученикот твори и дизајнира мрежни страници, училиштен весник (блогови, колумни) или сценски дела на теми кои се однесуваат на националната култура.

- изнесува аргументирани ставови во врска со елементите на македонската култура и го опишува историскиот развој на македонскиот народ и македонскиот јазик
- ги воочува елементите на македонското културно наследство и наследството на другите европски народи, нивната меѓусебна поврзаност и влијание врз другите уметности
- самостојно истражува различни научни и уметнички подрачја
- самостојно обликува и подготвува сопствени творби/трудови во кои доаѓа до израз креативноста за теми што се однесуваат на националната култура
- во согласност со интересите, самостојно или во група, јавно настапува во класот, училиштето или надвор од него
- учествува во културно-уметнички настани, манифестации и/или посетува културни институции во реален или дигитален простор
- учествува во училишни проекти и проекти надвор од училиштето
- ги изложува резултатите од своето истражување во некој облик на јавен настап и со различно времетраење

- ги анализира сопствените ставови за културата на македонското национално малцинство во Хрватска и ги поврзува елементите кои ја дефинираат културата и ја објаснува нивната променливост
- ја опишува улогата и положбата на Македонија во Европа како и историскиот развој на македонскиот народ и македонскиот јазик
- одбира тема од понудените и создава творби/труд служејќи се со различни материјали, техники и дигитални алатки

МЈК СУ В. 4.3.

Ученикот го истражува и збогатува својот идентитет со нови димензии споредувајќи ги и вреднувајќи ги односите: локално-глобално, традиционално-модерно, модерно-постmodерно, мнозинско-малцинско, духовно-материјално, македонски идентитет-мултикултуралност.

Ученикот ги споредува обележјата на својата национална култура со останатите култури на подрачјето на Европа и светот.

- ги истражува според сопствениот интерес значајните македонски научници и уметници воочувајќи го нивниот придонес во рамките на македонскиот, хрватскиот, европскиот и светскиот контекст
- поттикнува развој на толеранција
- го објаснува настанувањето и развојот на предрасудите
- осмислува проект на тема што се однесува на човечките и малцинските права применливи во сопствена средина
- го објаснува поимот културен идентитет на сопствен пример
- го споредува државното уредување на Македонија и нејзината положба и улога во Европа и светот
- заклучува за влијанијата на јазичното и книжевното нематеријално културно наследство врз обликување на сопствениот културен идентитет

- донесува заклучок за важноста на толеранција и уважување на другите и различните.
- ги истражува поимите *култура* и *културно наследство*, *национални симболи* (во вид на некоја личност, уметничко, научно, спортско достигнување како и други посебности и природни убавини)
- ги споредува карактеристиките на својата национална култура со останатите култури.

РАСПОРЕД НА ЈАЗИЧНИТЕ СОДРЖИНИ ПО УЧИЛИШНИТЕ ГОДИНИ

1. клас	<ul style="list-style-type: none"> – пишува реченични знаци на крај на реченица – пишува голема почетна буква во имиња и презимиња, имиња на улици, плоштади, населени места, припадници на народи, географски имиња во родниот крај, имиња на небесни тела – правилно пишува скратеници на називи (ЕУ, РМ, МАНУ) – пишува две точки, три точки, запирка при набројување, загради, точка запирка – разликува директен од индиректен говор – броеви – препознава самогласки и согласки – препознава и применува именки, заменки, придавки, глаголи
2. клас	<ul style="list-style-type: none"> – при пишување ги дели зборовите на слогови на крајот од редот – го препознава и користи правописниот знак цртичка при делење на зборот на крајот од редот – пишува голема почетна буква на почеток на реченица, во имиња, презимиња, имиња на населени места, реки итн. – пишува реченични знаци на крај на реченица – правилно пишува самогласки и согласки – пишува согласно со правописната норма – пишува голема почетна буква во еднозборовни и повеќезборовни изрази/имиња (географски имиња, имиња на жители) – пишува правописни знаци со цел правилно читање и разбирање на текстот – пишува правописни знаци делејќи го текстот на реченици и реченични делови – пишува две точки, три точки, запирка при набројување, загради, точка запирка, наводници, цртичка, тире – броеви – ги препознава и применува именките, заменките, придавките, глаголите, сврзниците и партикулите
3. клас	<ul style="list-style-type: none"> – ги дели зборовите на слогови на крајот на редот – го препознава и користи правописниот знак цртичка – пишува голема буква во имиња на улици, плоштади, населени места, установи, списанија, верски и национални празници – применува правила за пишување повеќечлени имиња со кои ученикот доаѓа во допир – пишува две точки и запирка при набројување – ги препознава и применува заменките, придавките, глаголите, сврзниците, партикулите – лични заменки – броеви – правилно пишува самогласки и согласки – го применува правилото за акцентирање – ги препознава и правилно употребува: видовите заменки (показни и прашални); лице, број и време од глаголите; видови прилози и сврзници – ги препознава и наведува облиците за род и број кај именките – препознава, разликува и употребува директен и индиректен говор – набројува и пишува зборови со исто, спротивно или различно лексичко значење – препознава подмет и прирок во реченица и точно составува различни видови реченици – точно употребува правописни знаци – употребува скратеници кои се пишуваат со мали и големи букви (скратеници од повеќечлени имиња)
4. клас	<ul style="list-style-type: none"> – ги дели зборовите на слогови на крајот на редот – го препознава и употребува правописниот знак цртичка – употребува ознаки за мерни единици – пишува голема почетна буква во имиња на улици, плоштади, населени места, географски имиња во родниот крај, книги и списанија – го применува правилото за пишување на повеќечлени имиња со кои ученикот доаѓа во допир – ги препознава и применува именките, придавките, заменките, глаголите, броевите, сврзниците, извичникот и партикулите – пишува точка запирка, извичник, прашалник на крај на реченица – пишува две точки и запирка при набројување – правилно пишува скратеници (итн., и др....)

- точно употребува правописни знаци
- пишува оznаки за мерни единици
- правилно пишува потврдни и одречни реченици зборчето *не*
- правилно го пишува зборчето *ли* во прашални реченици
- правилно ги означува едносложните, двосложните, тросложните и повеќесложните зборови со означен слог за акцентирање
- точно пишува видови именки: општи и сопствени, конкретни и апстрактни, збирни и метеријални
- го одредува видот на именката во зададен текст и пишува примери на различни видови именки
- препознава и наведува облици на род и број кај именките определени и со показни заменки (тој, оваа, она) во зададен текст
- разликува и точно пишува лични заменки и показни заменки
- точно пишува географски и други имиња
- препознава подмет и прирок во реченица и точно составува различни видови реченици
- го применува правилото за акцентски целости

**Д. ПОВРЗАНОСТ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ
МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И КУЛТУРА – МОДЕЛ Ц СО
ОСТАНАТИТЕ ПОДРАЧЈА, МЕГУПРЕДМЕТНИ ТЕМИ И
СО ОСТАНАТИТЕ ПРЕДМЕТИ**

Македонскиот јазик е клучно наставно подрачје на предметот, а и важен елемент во поширокиот контекст на образување. Подоброто и поширокото познавање на јазикот овозможува и поквалитетно поврзување на содржините со останатите наставни предмети. Учејќи го македонскиот јазик учениците ги развиваат своите комуникациски вештини, подобро ги разбираат културата и историјата на Македонија, како и своите способности за анализирање и интерпретирање на текстови. Освен тоа, македонскиот јазик има важна улога во зачувување на идентитетот и културното наследство на македонскиот народ.

Преподниците на националните малцинства своето право на воспитување и образување го остваруваат низ три основни модели (А, Б и/или Ц модел) и низ посебни облици на школување.

Предметот Македонски јазик и култура – модел Ц е дел на јазично-комуникациското подрачје и подразбира усвојување на знаења за себе и другите, одговорно однесување кон припадниците на другите јазици и култури, почитување на различни вредности, уверувања, однесувања како и свест за нужно надминување на сите стереотипи, предрасуди и дискриминација. Учениците стекнуваат знаења на стандарден македонски јазик, развиваат интерес за читање, литературни способности и способности на критички пристап. Тоа подрачје е најважно зашто јазикот е подлога за сите останати подрачја.

Со усвојување на воспитно-образовните исходи на наставниот предмет Македонски јазик и култура – модел Ц, ученикот развива комуникациска компетенција со цел соочување со нови животни ситуации. Со тоа се остварува врска со општествено-хуманистичкото подрачје. Учењето за историјата на македонскиот народ придонесува кон процесот што го обликувал човештвото до денес, процес што влијае врз обликување на личниот и колективниот идентитет, врз вештините за согледување на контекстот и на настаните од различни перспективи.

Поврзаноста со уметничко подрачје се остварува со поврзување со одделни исходи на ликовната, музичката култура и уметноста, воопшто. Со тие содржини учениците

ја збогатуваат и ја облагородуваат сликата за себе и светот, развиваат креативност како начин на размислување и делување. Кај учениците се негуваат индивидуални способности, потреби за ликовно изразување со традиционални ликовни техники, постапки и материјали како и современи визуелни медиуми.

Низ учењето на музиката и активностите во културниот живот на својата средина и малцинската заедница, на учениците им се овозможува учество во зачувување, пренесување, обнова и ширење на културното наследство.

Во доменот Јас сум – традиција и култура се манифестира поврзаност со наставните содржини на предметот Природа и општество, Историја и Географија, кои предметот Македонски јазик и култура го поврзуваат со природо-научното подрачје.

Меѓупредметните теми се осмислени со цел да овозможат интеграција на различни наставни предмети и промоција на интердисциплинарно учење.

Во предметот Македонски јазик и култура се интегрирани следните меѓупредметни теми: Да се учи и како да се учи, Граѓанско образование, Личен и социјален развој, Користење на информациски и комуникациски технологии. Други меѓупредметни теми се остваруваат со избор на содржини на македонски јазик.

Низ развивање на одговорност, општествен и сопствен идентитет, толеранција, уважување на различноста и усвојување на човечките права и одговорности, предметот е поврзан со предметот Граѓанско образование.

Поврзаноста со меѓупредметната тема Личен и социјален развој се остварува со поттикнување на прифаќање одговорност, учество на јавни настапи, соработка со другите, управување со сопствени емоции и однесување, развивање на емпатија, уважување и прифаќање на различноста.

Со цел барање информации, споделување и објавување содржини и задоволување на културни потреби, комуникациската технологија овозможува различни искуства на учење и придонесува кон развивање на одговорност и сопствен интегритет.

Предметот Македонски јазик и култура – модел Ц содржајно и методолошки е близку поврзан со предметот Хрватски јазик како и со странските јазици, а со интегрирано подучување на јазикот и неговите содржини, учењето е поуспешно. Во подоцните циклуси, таквиот начин на работа е потребно

уште повеќе да се усогласува со интересите и потребите на учениците во зависност од нивните образовни потреби и/или можни професионални патишта.

Со оглед на тоа што македонскиот јазик е јазик на македонското национално малцинство во Р. Хрватска, можно е и се препорачува остварување на разни проекти, програми и соработка со разни здруженија, што придонесува кон поттикнување на свеста за потребата и важноста на целоживотното образување. Заради блиска историска и современа поврзаност на Р. Хрватска и РС Македонија, македонскиот јазик е средство со кое се овозможува економската и образовната мобилност на младите како и на другите граѓани на Р. Хрватска.

Македонскиот јазик им овозможува на учениците да го интегрираат своето знаење од различни предмети, да развиваат критичко мислење и да ги препознаваат меѓусебните врски помеѓу различни научни дисциплини. Со таков интердисциплинарен пристап учениците стекнуваат сеопфатно разбирање на различни теми и ги применуваат своите вештини во секојдневни ситуации, а што придонесува кон севкупното образование и развој.

Г. УЧЕЊЕ И ПОДУЧУВАЊЕ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И КУЛТУРА – МОДЕЛ Ц

Во врска со подучување на предметот Македонски јазик важно е да се нагласи дека сите дometи, содржини и резултати треба меѓусебно да се поврзуваат, со цел во текот на учењето во што поголема мера да се обезбеди целосност и поврзаност на искуствата на учениците.

За што поквалитетно остварување на описаните цели на наставниот предмет Македонски јазик и култура – модел Ц, важно е во процесот на подучувањето да се осмислат содржински соодветни, за ученикот интересни, отворени и интегрирани методички облици на учење со различни активности што го поттикнуваат интересот, му даваат конкретна смисла на она што се изучува и на ученикот му овозможуваат примена во реалните животни ситуации.

Стратегиите на учењето, облиците на учењето и подучувањето, методите, се поврзуваат со исходите на дometите Разбираам, зборувам, пишувам; Читам и создавам; и Јас сум – традиција и култура.

Во прво одделение во наставата на предметот Македонски јазик и култура не е застапено писмено изразување зашто учениците со македонска националност ја следат наставата по хрватски јазик и најпрво го усвојуваат латиничното писмо. По обработката на латиничното писмо, се почнува и со писмено изразување. Учењето на македонскиот јазик, поточно македонскиот говор со елементи на националната култура во прво одделение треба да се одвива по пат на игра и на ученикот мора да му претставува задоволство, а не обврска зашто на оваа возраст децата се способни верно да го репродуцираат она што го слушаат.

Наставата треба да биде организирана на начин на секој ученик да му се овозможат што почести вербални активности зашто само на тој начин може продуктивно да ги совлада јазикот и говорот. Во остварување на тие задачи учителот мора максимално да ги мотивира учениците користејќи се со соодветни аудиовизуелни наставни средства, илustrации, филмови, слики, фотографии, ТВ емисии. Учителот треба да

ги поттикнува учениците и самите да пронаоѓаат различни извори како можни наставни средства поврзани со теми што се обработуваат (разгледници, сликовници, слики, географски карти, традициски предмети, цртежи).

Запознавање со елементите на националната култура на Македонците главно се остварува со запознавање и доближување до традицијата, обичаите и книжевноста.

Улогата на учителот и наставникот

Во текот на учењето и подучувањето на предметот Македонски јазик и култура исклучително е важна улогата на учителот. Поттикнување на интересот на ученикот за македонскиот јазик и одржување на мотивацијата да се продолжи со учењето е еден од клучните предуслови за успешно учење и подучување, особено во раната фаза на учење на јазик.

Учителот е водич, ментор, креативец, иницијатор и организатор во наставниот процес. Дава насоки и поддршка за постигнување на целите на учењето и развој на јазични вештини, планира настава, кај учениците препознава различни потреби и стилови на учење и им ја прилагодува наставата, дава поддршка и во емоционалниот развој на ученикот, поттикнува интеркултурна свест, толеранција, отвореност и емпатија кон другите.

Улогата на учителот е да овозможи целосен развој на секој ученик почитувајќи го неговиот интегритет и идентитет низ создавање на сигурна и поттикнувачка средина.

Јазичните грешки на ученикот, учителот ги прифаќа како составен дел на процесот на учењето на македонскиот јазик во кој ученикот учествува слободно, без страв од размена на идеи и комуникација, што на ученикот му даваат чувство на успех и го поттикнуваат да се служи со македонскиот јазик сигурно/храбро и со самодоверба.

Учителот мора на своите ученици да им пружи емоционална, социјална и интелектуална поддршка, а односот меѓу него и ученикот мора да биде соработнички и флексибилен со јасно определени правила во работата, однесувањето и меѓусебното уважување.

Одговорноста на учителот е да организира и да го води воспитно-образовниот процес кој вклучува различни методи и облици на наставата, различни техники на подучување, различни стилови на учење, различни содржини и секогаш кога е можно, овозможува слобода на избор. Учителот го мотивира ученикот да го поврзува личното искуство со нови информации, да овладува со вештини, да усвојува знаења и обезбедува темели на процесот на целоживотно учење. Учителот треба на ученикот да му пружи бројни можности за практична работа, критичко и креативно мислење за решавање на проблемите, развој на комуникациски вештини, ставови и вредности.

Учителот треба да ги поддржува и поттикнува учениците да употребуваат традиционални мотиви при изработката на украсни и практични предмети. Учениците обликуваат различни естетски решенија.

Од учителот се очекува професионален пристап кој подразбира етичност, праведност, доследност и систематичност. Учителот треба континуирано да ги следи современите пристапи во подрачјето на методиката и глотовидадикатата, редовно формално и неформално професионално да се развива, индивидуално, како и низ можностите што ги даваат соодветните институции.

Важна улога на учителот е вреднувањето на ученикот. Учителот мора да даде целосна и навремена информација за успешноста на учењето и за напредувањето на ученикот, со цел негово насочување кон процеси и начини што ги поттикнуваат и охрабруваат неговата самодоверба и чувството на успешност како важни предуслови за индивидуалниот напредок. Учителот битно влијае врз постигнувањата на ученикот така што успешноста на работата на учителот се рефлектира преку успехот на неговите ученици.

Материјали и извори

Учителот избира и изработува наставни материјали, користи различни извори во согласност со планираните активности насочени кон остварување на воспитнно-образовните резултати земајќи ја во предвид развојната возраст, нивото на совладување на јазикот, интересите и потребите на ученикот. Тоа ги вклучува материјалите и за интегрирано учење на јазикот и содржините со што предметот Македонски јазик и култура се поврзуваат со содржините на други подрачја и предмети поттикнувајќи мултидисциплинарност.

Во текот на подучувањето учителот го определува бројот на книжевните текстови според бројот на часови во работната недела и според достапност на текстовите, водејќи грижа за жанровската застапеност на текстовите (поезија, проза, драма) и разновидна тематска застапеност поврзувајќи ги со интересите на ученикот и нивната животна реалност. Се следат резултатите и на творечкото изразување на ученикот, како и создавање на сопствен диференцијален речник, но не се подложени на сумативно вреднување.

Некои исходи можат да се остварат и низ работа на проекти, во активности надвор од училиницата, во соработка со училишната библиотека, со други установи, малцински и други здруженија, како и со помош на пристапот за откривање (истражувачко учење, дебатни групи, проектна работа). Проектот вклучува самостојно или управувано истражување на различни материјали и информации, употреба на различни комуникациски технологии, предавања во живо од градови што им се познати на учениците и кои ги истражуваат (вибер, мрежен семинар, конференциска линија и сл.). Емпириското учење на учителот му нуди можност на употреба на практични трудови и прикази на традицијата и обичаите во секојдневниот живот. На тој начин можат да се создаваат збирки на ликовен материјал, книги со рецепти/готвачи, албуми на фотографии, збирки на игри и обичаи.

Во остварување на резултатите од ликовното подрачје пожелно е да се користат природни материјали и да се развива еколошка свест.

Одбраните наставни материјали за учениците треба да се логични, да им се разбираливи, да поттикнуваат на истражување, проверка на знаењето, претпоставки, идеи и однесување со што се дејствува позитивно врз развитокот на критичкото и креативно мислење.

Средина за учење

Во средината за учење на учениците треба да им се обезбеди поддршка, интерактивност и вклученост, разновидни материјали, употреба на технологија, различни облици на работа (соработка меѓу учениците), индивидуализација и креативност.

Успехот во учењето и подучувањето на предметот Македонски јазик и култура во голема мера зависат од

опкружението во кое ученикот стекнува нови знаења и вештини зашто само поттикнувачко и разновидно опкружение придонесува кон побрз и полесен напредок. Во такво опкружение учењето и подучувањето е насочено кон ученикот, ученикот не се плаши од грешки, спремен е на соработка со другите ученици, ги почитува, а знаењата и вештините кои ги совладува се во блиска врска со неговото секојдневно искуство и активности. Тоа е опкружение во кое се негува култура на заедништво и меѓусебно почитување и во кое се развива хуманост, се прифаќа различноста, се препознава важноста на позитивни емоции и мотивации за учење и се поттикнува критичко мислење, истражување и креативност.

Различни опкруженија, во училиница и надвор од неа, придонесуваат кон богатство на искуство и успех во учењето.

Употреба на современи технологии во тек на учењето е исто така еден од факторите што придонесуваат кон создавање на стимулативно и продуктивно опкружение.

Информациско-комуникациската технологија ни овозможува и поврзаност со учениците и експертите во други места и различни делови од државата, Европа и светот. Позитивно и стимулативно опкружение за учење се остварува и со меѓусебна доверба и уважување на учесниците во процесот на учењето, низ договорање на правила и меѓусебно помагање. Чувството на сигурност кај учениците поттикнува активност и поквалитетни резултати во реализацијата.

Групирање на учениците

Учителот има слобода да примени различни облици во организација на работата и учењето како што е работа во пар, групна работа, мали истражувачки групи, заедничко учење во кое учениците се групирани на разни начини за што подобро да се искористи потенцијалот на сите во одделението, да се обезбеди напредок на секој ученик и развој на неговата личност. Со такво заедничко учење и подучување ученикот стекнува и применува знаења и вештини, развива социјална чувствителност, разменува мислења и ставови, активно учествува и мотивиран е за учење и соработка.

Важно е секој облик на групирање на учениците однапред да се испланира со јасно определени упатства, задачи и цел и да се следи напредок на секој поединец во групата, како и целата група врз темел на различни методи на самовреднување и вреднување.

Секое одделение содржи одредени потенцијали кои учителот мора да ги препознае и да ги земе предвид во тек на планирање и остварување на наставниот процес со цел што поуспешно учење. При планирање на учењето и подучувањето треба да се води сметка за одделението како целина, но и учениците како поединци кои ги стекнуваат знаењата и вештините согласно со своите индивидуални особини.

Времетраење за подучување и учење

Наставата на предметот Македонски јазик и култура се одвива два до пет часа неделно. Во зависност од бројот на часовите се приспособуваат содржините на наставните теми, изборот и количеството на текстови. Курикулумот на предметот Македонски јазик и култура според модел Ц е изработен врз темел на распоред од 3 часа кои се земени како средна вредност. Препорака е да се обезбеди посебна училиница или кабинет, меѓутоа ако нема можност за посебна училиница, кабинет или некој друг постојан простор, пожелено е учителот да обезбеди можност за излагање на ученичките трудови, цртежи и плакати на паноа.

Во остварување на резултатите на овој курикулум пожелна е соработка со здруженија и друштва кои се грижат за зачувување на националната култура на Македонците, со културно-уметничките друштва, локалната заедница и слични организации. Тие организации можат да дадат поддршка за набавка наставни материјали, звучни записи, текстови, книги и видеоматеријали на македонски јазик.

Курикулумот се прилагодува на воспитно-образовните потреби на учениците со потешкотии како и на талентираните ученици согласно со зададените упатства.

Воспитно-образовниот процес на учење јазик и писмо на националните малцинства е во доменот на учителите и наставниците од редовите на националното малцинство кои целосно го владеат јазикот и писмото на националното малцинство, учителите по одделенска настава, наставниците по македонски јазик, наставниците по историја, географија, педагозите, логопедите и сите со педагошки компетенции стекната со програмите на педагошко-психолошко-дидактичко-методичко образование.

E. ВРЕДНУВАЊЕ НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ВО НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК И КУЛТУРА – МОДЕЛ Ц

Вреднувањето на воспитно-образовните исходи во наставниот предмет Македонски јазик и култура – модел Ц е интегрирано со учењето и подучувањето. Неговата цел е собирање информации за постигнувањата и напредувањето на учениците како и помош и мотивација за подобрување на учењето, како и повратна информација за учителот за успешноста на стратегиите и методите во начинот на работа што го применил. Учителот треба внимателно да го планира вреднувањето како дел од процесот на учење и подучување, да го усогласи со целите и очекуваните резултати на учењето и заради сложеноста на содржините и активностите во овој предмет, да го спроведува почитувајќи ја когнитивната, општествено-афективната и психомоторичката единственост и интересите на секој ученик.

Елементите на вреднување во учењето и подучувањето на наставниот предмет Македонски јазик и култура се знаења и вештини дефинирани со воспитно-образовните резултати во рамките на трите домени: А. *Разбираам, зборувам, пишувам*, Б. *Читам и творам* и В. *Jac сум – традиција и култура*.

Елементи на вреднување се:

1. Слушање со разбирање
2. Зборување
3. Читање со разбирање
4. Пишуваче
5. Македонска култура

Елементите слушање со разбирање, зборување, читање со разбирање и пишуваче опфаќаат способност на активно служење со македонскиот стандарден јазик во усно и писмени изразување на прочитан текст, комуникација со учителот, со други ученици и изворни говорници на македонскиот јазик. Тие елементи се вреднуваат во сите домени на учењето и подучувањето на македонскиот јазик и култура со систематско следење и проценка на напредокот на секој ученик.

Елементот македонска култура опфаќа вреднување на истражувачки вештини и творечки способности на ученикот во сите домени, со следење на активноста на ученикот и/

или резултати на тие активности како и разбирање и знаења на историски и географски содржини што се однесуваат на Македонија.

Елементите на вреднувањето се разликуваат зависно од различните одделенија (основно училиште) и класови (средно училиште) зашто зависат од развојната возраст и претходното занаење на ученикот. Функционалниот аспект на јазикот има предност пред формалниот аспект. При вреднувањето е неопходно да се води сметка за тоа дека совладувањето на јазичните законитости не е цел сама за себе, туку средство за остварување на успешна комуникација и дека грешките се прифатлив составен дел при совладувањето на јазикот. Јазичните структури се составен дел на четирите јазични вештини (слушање, зборување, читање и пишуваче) и нивното совладување се вреднува интегрирано, како еден од критериумите на успешна реализација на исходите од определениот домен.

Во овие домени се применуваат три пристапи на вреднување: вреднување за учење, вреднување како учење и вреднување на наученото.

Вреднување за учењето се спроведува низ континуирано следење на индивидуалната и групната активност на ученикот (проверка на разбирањето и напредувањето на ученикот со целни прашања, претставување на трудовите на учениците и нивните проекти, следење и забележување на ученичките активности и однесување во текот на учењето и подучувањето), со цел унапредување и планирање на идното учење и подучување. Вреднување на учењето не резултира со бројчена оценка, туку со квалитативна повратна информација во врска со текот на учењето, размена на искуства како и усвоеност на знаења, вештини и ставови. Моменталните достигнувања на ученикот се споредуваат со неговите претходни постигнувања, а не со постигнувањата на другите ученици. Цел на ова вреднување е мотивирање на учениците за понатамошна работа.

Вреднување како учење подразбира активно вклучување на ученикот во процесот на вреднување, а се спроведува низ постапки што опфаќаат самовреднување и самопроценка на ученикот, како и неговата проценка и вреднување на трудовите на другите ученици. Со ова вреднување се поттикнуваат учениците да ги совладаат стратегиите на планирање на сопственото напредување и усвојување на знаења, вештини и ставови со цел постигнување самостојност и преземање одговорност за сопственото учење. Во процесот на вреднување како учење ученикот го проценува сопственото разбирање и познавање на различни постапки и методи со кои ги развива своите способности во рамките на меѓупредметните теми. Да се учи како да се учи, што е многу битно заради бројните содржини што им се нудат на учениците во сите три домени, а заради ограничениот време не е можно сите да бидат опфатени на наставата. Затоа е важно ученикот самостојно и според сопствен интерес да ги одбира содржините кои потоа самостојно ќе ги истражува и проучува.

Вреднување на наученото подразбира проценка на нивото на усвоеноста на знаењата и развиеноста на вештините во однос на дефинираните воспитно-образовни исходи. Резултира со оценка изразена во бројка. Се спроведува континуирано во текот и/или на крај на определен период. Потребно е да се комбинираат писменото и усното вреднување. Можат да се применат задачи од затворен и отворен вид. Посебно се препорачуваат задачи од отворен вид во кои учениците можат

да развијат сопствена креативност и интерпретација, како што се изработка на плакати, дневници, цртежи, ментални мапи, истражувачки трудови итн.

Сите три пристапи на вреднување треба да бидат распоредени во текот на целата учебна година, континуирано, треба да бидат различни за учениците во различни ситуации да го покажат својот напредок.

Со систематско и редовно известување за напредокот на ученикот, во сите домени се дава повратна информација за нивото на остварување на воспитно-образовните исходи во врска со што се предлагаат начини и постапки потребни за нивното подобрување.

Заклучната оценка се темели на професионалната одлука на учителот, неговата стручна проценка за достигнувањата на ученикот во текот на целата учебна година. Нивото на усвоеност на воспитно-образовните исходи дефинирана со овој предметен курикулум оценката како »добар«, служи како рамка и помош при изведување на заклучната оценка. Покрај тоа нужно е да се води сметка за однапред дефинираните критериуми на вреднување, за изборот на соодветни и сигурни методи и форми на вреднување како и за сигурност и транспарентност на процесот на вреднување - цел на вреднувањето, содржини, постапки, форми, делови и траење на усните и писмени проверки, начини и критериуми на бодување, со што резултатите се однапред дефинирани и им се јасни и на учителите, и на учениците и на родителите. Потребно е веднаш во почетокот на учебната година учениците да се информираат за очекуваните воспитно-образовни исходи.

На крајот на учебната година заклучната оценка се формира врз темел на што повеќе различни информации за напредокот на ученикот и неговото усвојување на воспитно-образовните исходи. Иако распоредени во три домени, исходите во овој предмет опфаќаат содржини од различни подрачја на проучување (јазик, литература, историја, географија, ликовна и музичка култура). Потребно е да се земе предвид и тоа дека учениците, според своите интереси и способности, ќе ги покажат стекнатите компетенции на начин кој ним најмногу им прилека, покажувајќи поголем или помал афинитет кон определеното подрачје на предметот. Затоа, заклучната оценка не е аритметичка средина на поединечни оценки, туку е показател на напредокот на ученикот во учењето и развојот на одделни вештини. За заклучна оценка во одредена мерка можат да се земат предвид информациите собрани низ вреднување за учењето (на пр. трудови и проекти на учениците).

Во текот на сите воспитно-образовни циклуси заклучната оценка произлегува од нивото на усвоеноста на воспитно-образовните исходи од сите три домени според следната застапеност:

- Разбирам, зборувам, пишувам 50 %
- Читам и творам 25 %
- Јас сум – традиција и култура 25 %

Бидејќи посетување на настава по предметот Македонски јазик и култура им е овозможено на учениците на различно ниво на знаење или без претходно знаење, како и можност да се вклучат во наставниот процес во кое било одделение, неопходно е учителот да ги прилагодува очекуваните исходи, па во согласност со тоа прилагодување во подучувањето да го спроведува и целосното вреднување.

ПРЕДЛОГ НА ТЕКСТОВИ ЗА ОСНОВНО СРЕДНО УЧИЛИШТЕ

Другарување, Ѓорѓи Делчев

Aj, погоди, Ѓорѓи Делчев

Јасна ја поздравува матковината, Ѓорѓи Делчев

Желба, Ѓорѓи Делчев

Кокиче, Ѓорѓи Делчев

Пчела, Ѓорѓи Делчев

Кој што знае, Ѓорѓи Делчев

Три цвета, Ѓорѓи Делчев

Две сонца, Ѓорѓи Делчев

Во срцето..., Ѓорѓи Делчев

Три мравки, Ѓорѓи Делчев

Учителка, Ѓорѓи Делчев

Догледање, Ѓорѓи Делчев

Цуцето и цинот, Ели Маказлиева

Среќно дете, Ели Маказлиева

Моите чувства, Ели Маказлиева

Пролетна песна, Ели Маказлиева

Годишни времиња, Ели Маказлиева

Календар, Ели Маказлиева

Патувалки-сонувалки, Ели Маказлиева

Четири сезони, Ели Маказлиева

8 Септември, Ели Маказлиева

Боите на есента, Ели Маказлиева

11 Октомври, Ели Маказлиева

Шумата во доцна есен, Ели Маказлиева

Подгответи се за зима, Ели Маказлиева

Зимски игри, Ели Маказлиева

Јануарска приказна, Ели Маказлиева

Водата се врти во круг, Ели Маказлиева

Игрите на водата, Ели Маказлиева

Глинени производи, Ели Маказлиева

Засади дрво, засади цвет, Ели Маказлиева

Пролетно будење, Ели Маказлиева

Мајчиниот јазик, Ели Маказлиева

Лето, Ели Маказлиева

Јуни, Ели Маказлиева

Ако одиши на плажа, Ели Маказлиева

Виножито, Ели Маказлиева

Летно овошје, Ели Маказлиева

Бонтон на ручек, Ели Маказлиева

Бонтон за збор, Ели Маказлиева

Семејно стебло, Ели Маказлиева

Седмичен календар, Ели Маказлиева

Како се однесувам во сообраќајот, Ели Маказлиева

Природни појави-годишни времиња, Ели Маказлиева

Што ли да бидам?, Марија Богатиновска

Мала и голема работа, Марија Богатиновска

Најубавите приказни, Марија Богатиновска

План за летен распуст, Марија Богатиновска

Гледај и учи!, Марија Богатиновска
Голгетер, Велко Неделковски
Каков и чиј е небескиот свод, Џане Андреевски
Мили миленици, Велко Неделковски
Откачена игра, Марија Петровска
Зарзавати, Васил Мукаетов
Кој е најважен, Алма Хот Растодер
Секое дете, Васил Мукаетов
Она што сите го знаат, Владо Димовски
Зимница, Владо Димовски
... осум, девет, десет!...*Барам!*, Владо Димовски
Ајде да ја гушнеме пролетта, Владо Димовски
Фаќај, летаат кори!, Владо Димовски
Будењето на утрото, Горјан Петревски
Пролетна прошетка, Горјан Петревски
Ластовиците и децата, Горјан Петревски
Желбата на внуокот, Горјан Петревски
Стариот часовник, Горјан Петревски
Сите сме тука, на едно место, Васил Мукаетов
Кој е Дедо Мраз?, Марија Богатиновска
Зимската соба на Рој, Анета Велкова
Најубавиот подарок за мама, Магде Антова
Другарство, Васил Куновски
Гавранот и лисицата, Езоп
Оро, Стојан Тарапуза
Првиот жолт лист, Ф. Камалов
Насмевки, Македонска Јанчевска
Броеница, Славка Манева
Цебовите на Свонко, Миленко Ратковик
Љубезност, Слободан Јанковик
Трите мравки, народна приказна
Како се мери..., Д. Алачки
Песот и куката, народна приказна
Сè што расте, Горѓи Делчев
Збор до збор- реченица, Јован Стрезовски
На крајот, Стојан Тарапуза
По азучен ред, Евгенија Шуплинова
Вселенски Дедо Мраз, Ванчо Полазаревски
Запирка, Стојан Тарапуза
Љ и Њ, Рајко Јовчевски
Криенка, Рајко Јовчевски
Нова, нова година, Ненад Џамбазов
Зелката, Петре. М. Андреевски
Математичар, Славка Арсова
Патот кон реката, Горјан Петревски
Бојата на бонбоната, Христина Шеќероска
Црвени објекти, Киро Донев
Нефатливиот Зоки Поки, Оливера Николова
Другарки, Софе Штерјовски
Сказна за пчелата, Горјан Петревски
Сè наше, Видое Подгорец

Љубов, Христина Шеќероска
Што може есента, Стојан Тарапуза
Срцето на Матеј, Никола Маџиров
Жолта е бојата на среќата, Билјана Лотеска
Најубавиот град, Бошко Смаќоски
Кралот и селанецот, Киро Донев
Дали зборот »чао« е на македонски, Славка Арсова
Убава си, татковино, Саво Костадиновски
Бреза и даб, Киро Донев
Најубавата снегулка, Маја Богоевска
Дедо Мраз, Ванчо Полазаревски
Порака-препорака, Александар Кујунџиски
Биди среќна звездичка, Радмила Костова-Мила
Многу сакам здрава храна, Наум Попески
Што ни носи април, Киро Донев
За месеците, Снежана Петрова-Џамбазова
Капи, Велко Неделковски
Гатанки, Магде Ангелова
Бонтон во тимска работа, Јадранска Клисарова
Мудрување, Џане Андреевски
Клупа за поддршка, Елизабета Петровик
Близнаци-умници, Горјан Петревски
Детски сон, Стојан Тарапуза
Најдобри другарки засекогаш, Ана Бунтевска
Планините македонски, Александар Кујунџиски
Декември, Блаже Конески
Откачена игра, Марија Петровска
Необично бегство, Димитар Алачки
Круг, Велко Неделковски
Човекот што му помогна на човекот..., македонска народна приказна
Мрзливата жена, македонска народна приказна
Херој, Светлана Христова-Јоциќ
Градот на принцезата пастрмка, Србо Ивановски
Новото дете, Глигор Поповски
Македонски пејсаж, Саво Костадиновски
Змејот од Пелистер, Билјана Стојановска
Мојата татковина, Лилијана Атанасова
Песна за колунските браќа, Видое Подгорец
Септември, Стојан Тарапуза
Марија посакува желба, Жарко Кујунџиски
Ноќ кога пакаат звездите, Македонска Јанчевска
Над двете езера, Борис Бојаџиски
Велигденска радост, Горјан Петревски
Добро со добро се враќа, македонска народна приказна
Легенда за Дојранското езеро, македонска легенда
Пелистерски очи, Апостол Поп Јовановски
Часовникот на Симон, Кламентина Петрушевска
Детелинки – белинки, Мартина Дукоска
Бајка за Нова година, Светлана Дарудова
Магијата на другарството, Алма Растодер

*Горделивата жирафа, Ана Ђорѓевиќ
 Волшебен свет, Мимоза Тодоровска
 Папагалот и кучето, Владо Јаневски
 Талкачката, Светлана Дарудова
 Psalm за м-пле Лили, Ацо Караманов
 A тој леташе понатаму, Ацо Караманов
 Песни за татковината (циклус), Никола Ј. Вапцаров
 Проштална, Никола Ј. Вапцаров
 Претсмртно, Никола Ј. Вапцаров
 Меланхолија, Катица Ќулафкова
 Ода на македонскиот јазик, Катица Ќулафкова
 Сон на студена плоча, Славко Јаневски
 Танчерка на дланка, Славко Јаневски
 Цветови, Славко Јаневски
 Стерна, Блаже Конески
 Одземање на силата, Блаже Конески
 Везилка, Блаже Конески
 Тешкото, Блаже Конески
 Ангелот на Света Софија, Блаже Конески
 Убавите жени, Блаже Конески
 Има долу една крв, Ацо Шопов
 Небиднина, Ацо Шопов
 Во тишина, Ацо Шопов
 Јубов, Ацо Шопов
 Гледач во пепелта, Ацо Шопов
 Нашинска, Гане Тодоровски
 Нерези, Гане Тодоровски
 Спокоен чекор, Гане Тодоровски
 Божилак, Гане Тодоровски
 Дождови, Матеја Матевски
 Свона, Матеја Матевски
 Таа, Анте Поповски
 Македонија, Анте Поповски
 Јубовна, Анте Поповски
 Дениција (циклус), Петре М. Андреевски
 Плус-минус Лидија Димковска
 Клуч на светот, Радован Павловски
 Прамолња, Радован Павловски
 Младичот што спие напладне, Радован Павловски
 Зрно, Радован Павловски
 Тишина, Никола Маџиров
 Сенките не одминуваат, Никола Маџиров
 Стрелки од часовникот, Никола Маџиров
 Кога некој заминува сè што е создадено се враќа, Никола Маџиров
 Да не видам, Светлана Христова-Јоциќ
 Висока вода, Светлана Христова-Јоциќ
 Да се ослободам, Светлана Христова-Јоциќ
 Со чај, Весна Ацевска
 Темните сеништа на Емил Дикинсон, Весна Ацевска
 Рабови, Лилјана Дијран*

*Мојот човек, Лилјана Дијран
 Концерт за мирис и оркестар, Лилјана Дијран
 Есенско овојше, Елеонора Стрезовска
 Броенка, Ј. Јанушев
 Си играме ресторан, М. Јанушев
 Честитка, песна, Душко Аврамов
 Книгите, Елин Пелин
 Маја кај заболекар, Стојанка Грозданова
 Најголемото срце, Иванчо Митревски
 Во бунарот, народна приказна
 Соседи, Велко Неделковски
 Торба со златници, Вера Бужарова
 Воденичарот Нарцис, Нада Николовска Катин
 Во потрага по изгубени глаголи, Наташа Ацевска
 Замокот на придавки, Наташа Ацевска
 Правопис, Наташа Ацевска
 А-Б-В-Г-Д-Ѓ-Е-Ж..., Александар Кујунџиски
 Стихови за книгата, Александар Кујунџиски
 Кога човек се рага, Алексо Лозановски
 Писмо до најдобратото мајка, Весна Настоска
 Новогодишна здравица, Весна Настоска
 Силата на зборовите и твоето однесување, Славка Арсовска
 Убави зборови, Видое Подгорец
 Рациновата љубов, Петар Стојчевски
 Колку боли навредата, Горјан Петревски
 Аптека во вреќа, Киро Донев
 Двајца другари, македонска народна приказна
 Мома Тантелина и волкот, македонска народна приказна
 Сончева девојка, македонска народна приказна
 Врапчешика работа, Tome Арсовски (според народна песна)
 Новогодишна здравица, македонска народна песна
 Збирајте се дечиња, македонска народна песна
 Итар Пејо му вади заб на селанец, Стале Попов
 Татковина, Анте Поповски
 Те имаме само тебе, Славка Арсовска
 Таму е нашата река, Петре М. Андреевски
 Ропство, Коле Неделковски
 Илинденска песна, Васил Куноски
 Цветови, Славко Јаневски
 Вардар, Бошко Смаќоски
 Охрид, Tome Богдановски
 Излегол Делчев војвода, македонска народна песна
 Бисер балкански, Јован Павловски
 Среќна Нова година, Б. Миркуловска
 Срцето на татковината, Г. Поповски
 Кажи ми мамо, Велигден што е?, Т. Арсовска
 Т'га за југ, Константин Миладинов
 Цвеќе за татковината, Глигор Поповски
 Тажачка за војводата, Ефтим Клетников
 Бој се бие на Мечкин камен, народна песна*

Кон родот за јазикот, Петар Прерадовиќ (препеал: Гого Ивановски)

Учителот, Петре. М. Андреевски (на Свети Климент Охридски)

Колку е мила земјата наша, Гого Ивановски

Родна земјо, Лазо Каровски

Збогум, Гонџа Бојаџиу

Ракување, Блаже Конески

Каки ми, Никола Киров Мајски

Крајот мој во моите гради бие, Гане Тодоровски

Чувајте го ова што ви го дадов, Лазо Каровски

Погледите на Крсте Петков Мисирков за македонскиот јазик, Крсте П. Мисирков

Охрид, Киро Донев

На езеро (песни), Ацо Шопов

Подарок за мајка, Глигор Прличев

Месечината над Пелагонија, Душан Костиќ

Песна и кодификација на македонскиот литературен (стандарден) јазик,

Блаже Конески

Што е татковина, Бошко Смаќоски

Народни пословици и поговорки

Првите весници и списанија во Македонија, Војо Вељановски

Од посетата на Сиднеј и Мелбурн, Славе Николовски-Катин

Заклетва, Славко Димовски

Македонија го загуби својот најголем син, Димитар Влахов

Смртта на Гоце Делчев, народна песна

Во дните тешки да бидеш верен, Коле Неделковски

М'лскавици, Коле Неделковски

Пеши по светот, Коле Неделковски

Мајко, навечер треба вечерা, Иван Џанкар

Стојан и Лилјана, народна песна

Убавиот збор влегува право во срцето, Нада Зекманова-Јакимова

Бистра, Генади Болиновски

Бисерчиња од нашето народно творештво

Вовед во македонскиот јазик, Виолета Ајдинска Папазовска

Запознавање и поздравување, Виолета Ајдинска Папазовска

Броеви, редни броеви, датуми и колку чини, Виолета Ајдинска Папазовска

Земји, народи и јазици, Виолета Ајдинска Папазовска

Напорен ден и обврски, Виолета Ајдинска Папазовска

Празници и подароци, роденден и покани, Виолета Ајдинска Папазовска

Слободно време – на излет, Виолета Ајдинска Папазовска

Временска прогноза, Виолета Ајдинска Папазовска

Македонска национална кујна и македонски рецепти, Виолета Ајдинска Папазовска

На Галичка свадба, Виолета Ајдинска Папазовска

Запознајте ја Македонија, Виолета Ајдинска Папазовска

Ајде да запееме, Виолета Ајдинска Папазовска

Анатомија на чувствата, Лилјана Стоилковска Андоновска

Те сакам до небото и назад, Ана Бунтевска

Поезија за возрасни, Саво Констадиновски

Приказна за ветерот Северко, Ванчо Николески

Три леба, Анаффи Иштван

Брне снег, Стојан Тарапуза

Весна и Џивко, Киро Донев

Роденден, Александар Поповски

Велигденска песна, Славка Манева

Дворец, Стојан Тарапуза

Звездени златници, Браќа Грим

Родниот јазик е бисерен ѕердан, Видое Подгорец

Дождот е мојот пријател, Нада Зидар-Богади

Септемвриското ракување, П. Миленковски

Последниот лист, Горјан Петревски

Ало, Зоки, како си?, Наум Попески

Есен, Македонска Јанчевска

Волшебното пенкало, Ненад Џамбазов

Сложна дружина, Славка Манева

На мојата мајка, Ненад Џамбазов

Камен цвет, Киро Донев

Априлска, Ристо Давчевски

Навреда, Горјан Петревски

Велигден, Наум Попески

Лисицата, ежот и кртот, македонска народна приказна

Песна за Вардар, Перо Миленкоски

На бреговите на Охридското езеро, Бранислав Нушиќ

Убав збор, Васил Тоциновски

Највеселата ноќ; Васил Куноски

Летен повик, Ели Мазаклиева

Раѓање на најубавата песна, Ана Матовска Смилевска

Силата на зборовите, Славка Арсова

Силата на зборовите и твоето однесување, Славка Арсова

Убави зборови, Видое Подгорец

Рациновата љубов, Петар Стојчевски

Ленка, Коста Солев Рацин

Денови, Коста Солев Рацин

Копачите, Коста Солев Рацин

Огномет, Коста Солев Рацин

Аптека во вреќа, Киро Донев

Колку боли навредата, Горјан Петревски

Двајца другари, македонска народна приказна

Мома Тантелина и волкот, македонска народна приказна

Сончева девојка, македонска народна приказна

Врапчешка работа, Tome Арсовски

Новогодишна здравица, македонска народна песна

Збирајте се дечиња, македонска народна песна

Итар Пејо му вади заб на селанец, Стале Попов

Татковина, Анте Поповски

Te имаме само тебе, Славка Арсова
Таму е нашата река, Петре М. Андреевски
Ропство, Коле Неделковски
Илинденска песна, Васил Куновски
Цветови, Славко Јаневски
Силјан Штркот, Марко Џепенков
Спроти Илинден, Мите Богоевски
Ангелот на Света Софија, Блаже Конески
Раѓање на зборот, Ацо Шопов
Македонија, Анте Поповски
Аз, буки, веди, Видое Подгорец
Панонски легенди, (одломка)
Везилка, Блаже Конески
Дедо ми, Милчо Манчевски
Запирка, Точка, Извичник, Прашалник, Две точки, Три точки, Стојан Тарапуза
Денови, Стојан Тарапуза
Букви, Гане Тодоровски
Глаголица, Анте Поповски
Лицето на зборовите, Петре М. Андреевски
Последиот македонски гуслар, Раде Силјан
Мајка, Јосип Коцев
Македонец, Душко Аврамов
Македонка, Душко Аврамов
О, Солунски браќа, Душко Аврамов
Пред години многу, Душко Аврамов
Во Разлог и Кресна, Душко Аврамов
Најсветлата звезда, Душко Аврамов
Јас сум твое дете, Душко Аврамов
Македонска земја, Душко Аврамов
Иселеници, Душко Аврамов
Заден шепот, Душко Аврамов
Незaborавен ден, Душко Аврамов
Во зеници за'рте нокта, Душко Аврамов
Земја Илинденска, Никола Јонков Вапцаров
Се си доаѓа на свое, Сузана Божиновска

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

1432

Ustavni sud Republike Hrvatske, u Drugom vijeću za odlučivanje o ustavnim tužbama, u sastavu sudac Miroslav Šumanović, predsjednik Vijeća, te suci Mato Arlović, Sanja Bezbradica Jelavić, Biljana Kostadinov, Maša Marochini Zrinski i Rajko Mlinarić, članovi Vijeća, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Kristian Turkalj iz Zagreba, kojeg zastupa Luka Mađerić, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Barišić i Barišić d.o.o. u Zagrebu, podnio je 21. svibnja 2024. ustavnu tužbu zbog duljine upravnog postupka i upravnog spora, smatrajući da mu je povrijeđeno ustavno pravo na donošenje odluke u razumnoj roku, zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.

ODLUKU

I. Ustavna tužba se usvaja.

II. Upravni sud u Zagrebu dužan je donijeti odluku u predmetu koji se vodi pred tim sudom pod brojem UsI-1113/2025 u najkraćem mogućem roku, ali ne duljim od šest (6) mjeseci, računajući od prvog idućeg dana nakon objave ove odluke u »Narodnim novinama«.

III. Na temelju članka 63. stavka 3. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst), podnositelju ustavne tužbe Kristianu Turkalju iz Zagreba, Brune Bušića 34, određuje se primjerena naknada zbog povrede ustavnog prava iz članka 29. stavka 1. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.) u iznosu od 2.295,00 eura.

IV. Naknada iz točke III. izreke ove odluke bit će isplaćena iz državnog proračuna u roku od tri (3) mjeseca od dana podnošenja zahtjeva podnositelja Ministarstvu pravosuđa, uprave i digitalne transformacije Republike Hrvatske za njezinu isplatu.

V. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Na temelju članka 63. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u dalnjem tekstu: Ustavni zakon), Kristian Turkalj iz Zagreba (u dalnjem tekstu: podnositelj), kojeg zastupa Luka Mađerić, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Barišić i Barišić d.o.o. u Zagrebu, podnio je 21. svibnja 2024. ustavnu tužbu zbog duljine upravnog postupka i upravnog spora, smatrajući da mu je povrijeđeno ustavno pravo na donošenje odluke u razumnoj roku, zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.

Podnositelj predlaže da Ustavni sud usvoji ustavnu tužbu, na loži nadležnom tijelu donošenje odluke u što kraćem roku te da mu odredi primjerenu naknadu.

2. Za potrebe ustavosudskog postupka pribavljen je spis Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske klasa: UP/I-112-02/16-01/02 te je u njega izvršen uvid.

II. PREGLED RADNJI U POSTUPKU

3. Podnositelj je rješenjem Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske rješenjem klasa: UP/I-112-02/15-01/16, urbroj: 537-05-01-15-01 od 13. studenoga 2015. raspoređen na službeničko radno mjesto položaja I. vrste – voditelj službe u Sektoru za provedbu programa i projekata Hrvata izvan Republike Hrvatske, Službi za gospodarsku suradnju, na neodređeno vrijeme.

Protiv tog rješenja podnositelj je 17. prosinca 2015. podnio žalbu Odboru za državnu službu.

Podnositelj je 16. ožujka 2016. podnio tužbu Upravnom sudu u Zagrebu zbog šutnje administracije odnosno nedonošenja odluke o žalbi, a koju tužbu je Upravni sud u Zagrebu usvojio i naložio Odboru za državnu službu donošenje odluke o žalbi.

Odbor za državnu službu donio je rješenje klasa: UP/II-112-07/16-01/68, urbroj: 566-01/7-16-5 od 7. srpnja 2016., a kojim je

poništo pravostupanjsko rješenje od 13. studenoga 2015., te je Državnom uredu vratio predmet na ponovno rješavanje.

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske donio je rješenje klasa: UP/I-112-02/16-01/02, urbroj: 537-05-01/1-16-01 od 23. kolovoza 2016. kojim je podnositelj raspoređen na službeničko radno mjesto položaja I. vrste – voditelj službe u Sektoru za provedbu programa i projekata Hrvata izvan Republike Hrvatske.

Podnositelj je 13. rujna 2016. podnio zahtjev za povrat u prijašnje stanje jer je zbog bolesti propustio rok za žalbu protiv rješenja od 23. kolovoza 2016., kao i samu žalbu protiv rješenja od 23. kolovoza 2016.

Državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske donio je rješenje klasa: UP/I-112-02/16-01/02, urbroj: 537-05-01-16-03 od 22. rujna 2016. kojim je odbijen zahtjev podnositelja za povrat u prijašnje stanje kao neosnovan, a protiv kojeg rješenja je podnositelj podnio žalbu.

Odbor za državnu službu donio je rješenje klasa: UP/II-112-07/16-01/2517, urbroj: 566-01/11-18-3 od 16. siječnja 2018. kojim je odbio žalbu podnositelja izjavljenu protiv rješenja Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske od 22. rujna 2016.

Podnositelj je 20. veljače 2018. podnio Upravnom sudu upravnu tužbu protiv rješenja Odbora za državnu službu od 16. siječnja 2018. kojim je odbijena žalba podnositelja protiv rješenja Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske koji je odbio zahtjev podnositelja za povrat u prijašnje stanje.

Upravni sud u Zagrebu donio je presudu broj: Usl-656/2020 od 27. listopada 2021. kojom je poništeno rješenje Odbora za državnu službu od 21. siječnja 2020. te je navedena presuda povodom žalbe Odbora za državnu službu potvrđena 15. prosinca 2022. presudom Visokog upravnog suda broj: Usž-532/2022.

Odbor za državnu službu donio je rješenje klasa: UP/II-112-07/20-01/120, urbroj: 566-01/11-23-2 od 22. veljače 2023. kojim je poništo rješenje Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske od 22. rujna 2016. i dopustio povrat u prijašnje stanje te odbio žalbu podnositelja izjavljenu protiv rješenja Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske od 23. kolovoza 2016.

Podnositelj je 2. travnja 2023. podnio upravnu tužbu Upravnem sudu u Zagrebu protiv rješenja Odbora za državnu službu od 22. veljače 2023.

Upravni sud u Zagrebu donio je presudu broj: UsI-1250/2023-14 od 12. ožujka 2024. kojim je usvojen tužbeni zahtjev na način da je poništена točka II. rješenja Odbora za državnu službu od 22. veljače 2023., kao i rješenje Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske od 23. kolovoza 2016. te je predmet vratio na ponovni postupak.

Tuženik je u odnosu na točku III. navedene presude podnio žalbu (povodom odluke o trošku postupka).

Visoki upravni sud je presudom od 17. srpnja 2024. odbio žalbu tuženika i potvrdio točku III. pravostupanjske presude od 12. ožujka 2024.

Drugostupanjsko upravno tijelo podnijelo je 15. listopada 2024. upit pravostupanjskom tijelu vezan uz podnositeljevu žalbu zbog šutnje uprave, a na što je odgovor poslan kao dopis od 25. listopada 2024.

Drugostupanjsko tijelo donijelo je rješenje od 13. prosinca 2024. kojim se obustavlja postupak po žalbi podnositelja zbog ne-

donošenja rješenja u ponovnom postupku jer više ne postoje pretpostavke za vođenje postupka.

U ponovljenom postupku pravostupanjsko tijelo donijelo je novo rješenje o rasporedu na radno mjesto od 12. prosinca 2024., protiv kojeg je podnositelj podnio žalbu.

Podnositelj je 16. prosinca 2024. pokrenuo upravni spor zbog šutnje uprave.

Drugostupanjsko tijelo donijelo je rješenje klasa: UP/II-112-07/25-01/70, urbroj: 566-01/11-25-2 od 17. veljače 2025., kojim je žalba podnositelja odbijena kao neosnovana.

Podnositelj je protiv rješenja drugostupanjskog tijela od 17. veljače 2025. pokrenuo upravni spor, koji se u trenutku odlučivanja Ustavnog suda o ovoj ustavnoj tužbi, vodi pred Upravnim sudom u Zagrebu pod brojem UsI-1113/2025 i u njemu još nije donesena odluka.

III. MJERODAVNO PRAVO

4. U rješenju broj: U-IIIVs-3669/2006 i dr. od 2. ožujka 2010. (»Narodne novine« broj 34/10.) Ustavni sud opisao je razvoj pravne zaštite ustavnog prava na suđenje u razumnom roku od trenutka njegovog uvođenja u hrvatski pravni sustav, stupanjem na snagu Promjene Ustava Republike Hrvatske 9. studenoga 2000. (»Narodne novine« broj 113/00.), do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima (»Narodne novine« broj 153/09.).

U rješenju broj: U-IIIA-322/2014 od 23. prosinca 2014. (»Narodne novine« broj 8/15.) Ustavni sud opisao je i daljnji razvoj tog mehanizma pravne zaštite sve do 14. ožujka 2013. kada je stupio na snagu Zakon o sudovima (»Narodne novine« broj 28/13.; u dalnjem tekstu: ZoSud/13). U glavi VI. tog zakona pod nazivom »Zaštita prava na suđenje u razumnom roku« propisan je novi, drugačiji model zaštite prava na suđenje u razumnom roku u odnosu na onaj koji je bio na snazi u ranijem zakonodavnom razdoblju.

ZoSud/13 do danas je izmijenjen nekoliko puta:

- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima (»Narodne novine« broj 33/15.)
- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima (»Narodne novine« broj 82/15.)
- Uredbom o dopuni Zakona o sudovima (»Narodne novine« broj 82/16.)
- Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima (»Narodne novine« broj 67/18.).

Odredbe koje se odnose na zaštitu prava na suđenje u razumnom roku (članci 63. – 70. ZoSuda/13) nisu mijenjane.

4.1. Pregled pravnih sredstava za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku od 2002. do 2013. godine (stupanja na snagu ZoSud-a/13) Ustavni sud dao je u odluci broj: U-IIIA-1031/2014 od 27. travnja 2016. (»Narodne novine« broj 50/16.).

IV. DOPUŠTENOST USTAVNE TUŽBE

5. U odluci broj: U-IIIA-4885/2005 od 20. lipnja 2007. (»Narodne novine« broj 67/07.) Ustavni sud izrazio je sljedeće stajalište:

»Od prethodne pravne situacije treba razlikovati onu kod koje na nerazumno duljinu odlučivanja o pravima, obvezama ili pravnim interesima stranaka u upravnim i upravnosudskim postupcima utječe činjenica što Upravni sud Republike Hrvatske i više puta vraća upravnu stvar na ponovni upravni postupak, najčešće zbog nepotpuno ili

pogrešno utvrđenih činjenica. Takva upravna i upravnosudska praksa ukazuju na bitne nedostatke u sustavu postupovnog upravnog prava u Republici Hrvatskoj.

Budući da ni žalba ni tužba zbog šutnje administracije nisu namijenjene za ispravljanje tih nedostataka niti se tim pravnim sredstvima oni mogu ispraviti, Ustavni sud zaključuje da pravna sredstva namijenjena zaštiti protiv šutnje administracije sama po sebi ne predstavljaju djelotvorno domaće pravno sredstvo za navedene situacije.

Stoga Ustavni sud utvrđuje da u situacijama opetovanog ponavljanja upravnih postupaka zbog poništavanja upravnih akata i vraćanja predmeta na ponovni upravni postupak od strane Upravnog suda Republike Hrvatske ima razumnog opravdanja sagledavati ukupno trajanje upravnih i upravnosudskih postupaka zajedno, i na toj osnovi prosudićivali eventualnu povredu podnositeljevog ustavnog prava zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava i konvencijskog prava zajamčenog člankom 6. stavkom 1. Konvencije.«

6. U konkretnom slučaju podnositelj je 17. prosinca 2015. podnio žalbu Odboru za državnu službu protiv rješenja Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske rješenjem klasa: UP/I-112-02/15-01/16, urbroj: 537-05-01-15-01 od 13. studenoga 2015. raspoređen na službeničko radno mjesto položaja I. vrste – voditelj službe u Sektoru za provedbu programa i projekata Hrvata izvan Republike Hrvatske, Službi za gospodarsku suradnju.

Podnositelj je u dva navrata podnosi tužbu zbog šutnje uprave. Postupak se nekoliko puta vraćao na ponovno odlučivanje. Protiv drugostupanjskog upravnog rješenja od 17. veljače 2025. podnositelj je ponovno pokrenuo upravni spor koji je još u tijeku.

6.1. Uvažavajući činjenicu da je u konkretnom slučaju došlo do poništavanja upravnog akta i vraćanja predmeta na ponovni postupak te da je podnositelj koristio sredstvo za ubrzavanje upravnog postupka (žalba zbog šutnje uprave), te da je postupak (spor) u ovoj pravnoj stvari još uvijek u tijeku, Ustavni sud utvrđuje da je ustanova tužba u konkretnom slučaju dopuštena te će razmotriti njezinu osnovanost.

V. OSNOVANOST USTAVNE TUŽBE

7. Ustavni sud ponavlja da se razumnost duljine postupka uvek mora procjenjivati u svjetlu okolnosti konkretnog slučaja prema sljedećim kriterijima: složenost predmeta, ponašanje podnositelja i nadležnih tijela, te važnost predmeta postupka za podnositelja.

1) Duljina upravnog i sudskog postupka

8. U skladu s praksom Ustavnog suda (stajališta izražena u odluci broj: U-IIIA-4885/2005) potrebno je sagledati ukupno trajanje upravnog i upravnosudskog postupka zajedno.

Razmatrano razdoblje započelo je 17. prosinca 2015. kada je podnositelj podnio žalbu Odboru za državnu službu protiv rješenja Državnog ureda za Hrvate izvan domovine od 13. studenoga 2015. kojim je raspoređen na službeničko radno mjesto položaja I. vrste jer je tada nastao »spor» u smislu članka 29. stavka 1. Ustava. Ustavni sud utvrđuje da postupak u ovoj pravnoj stvari od podnošenja žalbe u upravnom postupku do donošenja ove odluke traje ukupno devet (9) godina i četiri (4) mjeseca.

2) Složenost upravnog predmeta

9. Ustavni sud ocjenjuje da u konkretnom slučaju nije riječ o složenijem predmetu. Riječ je o rasporedu na radno mjesto u državnoj službi.

3) Postupanje nadležnog upravnog tijela i upravnih sudova

10. Iako se postupak u razmatranom razdoblju vodio dva puta pred nadležnim upravnim tijelima i upravnim sudovima zbog vraćanja predmeta na ponovni postupak, Ustavni sud utvrđuje da se isti nije vodio sukladno načelu učinkovitosti.

Naime, postupak se pred nadležnim upravnim tijelima i upravnim sudovima prvi put vodio tri (3) godine, četiri (4) mjeseca i petnaest (15) dana, drugi put dvije (2) godine, jedanaest (11) mjeseci i dvanaest (12) dana te se u trenutku odlučivanja o ustavnoj tužbi podnositelja i dalje vodi kod Upravnog suda u Zagrebu.

10.1. Ustavni sud primjećuje da se postupak najprije vodio pred upravnim tijelima od 2015. do 2018. (u ožujku 2016. podnositelj je podnio i tužbu zbog šutnje uprave), nakon toga pred upravnim sudom od 2018. do 2021. Visoki upravni sud je 2022. predmet vratio na ponovno odlučivanje, nakon čega su upravna tijela do veljače 2025. donijela odluke. Predmet se ponovno nalazi pred upravnim sudom jer je podnositelj protiv drugostupanjske odluke upravnog tijela pokrenuo upravni spor. Podnositelj u ustavnoj tužbi ističe i pitanje smislenosti vraćanja na radno mjesto, s obzirom na duljinu trajanja postupka (u trenutku odlučivanja pred Ustavnim sudom postupak se vodi više od devet godina i još nije okončan).

4) Ponašanje podnositelja ustavne tužbe

11. Ustavni sud ocjenjuje da podnositelj nije pridonio duljini trajanja postupka.

VI. OCJENA USTAVNOG SUDA

12. Ustavni sud utvrđuje da je postupak (upravni i sudski) u razmatranom razdoblju trajao više od devet (9) godina. Imajući u vidu duljinu trajanja postupka koji je dijelom uzrokovani vraćanjem predmeta na ponovni postupak, da nije riječ o složenijoj pravnoj stvari i da se radi o predmetu koji je od osobite važnosti za podnositelja (raspored na radno mjesto), a osobito jer postupak nije okončan, Ustavni sud ocjenjuje da je podnositelju povrijeđeno ustavno pravo na pravično suđenje u dijelu koji se odnosi na razumnu duljinu postupka, zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.

1) Izreka odluke i nalog Upravnom sudu u Zagrebu

13. Utvrđivši da je ustavna tužba osnovana, u smislu članka 63. stavaka 1. i 2. Ustavnog zakona, donesena je odluka kao u točkama I. i II. izreke.

14. Sukladno članku 63. stavku 3. Ustavnog zakona odlučeno je kao u točkama III. i IV. izreke ove odluke.

Ustavni sud utvrđuje visinu naknade, zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, uzimajući u obzir okolnosti svakog pojedinog predmeta, uz istodobno uvažavanje ukupnih gospodarskih i socijalnih prilika u Republici Hrvatskoj.

15. Objava ove odluke temelji se na članku 29. Ustavnog zakona (točka V. izreke).

Broj: U-IIIA-2302/2024
Zagreb, 16. travnja 2025.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Predsjednik Vijeća
Miroslav Šumanović, v. r.

Vilić Bouček

EUROPSKO MEĐUNARODNO PRIVATNO PRAVO U EUROINTEGRACIJSKOM PROCESU I IZABRANA PITANJA MJERODAVNOG PRAVA

*Recenzenti:***Hrvoje Sikirić i Davor Babić****Cijena: 35,84 EUR** Pravna biblioteka Europsko pravo lipanj 2021. tvrdi uvez**Oznaka: 811-476****Više na: www.nn.hr**

Knjiga se može naručiti u Narodnim novinama d.d., Odjel prodaje knjiga i časopisa, Zagreb, Savski gaj XIII. 6, tel.: 01/6652 866, 6652 843, telefaks: 01/6652-828, e-pošta: prodajaknjiga@nn.hr, odnosno kupiti u našim prodavaonicama ili u e-trgovini Narodnih novina d.d.

NARODNE NOVINE
SLUŽBENI LIST REPUBLIKE HRVATSKE**Glavna urednica:** Zdenka Pogarčić
10 000 Zagreb, Trg sv. Marka 2, telefon: (01) 4569-244**NAKLADNIK:** Narodne novine d.d., 10020 Zagreb, Savski gaj XIII. 6**Predsjednik Uprave:** Alen Gerek

Nakladnička djelatnost, 10020 Zagreb, Savski gaj XIII. 6

Direktor: Ostap Graljuk**Izvršna urednica:** Gordana Mihelja – telefon: (01) 6652-855**TISAK I OTPREMA NOVINA:** Narodne novine d.d., 10020 Zagreb, Savski gaj XIII. 13, telefon: (01) 6502-759, telefon/telefaks: (01) 6502-887.
Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se u roku od 20 dana.

Poštarnica plaćena u pošti 10000 Zagreb.

*Novine izlaze jedanput tjedno i prema potrebi.***Internetsko izdanje – www.nn.hr****PRIMANJE OGLASA I PRETPLATA:** Narodne novine d.d. – Nakladnička djelatnost, 10 020 Zagreb, Savski gaj XIII. 6**Primanje oglasa:** telefon: (01) 6652-870, telefaks: (01) 6652-871, e-adresa: oglasi@nn.hr. Cjenik objave oglasa dostupan je na www.nn.hr.**MALI OGLASNIK – oglasi za poništenje isprava:** telefon: (01) 6652-888, telefaks: (01) 6652-897, e-adresa: oglasi.gradjana@nn.hr.Oglasni za Mali oglasnik plaćaju se osobno u maloprodajama Narodnih novina d.d. ili uplatom na žiroračun (upute dostupne na www.nn.hr).**Preplata i prodaja novina:** telefon: (01) 6652-869, telefaks: (01) 6652-897, e-adresa: e-preplata@nn.hr. Preplata za 2025. godinu iznosi 340,80 EUR, bez PDV-a, za inozemne preplatnike iz Europe 781,00 EUR, bez PDV-a, a izvan Europe 973,00 USD, bez PDV-a. Preplatnicima koji se preplate tijekom godine ne možemo osigurati primitak svih prethodno izaslanih brojeva.

O promjeni adrese preplatnik treba poslati obavijest u roku od 8 dana.

Žiroračun kod Privredne banke Zagreb: IBAN: HR3623400091500243194/ SWIFT: HPBZHR2X. Cijena ovog broja je 6,00 EUR.

Katarina Knol Radoja

(OBVEZNO) MIRNO RJEŠAVANJE SPOROVA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Recenzenti:
prof. dr. sc. Alan Uzelac
izv. prof. dr. sc. Dejan Bodul

Pregled sadržaja

1. UVODNA RAZMATRANJA
2. OPĆENITO O MIRNOM RJEŠAVANJU SPOROVA
3. POVIJESNI RAZVOJ MIRNOG RJEŠAVANJA SPOROVA NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE
4. OBVEZAN POKUŠAJ MIRNOG RJEŠENJA SPORA
5. OD ZAKONA O MIRENJU DO ZAKONA O MIRNOM RJEŠAVANJU SPOROVA
6. ZAKON O PARNIČNOM POSTUPKU
7. MIRNO RJEŠAVANJE SPOROVA U POSEBNIM POSTUPCIMA

Pravna biblioteka Monografije lipanj 2024. meki uvez

Cijena: 20,00 EUR

Oznaka: 811-580

Više na: [www.nn.hr](#)

Knjiga se može naručiti u Narodnim novinama d.d., Odjel prodaje knjiga i časopisa, Zagreb, Savski gaj XIII. 6, tel.: 01/6652 866, 6652 843, telefaks: 01/6652-828, e-pošta: prodajaknjiga@nn.hr, odnosno kupiti u našim prodavaonicama ili u e-trgovini Narodnih novina d.d.